Amigoe

... Bon Pasku ...

Vandaag

97STE JAARGANG – No.: 289 WOENSDAG 24 DECEMBER 1980

HONDERDDUIZENDEN SCHRIJVEN ZICH NIET IN

Kans op meer spanning met Colombia groter

Inschrijving illegalen in Venezuela mislukt

CARACAS — De inschrijving van illegaal in Venezuela verblijvende vreemdelingen is nagenoeg mislukt. Honderdduizenden buitenlanders hebben geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid hun aanwezigheid te legaliseren. Met ingang van afgelopen nacht wacht de illegalen mogelijk uitzetting. Omdat de Colombianen de grootste groep illegalen uitmaken, zal Caracas voorzichtig moeten manoeuvreren om een aanvaring met het buurland Colombia te voorkomen. Bij eerdere gelegenheden heeft de regering van president dr Luis Herrera Campins laten weten, dat men de kwestie van de illegalen daadkrachtig zou gaan aanpakken. De politieleiding heeft de mogelijkheid van een massale uitzetting open gelaten.

Meer dan een miljoen inwoners lopen de kans om uitgezet te worden. Tot en met 23 december bestond de mogelijkheid voor alle "indocumentados", zoals de illegaal in Venezuela verblijvende buitenlanders worden genoemd om zich bij de Burgerlijke stand aan te geven, waarna een procedure zou beginnen om aan hun verblijf een wettelijke basis te geven.

Naar schatting verblijven er ongeveer twee miljoen illegale buitenlanders in Venezuela, vooral Colombianen. Ongeveer driehonderdduizend van hen hebben de kans aangegrepen en hebben hun naam opgegeven. In feite is de actie van de Venezolaanse regering grotendeels mislukt. Er is genoeg tijd voor geweest, want in de voorbije vier maanden kon men naar de Burgerlijke stand stappen. Er is ook veel reclame voor gemaakt via de radio, de kranten en de tv.

Het is nog niet duidelijk of Venezuela nu ook op grote schaal de indocumentados de deur gaat uitzetten. Dit zou de spanningen met het buurland Colombia slechts kunnen vergroten. De verhouding tussen beide landen is al niet zo goed omdat men van mening verschilt over de verdeling van het continental plat tussen beide landen.

De kwestie van de illegale Colombianen ligt daarom zo gevoelig, omdat regelmatig vanuit Colombia de klacht wordt gehoord, dat deze mensen in Venezuela mishandeld worden en dat het leger van Venezuela bij meer dan een gelegenheid de grens met Colombia heeft overschreden om de indocumentados te achtervolgen. Ondanks het feit, dat Bogota zich verontwaardigd toont over de behandeling van de landgenoten door Venezuela is de grootste angst welke men kent dat deze illegaal in Venezuela vertoevende landgenoten inderdaad naar Colombia terugkeren, omdat daarmee slechts de sociale onrust vergroot zou worden. De fricties over de indocumentados hebben ook negatieve invloed op het overleg tussen beide landen over de verdeling van het continental plat.

Overigens zouden er ook veel Dominicanen en bewoners van Ecuador illegaal in Venezuela verblijven. Velen van hen doen slecht betaald en vuil werk en vaak ook in de huishouding. Verschillende organisaties van landbouwers hebben al een beroep op de regering in Caracas gedaan flexibel op te treden.

Uit kringen van de indocumentados wordt vernomen dat heel veel van hen thuis gebleven zijn omdat zij bang waren dat het hier ging om een val welke door Caracas was opgezet om achter hun identiteit te komen en om hen zo gemakkelijker uit het land te kunnen zetten.

Straf

WARSCHAU — Kardinaal Stefan Wyszynski, aartsbisschop van Warschau en primaat van Polen, heeft besloten geen kerkelijke begrafenis meer toe te staan voor illegale drankverkopers.

Gezien de tragische gevolgen van drankmisbruik in ons land, aldus de kardinaal in een verklaring in de katholieke pro-regeringskrant ,,Slowo Powszechne, ,,beveel ik alle pastoors in het aartsbisdom Warschau aan geen lijkmis te celebreren voor personen die schuldig waren aan illegale drankverkoop. De kardinaal heeft de zielzorgers van zijn aartsdiocees voorts gevraagd op hun Kerstronde langs de parochianen niet naar illegale-drankhandelaren te gaan en bovendien aangeboden borreltjes af te slaan.

Gelijkstelling Haitianen en Cubanen in VS gevraagd

Juristen benaderen minister V/d Klaauw

DEN HAAG — Het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten heeft minister Van der Klaauw gevraagd er bij de Amerikaanse regering op aan te dringen Cubaanse en Haitiaanse vluchtelingen op dezelfde wijze, dat wil zeggen als politieke vluchtelingen te behandelen.

Het comité, de Nederlandse sectie van de Internationale Commissie van Juristen, heeft de minister geschreven dat de Haitianen in groten getale hun land ontvluchten ,,om redenen die direct samenhangen met de door het Haitiaanse regime gevoerde economische politiek, alsmede de daartoe noodzakelijke repressie". Het door dit regime gevoerde beleid heeft schending van zowel sociaal-economische als politieke en vrijheidsrechten, dit in onderlinge samenhang, tot gevolg.

Volgens het comité worden Haitiaanse vluchtelingen in de Verenigde Staten ten onrechte niet beschouwd als politieke vluchtelingen. De discriminatie bij de behandeling van Haitiaanse en Cubaanse vluchtelingen, ,,die hun land evenzeer om een combinatie van economische en politieke redenen ontvluchten is onaanvaardbaar". In elk geval moet worden voorkomen dat Haitianen tegen hun wil naar hun land worden teruggezonden.

De brief van het Nederlands Juristen Comite wordt op het ministerie van Buitenlandse zaken bestudeerd.

Hoge straffen voor groep ontvoerders

WEST-BERLIJN — De openbare aanklager van West-Berlijn heeft dinsdag in het proces tegen leden van de ,,Beweging van de 3de Juni" zware gevangenisstraffen geeist. De verdachten worden onder meer beschuldigd van de ontvoering van de Oostenrijkse industrieel Walter Palemer in november 1977.

Tegen de 30-jarige Gabrielle Rollnik, de even oude Angelika Goder en de 26-jarige Klaus Viehmann eiste de aanklager 15 jaar gevangenisstraf. Volgens de openbare aanklager hebben zij de ontvoering daadwerkelijk uitgevoerd. Tegen de 30-jarige Gudrun Stuermer eiste hij een gevangenisstraf van vijf jaar. Zij zou de ontvoerders het losgeld van 19.000 mark hebben overhandigd en voor valse papieren hebben gezorgd.

Het proces tegen de vier duurt al ruim elf maanden.

Bij onlusten in Nigeria 250 doden

LAGOS — Het aantal doden als gevolg van religieuze onlusten in de Noordnigeriaanse stad Kano is opgelopen tot 250. Dit is door de politie in de hoofdstad Lagos bekendgemaakt. De ongeregeldheden zijn het werk van een fanatieke Mohammedaanse sekte, die de samenleving van ongelovigen wil zuiveren. Leider is een immigrant uit Kameroen. Als hij zich niet overgeeft, wordt de wijk in Kano waar hij zich met zijn aanhangers ophoudt, gebombardeerd.

Bestand voorbij in Libanese stad

BEIROET — Het bestand in de Libanese stad Zahle tussen de Syrische troepen en de rechtse Falangistische militie heeft maar twaalf uur geduurd. Dinsdagmiddag is de strijd hervat met artillerie en raketten. Er zouden veel doden en gewonden zijn gevallen. De vijandelijkheden braken uit nadat de overheid in Zahle had geweigerd de mensen uit te leveren die vrijdag vijf Syrische militairen hebben gedood.

WILLEMSTAD – Morgen en overmorgen wordt in grote delen van de wereld kerstmis gevierd. Soms worden er oorlogen voor stopgezet – tijdelijk helaas. De kersttijd heet toch een tijd van verzoening te zijn. Voor de kinderen van ouders die het zich kunnen veroorloven zijn het tevens dagen dat er cadeautjes onder de kerstboom liggen. Een goed versierde kerstboom brengt in elk geval een prettige sfeer in de huizen. Denk in deze dagen ook aan hen die deze gezelligheid allemaal moeten ontberen, omdat zij het zich niet kunnen veroorloven.

Reputatie

LONDEN — De Brixton-gevangenis van Londen heeft er een reputatie bij. Kon men er tot nu toe alleen maar ongestraft uitbreken; inbreken kan men er nu ook ongestraft.

De bewakers deden maandag aangifte van inbraak -- voor de vijfde keer - in hun clubhuis. Daarbij werd duizend pond sterling gelicht uit de speelautomaten.

De directie -- die het zou moeten weten -- meende dat het een karwei vanuit de buitenwereld was.

In minstens één geval heeft een uitbreker geen kans gezien weer binnen te komen. De 21-jarige Alan Rutty was op een avond over de muur ontsnapt om zich een paar uur in de stad te verpozen. Toen hij terugkeerde, zag hij geen kans meer binnen te komen. Hij kreeg een extra straf en tekende hier beroep tegen aan. Dat werd maandag verworpen.

Solidariteit zoekt steun voor dissidenten

WARSCHAU — De autonome vakbond Solidariteit in Polen heeft gisteren door middel van aanplakbiljetten en vlugschriftens teun uit het publiek gevraagd voor zijn camapgne de vrijalting te verkrijgen van zeven gedetineerde dissidenten.

Aan president Henryk Jablonski en de voorzitter van het parlement is al een petitie overhandigd, die mede is ondertekend door Lech Walesa, voorzitter van Solidariteit, en 26 vakbondsleiders, auteurs, componisten, filmers en academici. Wordt geen officiele reactie op de petitie ontvangen dan zal zij ter ondertekening aan het publiek worden voorgelegd. Belangrijkste gedetineerde dissident is Leszek Moczulski, lid van KPN, de ,Confederatie voor een Onafhankelijk Polen", een anti-communistische organisatie.

Zwitserse diplomaat praat met gijzelaars

Kerstdiensten door Iran geweigerd

TEHERAN — Een Zwitserse diplomaat heeft gisteren drie van de 52 Amerikaanse gijzelaars in Iran bezocht. Hij zei dat hun reactie op de kennelijke impasse inzake hun vrijlating geweldig, fantastisch was "zij vatten het werkelijk goed op".

Flavio Meroni, de eerste secretaris op de Zwitserse ambassade, die de Amerikaanse belangen in Iran behartigt, bracht een uur door met de voormalige Amerikaanse zaakgelastigde Bruce Lainingen en twee van diens medewerkers, die al bijna 14 maanden worden vastgehouden op het Iraanse ministerie van Buitenlandse zaken. Hij maakte zich echter zorgen over de overige 49 gijzelaars, wier verblijfplaats geheim wordt gehouden. Hij zei dat de Iraanse autoriteiten geweigerd hadden in te stemmen met kerstdiensten voor de gijzelaars door buitenlandse, maar niet-Amerikaanse christelijke geestelijken. Om veiligheidsredenen zijn de Iraniers van plan kerstdiensten te laten houden door Iraanse christelijke geestelijken.

De drie bezochte Amerikanen die zich niet op de ambassade bevonden toen deze op 4 november vorig jaar bestormd werd, worden vastgehouden in een ontvangstzaal, waar zij ook slapen. In vergelijking met de andere gijzelaars zijn zij betrekkelijk goed af, zo deelde een betrouwbare kring mee. Er is televisie en er zijn videocassettes. De drie hebben in het afgelopen jaar heel wat oude films van Ronald Reagan gezien.

In Teheran is 's ochtends een bom ontploft in een straat bij de universiteit. De bom kwam tot ontploffing enkele minuten nadat de auto van de procureur-generaal van de Islamitische republiek, Ayatollah Moussavi Ardebili, was voorbijgekomen, zo hebben ooggetuigen meegedeeld. Radio-Teheran sprak van een mislukte aanslag op de procureur-generaal, zonder hier verder over uit te weiden.

In een telefoontje aan het Franse persbureau AFP stelde iemand, die zei namens de groepering ,,Forghan" te spreken, zich verantwoordelijk voor de bomaanslag. De ,,Forghan" is een extreem-religieuze groepering die verantwoordelijk is voor verscheidene moorden.

Strijd Irak-Iran opgelaaid

BAGDAD/TEHERAN — Zowel Iran als Irak hebben dinsdag hevige gevechten te land en in de lucht gemeld. Teheran meldde dat als gevolg van een sinds vijf dagen ingezet tegenoffensief Iraakse troepen met zware verliezen waren teruggedreven. Bagdad meldde dat zijn legers dinsdag op verschillende plaatsen aan het front bij elkaar 119 Perzen hadden gedood. De afgelopen tijd was het aan het front vrij rustig vanwege het winterweer dat de vlakten van Choezestan heeft veranderd in grote modderpoelen.

Bon Pasku

De eerstvolgende editie van de Amigoe verschijnt na deze feestdagen, op maandag 29 december. Het hele Amigoe-team wenst de bevolking van de Nederlandse Antillen vredige kerstdagen toe.

Nederland ontkent jacht op illegale Surinamers

DEN HAAG — Het ministerie van Buitenlandse zaken in Den Haag heeft de beschuldiging van de Surinaamse vice-premier André Haakmat, dat in Nederland jacht wordt gemaakt op illegaal verblijvende Surinamers, krachtig van de hand gewezen. De woordvoerder van het ministerie verklaarde dinsdag tegenover het ANP dat er geen sprake is van onmenselijke behandeling van Surinamers op Schiphol of van verscherpt toezicht op illegaal in Nederland verblijvende Surinamers en dat het uitzettingsbeleid van Surinamers niet is gewijzigd.

Het bericht dat wekelijks twintig illegaal in Nederland verblijvende Surinamers op een vliegtuig worden gezet "is volstrekt onjuist". Op 2 december werden acht personen op een vliegtuig naar Paramaribo gezet, op 10 december vijf. Deze maand in totaal 26 (25 Surinamers en een Guyanees).

Deze 25 Surinamers, aldus Buitenlandse zaken, zijn op verschillende tijdstippen en op verschillende plaatsen in Nederland aangetroffen. Er is absoluut geen sprake, zoals wordt gezegd, van verscherpte controle met razzias op illegale Surinamers. Sinds het begin van dit jaar zijn 161 Surinamers uitgewezen. Als men weet dat in 1980 10.448 personen werden uitgewezen en vorig jaar 10.078 "kan men niet volhouden dat er in Nederland jacht wordt gemaakt op illegale Surinamers.

Beroep geestelijke leiders Suriname op president

PARAMARIBO — Een delegatie van de geestelijke leiders van Suriname heeft in een onderhoud met president dr Chin A Sen als hun mening gegeven, dat te grote nadruk wordt gelegd op de bestrijding van de corruptie. Gezien de beperkte mankracht, welke energie en mankracht beter ingezet kunnen worden voor de ontwikkeling van het land. Zij vroegen zich verder af of de noodmaatregelen welke van de gehele samenleving grote offers vragen wel in verhouding staan tot de gevaren welke Suriname bedreigen. Ook bepleitten de godsdienstige leiders een humane behandeling van de corruptieverdachten. Zij deden de suggestie om de betrokkenen al dan niet onder controle naar huis te sturen. De president heeft de verzekering gegeven dat de regering alle aandacht aan deze suggesties zal besteden.

Geen avondklok in Bolivia met feestdagen

LA PAZ — De militaire regering van Bolivia heeft in verband met de feestdagen de avondklok verzacht, terwijl op Kerstmis en bij de jaarwisseling er helemaal geen avondklok zal zijn. Volgens waarnemers is de kans ook groot dat de president, generaal Luis Garcia Meza een gedeeltelijke amnestie zal afkondigen, zoals door het episcopaat was gevraagd. De militairen zijn sedert 17 juli met harde hand aan de macht in Bolivia.

Mexicaanse en Venezolaanse olie duurder

MEXICO — Mexico heeft laten weten dat het de prijzen van zijn olie woensdag met ongeveer 15 procent zal verhogen. De staatsoliemaatschappij Pemex, deelde dinsdag mee dat de prijs van ruwe olie van de hoogste kwaliteit van 34,5 tot 38,5 dollar per vat zal stijgen. Mexico produceert dagelijks ongeveer 2,3 miljoen vaten, waarvan ongeveer de helft wordt uitgevoerd, voor een groot deel naar de VS. Mexico is geen lid van de Organisatie van olie-exporterende landen (OPEC). De landen van de Opec kwamen vorige week overeen hun prijzen met gemiddeld 10 procent te verhogen.

De Venezolaanse minister van Energie Humberto Calderon Berti heeft laten weten dat ook zijn land van plan is de olieprijzen per 1 januari te verhogen. De nieuwe prijs wordt dan 37 dollar per barrel.

VS-rapport: overheid El Salvador op hoogte van moord

WASHINGTON — Een Amerikaanse missie die in El Salvador een onderzoek heeft ingesteld naar de moord op vier Amerikaanse vrouwen, zegt in een rapport dat het waarschijnlijk is dat de autoriteiten in het Middenamerikaanse land de moorden hebben willen geheimhouden. Het rapport aan president Carter werd dinsdag gepubliceerd. In een eerste officieel verslag van de moorden op 2 december zeggen de Amerikaanse afgezanten Willaim Bowdler en William Rogers dat er overvloedig bewijs is dat de veiligheidstroepen bij de moord waren betrokken. Volgens hen wisten de plaatselijke autoriteiten waar de vier vrouwen onder wie drie nonnen waren begraven, dat zij gestorven waren maar hebben zij de Amerikaanse ambassade niet ervan op de hoogte gesteld. Dit wijst op ,,een hoge mate van waarschijnlijkheid dat een poging is gedaan het gebeurde geheim te houden, aldus het rapport.

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n
Curaçao N.A.
Postbus 577
Giro 440.000
Bankrek. nr. 874.825-10
Maduro & Curiel's Bank N.V.
CURACAO
Centrale (alle afdelingen):
672000
Directrice: Mayra van der Dijs.
Redactie-raad:
Goretti Salsbach,
Frans Heiligers en
Mayra van der Dijs.
Overige leden Redaktie:
Oswald Chatlein, Toon van Dongen, Bernadette Baroud, Max Suart (sportverslaggever), Sheila Rhodes (secretaresse) Ken Wong (fotograaf).
Advertentie-afdeling (acquisitie): Viola Berna lus, Ingrid de Maayer, Ivar de Crast.
ADVERTENTIE-AFDELING:
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag
7.30 - 16.30 uur en
Zaterdag 7.30 - 10.00 uur.
Alle advertenties voor de volgende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 3 uur binnen zijn.

ZOEKERTJES: verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 7.30 - 16.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.
Alléén zoekertjes die op maandag en donderdag vóór 12 uur binnen zijn kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE (ARUBA) N.V.
Nassaustraat 110,
tel.: 24333 (drie lijnen).
Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot.
Redaktie: Ramiro Tromp, Ludwina Perez, Djisbie Franken (fotograaf).
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot, Marieta Dijkhoff.

BONAIRE:
CORRESPONDENT:
NOTIBON, Terra Corra z/n,
tel.: 8736.

SINT MAARTEN:
Advertentie: Vance James,
tel.: 3073.

SABA:
Correspondent: Ray Hassell,
tel.: 2241.

ST. EUSTATIUS:
Correspondent: Jan Smid, tel.: 2321.

DEN HAAG:
Correspondent: Jan Schinkelshoek,
Wingerd 540, Waddinxveen,
tel.: 01828-7432.

DRUKKERIJ: Rotaprint n.v.,
DISTRIBUTIE (ook abonnementen):
Curacao,
Districo nv.
tel.: 36300, 37788, 37789.
Aruba, Nassaustraat 110, tel.: 24333.
Bonaire: Entrejol 153-A, tel.: 4222.
St. Maarten: Papergarden, tel.: 3073.

Losse nummers 45 cent.
Abonnementen op Antillen tien gulden per maand.
(Bovenwinden elf gulden per maand).
Buiten Antillen (Nederland): NAfl. 59,40 per maand (luchtpost) of NAfl. 22,00 per maand (zeepost), jaarlijks vooruit te betalen.

AGENDA CURAÇAO

EILANDSGENEESKUNDIGEN DIENST van 25 dec. 1980 om 08.00 uur t/m 27 dec 1980 om 08.00 uur:
Stads- en 2de distrikt oost: Dokter Da Costa Gomez, spreekkamer Scharlooweg 3, tel: 12947; spreekuren: 11.00-12.00 uur; spoedgevallen: tel: 54789
24 dec 1980 om 18.00 uur
Stads- en 2de distrikt West: dokter I. Nivillac, spreekkamer Bethancourtstraat z/n, Brievengat, tel: 76280; spreekuren: 11.00-12.00, 17.00-18.00 uur spoedgevallen tel: 37828.
Banda Abao: dokter B. Schellens, spreekkamer Barber, tel: 641658; spoedgevallen, 641784.
27 dec 1980 om 08.00 uur t/m 29 dec 1980 om 06.00 uur:
Stads- en 2de distrikt Oost: dokter R. Pattinaja; spreekkamer Salinja Abao z/n, tel: 54751; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen, tel: 54751.
27 dec 1980 om 08.00 uur.
29 dec, 1980 om 06.00 uur:
27 dec 1980 om 08.00 uur.
Stads- en 2de distrikt West: dokter F. Reynvaan, spreekkamer v. Leeuwenhoekstraat, tel: 24113; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen, tel: 82651; pageboy no. 027-986.

27 dec 1980 om 08.00 uur t/m 29 dec 1980 om 06.00 uur:
Banda Abao: dokter F. Hernandez; spreekkamer Pannekoek, tel: 641442.

WIT GELE KRUIS
(wijkverpleging): kantoor Santa Maria 17, tel: 82947; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag gesloten; zuster Van der Loo neemt waar van 06.00-07.00 uur op tel: 53746; de wacht heeft zuster Magdalena; tel:672437 ook te bereiken op pageboy 027-585.
KLEUTERBUREAU:
maandag van 14.00-16.00 uur volgens afspraak.

BIOSCOPEN
DRIVE-IN
09.15 en 21.15 uur MARCH OR DIE (war drama, Engels, boven 18 jaar fl 3,50).
(25,26,27,29,30 dec.);
24.00 uur *Rent Rentadick)sexfilm, boven 18 jaar, Engels, fl 3,50).* (26 en 27 dec);
(zondag 28 dec)
07.15 uur *Ok Cleopatra* (comedy, Spaans, Alle leeft. fl 3,50). 21.15 uur *March or die.*
CINELANDIA
19.15 en 21.15 uur *The getaway* (Action, Engels, boven 18 jaar, fl 2,50 en fl 3,50).
(27,29 en 30 dec):

19.15 uur *Samson Chino* (Chinesefilm, Alle leeft, Engels);
21.15 uur *The Getaway* (Action, Engels, boven 18 jaar, fl 2,50 en 3,50)
(25,26,28 dec);
24.00 uur *Iron man* (Chinese film, Engels, boven 18 jaar, fl 2,50 en 3,50).
(26 en 27 dec).
THEATER DE TEMPEL
19.00 en 21.00 uur *Wuthering Heights* (English clasic-drama, boven 18 jaar, fl 5,-).
(25,26,27,28,29, en 30 dec)
***
CINE-TRUCK
te Buena Vista en morgenavond geen voorstelling;
26 dec te Divi Divi: Jeugd centrum;
27 dec te B.C. Janwe en
28 dec te PMT gebouw.
TELECURACAO
(24 dec.): 16.30 The night the animals talked; 17.00 Van gewest tot gewest; 18.00 E man drechi di Dios; 18.15 Pasku ku Valeska; 18.30 Koor di Pasku; 19.00 Rikesa Universal X-mas; 20.30 WKRP X-mas program; 21.00 Al principio por amor; 22.00 Serenada di pasku; 23.00 Carols from King-60; 24.00 Misa di Pasku via satelite for di Roma Italia Telecuracao.

(25 dec.): 16.30 Mundu di fiesta; 18.00 Transtel; 18.15 Pasku ku Valeska; 18.30 COT Christmas show; 19.00 Notisiero Tele-8; 19.30 The Gathering part II; 21.00 Lou Grant X-mas show; 22.00 Telepatria.

(26 dec.): 16.30 Christmas around the world; 18.00 Christmas koor Aruba; 19.00 Noticiero Tele-8; 19.30 Cinderella; 20.30 Special progr.; 21.00 Donnie & Marie Osmond Christmas special; 22.00 Show di Job.(27 dec.): 17.00 Rudolph Frosty; 19.00 Christmas carols; 20.30 Pasku ku Valeska; 20.45 Transtel; 21.00 EVD Christmas special; 22.00 A christmas to remember.

14.00 P.T.L. Christmas; 15.00 Day of discovery christmas; 15.30 Kerstconcert; 17.00 This is your life: Mohamed Ali; 18.00 Sixty minutes; 19.00 Kateyba; 19.00 Sanford & Son; 20.00 Noticiero Tele-8; 20.15 Muhe informa; 20.30 Three's company; 21.00 Tony Bennett; 22.00 Lilies of the field.

TANDHEELKUNDIGE KLINIEK:
woensdagmiddag van 14.00-16.00 uur gelegenheid voor behandeling.
***
VERLOF BEGRAFENIS:
25 en 26 dec: F.H. Colinet, Kaya Kokolishi 97.
27 dec: P.A.J. Scherptong, Paradijs 8;
28 dec: R.A. de Windt, Abrahamsz 113.
***
POMPSTATIONS
(openingstijden van 08.00-15.30 uur). (26 dec):
Craz - De Ruyterkade; Isa - Salinja; Van der Dijs - Rio Canario; Canword - Gasparito; Coop. Transport - Colon; De Jongh - Mundo Nobo; Galmeijer - Cerito; De Lanoi - Santa Rosa; Jansen - Santa Maria; Mauricio - Santa Helena.
***
(28 dec.): Frederik-Salinja; Maduro-Biesheuvel; Libier-Cas Chiquito; Isa-Plantersrust; Scheidelaar-Mundu Nobo; Vanddis nv-Marie Pompoen; De Haseth-Parera; Nieuw-Sto Domingoweg; Perry-Grand Central; Schotborgh-Cas Cora.
***
BOTICA BANDABAO
geopend van maandag t/m vrijdag
van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur.
zaterdag gesloten.
BOTICA'S (nachtdiensten)
24 dec: Otrabanda: Coromoto, tel: 23241; Punda: Antillian, tel: 76200,
25 dec: Otrabanda: Central tel: 23281;
Punda: Cerrito, tel: 35084;
26 dec: Otrabanda: del Pueblo, tel: 25444;
Punda: Bolivar, tel: 13929
27 dec: Otrabanda: Otrabanda, tel: 25634;
Punda: del Pueblo, tel: 12444
28 dec: Otrabanda: Curacao tel: 23575;
Punda: Popular tel: 11269, 23575.
***

Geen medewerking Mavo-werkgroepen

WILLEMSTAD — De MAVO-werkgroepen die twee jaar geleden werden gevormd, kampen met diverse problemen waardoor de werkzaamheden gestagneerd of zelfs geparaliseerd zijn. Door de leerkrachten is de VLC ingeschakeld die op 11 en 18 december vergaderde met de werkgroepen. De meeste problemen, zo vindt de bond, zijn toe te schrijven aan het gebrek aan een gedegen follow-up door onderwijsinstanties. De werkgroepen hebben in de afgelopen twee jaar veel werk verzet, vertelde een VLC-woordvoerder gisteren in het radioprogramma van de bond. Als voorbeeld van het gebrek aan medewerking bracht de bondsman naar voren dat de werkgroep Spaans een stuk aanbood aan het departement van Onderwijs die moest zorgen voor copieen. Na een hele tijd kwam de groep erachter dat het stuk was kwijtgeraakt, op het departement.

Zakenvaria

FORWARD NV, op Sint Maarten gevestigd, heeft als doel electrotechnische werken te ontwerpen, daarin te adviseren of deze aan te nemen en uit te voeren, maar ook werken op het gebied van de electronica in het algemeen, de koeltechniek, de werktuigbouwkunde, de loodgieterij en de dakbedekking. De oprichting gebeurde namens Steven H. Stenfert en Antem nv. Het kapitaal bedroeg één ton, in aandelen van honderd gulden. De directie wordt uitgevoerd door Antem nv.

KERKDIENSTEN
EERSTE KERSTDAG:
KLOOSTER ALVERNA: 24 dec.: 1930 uur en 24.00 uur; 25 dec.: 10.00 uur. BARBER: 24.00 uur, 09.00 uur. BRIEVENGAT; 24.00 uur, 10.00 uur, 12.00 uur 18.00 uur. BUENA VISTA: 23.30 uur, 09.00 en 19.00 uur.
COROMOTO: 24.00 uur, 08.00, 17.00 en 19.00 uur. GROOT KWARTIER: 24.00 uur, 07.00, 09.00 en 18.00 uur. JANDORET: 24.00 uur, 08.00 uur, 10.00 uur en 19.00 uur,JANWE: 24.00 uur, 08.30 uur, 12.00 uur en 19.00 uur. KORAAL SPECHT: 24.00 uur, 08.30 uur, 11.00 uur (koor "Paseando"), 18.00 uur. MONTAGNE: 24.00 uur, 08.00 uur, 09.30 uur en 19.00 uur. SEROE GRANDI: 24.00 uur, 08.30 uur, SANTA ANA: 24.00 uur, 08.00 uur en 19.00 uur.PIETERMAAI: 24.00 uur, 09.00 uur en 19.00 uur. SANTA MARIA: 24.00 uur. SANTA FAMIA: 24.00 uur, 09.00 uur, 11.00 uur (engels), 12.00 uur en 19.00 uur. SANTA ROSA: 24.00 uur en 09.00 uur, 11.00 uur en 18.30 uur. SOTO: 24.00 uur, 09.00 uur en 17.00 uur. STEENRIJK: 24.00 uur, 08.00 uur, 10.00 uur en 18.00 uur. SUFFISANT: 24 dec.: 22.00 uur en 24.00 uur; 25 dec.: 09.00 uur en 18.00 uur. WESTPUNT: 24.00 uur, 08.30 uur. KERK LAGOEN: 05.00 uur. WISHI: 24.00 uur, 05.00 uur, 08.00 uur, 09.00 uur en 18.00 uur. ZUID BONAM: 24.00 uur, 09.00 uur en 18.30 uur.
TWEEDE KERSTDAG
KLOOSTER ALVERNA: 18.00 uur. BARBER: 09.00 uur. BRIEVENGAT: 10.00 uur. BUENA VISTA: 09.00 en 19.00 uur. COROMOTO: 09.00 (communie) en 19.00 uur. GROOT KWARTIER: 09.00 uur. JANDORET: 09.00 uur. JANWE: 08.30 uur en 19.00 uur. KORAAL SPECHT: 09.00 (mis v. collectanten). MONTAGNE: 08.00 uur. SANTA ANA: 09.00 uur. PIETERMAAI: 09.00 en 19.00 uur. SANTA FAMIA: 09.00 uur. SANTA ROSA: 09.00 uur. SOTO: 08.00 uur. STEENRIJK: 09.00 en 19.15 uur. SUFFISANT: 18.00 uur. WESTPUNT: 08.00 uur LAGOEN: 10.00 uur. WISHI: 09.00 en 19.00 uur. ZUID-BONAM: 18.30 uur.
PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
VERENIGDE PROT. GEMEENTE
FORTPLEIN: 23.00 uur kerstnachtdienst
EERSTE KERSTDAG
FORTKERK: 09.00 uur ds J. Jukema mmv Fortenkoor.
EMMAKERK: 09.30 uur ds P. Saraber.
EBENEZER CHURCH:
05.00 uur ds N. Smith.
JEUGDHUIS DE TAMARIJN: 23.00 uur ds P. Saraber.
Tijdens ochtenddiensten in de Fortkerk en Emmakerk is er crèche.
GEREFORMEERDE kerk te Mundo Nobo. 09.30 uur ds G. Renting; 18.00 uur kindernevendienst/kerstfeestviering.

TWEEDE KERSTDAG
FORTKERK: 18.00 uur ds J. Jukema (zondagsschool kerstfeest).
PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
VERENIGDE PROT. GEMEENTE
(28 dec)
FORTKERK: 09.00 uur ds Snow;
19.00 uur ds Mercera (pap. dienst)
EMMAKERK: 09.30 uur dienst.
EBENEZER CHURCH: 10.15 uur ds N. Smith.
JEUGDHUIS DE TAMARIJN: 09.30 ds Saraber.
GEREFORMEERDE kerk te Mundo Nobo
09.30 uur ds G.C. van der Klis (marinedienst)

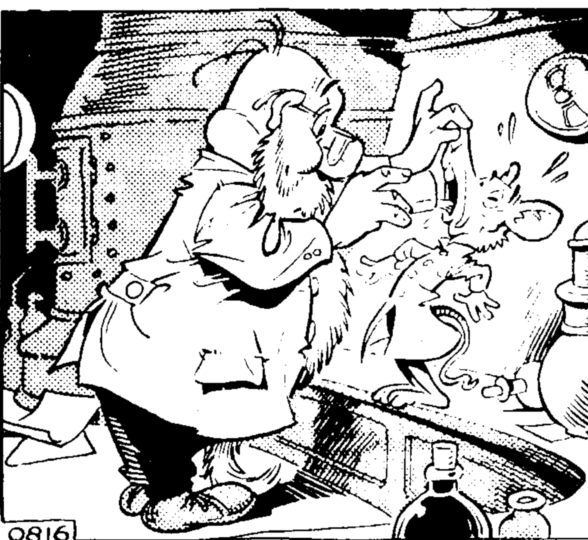
KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zondag 10.00 uur hoogmis (ned.); BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 05.30 en 09.00 uur; BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur (ned.), zon.: 10.00 en 18.00 uur; BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 19.00 uur; zon.; 09.00 en 19.00 uur; CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 08.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur; GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned.) en 18.00 uur; JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 18.00 uur; hulpkerk BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur; JANWE (H. Hart van Jezus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned.); KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 18.30 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur; MONTAGNE (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur; SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur; OTROBANDA (Santa Ana): zon.: 08.00 en 19.00 uur; PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 (hoogmis) en 19.00 uur; SANTA MARIA: zat.: 19.00 uur (ned.); zon.: 07.00, 09.00 en 19.00 uur; SANTA FAMIA: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (engels) en 19.00 uur; SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur; SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur, zon.: 08.00 uur; SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur; STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur; SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 en 19.00 uur; zon.: 09.00, 18.00 (Portugees) en 19.00 uur; WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur; hulpkerk LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur; WISHI (H. Theresia): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur; ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.
KAPEL Marinebasis Parera: 18.45 uur rk. eucharistieviering (ned. taal).

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900
MAANDAG
DIVERSEN
OPENBARE BIBLIOTHEEK dagelijks geopend van 08.00-12.00/15.00-18.00 uur; woensdag ook van 18.00-21.00 uur.
BON. MUSEUM (oud politiewacht): openingstijden: maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-12.00 uur en zaterdag van 09.00-13.00 uur.
SPEELTUIN: maandag t/m vrijdag van 16.30-18.00 uur geopend voor kinderen van 4-12 jaar.
LANDFILL te Lagoen: geopend van maandag t/m vrijdag van 08.00-16.00 uur en zaterdag van 08.00-12.00 uur.
POSTSLUITING
15.45 uur voor aangetekende stukken; 16.30 voor gewone stukken (elke dag vanaf maandag t/m vrijdag).

Heer Bommel en het spijtlijden

0816 — "Een vrijwilliger?" herhaalde de heer Pieps achteruitdeinzend. "Die is hier niet". Maar reeds had de hoogleraar hem met een wetenschappelijke greep bij de neus gevat, en toen hij zijn mond opende om adem te halen, goot zijn chef daar de inhoud van het glas water in. "Dat is ja zeer aanstandig, dat u zich zo spontaan beschikkelijk hebt gesteld, mijnheer Pieps," zei de professor prijzend. "Thans kunnen wij gans rustig der werking des prikkelmiddels studeren". De assistent wankelde, en terwijl hij zich naar de keel greep, vertrok zijn gelaat op akelige wijze. "Maakt u zich gene zorgen," maande de heer Prlwytzkofsky. "Ik sta ja achter u met ener magenspompes, zodat niets ernstachtigs geschieden kan...." Verder kwam hij niet, want aan zijn rustige bestudering kwam een onverwacht einde doordat Alexander Pieps de macht over zijn stem terugkreeg. "Ouwe blaasbalg!" kreet hij. "Het spijt me, dat ik me al zo lang door jou heb laten koeieneren. Maar nou ben je te ver gegaan. Het zal je berouwen! Daar zal je spijt van krijgen!" Zo roepende sprong hij met klauwende handen op zijn meerdere af en deze tastte terugdeinzend naar de telefoon. "Praw," mompelde hij onthutst. "Hier is ener consult geboden. Ik zal der doctor Zielsknijpfer aanroepen."

UPB-statenlid Rudy Ellis over 1980:

Nieuwe kanalen voor het toerisme geopend

KRALENDIJK — In een gesprek met de heer Rudy Ellis, statenlid van Bonaire, gaf deze een overzicht van het afgelopen jaar omtrent de verschillende werkzaamheden, welke verricht zijn door het huidig Bestuurscollege van Bonaire, welke de signatuur van de PPB draagt. Met voldoening aldus Rudy Ellis kan ik stellen dat gedurende 1980 geen enkel verschil van mening bestond tussen de twee partijen hier op Bonaire ten aanzien van de Staatkundige structuur en het is mijn wens, aldus Ellis, dat deze eenheid behouden blijft, tot welzijn van ons volk.

Het BC van Bonaire zal zich op het standpunt blijven stellen dat de federatievorm de meest gunstige is voor de Antillen. Wanneer deze federatie niet haalbaar blijkt te zijn, dan zal het BC speciale banden met Nederland moeten aangaan, om zodoende de autonomie van Bonaire en een normaal functioneren van ons financieel-economisch leven te garanderen, totdat Bonaire geheel op eigen benen kan staan. Aan dit onderwerp, aldus de heer Ellis, zal er in 1981 veel aandacht besteed worden voor wat betreft de informatie aan de bevolking met betrekking tot de komende Ronde tafel-conferentie.

Op toeristisch gebied, aldus de heer Ellis, zijn er dit jaar nieuwe kanalen geopend. Zo noemde hij de markt op Trinidad en in Argentinie. Op luchtvaartgebied zijn twee internationale lijndiensten geopend; te weten Miami en Caracas. Volgens de heer Ellis wijzen de cijfers erop dat het toerisme voor Bonaire een potentiele inkomstenbron vormt. Het is echter van groot belang dat zeer spoedig een verbetering komt in de interinsulaire verbindingen, aldus de heer Ellis. In 1981 zal het BC van Bonaire met voortvarendheid gaan werken aan de realisering van een computer service in samenwerking met de Centrale regering en de ALM om aldus een adequate verbinding tussen de ABC-eilanden te garanderen. In het komende jaar zullen er verschillende belangrijke projecten aan de Nederlandse regering ter goedkeuring aangeboden worden. De realisering van deze projecten is uitermate belangrijk voor de werkgelegenheid welke zij verschaffen maar ook ter verbetering van onze infrastructuur, aldus de heer Ellis. Enkele van deze projecten zijn: Rehabilitatie van wegen; het telefoonproject; uitbreiding eetzaal en keuken van Hotel Bonaire; herbebossing; uitbreiding van het waternet; landskantoor, enz.

In de particuliere sector ziet het naar uit, dat de projecten Flamingo Paradise, en het Bungalow park bij de Jachthaven veel werkplaatsen gaan creeren. Ook zal er een aanvang gemaakt worden met de restauratie van Landhuis Karpata en het gebouw bij de ingang van het Washington-park.

Volgens de heer Ellis is in het afgelopen jaar begonnen met het project van de honderd volkswoningen te Amboina waarvan enkele deze maand opgeleverd zullen worden. Het onderwijs, aldus Ellis, is zeer voornaam en verdient alle aandacht. Niet alleen om gegevens te verzamelen maar veeleer om onze jeugd bewust te maken en hen te motiveren zodat zij morgen waardige burgers van onze maatschappij kunnen zijn. Ons onderwijs moet onze jeugd zodanig opvoeden dat zij creatief en critisch kunnen zijn, gedisciplineerd en verantwoordelijk, bewust van hun mogelijkheden en van datgene wat de gemeenschap aanbiedt.

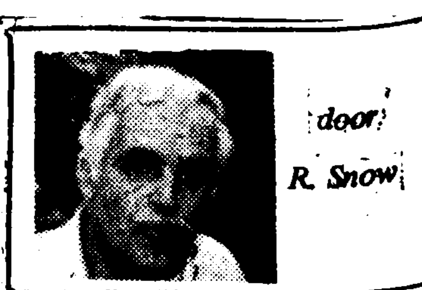
Veel aandacht zal besteed worden aan de kadervorming, welke een grote noodzaak is, gezien de ontwikkeling welke Bonaire meemaakt. Het beurzenbeleid zal doorgang moeten vinden in 1981 en zal zodanig georienteerd moeten zijn dat er in behoeftes voorzien zullen worden in de toekomst. Ook zal het BC maximale aandacht besteden aan de adviezen van de Onderwijsraad, en zal er een intensiever contact zijn met dit orgaan, aldus Ellis.

Wat alle aandacht verdient, aldus vervolgt de heer Ellis, is dat er met de grote spoed gewerkt moet worden aan een wetswijziging opdat Bonaire een derde gedeputeerde kan krijgen. De vooruitgang van ons eiland brengt veel verantwoordelijkheid met zich mee en het is op zijn plaats om de werkzaamheden te verdelen over drie gedeputeerden.

Tot slot verklaarde de heer Ellis tegenover de Amigoe, dat er reeds voorbereidingen getroffen worden om in de eerste helft van 1981 met verschillende activiteiten te komen vanuit de partij. Zo zullen er voorlichtingsavonden gehouden worden in alle wijken en zal er ook het partijcongres gehouden worden om te komen tot de verkiezing van een nieuw bestuur. Vooral de jeugd zal warm gemaakt worden om zich aan te sluiten bij de PPB om aldus de basis van onze partij te verstevigen.

Ook moet ik kwijt, aldus de heer Ellis, dat het mijn oprechte wens is dat er in 1981 een goede verstandhouding zal bestaan tussen vakbonden, werkgevers en het BC. Ieder binnen zijn eigen verantwoordelijkheid en met wederzijds respect, om aldus de arbeidsrust te verzekeren, welke zo nodig is tot welzijn van ons eiland.

IN DE KANTLIJN

door: R. Snow

KERST IS EEN weerbarstig feest. Even gezellig als irriterend, even schoon als afstotend. Gehuld in de mantel van het massale goed-bedoelen staat het jaar in jaar uit de wereld tegen te spreken. Adempauze van vrede accentueert het geweld en met de oerkracht van de mythe betovert het de werkelijkheid. Epiloog bij het Christus verhaal functioneert het voor tallozen als proloog van een te staan gebeuren. Struikelblok voor theologen. Vindplaats van kinderen. Een feest, dat de tijden overleeft zonder zich aan te passen. Een luis in de kraag van elke behagelijkheid. Een lach die de ernst bevrijdt.

SOBERHEID IS het devies van deze dagen. Minstens bij een aantal van onze regeerders. Een aanmerkelijk sterker begrip dan het Nederlandse 'inleveren'. Dat laatste ontkent het eerste gaat daar van uit!. De roep om soberheid vooronderstelt een mentaal gebeuren en niet slechts een materieel wat prijsgeven. Het is een woord, dat bij het kerstverhaal past om er op slag door gerelativeerd te worden. Puriteinse ernst is deze uitbundige vertelling vreemd. Het leven, waarin solidariteit een sleutelwoord is, mag gevierd worden. Grauwe eenvormigheid, het spookbeeld dat de socialistische samenlevingen ons voorhouden, is geen alternatief voor het mensonwaardige verspillen van onze consumptie maatschappij. Kerst schrijft een elfde gebod: mensen moeten blijven lachen om zichzelf en met elkaar.

DE STER VAN Bethlehem bevestigt het oude geloof, dat ons bestaan van hoger hand geleid wordt. Maar wie zich daar aan uitlevert, wordt gevangene van het schijnbaar onherroepelijke. Geluk verwordt tot een speling van het lot. En de energie bestemd voor het bouwen aan de toekomst loopt dood in het schijnbare waagstuk van gokken. Pyramid is de zoveelste verschijningsvorm van een mentale kanker, waar de mensheid vanaf de eerste tijden aan lijdt. Kerst bevestigt de hand van God maar ontkent het lot. Het legt de toekomst in de handen van mensen. Het is het verhaal van geschiedenis, die gemaakt mag en moet worden. Daarbij gaat het om meer dan een ethisch moment. Wat speelt is het verschil tussen lamgeslagen afwachten en de dynamiek van de hoop. De drie wijzen uit het land van het lot knielen bij de man, die opriep de hand aan de ploeg te slaan. De betekenis is duidelijk.

ENGELEN ZINGEN, waar een wereld naar snakt. Maar alle schone zang en diepe verlangen naar vrede, staan niet in tegenstelling tot onvrede.

Integendeel. Wie droomt van vrede heeft nooit meer rust. Kerst mag een vluchtheuvel lijken in het gewoel der tijden, twee dagen vrij van de benauwenis der vóórpagina's. Maar tegelijk schept het een onvrede zonder welke de wereld haar menselijkheid zou verliezen. Zo verkondigt het vrede en roept op tot strijd. Want er is teveel, dat onduldbaar is. Vluchtheuvel dus om adem te halen, niet om te verblijven.

EEN WEERBARSTIG feest. Alle pogingen het ongevaarlijk en betekenisloos maken, lopen altijd weer stuk. Jaar in jaar uit bereiden we dit feest voor met veel energie en vaak nog meer kosten. Maar uiteindelijk overkomt het òns. Altijd bevrijdend en altijd verstorend. En zo zal het dit jaar ook weer zijn. Althans: dat zij ons gegeven.

MEER AGRESSIVITEIT IN CARIBISCHE REGIO

Premier Martina in "The Courier":

Afhankelijke economie historisch gegroeid

Speculatie

WILLEMSTAD — Naar het er nu uitziet zal de Curacaose eilandsraad op woensdag 7 januari praten met minister Fons van der Stee van Antilliaanse zaken die twee dagen eerder op Curaçao aankomt. Althans dat zal hem voorgesteld worden. Onderwerp van gesprek vormt dan de RTC.

Er wordt al gespeeld met de gedachte dat minister Van der Stee te kennen geeft zich niet in te laten met leden van de Eilandsraad, net zoals de raadsleden van Curaçao weigerden te praten met een Nederlandse ambtelijke commissie. Het kan dus zijn dat minister Van der Stee laat weten alleen met zijn gelijken, Antilliaanse ministers, te praten. Voorlopig is dit evenwel nog speculatie.

WILLEMSTAD — De econimieen van de landen in het Caribisch gebied zijn er altijd op gericht geweest tegemoet te komen aan de wensen van de Verenigde Staten en Europa. Er is nimmer rekening gehouden met de behoeften 'van de plaatselijke gemeenschap. De beslissingsmacht over de economische ontwikkeling heeft ook altijd buiten het Caribisch gebied gelegen. "Wij hebben dus een afhankelijke economie en onze krachten moeten erop gericht zijn de graad van afhankelijkheid waar mogelijk te verminderen", aldus minister-president Don Martina in een gesprek met het blad "The Courier", een tweemaandelijkse uitgave van de EEG van deze maand.

De Antilliaanse premier zei in het gesprek met journalist Roger de Backer dat landen in de Caribische regio meer zeggenschap zullen opeisen over de eigen economieën. In het verleden waren die in de eerste plaats bedoeld om te voldoen aan de wensen van de koloniale mogendheden. Doordat de Amerikaanse en Europese normen als leidraad dienden zijn er ook economische activiteiten niet tot ontplooiing gebracht. Het is erg moeilijk die afhankelijkheid te verminderen, ook al omdat zij zo doelgericht zijn, maar toch moet het die kant op, vindt de Antilliaanse minister-president.

CONTINENTEN

Hij verklaarde zich op dit punt zelfs optimistisch: "Ik geloof erin dat het Caribisch gebied een belangrijke rol moet gaan spelen in mondiale zaken. Zij groeit in importantie. Dankzij de aanwezigheid van olie in Venezuela, Colombia en Mexico speelt zij een voorname rol bij de levering van ruwe olie. Ook bauxiet komt in belangrijke mate uit deze streken. Gezien haar ligging en als een schakel tussen de verschillende continenten bekleedt het Caribisch gebied een sleutel-positie", zei Martina.

In hetzelfde vraaggesprek laat de premier weten te geloven dat het toerisme meer en meer neigt n aar massa-toerisme en dat de "rijke toerist" steeds meer in de minderheid raakt. Hij is er zich er tevens van bewust dat het toerisme op de Antillen sterk afhankelijk is van de stand van zaken met de economieën in de diverse landen van herkomst. Daarom wordt ook gezocht naar alternatieve markten.

Het is de bedoeling de Antillen de rol van dienstverlenend centrum te laten blijven vervullen, hoewel misschien de toekomstige plaats daarbij van de plaatselijke olieraffinaderijen voor de economie ter discussie wordt gesteld. Er kan niet ontkend worden dat de olie-industrie nog altijd een belangrijke factor is in de gemeenschap.

ONGERUSTHEID

Op politiek terrein vallen wijzigingen te verwachten, nu dat het Statuut zijn langste tijd heeft gehad. De discussies over hoe het dan moet worden, zijn aan de gang. "De algemene mening is dat we er alle tijd voor moeten nemen die er nodig is om ons doel te bereiken. Het moet daarom systhematisch gebeuren" zei hij.

Hij herhaalde zijn eerder uitgesproken hoop dat de Antillen niet de laatste eilanden ter wereld zijn die hun souvereiniteit verkrijgen, maar wanneer dat dan zover zal zijn is nog niet bekend". Hij zei dat de bevolking achter zo'n stap moet staan. Er is volgens hem geen reden voor ongerustheid, aangezien er sprake zal zijn van een goede planning.

In een ander artikel laat dezelfde journalist een blik gaan over diverse aspecten van de Antillen. Opvallend is hoe goed hij zich heeft laten informeren over tal van zaken. Is het gebruikelijk dat er vooral veel fouten worden gemaakt in buitenlandse bladen met namen van personen en plaatsen, in deze artikelen is daar nauwelijks iets op aan te merken. Alleen gedeputeerde Agustin Diaz wordt er "Dias" genoemd.

WILLEMSTAD — Onder zeer grote belangstelling werd gistermiddag dokter Chris Engels ten grave gedragen. Hij had opgebaard gelegen in de kapel van het St Elisabeth hospitaal. Mgr Wim Ellis en pater Oeverhaus droegen een heilige mis op ter nagedachtenis dokter Engels. In de kapel hield ook drs Lio van der Veen als voorzitter van het bestuur van het hospitaal een korte toespraak.

Hij memoreerde ondermeer het feit dat nauwelijks een maand geleden dokter Engels op dezelfde plaats als hij op dat moment een toespraak had gehouden bij het overlijden van mevrouw Monte Boskaljon, die evenals dokter Engels bestuurslid was van het ziekenhuis.

Met het overlijden van dokter Engels heeft niet alleen het hospitaal-bestuur, maar ook de gemeenschap een ijverig en veelzijdig man verloren, zei drs Van der Veen. Dokter Engels ontbrak op geen enkele bestuursvergadering. Zelfs op de dag van zijn tragische overlijden, afgelopen zaterdag, was hij als eerste aanwezig op een bestuursvergadering.

Tijdens het gesprek die ochtend van het bestuur met minister Jules Eisden van Sociale zaken heeft dokter Engels nog het woord gevoerd. Hij kondigde aan met plannen te komen voor de Volksgezondheid. Maar zover is het niet meer gekomen, zei de voorzitter van het hospitaal-bestuur. Geen van de bestuursleden had kunnen bevroeden dat het de laatste woorden van dokter Engels waren geweest in een bestuursvergadering, toen zij tegen een uur die middag afscheid van elkaar namen.

De begrafenisstoet ging vanuit het ziekenhuis naar het Curaçaos museum waar dokter Engels dag en nacht voor gewerkt heeft en daarna via de Kraayenhofstraat en de Roodeweg naar de protestantse begraafplaats aan de Roodeweg. Zijn persoonlijke vriend prof. Harry Hoetink, speciaal uit Nederland overgekomen voor de begrafenis, hield daar nog een emotionele toespraak.

Regering praat met VBC en KvK

Gelden voor staf-uitbreiding SER

WILLEMSTAD — De regering heeft gelden begroot voor de Sociaal-Economische Raad (SER) waardoor dit advies-orgaan efficienter en sneller kan gaan draaien. Dat vertelde de centrale regering gistermorgen in een gesprek met delegaties van de Curacaose Kamer van Koophandel en de Vereniging Bedrijfsleven Curacao.

Omdat eerder vergaderen tussen de KvK, de VBC en de ministerraad niet mogelijk was, werd die bijeenkomst gistermorgen gearrangeerd in het Fort Amsterdam. Net als op de andere eilanden sprak de regering over het afgelopen jaar met de werkgevers-vertegenwoordigingen.

Van die zijde werd meegedeeld dat er veel positieve effecten zijn geweest van de aanpak van het kabinet-Martina, maar dat er toch nog veel ontbreekt op vele terreinen. Gehoopt wordt dat bijvoorbeeld met een verbetering van de betalingsbalanspositie ook meer ruimte wordt geschapen voor de commerciele interesses. De verwachting is namelijk dat de economische recessie nog zal aanhouden, wat maakt dat het met de commercie mogelijk slechter zal gaan in het komende jaar.

De ministers gaven nadere toelichting op het plan te komen met een inkomensbeleid waar momenteel aan gewerkt wordt. De KvK en de VBC onthielden zich van commentaar aangezien zij nog geen details konden krijgen van dit plan.

Wel werd van die zijde als kritiek geuit dat de communicatiekanalen verbeterd moeten worden. Zeer verheugd toonden zij zich over de bespreking van gisteren waarin de gelegenheid wordt geboden voor een over en weer bespreken van onderwerpen. Maar ook via organisaties als de SER zou die communicatie verbeterd kunnen worden. De bewindslieden van Algemene zaken (Don Martina) en Financien (Marco de Castro) vertelden dat een begroting is goedgekeurd voor de SER waarbij drie stafleden worden benoemd. De nieuwe permanente SER-secretaris zal chef zijn van de studie-dienst van deze instelling. Via deze dienst kunnen wetsontwerpen sneller worden voorbereid voor behandeling, wat het functioneren van het adviesorgaan kan gunstig zal beinvloeden. De huidige secretaris Roberto Suriel, die zijn SER-taken nu naast zijn gewone werk doet, zal gevraagd worden aan te blijven als functionaris bij de instelling. Er wordt ook naar huisvesting voor de SER gezocht. De vaste personeelsleden moeten nog aangezocht worden.

Met minister Jacques Veeris werd gesproken over de scholingsmogelijkheden. Hij beloofde contact op te nemen daarover in het nieuwe jaar.

Er werd een voorstel gelanceerd voor de aanstelling van een minister van Toerisme gezien het belang van deze bedrijfstak voor de eilanden. Maar premier Martina reageerde daar negatief op, vooral ook omdat er een tendens is naar verregaande decentralisatie. Toerisme is een eilandelijke aangelegenheid.

Op de vergadering van gisteren ontbraken de ministers Jules Eisden van Sociale zaken en Arbeid (wegens vakantie), mr Hendrik Croes van Justitie (voor een Staten-vergadering) en minister mr Boy Hernandez van Volksgezondheid (wegens een urgente aangelegenheid).

JAAROVERZICHT ECHA PALABRA

WILLEMSTAD — A.s. zondag is de laatste zondag van het jaar en gewoontegetrouw — dit jaar voor de tiende maal — presenteert Echa Palabra zijn jaaroverzicht. Een terugblik in het jaar op hetgeen schrijvers, kunstenaars, componisten, alsook toneelspelers en muzikanten hebben gepresteerd gedurende het jaar 1980. Het wordt een programma van een wat langere duur en wel van half elf tot 12 uur op Radio Caribe.

Raadsdelegatie neemt besluit:

Op 12 januari eerste informatie-programma

WILLEMSTAD — Op 12 januari moet het informatie-programma van de Curacaose Eilandsraad over staatkundige onderwerpen van start gaan. Dat besluit is gisteren genomen in een vergadering van een raadsdelegatie met gedeputeerde Frank Rozendal van Staatkundige Structuur.

Het is de bedoeling om tweemaal per week een tv-programma van een half uur te verzorgen over onderwerpen die aan de orde zullen komen op de komende Ronde Tafel Conferentie waar de staatkundige toekomst van de Antillen wordt voorbereid en beslist. Er bestaat een mogelijkheid voor de plaatselijke radio-stations om deze tv-uitzendingen gelijktijdig uit te zenden dan wel op te nemen voor uitzending op een later tijdstip. De dagbladen krijgen een uitgewerkt perscommuniqué met de inhoud van het besprokene.

Voorlopig staan ongeveer zeven programmas gepland tot aan de RTC half februari. De eerste zal een introductie bevatten en gelijk een indruk moeten geven van hetgeen er komen gaat. Daarna worden de thema's apart en diepgaander behandeld. Hiervoor zijn in eerste instantie aangezocht de Curacaose leden van de Koninkrijkswerkgroep. Zij zullen in principe niet de partij-ideeen verkondigen, maar de denkbeelden van de raad vertolken. Daarin blijft evenwel de mogelijkheid bestaan van nuance-verschillen.

Deze programma-serie wordt verder onderbroken met twee of drie discussie-fora waarin niet alleen vertegenwoordigers van sociale groeperingen hun vragen kunnen richten aan politici, maar ook tv-kijkers kunnen telefonisch vragen doorbellen.

De PR-afdeling van het eilandgebied wordt met de uitvoering van deze ideeen belast. In de vergadering met ged Rozendal waren aanwezig de heren George Hueck van de NVP-U, drs Eric Kleinmoedig van de PSD, Winston Lourens van de MAN, Onofre Bikker van de DP (namens Petrus van der Veen), terwijl een Frente-vertegenwoordiger niet was komen opdagen.

VLC: Januari is "lange" maand

WILLEMSTAD — De VLC heeft in het radioprogramma T'asina nos ta miré, gisteren een beroep gedaan op de bevolking om niet al te ondoordacht geld uit te geven tijdens deze feestdagen. De bondswoordvoerder merkte op dat de feestdagen zó weer om zijn en de gevolgen van een ondoordachte besteding, meteen te voelen zullen zijn in januari, die gezien de vroege betaling in december, een "lange" maand zal zijn.

Verder drong de bondsman aan op een veilig verkeer, niet alleen door niet te drinken wanneer men rijdt, maar ook door de verkeersregels in acht te nemen. Als voorbeeld noemde hij het door rood licht rijden en het langzaam rijden op de verkeerde weghelft. Daartegen moet volgens de bond strenger worden opgetreden gezien het schrikbarend aantal slachtoffers op Curaçao.

Discussie over politie-nota gaat in fasen

WILLEMSTAD — De discussies in de (besloten) Statenvergadering over de beleidsnota van de regering voor het politiecorps Nederlandse Antillen, neemt meer tijd in beslag dan was voorzien. In de vergadering van gisteren kwamen de Statenleden en minister Hendrik Croes van Justitie niet verder dan een "eerste ronde". Afgesproken is dat begin januari het overleg wordt voortgezet. Opmerkelijk is wel dat minister Croes zeer in details is getreden in de beantwoording van vragen van Statenleden. Zelfs ging hij zover om de suggestie te doen aan de Staten om het recht van enquête van de parlementariers van stal te halen. Op die manier kan een gedegen eigen onderzoek worden ingesteld naar de ontwikkelingen binnen het corps die nog wijd en zijd becommentarieerd worden.

Gewonden bij openlijke geweldpleging

WILLEMSTAD — Twee jongemannen zijn gewond geraakt bij gevallen van openlijke geweldpleging.

Een negentienjarige man werd in de Penstraat door een stel mannen behoorlijk toegetakeld. Na behandeling in het ziekenhuis kon hij naar huis terugkeren.

Een andere jongeman die een feest had bezocht in de Djadostraat kreeg moeilijkheden met andere feestgangers. Ook hij moest naar het ziekenhuis toe om geholpen te worden, maar kon later ook naar huis toe.

Principe-besluit parlement voor RTC

Statenleden opdelen in eilandsdelegaties

WILLEMSTAD — De Statenleden willen opgedeeld worden in de eilandsdelegaties om zo volwaardig deel te nemen aan de discussies van de politieke Ronde Tafel Conferentie. Dit principe-besluit is gisteren in een besloten vergadering van het parlement genomen en moet voor wat betreft de uitvoering nog worden doorgepraat met de Eilandsraden. De Curacaose Eilandsraad heeft gistermiddag van premier Don Martina een toelichting gehad over enkele aspecten verbonden aan de RTC.

Binnen de Staten wordt al geruime tijd gediscussieerd over de wijze waarop deelgenomen kan worden aan de RTC. De leden van de Tweede Kamer hebben te kennen gegeven te willen deelnemen als waarnemers. De Statenleden zijn uiteindelijk gegenen die de formele besluiten moeten nemen over eventuele staatkundige wijzigingen. Geredeneerd is dat het niet helemaal nodig is om volkomen opgenomen te zijn in de discussies over die wijzigingen, maar om er toch van op de hoogte te zijn, zouden de Staten die discussies van nabij moeten meemaken.

Een ander aspect aan dit geheel is dat de Statenleden zijn vooruitgeschoven door bevolkingen van eilanden. Als zij volledig aan de discussies deelnemen, kunnen zij hun eilandelijke afkomst niet uitwissen. Uit vrees ondermeer dat er daardoor zelfs geschilpunten kunnen ontstaan tussen de coalitie-genoten in de Staten, is geprobeerd een tussen-oplossing te vinden.

Die werd gevonden in de opname van Statenleden in de eilandsdelegaties. Daarover moet evenwel nog gesproken worden met de diverse Eilandsraden. Er is nog niet gesproken over het aantal Statenleden dat in die hoedanigheid zal meedoen. Die beslissing zal pas genomen worden als met de raden is gesproken en als ministerpresident Martina en minister mr Hendrik Croes de Staten nadere informatie hebben verstrekt over de standpunten van de eilandgebieden over de voorstellen voor de RTC.

Overigens worden geen onoverkomenlijke problemen voorzien voor dit principe-besluit van de meerderheid van de Staten, aangezien de eilandsbesturen gesynchroniseerd zijn met die op landsniveau.

Een delegatie van de Eilandsraad van Curaçao kreeg van premier Martina uitleg over de in november met minister Fons van der Stee op Saba gemaakte afspraken over de RTC. Deze afspraken werden gemaakt onder voorbehoud dat de raden ze zouden goedkeuren. Omdat december niet meer haalbaar was als tijdstip werd gedacht aan medio februari dat voor Nederland nog kan in verband met de Kamerverkiezingen op 26 mei. Het initiatief voor de RTC zou genomen worden door de Koninkrijksregering. De Nederlandse premier Dries van Agt verzond echter naderhand weliswaar een uitnodiging namens de rijksregering, maar daarover was niet de Antilliaanse gevolmachtigde minister Ronnie Casseres in gekend. Dat maakte dat de uitnodiging formeel van de Nederlandse regering is gekomen.

Over de tegenstrijdige uitlatingen inzake de gemaakte afspraken van de heer Martina en MEP-leider Betico Croes zei de premier dat hij er niet bij was toen Van der Stee en Croes hun gesprek hadden. Hij kan alleen over zijn eigen overleg praten.

Als de vergaderingen in Nederland plaats vinden is de Nederlandse premier voorzitter met minister Van der Stee als plaatsvervanger. Op de Antillen wordt die voorzittersrol bekleed door de Antilliaanse premier, te vervangen door de vice-premier, in casu ing Chenco Yarzagaray.

De eerste ronde van de eerste RTC staat gepland voor half februari. Het was de bedoeling al na twee weken de volgende ronde te houden, maar gesuggereerd is een tussenperiode van vijf weken in te lassen. Van de Antillen is het idee geopperd die tweede ronde ook niet in Den Haag te houden, maar op de Antillen. De Curacaose Eilandsraad heeft als zijn wens te kennen gegeven die vergadering op Curacao te laten plaatsvinden eind maart. Die beslissing moet nog worden genomen.

De partijen NVP-U en PSD hebben zich onder voorbehoud akkoord verklaard met de gestelde data. Maar voor hen is het van belang om inzage te hebben gehad in een nog op te stellen decentralisatie-plan. Die moet ook nog bestudeerd kunnen worden voor de RTC. Bovendien kan nog niet bepaald worden dat vijf weken voldoende is om discussiepunten verder uit te diepen tot aan de volgende RTC.

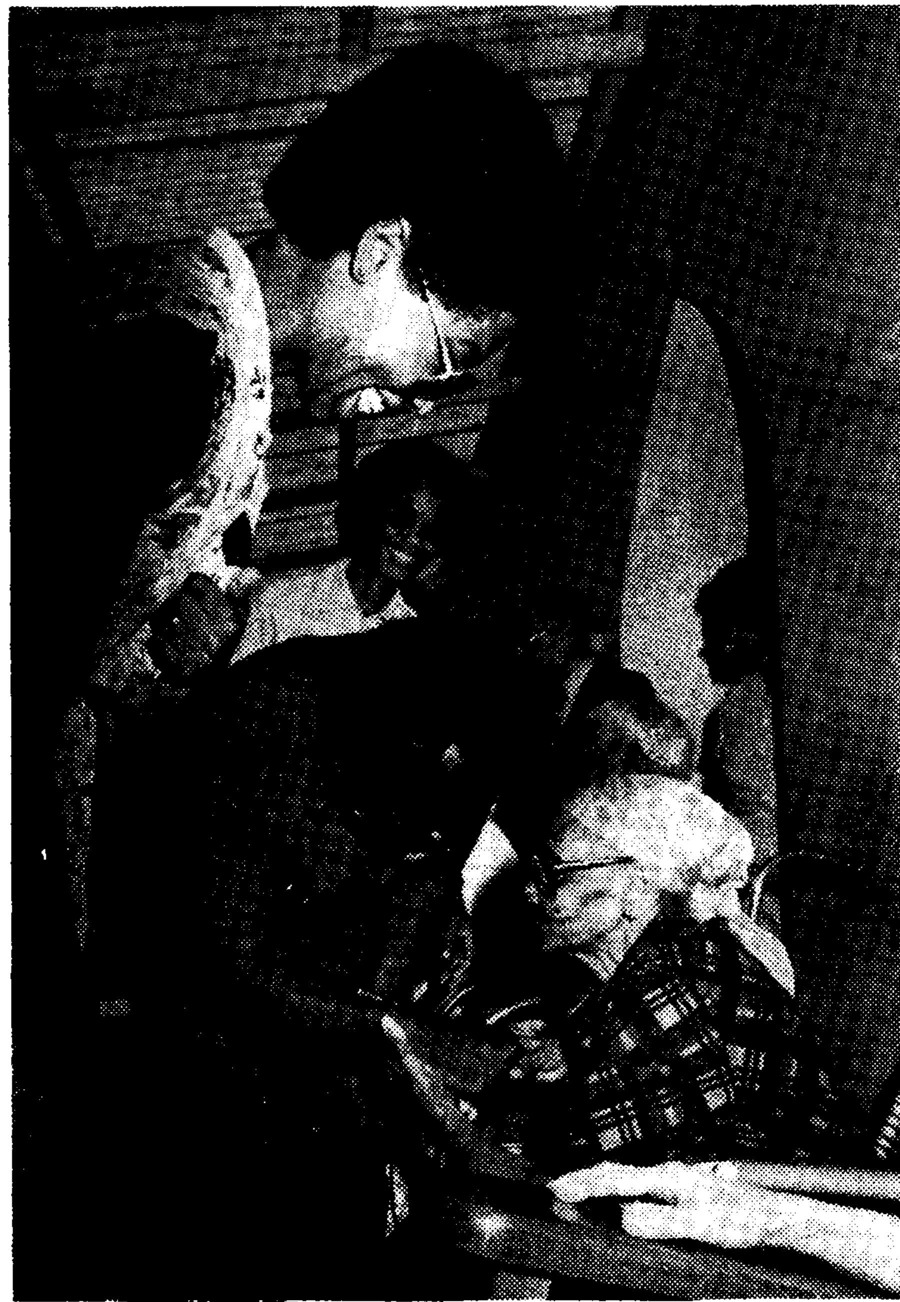
Het decentralisatie-plan moet overigens besproken worden in Antilliaans verband, maar zal ongetwijfeld zijn schaduwen vooruit gooien op de RTC-besprekingen. Hoewel deze twee oppositie-partijen in de raad ook een gedegen informatie aan de bevolking als voorwaarde hebben gesteld, erkennen zij dat dat een zaak is die de partijen geheel in eigen handen hebben.

De premier was het er niet mee eens dat de Eilandsraad van Curaçao zijn eigen onkosten betaalt. Behalve dat het eilandgebied beslist niet in het geld zwemt, zijn er geen problemen op dit punt te verwachten van Nederland die namelijk ook al is opgedraaid voor de kosten van de Koninkrijkswerkgroep. De raadsleden zullen deze kwestie opnieuw ter sprake brengen in de raad.

De centrale regering werkt momenteel aan een conceptreglement van Orde voor de RTC, die niet veel zal afwijken van die van de RTC's van de jaren '49 en '50, maar aangepast aan de huidige omstandigheden.

Over het algemeen toonden de betrokkenen zich tevreden over het verloop van dit gesprek.

De eilandsdelegatie bestond uit de heren Efraim Cijntje van de PSD, Gilbert de Paula van de NVP-U, Petrus van der Veen van de DP en mevrouw Beatrix Scoop van de MAN. Wilson "Papa" Godett van Frente Obrero liet verstek gaan.

WILLEMSTAD — De afgelopen donderdag en vrijdag werden door vertegenwoordigers van het Land en het Eilandgebied, enkele bejaardentehuizen op Curacao bezocht alsmede het Verriet Instituut. Bezocht werden het Ricardustehuis, het Wilhelminatehuis, de stichting Thuislozenzorg, Huize Welgelegen, Villa Maria (Hugenholtz/Stichting), en Casa Hermandad. Het was de bedoeling van de twee overheden om zelf naar de instituten te gaan om er te vernemen hoe de werkzaamheden verlopen en met welke problemen de instellingen kampen.

Een van de vele klachten betrof het weinig bezoek van familieleden aan de bejaarden. Op de bevolking wordt dan ook een beroep gedaan om hen gedurende de feestdagen niet te vergeten.

Op de foto gedeputeerde Lucille Wout en premier Don Martina in gesprek met een bejaarde in Habaai. De centrale regering werd verder vertegenwoordigd door minister Leslie Navarro van Welzijnszorg en de minister van Volksgezondheid Hernandez.

VLC organiseert informatie-avonden

WILLEMSTAD — De vakbond van leerkrachten VLC zal in de eerste drie maanden van het nieuwe jaar, een serie informatie-avonden organiseren over de juridische positie van leerkrachten, over het onderwijs en over algemene onderwerpen.

Dit vertelde een VLC-woordvoerder gisteren in het wekelijks radioprogramma van de bond. De eerste vier informatieavonden worden gehouden op 14 en 28 januari en 11 februari 11 maart. De eerste avond komt aan de orde het Lands Materieel Ambtenarenrecht, de LMA, waarbij een uitleg zal worden gegeven door het ex-hoofd PZ van de Centrale regering, de heer Curiel. Het onderwerp salaris zal worden behandeld door de heer Goeloe, die onlangs aftrad als hoofd PZ van het Eilandgebied. De heer O. Steenbaar zal op 11 februari een uitleg geven van alle aspecten van de belasting, terwijl ex-directeur van de APNA Choy Pieters op 11 maart zal praten over het pensioen.

Alle informatie-avonden vangen aan om half acht en vinden plaats in het vakbondsgebouw Landhuis Stenen Koraal. Na de diverse inleidingen bestaat er gelegenheid tot discussie.

Benzinestations dicht met kerst

WILLEMSTAD — Alle benzinestations zijn morgen, 25 december, de gehele dag gesloten. Op tweede kerstdag werken de stations volgens het wachtsysteem van de zondagen, dus van 8 uur 's morgens tot half vier 's middags. De stations die de wacht hebben op vrijdag 26 december zijn opgenomen in de Amigoe-agenda op pagina 2.

Toeristenbureau moet stuwende kracht zijn

WILLEMSTAD — Curacao heeft een groot toeristisch potentieel, maar het Toeristenbureau moet dan een stuwende kracht zijn achter de toeristenindustrie. Dat verklaarde de heer Miguel Pourier tijdens de VBC-lunch van afgelopen vrijdag.

Het moet niet toelaatbaar zijn dat er één hotel slecht functioneert op het eiland, want dat dupeert het hele toeristisch verkeer. De eilandelijke overheid en vooral het toeristenbureau moet zich daar dan flink roeren, zei de heer Pourier, daarmee aangevend dat hetgeen nu gedaan wordt beneden de maat is.

Hij spoorde de betrokken instanties ook aan om toeristische plannen uit te voeren als renovatie van monumenten, restauratie van de Fortbogen, het verlevendigen van Punda en het instellen van een echt toeristisch jaar.

AGENDA ARUBA

LOSSE NUMMERS OP Aruba, dagelijks verkrijgbaar bij:

ORANJESTAD: Zepp Wever, Ingrid-La Fama, Popular, Piet Soda Fountain.

SAN NICOLAS: Nicolas Store, De Wit Stores Aruba, Caribbean- en Sheratonhotel, Van Dorp in Americana en Holiday Inn drugstore.

Kantooruren: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

Telefoon: 24333 (drie lijnen).

Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316, 22950. Pageboy: 027-675.

Bankrek. nr. 248-1 Barclays bank.

Taxicentrale: 24 uur per dag, tel.: 22116 of 21604.

POLITIE: 24555.

ALARMCENTRALE: 115.

BIOSCOPEN
Vandaag geen voorstellingen

WIT GELE KRUIS: Oranjestad, tel.: 23168; Noord tel.: 23425, Sta Cruz en Paradera, tel.: 28288, Savaneta, en Brazil, tel.: 47020; San Nicolas, tel.: 45906; tijdens kantooruren: Dakota, Patiastraat 27, tel.: 24444.

WACHTREGELING DOKTOREN (San Nicolaas en Savaneta): dokter E. Westrate, Spaanslagoenweg 15, tel.: 47290.

BOTICA'S: Oranjestad: Oduber, tel.: 21780; San Nicolas: San Lucas, tel.: 45119.

DIVERSEN FLIGHT INFORMATION CENTER: dagelijks geopend van 07.00-20.00 uur; na 20.00 uur informaties via verkeerstoren

DONDERDAG

BIOSCOPEN
Boulevard Theater: 20.30 *O.K. Cleopatra* (Alle leeft).
Rialto: 20.00 *Los hombres no deben llorar* (14 jr).
Drive Inn: 20.30 *La hora del jaguar* (18 jr).
Principal: 20.30 *I am for Hippotamus* (14 jr).

WACHTREGELING DOKTOREN (25 en 26 dec.). (Oranjestad, Sta Cruz Paradera en Noord): dokter J.A. Kooyman, Sta Cruz 362, tel.: 28073.
(Savaneta en San Nicolas): dokter E. Westrate, Spaanslagoen weg 25, tel.: 47290.

(26 en 27 dec.): BIOSCOPEN
Boulevard Theater: 20.30 *Roller boogie* (14 jr); 24.00 *Ruthless vipers* (18 jr).
Rialto: 20.00 *The empire of the ants* (18 jr); 20.30 *Tigers in lipstick* (18 jr).
Drive Inn: 20.30 *Los hombres no deben lloran* (14 jr); 24.00 *Death ship* (18 jr).
Principal: 20.30 *I am for the hippopotamus* (14 jr); 24.00 *Pushing up daisies* (18 jr)

ZONDAG

Boulevard Theater: 18.00 *Robinson Crusoe* (Alle leeft); 20.30 *Roller boogie* (14 jr).
Rialto: 18.00 *Superman* (All); 20.30 *The empire of the ants* (18 jr).
Drive Inn: 19.00 *De gendarme ziet ze vliegen* (Alle leeft); 21.00 *Los hombres no deben llorar* (14 jr).
Principal: 18.00 *Moonraker* (Alle leeft); 20.30 *I am for the hipopotamus* (14 jr).

WACHTREGELING DOKTOREN (Oranjestad, Sta Cruz, Pardera en Noord) Spreekuren: zat. en zondag 09.30-10.30/17.30-18.30 uur dokter J.A. Kooyman, Sta Cruz ..., tel.: 28073;
San Nicolaas en Savaneta): dokter P. Deeleman, hospitaal via pageboy, p'foon 259.

★★★

Boos op ged. Oduber
SEPA geeft BC tot 26 december tijd

ORANJESTAD — Het bestuur van de SEPA heeft een telegram aan het Bestuurscollege gezonden waarin de uitslag wordt bekend gemaakt van het onlangs gehouden referendum onder het personeel van de Haven-en loodsdienst. Uit dit referendum bleek dat honderd procent van de deelnemers van mening was dat zij onvoldoende door het BC waren voorgelicht. Het BC wordt tot tweede Kerstdag de kans gegeven te laten weten wat hieraan gedaan zal worden.

De Sepa maakte zich erover boos dat gedeputeerde Oduber inmiddels in Diario een verklaring aflegde dat het referendum van de Sepa-prematuur was en dat de vragen geen verband houden met de werkelijkheid. Volgens de gedeputeerde zouden er met de Sepa reeds afspraken bestaan over de toekomst van het personeel van de Haven-en loodsdienst. Terwijl de Sepa wel degelijk op de hoogte is van een en ander wordt toch een referendum georganiseerd. Sepa wist dat iedereen per januari voor de Aruba port authorities gaat werken doch dat de positie als ambtenaar en arbeiders gedurende 1981 hetzelfde blijft zoals thans het geval is. De arbeidsvoorwaarden blijven dus geheel dezelfde. Voorts werd door de overheid met Sepa en Gaba de afspraak gemaakt dat een werkgroep zal worden gevormd om over de overgang van ambtenaren en arbeiders per 1982 te beraadslagen. De wijze waarop de Sepa thans dit referendum houdt en daarbij vragen stelt die niet juist zijn kunnen het project alleen maar benadelen, aldus gedeputeerde Oduber. De Sepa vindt het in zijn verklaring niet juist dat de gedeputeerde wel verklaringen aan de pers aflegt maar niet met de Sepa noch het havenpersoneel spreekt.

De Amigoe tekent hierbij aan dat uit de verklaring van gedeputeerde Oduber duidelijk blijkt dat het tegendeel het geval is en de Sepa wel degelijk op de hoogte was dat de overgang pas in 1982 gebeurt.

OUD LRD-HOOFD OVERLEDEN

ORANJESTAD — In het Dr Horacio Oduber-hospitaal, waar hij vrijdag werd opgenomen, overleed gisteren de heer Contran Ricardo Arends. Hij werd 81 jaar oud. De heer Arends is ruim veertig jaar werkzaam geweest bij de Landsradiodienst (LRD) op Aruba. Toen hij in augustus 1960 met pensioen ging was hij reeds een groot aantal jaren chef van LRD Aruba. Zijn verdiensten werden koninklijk erkend door zijn benoeming tot ridder in de orde van Oranje Nassau. De begrafenis is vanmiddag op de katholieke begraafplaats in Oranjestad.

Onervaren zwemmer verdronken

ORANJESTAD — De 53-jarige Amerikaan William Robert MacWilliam afkomstig uit Ohio is gistermiddag omstreeks het middaguur nabij Malmok verdronken toen hij met vier vrienden aan het duiken was. Het slachtoffer die niet zo'n ervaren zwemmer als zijn vrienden was, ging omstreeks half twaalf duiken. Toen zijn drie vrienden aan wal terugkeerden, misten zij het slachtoffer. Zij keerden direct terug en slaagden erin na korte tijd het stoffelijk overschot op het strand te brengen. Getracht werd met kunstmatige ademhaling de levensgeesten terug te krijgen doch men slaagde hierin niet. Aan een voorbijganger werd gevraagd de politie te waarschuwen, hetgeen deze niet deed zodat de politie en hulp eerst later ter plaatse konden zijn. Het slachtoffer was inmiddels naar het ziekenhuis gebracht waar de dood werd geconstateerd. Aangezien vastgesteld werd dat het slachtoffer door verstikking om het leven was gekomen, werd door de politie het duikmateriaal voor nader onderzoek in beslag genomen.

KERKDIENSTEN
EERSTE KERSTDAG
BRAZIL: 24.00 uur; 09.00 en 17.00 uur.
DAKOTA: 24.00 uur; 08.00 en 10.00 uur.
PARADERA: 24.00 uur; 11.30 en 17.30 uur.
SANTA CRUZ: 24.00 uur; 05.00, 08.00 en 10.00 uur.
SAN NICOLAS: 24.00 uur; 08.00, 10.00 en 18.30 uur.
EMANUELKAPEL: 24.00 uur; 08.30, 10.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: 24.00 uur en 10.00 uur.
POS CHIQUITO: 08.30 uur.
ORANJESTAD: 24.00 uur; 08.30, 10.00, 11.30 en 17.00 uur.
NOORD: 24.00 uur; 08.00, 10.00 en 18.00 uur.

★★★

MILITAIR TEHUIS PRINS WILLEM ALEXANDER (24 december): 20.30 uur oecumenische Kerstnachtviering (voorgangers: ds L.J. Lamens vlootpredikant en pater J.P. Mackenbach vlootaalmoezenier), mmv koor en orkest olv. mevr. Hasham.

★★★

POSCHIQUITO — In Casa Cuna heeft gistermorgen de voorzitster van het comite voor het kind, mejuffrouw M.A. Wekker, aan de directrice van het tehuis mevrouw Barros (zie foto) een televisie toestel overhandigd. Dit geschiedde in het bijzijn van leidsters en de jeugd die erg enthousiast waren over dit geschenk.

Aansluiting van IOWUA bij ICFTU

Winstuitkering LAGO ontbreekt

SAN NICOLAS — De Independent Oil Workers of Aruba (IOWUA) is reeds jaren doende om internationale aansluiting te krijgen bij de International Confederation of Free Trade Unions (ICFTU). Dit gelukte steeds maar niet omdat de vakbondsleiders van Canada, Verenigde Staten en Zuid Afrika er niet toe konden geraken om gezamenlijk één blok te vormen.

De IOWUA heeft thans de ICFU rechtstreeks benaderd om lid te kunnen worden. De contacten werden hierdoor gelegd toen oud-voorzitter Hyacintho Geerman afgelopen jaar de ILO-vergadering in Genève bijwoonde. Thans is bericht binnen gekomen dat de IOWUA als lid is aangenomen. De IOWUA juicht deze internationale aansluiting toe, waardoor ondermeer technische bijstand kan worden verkregen bij een studie die de IOWUA wil laten maken van de pensioenen bij LAGO en Shell en wat de verschillen hier zijn.

De IOWUA maakt in haar kerstboodschap ernog gewag van dat de Shell aan iedere werknemer vijftien honderd gulden heeft gegeven in verband met de grote winsten die deze maatschappij maakte, maar dat de LAGO-werknemers van hun maatschappij nog niets gehoord, noch gezien hebben.

De nieuwe voorzitter van de IOWUA Anselmo Semeleer heeft in een korte kerstboodschap zijn leden erop gewezen dat de vakbond afgelopen jaar veel bereikt heeft, maar dat er nog vele andere zaken zijn die geregeld moeten worden. Het bestuur zal doorgaan te vechten voor nog betere arbeidsvoorwaarden en nog meer veiligheid.

NOTARIELE VERENIGING

WILLEMSTAD — Aangezien in de afgelopen 2 1/2 jaar het aantal notarissen op de Nederlandse Antillen sterk is toegenomen, werd reeds enige tijd de behoefte gevoeld om te komen tot een notariele vereniging waarbij alle notarissen zich zouden aansluiten, aldus een ontvangen communique. In een vergadering, die op 25 oktober 1980 op Curacao werd gehouden, werd de Antilliaanse notariele vereniging opgericht. Het doel van de vereniging is: Het bevorderen van de notariele dienstverlening en het behartigen van de belangen van het notariaat op de Antillen. Tevens werd in die vergadering het eerste bestuur van de vereniging gekozen, bestaande uit: mr. M. van der Plank (Curacao) voorzitter, mr. E.L. Laclé (Aruba) penningmeester, mr. M.L. Alexander (Curacao) secretaris en mr. D.M. Senior (Curacao) lid en mr. E.S. Rosario (St. Maarten) lid.

In een tweede vergadering van de Vereniging, die afgelopen zaterdag 13 december 1980 in het Little Bay Beach Hotel op Sint Maarten werd gehouden, werden de statuten van de Vereniging definitief vastgesteld. Het secretariaat van de vereniging is gevestigd aan het adres: Joubert Palm, Senior & Alexander, De Ruyterkade 50, Curacao.

Losraken onderdeel oorzaak vliegramp

RYAD — Een losgeraakt onderdeel van het landingsgestel heeft dinsdag een gat van om en bij anderhalve meter geslagen in de romp van een Saoedi-Arabisch lijnvliegtuig van het type Tristar. Twee kinderen werden naar buiten gezogen en kwamen om. Dit is officieel in Ryad bekendgemaakt. Het toestel kon nog landen en de overige 290 passagiers zijn ongedeerd gebleven.

Caribbean reporter over Antilliaans toerisme

WILLEMSTAD — In de december aflevering van Caribbean reporter is weer de nodige aandacht besteed aan het Antilliaanse toeristenwezen. David Burr van Talk of the Town op Aruba kreeg alle ruimte om over de ontwikkelingen op Aruba te schrijven, waarbij ook de luchtvaartmaatschappijen welke Aruba aandoen genoemd worden. Burr is regional director voor Aruba bij de Caribbean hotel association. (CHA)

Aandacht voor de drie Benedewindse eilanden als groep is er ook omdat stafleden van de CHA een bezoek brachten in november aan Aruba, Bonaire en Curacao. Onder meer kwam daarbij op Aruba de Caribische toerisme conferentie van 1981 aan de orde welke op dit eiland wordt gehouden.

Ook wordt in Caribbean reporter aandacht gewijd aan het feit, dat de film The spirit of Bonaire een onderscheiding heeft gekregen en wel de Cine Golden eagle. Caribbean reporter is het orgaan van de CHA en de Caribean toerism association (CTA).

Foto's Cameraclub tentoon gesteld

ORANJESTAD — De Aruba cameraclub houdt dezer dagen een foto-tentoonstelling in het gebouw van de Algemene Bank Nederland in Oranjestad. De club bestaat nog maar uit vier leden en is wellicht de kleinste club van Aruba. Ondanks dit feit wisten deze vier enthousiaste leden een groot aantal foto's op fors formaat waaronder ook in kleur bij elkaar te brengen. Alles is eigen werk. De directie van de ABN was direct bereid de cameraclub expositieruimte te bieden. Ongetwijfeld zal deze activiteit van de kleine cameraclub grote belangstelling trekken.

Personalia

MET INGANG VAN januari wordt de hoofdagent Marcolino Croes door de politieleiding belast met de functie van groepscommandant Santa Cruz. Hij is reeds 21 jaar in politie-dienst en werd vijf jaar geleden tot hoofdagent bevorderd. Al die jaren was hij bij de surveillance-dienst werkzaam.

De hoofdagent Ogenio Maduro die de afgelopen zes jaren groepscommandant te Santa Cruz was wordt in het kader van de planning van zijn verdere carriere verplaatst naar Bureau Surveillance-dienst Oranjestad waar hij toegevoegd wordt aan de chef van dit bureau.

BIJ DE HAVEN- EN loodsdienst werd dinsdagmiddag afscheid genomen van de heer Matias Noguera, die begin januari met pensioen gaat. Hij begon in 1957 bij deze dienst te werken waar hij thans als onderopzichter eerste klas (walbootsman) San Nicolas verlaat. In de toekomst zal hij zich met zijn hobby --vissen -- gaan bezig houden.

Offerblok gelicht

ORANJESTAD — In de Fransicuskerk werd het misdienaar-offerblok, waarin de bezoekers van de kerk hun bijdragen voor de armen konden deponeren, door onbevoegden gelicht. Het offerblok werd uit het midden van de kerk naar de koortrap gebracht en daar opengebroken. De daders lieten slechts twintig gulden achter. De recherche heeft de zaak in onderzoek.

ORANJESTAD — Voor notaris mr J.R. Croes werden de nieuwe statuten verleden van Arubus nv als overheidsbedrijf. Gedeputeerde Nel Oduber, ing Juan Lopez en Hypolito Tromp werden benoemd tot commissarissen van de maatschappij. Onder meer bepalen de statuten dat in geval van rechtszaken eerst de eilandsraad hiervoor vergunning moet geven. Bij de ondertekening van de acte waren ook aanwezig mevrouw mr M. Robbers van Algemene zaken, Boy Nicolaas hoofd Financien, Tico Croes hoofd Accountantsdienst, Wim Maarse directeur, Eddy Briezen adjunct directeur en Clyde Croes administrateur van Arubus.

Verdachte man bleek inbreker

ORANJESTAD — Nabij het Ecurypark zag een politiepatrouille de haar bekende G.M.D. (22) lopen met een grote transitor radio in zijn handen. Aangezien de politie een en ander verdacht vond hield zij de man aan, die niet verklaren kon waar hij de radio had gekocht of gekregen. Bij verder onderzoek bleek hij een geldzak met kleingeld bij zich te hebben die hij zogenaamd met een kaartspel had gewonnen. Bij verder verhoor op de politiewacht gaf hij uiteindelijk toe ingebroken te hebben in een radiozaak aan de Havenstraat en in een drugstore. Hij was in het gebouw gekomen door een dakplaat te verwijderen. Uit de drugstore had hij het kleingeld meegenomen. Hij liet tijdens het inbreken een fles brandy en een pakje sigaretten achter. Hij werd voor verder onderzoek ingesloten.

Immigratie stuurt toeristen terug

BEATRIXLUCHTHAVEN — Het echtpaar S., komende met de ALM vlucht uit Sint Maarten, via San Juan, wilde de kerstdagen op Aruba doorbrengen. Zij werden echter door de immigratieafdeling op de luchthaven weer naar hun land gestuurd, omdat ze niet voldoende geld bij zich hadden om een verblijf op Aruba te betalen. Met de ALM werden ze via Curacao naar Santo Domingo teruggezonden.

Ultimatum leerkrachten van MTS

ORANJESTAD — Leerkrachten van de MTS in Cesare Terzano hebben een vergadering gehouden met het hoofdbestuur van de SIMAR, waarin de beslissing van het bestuurscollege van Aruba van 5 december pertinent van de hand wordt gewezen. Aan het BC werd een telegram gezonden waarin een ultimatum werd gesteld dat voor 1 januari een herziening van de beslissing van 5 december in het belang van de rust in het onderwijs zal moeten gebeuren. De leerkrachten van de MTS blijven staan op hun twee centrale eisen en gaan door het met het voeren van acties. De twee eisen zijn: onmiddellijke invoering van een volledige betrekking van 27 uur voor de leerkrachten aan de MTS gelijk aan de andere type van MBO opleiding op Aruba, en voorts betaling van MTO schalen met ingang van het zelfstandig worden van de MTS.

Diefstal van hammen

ORANJESTAD — In een supermarket aan de Emanstraat namen onbekenden uit een koelkast vier hammen mee, terwijl van achter de toonbank een radio-casette buit werd gemaakt. De daders braken een houten zijdeur open om de zaak binnen te komen. Zij forceerden en beschadigden daardoor twee kasregisters. Een buitenlandse toeriste deed aangifte van verlies van haar polshorloge en armband ter waarde van twee duizend gulden. Zij had het horloge verloren in de morgenuren in de Nassaustraat toen zij aan het winkelen was.

TIJDENS HET KERSTDINER van Carib motors in El Gaucho had dinsdagmiddag de huldiging plaats van drie employees die een kwart eeuw in dienst van het Ford agentschap waren. Het betrof hier (zie foto) Constance Hope, Manuel Pimento en Rufo Trimon. Zij werden op hartelijke wijze toegesproken door directeur Rubencito Yrausquin die hen een geschenk aanbood.

Jubilaris Rufo Trimon was verhinderd te komen.

Despues di a ricibi sacramento di enfermonan a fallece na edad di 81 anja nos querido esposo, tata, ruman, abuelo y tio

Contran Ricardo Arends

(mejor conoci como TAN)

Acto di entierro lo tuma lugar diarazon 24 di December 1980 pa 4'or saliendo for di Nassaustraat no. 153 pa Misa y despues pa Santana Catolica na Oranjestad.
Nos ke combida amigo y conocirnan pa acompañele pa su ultimo lugar di sosiego.

Aruba December 23, 1980

Sra. Vda Ada Arends – Arends
Familia Ronald Arends de Cuba
Familia Walter Arends – de Cuba
y demas familiares.

De Centrale Stichting van het Wit Gele Kruis geeft met diepe droefheid kennis van het overlijden van haar medeoprichter, vroegere voorzitter en bestuurslid

Dr. CHRIS ENGELS

TE KOOP:
DIREKTIEWONING
IN RUSTIGE OMGEVING
OP EIGENDOMSTERREIN

Indeling woning:
4 slaapkamers; 2 douche/toiletruimtes; grote voor- en achterkamer; washok; vóór- en achterporch.
Deepwell en garage aanwezig.
Vraagprijs: fl. 180.000,–.
Serieuze gegadigden.
Tel.: 78271

PRAKTIJKDIPLOMA BOEKHOUDEN HANDELSKENNIS L.O.

S. ELGERSMA – TEL. 35182 - 37624

Het Vrijwilligers Korps Curacao, wenst de bevolking van Curacao in het algemeen, de leden en hun families in het bijzonder,
EEN ZALIG KERSTFEEST EN EEN GELUKKIG NIEUWJAAR.

TELECURACAO

DIARASON 24 DI DECEMBER 1980
PA 6.30 P.M. DEN UN PROGRAMA ESPECIAL
KU: "KORO KONTENTOE"

BEKENDMAKING

DEPARTEMENT VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Het Departement van Economische Zaken maakt bekend dat krachtens beschikking van de Minister van Economische Zaken de hoogst toelaatbare verkoopprijzen ten aanzien van het produkt cement (portland) van het merk "Caribe" ingaande **18 DECEMBER 1980** als volgt zijn vastgesteld voor wat betreft het eilandgebied **CURACAO**:

		per zak van 42.5 kg netto "CARIBE"	
Aannemer bij kontante betaling	:	Nafl. 7,71	(+ fl. 0,09)
Aannemer op krediet	:	Nafl. 7,81	(+ fl. 0,09)
Partikuller kontant	:	Nafl. 7,81	(+ fl. 0,09)
Partikuller krediet	:	Nafl. 7,91	(+ fl. 0,09)

DE PLV. DIREKTEUR.

QUEEN'S BOOTERY

Onze lang verwachte zending is binnen
Elegante schoenen uit Frankrijk
en Tassen in verschillende kleuren
You never walked so good!

QUEEN'S BOOTERY
Winkelcentrum Colon (Nieuwe Gallery)
Tel. 26066 O.B.

CURACAO INTERNATIONAL COMPUTER SERVICES N.V.

zoekt voor spoedige in dienst treding een ervaren

PONSTYPISTE.

CURACAO INTERNATIONAL COMPUTER SERVICES N.V.
Telefoon: 44001

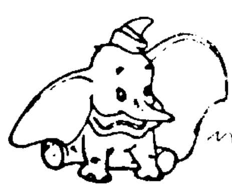
Het Bestuur van de N.A.P.B.

WENST HAAR LEDEN EN RELATIES
EEN ZALIG KERSTFEEST EN
EEN VOORSPOEDIG 1981

Bloempot Book Toy en Giftshop N.V.

en

beiden op Zuikertuintje

zaterdag 27 december
NORMAAL GEOPEND

Het schip van CASA LEON

is aangekomen met de grootste sortering kinderkleding speciaal voor de komende feestdagen

* SLACKSETS en SHORTSETS van "HEALTH-TEX
* JURKEN * ROKKEN
* BLOUSEN * BAGGY PANTALONS
* OVERHEMDEN

CASA **LEON**
Breedestraat (O) — Heerenstraat (P)

warm wishes

Hope you enjoy the holidays as much as we enjoy serving you!

TEL. 37694
CENTRO COMERCIAL ANTILIA

TE KOOP

Een zeer gunstig gelegen

TERREIN

te Rooi Catootje van 880 m2. Kavel no. 44.
Prijs f. 52,– per m2.

Tel. tijdens kantooruren 37255, na 6.30 uur 35185

F. VREUGDENHIL & ZONEN N.V.

zoekt voor onmiddellijke indiensttreding een

BODE
met Mavo

of gelijkwaardige opleiding en in bezit van rijbewijs en eigen auto.
Sollicitaties na telefonische afspraak, tel. 14588 toestel 51.

RUM SAN PABLO
TOPKWALITEIT

There's snow in the countryside, and from every house, a message of warmth and good cheer! We've enjoyed helping you with your banking this Christmas.

BANK VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

HAPPY HOLIDAY

Wishing all our Policyholders and friends a most enjoyable Christmas Season and a Prosperous 1981

USI — UNITED SECURITY INTERNATIONAL

United Security International Insurance Limited

Zakenvaria

CITIBANK HEEFT de Diners Club overgenomen. Dit is de op één na belangrijkste betaalkaartorganisatie in de VS, zo meldt het Financiele dagblad. Het wordt een belangrijke verschuiving genoemd op de internationale markt voor credit cards. Eigenaar van Diners club was Continental corporation. De overname zou 140 miljoen gekost hebben.

...er deelname amateurclubs aan KNVB-beker competitie

Voorstel tot degradatie in eredivisie Nederland

ZEIST - De werkgroep competitie-opzet, ingesteld door het sectiebestuur betaald voetbal, pleit voor een versterkte degradatie in de eredivisie. In een rapport, dat op 10 december aan dit sectiebestuur is aangeboden, wordt de suggestie gedaan drie clubs jaarlijks uit de hoogste afdeling te laten degraderen en drie teams uit de eerste divisie te laten promoveren.

DE commissie, die onder voorzitterschap staat van het sectiebestuurslid Herman Houfoer, beveelt voorts aan: instelling van zes perioden in eredivisie en eerste divisie. De winnaar van de na-competitie van de periodekampioenen in de eredivisie zo mogelijk te laten deelnemen in het toernooi om de UEFA-beker: Als de UEFA dit niet zou toe staan, dient de na-competitie in de eredivisie met een aantrekkelijke geldprijs te worden gedoteerd. De winnaar van de na-competitie in de eerste divisie als derde club te laten promoveren naar de eredivisie. De clubs, die de normale competitie als eerste en tweede in de eerste divisie eindigen promoveren automatisch naar de hoogste afdeling.

In totaal heeft de commissie zestal aanbevelingen gedaan terzake van: de opzet van het competitie-en bekervoetbal: het afkeuringsbeleid; winterpauze; dag en tijdstip, waarop moet worden gespeeld. De commissie zal nog rapport uitbrengen ten aanzien van het beleid op langere termijn. Besproken zullen worden: de plaats van het vertegenwoordigend voetbal; toeschouwersaccommodaties; spelopvattingen in het Nederlandse betaald voetbal; voorlichting naar het publiek toe.

SPANNENDER

Bij de opzet tot herziening van de competitie is uitgegaan van een huidige ideale situatie van 36 clubs. De commissie vindt dat naast het a-en het c-elftal-het laatste team zal voortaan als tweede elftal werden aangeduid – zeker voor de verenigingen uit de eredivisie er een jeugdteam van spelers tot achttien jaar moet komen. Opzet van de voorgestelde wijzigingen is te komen tot een spannender competie, waarin voor vrijwel elke club bij elke wedstrijd iets op het spel staat.

De competitie zou moeten worden ingedeeld in zes perioden van vijf maal zes en een keer van vier wedstrijden. In beide divisies spelen de periodekampioenen in twee groepen van drie een gehele competitie.De groepswinnaars komen uit in de eindstrijd, die uit een wedstrijd bestaat. De winnende finalist van de eredivisie wordt voorgedragen voor deelneming aan het UEFA-cuptoernooi, die van de eerste divisie promoveert.

Gesteld wordt dat met kracht moet worden gestreefd naar een vloeiender overgang van amateurs naar (semi) profs en omgekeerd. Dit zou kunnen worden geregeld door instelling van een klasse van "onafhankelijken".

Gedacht wordt aan een eredivisie van zestien clubs en een even grote eerste en tweede divisie. Deze laatste zou kunnen bestaan uit vier gedegradeerde betaald voetbalorganisaties uit de eerste divisie en twaalf uit de amateurs voortgekomen "onafhankelijken". Van deze klasse zouden de nummers een en twee aan het einde van het seizoen moeten promoveren naar de eerste divisie en de nummers elf en twaalf zouden moeten terugkeren naar het amateurvoetbal.

Aanbevolen wordt de tweede elftallen met ingang van de competitie 1981-82 te laten spelen in een eerste afdeling van dertien en twee tweede afdelingen van twaalf clubs, die dan respectievelijk reserve eredivisie en reserve eerste divisie a en b worden genoemd. De nummers twaalf en dertien van de reserve eredivisie degraderen aan het einde van de competitie naar de reserve eerste divisies, waarvan de kampioenen overgaan naar de reserve eredivisie.

In deze competie zal worden geexperimenteerd met een andere puntenwaardering. Uitgangspunt is dat gelijke spelen niet meer dienen voor te komen. Eindigt een wedstrijd in een gelijke stand, dan zal door het nemen van strafschoppen een winnaar worden bepaald.

De puntenwaardering wordt: bij normale winst 3 punten; bij winst via strafschoppen 2 punten; bij verlies via strafschoppen 1 punt; bij normaal verlies geen punten.

De werkgroep wil voorts, dat ook de finale van het toernooi om de KNVB-beker uit twee wedstrijden zal bestaan. Aanbevolen wordt een volledige afwerking van de bekerwedstrijden voor de tweede elftallen.

Opgemerkt wordt dat de in het amateurvoetbal levende wens, dat meer amateurclubs aan de competitie om de KNVB-beker moeten kunnen deelnemen, door het bestuur betaald voetbal kan worden meegenomen in de onderhandelingen om te komen tot een klasse van onafhankelijken.

Aanbevolen wordt voorts de winterpauze te laten lopen van kort voor kerstmis en deze vier weken te laten duren. Het laatste weekeinde voor de winterstop dient dan te worden gebruikt voor bekervoetbal.

Dat zelfde geldt voor het eerste weekeinde na de winterpauze.

De commissie wil dat een wedstrijd op zaterdagavond, die wordt afgelast, zo mogelijk de volgende dag wordt gespeeld, of anders op een avond in de volgende week, bij voorkeur op de woensdagavond. Bij een landelijke afgelasting zal de beslissing in ieder geval voor tien uur in de morgen moeten worden genomen.

Kortsjnoi vierde keer in finale kandidatentoernooi

DEN HAAG – De tweekamp tegen Robert Huebner is voor Viktor Kortsjnoi als vierde finale in het kandidatentoernooi, dat de uitdager van de wereldkampioen schaken moet aanwijzen. In 1968 haalde de grootmeester voor de eerste keer de eindstrijd. Tegen landgenoot Boris Spassky verloor hij die strijd met 6,5-3,5.

Zes jaar moest hij wachten voordat de tweede kans kwam op het uitdagersschap. Maar toen werd de weg versperd door een andere landgenoot de huidige wereldkampioen Anatoli Karpov, die in 1974 de finale met 3-2 naar zich toe trok. Drie jaar geleden was het wel raak. Voor de derde keer belandde Kortsjnoi in de finale, waar hij Spasski met 10-5 tegen 7,5 de baas bleef.

Overigens werd het systeem om de uitdager aan te wijzen via zonetoernooien en kandidatenkampen pas ingevoerd in 1948. Voordien werd de uitdager bekend door middel van toernooivorm. De geschiedenis van de kandidatentoernooien vanaf 1950 ziet er als volgt uit:

1950: 1. Bronstein (WDL)
1951: WK-tweekamp: Botwinnik (Sov) - Bronstein
1953: 1. Myslov (Sow)
1954: WK-tweekamp: Botwinnik-Smyslov 12-12;
1956: 1. Smyslov
1957: WK-tweekamp: Smyslov-Botwinnik 12,5-9,5;
1958: WK-revanche: Botwinnik-Smyslov 12,5 10.5;
1959: 1. Tal
1960: WK-tweekamp: Tal-Botwinnik 12,5-8,5
1961: WKrevanche: Botwinnik-Tal 13-8
1962: 1. Petrosjan (Sow)
1963: WK-tweekamp: Petrosjan-Botwinnik 12,5-9,5
1965: Finale kandidatentoernooi: Spasski (Sov) - Tal 7-4
1966: WK-tweekamp: Petrosjan-Spasski 12,5-11,5
1968: Finale kandidatentoernooi: Spasski-Kortsjnoi 6,5-3,5
1969: WK-tweekamp: Spasski-Petrosjan 12,5-10,5
1971: Finale kandidatentoernooi: Fischer (VST) - Petrosjan 6,5-2,5
1972: WK-tweekamp: Fischer-Spasski 11,5-8,5
1974: Finale Kandidatentoernooi: Karpov-Kortsjnoi 3-2
1975: WK-tweekamp: Fischer doet afstand titel, Karpov wereldkampioen
1977: Finale kandidatentoernooi: Kortsjnoi-Spasski 10,5-7,5
1978: WK-tweekamp: Karpov-Kortsjnoi 6-5
1980: Finale kandidatentoernooi: Kortsjnoi-Huebner in Merano.

...VIKTOR KORTSJNOI...
...vierde keer in finale...

BARCELONA — Afgelopen dinsdag 16 december heeft FC Barcelona in het Nou Camp stadion in Barcelona een liefdadigheidswedstrijd tegen een wereldelftal met 3-2 gewonnen. Op de foto combinatie de afmars van de Nederlander Johan Cruyff, die na aanmerkingen op de leiding door de scheidsrechter uit het veld werd gestuurd en vervolgens de Koreaan Acha Bu Ka (rechts) in duel met de Barcelonaspeler Reixach.

Bokser verwikkeld in bankoverval

LIMA — De Peruaanse bokser Luis Ibanez, kampioen in het supervlieggewicht en vierde op de AMB-wereldranglijst, werd gisteren bijna doodgeschoten toen hij een onderscheiding als bokser van het jaar ging afhalen. Na uit de wagen te zijn gestapt in het bijzijn van zijn trainer de Mexicaan Esteban Garcia, werden zij onthaald op vuurwerk-lawaai. In eerste instantie dacht Ibanez dat het een kerstviering betrof, maar na het horen van verschillende kreten, merkte hij dat zij zich te midden van bankovervallers bevonden. De overval werd gepleegd bij de uitgang van een bankgebouw vlak naast het gebouw waar Ibanez zijn onderscheiding moest afhalen. Ibanez moest samen met zijn trainer noodgedwongen dekking zoeken onder hun wagen.

Om zijn prijs in ontvangst te kunnen nemen, moest Ibanez de hulp van vrienden inroepen om hem van schone kleren en schoeisel te voorzien. De Peruaan reisde gisteravond naar Costa Rica waar hij de Kerstdagen zal vieren.

Sportprijsvragen

DEN HAAG — Twee deelnemers aan lotto 51 van het afgelopen weekeinde komen in aanmerking voor de eerste prijs. Zij ontvangen elk een brutobedrag van 336.867 gulden. Toto 51 kende maar liefst 207 winnaars van de eerste prijs, voor wie een bedrag van f.370,30 per persoon resteert. De resultaten van de sportprijsvragen zijn:

LOTTO 51:
Prijzenbedrag: f. 1.675.031, eerste prijs: 2 winnaars, die elk bruto f. 336.867,- ontvangen, Tweede prijs: 15 winnaars, die elk bruto f. 10.269,70 ontvangen, Derde prijs: 183 winnaars, die elk bruto f. 1.262,60 ontvangen, Vierde prijs: 8.598 winnaars, die elk f. 35,80 ontvangen, Vijfde prijs: 22.618 winnaars, die elk f. 13,60 ontvangen.

TOTO 51:
prijzenbedrag: f. 255.568,-, Eerste prijs: 207 winnaars, die elk f. 370,30 ontvangen, Tweede prijs: 3.124 winnaars, die elk f. 16,30 ontvangen, Derde prijs: 19.504 winnaars, die elk f. 6,50 ontvangen

TOTO GELIJK 51:
prijzenbedrag: f. 33.943,-. Eerste prijs: geen winnaars, Tweede prijs: 10 winnaars, die elk f. 460,30 ontvangen, Derde prijs: 114 winnaars, die elk f. 94,80 ontvangen, Vierde prijs: 2.911 winnaars, die elk f. 5,30 ontvangen, Vierde prijs: 2.911 winnaars, die elk f. 5,30 ontvangen.

Geen fraude in Italiaans voetbal

ROME — De rechtbank in Rome heeft vastgesteld dat er absoluut geen sprake is geweest van een omkoopschandaal in het Italiaanse voetbal. Alle 38 spelers en officials, die een paar maanden geleden door de Italiaanse voetbalbond voor lange tijd werden geschorst zijn allemaal vrijgesproken.

WILLEMSTAD — De personeelsvereniging van de Maduro-bedrijven heeft dit jaar wederom voor een verrassing gezorgd voor het monseigneur Verriet Instituut. Zaterdagmiddag werd er een feest georganiseerd waarbij La Nueva Generacion de muziek verzorgde.

Inzamelingen eerder dit jaar van het Maduro-personeel bracht voldoende op om aan het Verriet Instituut twee rolfietsen aan te bieden terwijl de rest van het bedrag werd aangeboden aan zuster Bremer van het instituut. Aan mevrouw Raquel v.d. Veen van de vereniging, die zich al tien jaar inzet voor dergelijke akties van het Maduro-personeel, werd als blijk van waardering een zelfgemaakt schilderijtje aangeboden. (zie foto).

Ku pas reina den boso kas i ku 1981 lo ta un aña yen di dicha i prosperidat

Bon Pasku Felis Ana Nobo

Gobiernu di Antiyanan Hulandes

Noel

De Regering van de Nederlandse Antillen wenst u vredige Kerstdagen toe en dat 1981 u geluk en voorspoed brengt.

May there be peace in every home and may 1981 be a year filled with joy and prosperity

Merry Christmas Happy New Year

The Government of the Netherlands Antilles

Stock closing prices

Information given by Bache Halsey Stuart Shields Inc., Curaçao Plaza hotel, tel. 11234

ORK CLOSINGS				
ABBOTT LAB.	53 7/8	GM	GENERAL MOTORS	46 5/8
ALLIED CHEM.	56 1/2	GY	GENERAL TIRE	18 1/2
AMERADA HESS	42 1/2	GP	GEORGIA PACIFIC	25 3/4
AM. AIRLINES	9	GS	GILLETTE CO	26 5/8
AM. CYANAMID	32 1/8	GR	GOODRICH	22 1/4
AM. MOTORS	4	GO	GULF OIL	44 1/4
AM. TEL + TBL.	48 5/8	HM	HOMESTAKE MN G	75 1/2
ASA LTD	70 3/4	IBM	BM	67 3/8
ATL. RICHF. OIL	66	IP	INTL. PAPER	44 5/8
AVON PRODUCTS	34 1/4	ITT	INT. TEL + TEL	30 1/4
BACHE GROUP	23	KN	KENNECOTT	27 1/4
BANK AMERICA	28 7/8	LIT	LITTON	82 1/2
BAUSCH + LOMB	61 5/8	MMM	MINN. MNG MFG	56 6/8
BEATRICE FOODS	17 7/8	PCG	PAC. GAS + EL	21
BETHLEHEM STEEL	26 3/4	PN	PANAM W.A.	4 3/8
BLACK + DECKER	17 7/8	PEP	PEPSI CO	26 1/8
BOEING CORP	41 1/4	PFE	PFIZER	51 1/2
BOISE CASCADE	34 1/2	P	PHILIPS PETR	59 5/8
BRITISH PETR.	39 7/8	MO	PHILIP MORRIS	43 1/2
BURLINGTON NORTH	64	PNC	PNEUMO CORP	28
BURROUGHS	52 3/8	POR	PORTEC	15 1/8
CANADIAN PACIFIC	36 3/4	PG	PROCTER + GAMBLE	66 1/2
CHASE MANHATTAN	48 3/8	RJR	REYNOLDS IND	45 1/2
CHESSIE SYSTEM	46 7/8	SFF	SANTA FE	101 1/2
CITICORP	24 1/8	SRL	SEARLE (G.D.)	24 5/8
COCA COLA	33 1/2	S	SEARS ROEBUCK	15 3/4
CONTROL DATA	72	SKL	SMITH KLINE	80
DIGITAL EQUIP	91 1/8	SY	SPERRY CORP	59 1/2
DR. PEPPER	11 1/2	SN	ST OIL IND	83 1/4
DOME MINES	91 1/2	SRT	ST REGIS PAPER	34
DOME PETROL	63 3/4	TDY	TELEDYNE	217
DOW CHEM	32 3/8	TX	TEXACO	48 5/8
DUPONT NEMOURS	40 1/4	TW	TRANS WORLD	18 5/8
EASTMAN KODAK	68 1/2	UK	UNION CARBIDE	51 1/4
ENGELHARD M + CH	59	UNP	UNION PACIFIC	76 1/2
EXXON	80 3/4	UTX	UNITED TECHN	58 1/4
FEDER. DEPT. ST.	28 1/8	UPJ	UPJOHN	62 3/4
FLUOR	59	X	US STEEL	25
FMC CORP	29	WFC	WELLS FARGO	27 7/8
FORD MOTOR	19 5/8	WY	WEYERHAUSER	34 1/4
FOSTER WHEELER	26 1/2	WFI	WHEELABR. FRYE	52
GENERAL DYNAMICS	37	Z	WOOLWORTH	24 1/2
GENERAL ELECTRIC	60 3/4	XRX	XEROX CORP	59 1/8

DAM CLOSINGS

	17	HOOGOVENS	13.80
	291	KLM	58.60
	61.30	NATL. NEDL.	118
	50.80	NMB	201.50
	15	ROYAL DUTCH	216.80
	211.50	UNILEVER	123

		opening	close
NUM	New York	599	607
R	New York	590	596
		16.20	16.55

MOST ACTIVES
0 FED NATL MTGE 12 1/2 + 5/8
K MART 18 1/4 + 3/8

ASE MOST ACTIVES
273 700 GULF CNDA 20 7/8 + 1/8
137 800 RANGER OIL 20 1/2 + 7/8

close 958.70 (previous) close 958.28 down 0.51

VOLUME: 55.660.000

URY BILLS RATES
14.38
13.50

FEDERAL FUNDS 18 1/2 pc bid

rket backed away today after beginning. All the interest sen- stocks and the bond market rallying strongly because Wall perceived that the prime up- the last gasp on the upside. when major banks followed on the prime rate cut ed by Wells Fargo yesterday, rapid souls who bought last ok profits today. We think ket is in good shape but it d some building time. Per- morrow and the day after can be the pause that re- and then we may dazzle the final days of the old year early part of the new year. Industrial average was ly under water, but ad- were able to retain some of rgin over declines. Volume to 55 million shares. The little time in con- the Wells Fargo prime rate and through the day other major banks either reduced their prime of their broker loan rate. we believe the prime rate peak has been seen, we do not envision rates coming down in a great big hurry. Unlike the second quarter when the economy was falling out of bed, business continues stable with commerce department officials estimating fourth quarter growth at around the 4% level in real terms. Given the advent of what will be a four day weekend, for many, we would expect the market to be a milling aroung affair tomorrow.
But we continue to feel the bull is in control. For now lets call a – V – for variety.

Koersen Centrale Bank

US DOLLAR	1.77	1.79	1.81
CAN DOLLAR	1.475	1.495	1.515
PND STERLING	4.185	4.24	4.30
NED GLD	83.99	84.71	85.51
BOLIVAR	40.91	41.63	42.43
ZW FRANCS	100.88	101.60	102.40
FR FRANCS	--.--	39.67	40.37
[illegible]	[illegible]	100.[illegible]	100.97
DUITSE MARK	91.48	92.20	93.00
IT LIRE	1.61	1.91	1.97

WORLD IN A NUTSHELL

WASHINGTON — The United States, apparently despairing of any speedy resolution of the Iran hostage crisis, has abandoned its recent moderate stance and accused Teheran of mistreating and imprisoning some of the hostages. Angered by Irans latest demand for 24 billion dollars in cash guarantees, officials dismissed assertions by Iranian Executive Affairs Minister Behzad Nabavi that the hostages were "hale and hearty" and living in luxury.

TEHERAN — A leading Iranian politician has ruled out the hostages release before US President-elect Ronald Reagans administration takes office on January 20, according to a newspaper interview published yesterday. But the politician, Hassan Ayat, was quoted by the English-language Teheran Times as saying Mr Reagan would readily accept Irans multi-billion dollar terms for freeing them because he would have no alternative.

JERUSALEM — The Israeli government, battling to contain inflation running at a record of 138 per cent, has decided to cut defence spending by a quarter, despite warnings from military leaders that it could weaken the armed forces.

PEKING — Mao Tsetungs widow Jiang Qing re-entered the dock in Pekings special counter/revolution court on Tuesday with the case against her apparently still in the examination stage. Formal proceedings against the other nine defendants accused of crimes commit in the Cultural revolution of 1966-'76 have been completed, with only the verdicts and sentencing to come.

WASHINGTON — The United States Defence Department has admitted that 32 serious accidents involving US nuclear weapons have occured in the past 30 years, over twice the number in its last official count in 1968. The Pentagon was commenting last night on a Reuter story at the weekend which quoted an interim Defence Department report not yet made public as saying at least 27 such accidents had occurred since 1950.

DOHA — Two Pakistani children were killed on Tuesday when a mid-air explosion ripped a hole in a Saudi Arabian airliner carrying 309 people, officials said. The damaged plane a Lockheed Tristar bound for Karachi, made an emergency landing at Doha airport after the blast which occurred as the aircraft was flying at 29,000 feet (9,000 metres) over the Gulf, a Qatar civil aviation statement said.

BEIRUT — Demonstrators set fire on Tuesday to part of a building housing United Nations offices in Beirut, wrecking the second and third floor, but no casualties were reported. A UN spokesman said the demonstrators were from some southern Lebanese villages controlled by UN peace-keeping forces.

PEKING — Chinese vice-Foreign Minister Wang Youping, a former Ambassador to Moscow, visited the Soviet embassy on Tuesday to extend his condolences on the death of former Soviet Prime Minister Alexei Kosygin, the New China news agency (NCNA) reported.

BANGKOK — Government troops have captured a large camp on a rugged mountain range in northeastern Thailand used to direct communist guerrilla activities in 16 nearby provinces for 11 years. An army spokesman said here on Tuesday. The spokesman said the camp in the Pa Daeng mountains straddling strategic provinces on the Laotian border was seized and burned during a major drive against the communitst launched at the beginning of this month.

KUWAIT — Kuwait is increasing the price of its crude oil by about three dollar a barrel from January 1 following last weeks 10 per cent rise agreed by OPEC Ministers meeting in Bali, a Kuwait newspaper said on Tuesday. The new price of a barrel of Kuwait crude would be 34,50 or 35 dollars, compared to 31.50 dollars at present.

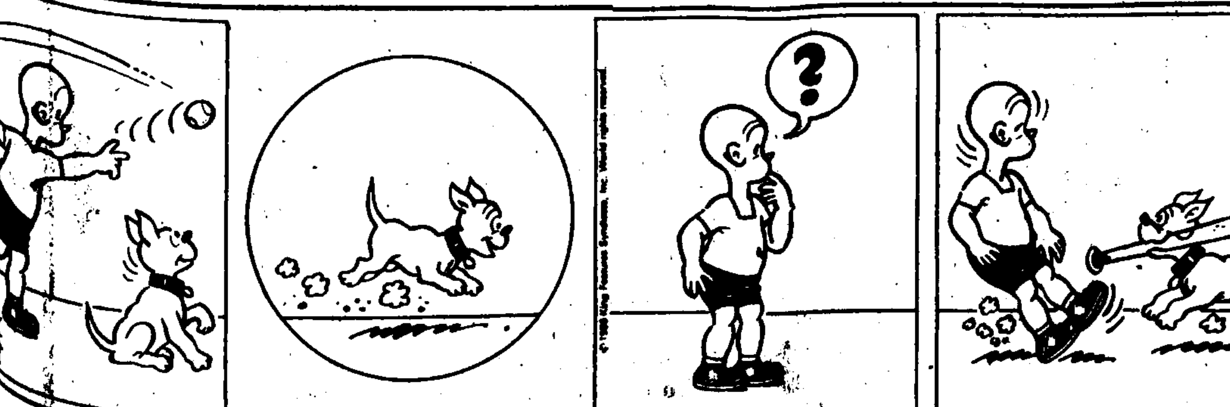
TEHERAN — Iranian Prime Minister Mohammad Ali Rajai criticized Pope John Paul for making "irresponsible" statements on the issue of hostages, the official Pars news agency reported on Tuesday. The Prime Minister summoned the Vaticans envoy in Teheran, Monsignor Annibale Bugnini, to complain about a statement by the Pope calling for the release of hostages held for political or financial reasons.

Venezuela increases oil prices

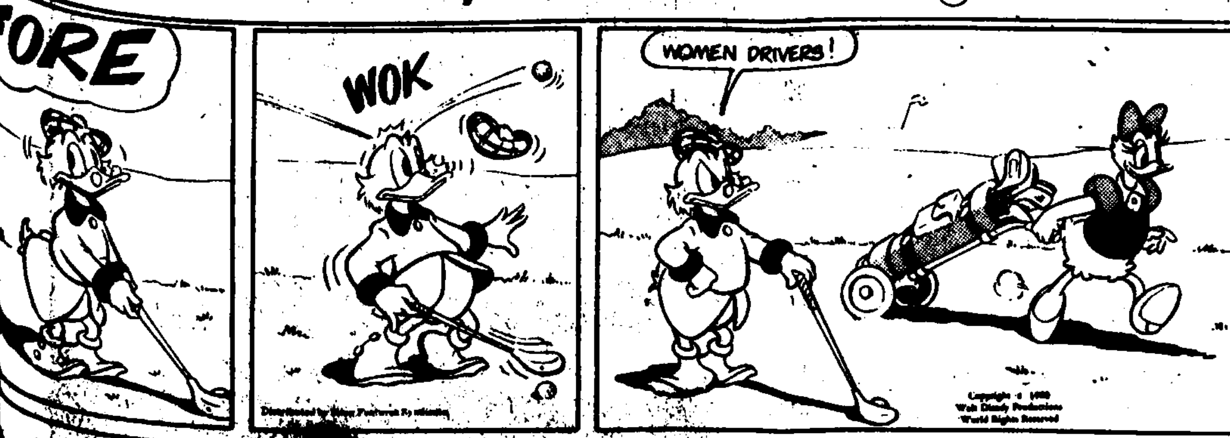
CARACAS — Venezuelas energy and mines minister, Humberto Calderon Berti, announced his countries intention to increase crude oil prices as of 1st January next. This step will bring the price of Venezuelan 34 degree api marker crude to approximately 37 US dollars per barrel.

English Companion

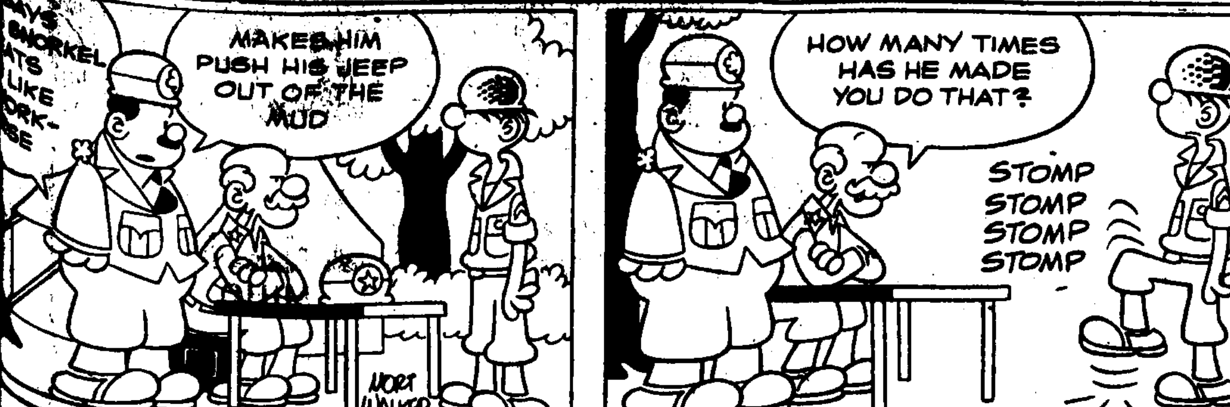
HENRY ® by Jack Tippit

Walt Disney's DONALD DUCK ®

Beetle Bailey ® By Mort Walker

Archie ®

Cu hondo pena nos kier participa fallecimiento di

Ismael Rodolfo Dovale

Na nomber di su esposa: Vda. Catharina Dovale - de Palm

Su junan:
Percy y Iris Da Costa Gomez - Dovale
Eric y Frances Dovale - Allen
Freddy y Ivy Quintana - Dovale
Ilse Dovale
Ismael Rodolfo Dovale Jr.
Luis Enrique Dovale
Desirée Marie Dovale

Su nietonan:
Hector, Jeanette, Janice, Yvette, Cynthia, Eric Jr., Steven.

Su rumannan:
Sra. Vda. Amelia Jansen - Dovale
Eddy y Haydee Broos - Dovale

Su suegronan:
Arquimides y Maria de Palm.

Su tantanan:
Sra. Rosa Pinto de Ochoa na Venezuela
Sra. Rosalia Jesurun Pinto na Venezuela.

Su cuñanan:
Sra. Vda. Carmen Dovale - Conquet
Maurice y Juana Crump - de Palm
Idilio de Palm y fam.
Viola Vivo - de Palm y fam. na Hulanda

Su subrinonan:
Melvin Dovale y fam.
Raymond Dovale y fam.
Roland Dovale
Judith Jansen - Ugueto y fam. na Hulanda
Samuel Ugueto
Norma Ugueto na Hulanda
Rene Ugueto y fam.
Xiomara Samson - Broos y fam.
Xavier Broos y fam.

y sobre famianan: Dovale, Breusers, Vinke, Padrón y Monte.

Acto di entierro lo tuma lugar 26 di December 1980 pa 3.00 or p.m. saliendo di El Tributo Otrabanda pa Santana Catolico na Roodeweg.

Opmaak: FRANS HEILIGERS

"Verbonden aan de materie, zijn wij

Waar is de verbondenheid met elkaar?

De anderen zijn bij ons

Hoe goed is leven met de ander

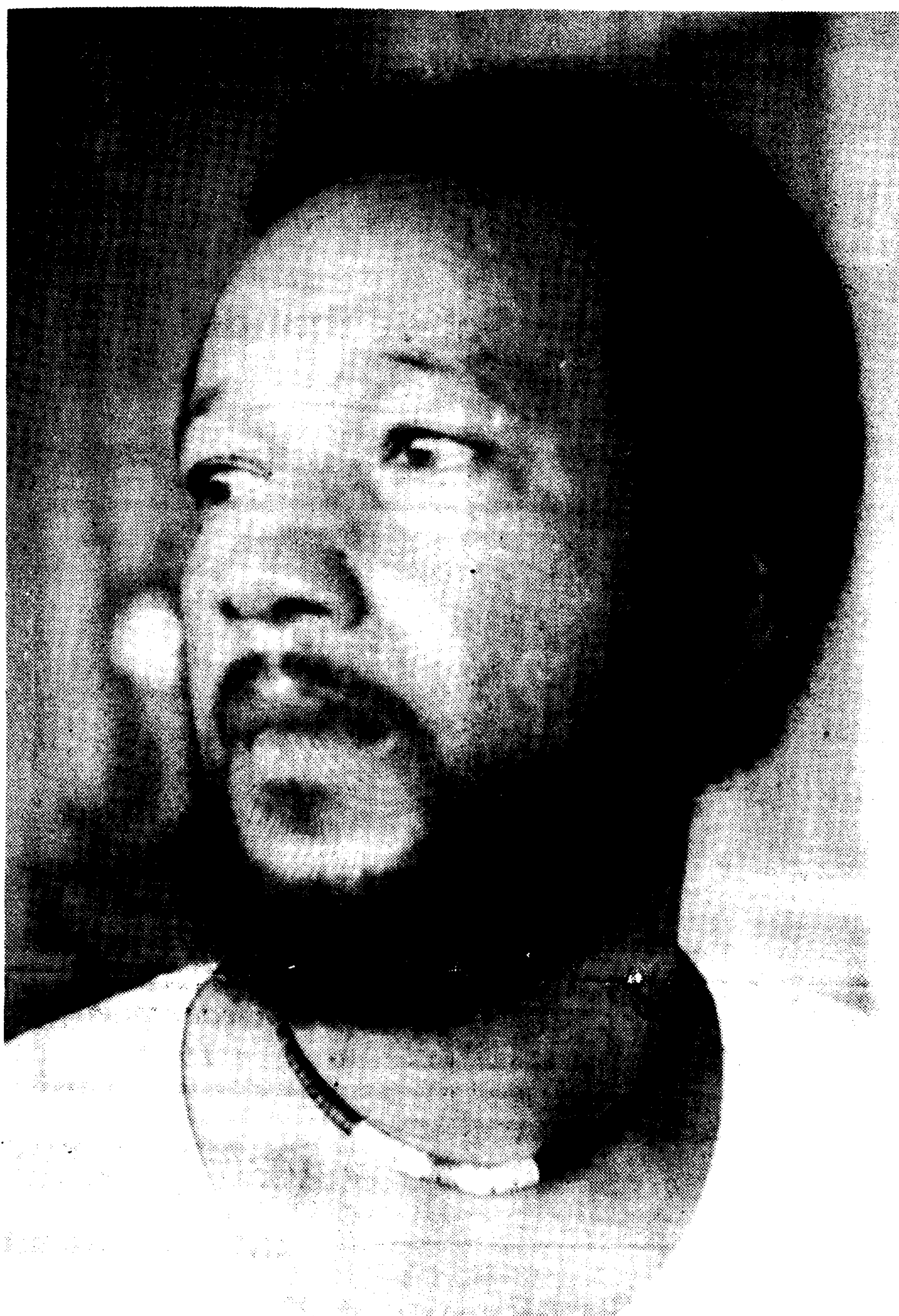
Hoe verwijderd zijn wij van elkaar

Hoe goed is samen zijn

Hoe snel vergeten wij

Dat wij van elkaar houden

(tekst van Wilson Garcia bij tekening op voorpagina)

Wilson Garcia, ontwerper voorpagina Kerstkrant:

"Ik kom niet los van de mens als onderwerp"

(Door Bernadette Baroud)

EEN OCHTEND in november. Afspraak met Wilson Garcia, seint mijn bureau-agenda in schots en scheve letters. De traditie wil, dat er in de Kerstkrant een interview verschijnt met de kunstenaar, die het ontwerp voor de voorpagina heeft gemaakt. Dit jaar is dat Garcia. Ik heb hem nooit ontmoet, ben voetstoots bereid aan te nemen dat het een brave ziel is, maar ik ben die dag zo moe en zo verstikkend somber, dat ik met niemand wil praten. Mijn gedachten draaien in een vicieuze circel, een tredmolen van vragen, vragen zonder antwoord. Maar op het laatste nippertje een interview afzeggen om een zo vage reden, is danig onbeleefd. Dus met de moed der wanhoop slik je je tranen weg en gokt op je routine. Maar in elke pauze tussen twee sigaretten, steekt de angst de kop op: ik verknol dit interview, ik deug niet voor dit vak, het is ongehoord dit een vreemde aan te doen.

In de auto van Wilson Garcia rijden we naar zijn huis aan de Weg naar Fuik. Zojuist heeft hij op het Amigoe-kantoor moeten horen, dat zijn in warme kleuren geschilderd ontwerp in het koele zwart/wit van een krant amper uit zal komen, laat staan tot zijn recht. Het moet over, zo is hem gezegd, maar dan wel zodanig dat de geest bewaard blijft. Alsof een mens zoiets klaart in een handomdraai. Ik vind het rot voor hem, maar het beroert me nauwelijks, vind waar ik zelf mee kamp belangrijker en schrijnender. Onderweg begint het plotseling te gieten. De regen striemt de inderhaast gesloten autoramen.

De bevrijding, die ik anders voel als het hier regent, blijft dit keer pijnlijk uit. Net zoals daarginds in het kille polderland, drijft het mijn wanhoop ten top en maakt het mijn twijfel in wat in godesnaam de zin van dit bestaan is, bijna ondragelijk. De gladde babbel, die ik als inleiding pleeg te hanteren, blijft steken in mijn keel.

HOUT EN RIET

Garcia's huis doet me meer goed dan ik had durven verwachten. Hout en riet en schilderijen, een vrouw die geurige, vertrouwde koffie zet. Omdat zij de auto nodig had, kon het interview niet worden 'afgehandeld' op de burelen van de krant. Het spijt me plotseling niet zo heel erg meer.

Ik begin het interview met saaie, maar veilige vragen. Wanneer ben je geboren en waar en wat daarna? Wat voor opleiding heb je gevolgd? Gestadig vullen zich de eerste bladzijden van mijn gloednieuwe schrijfblok.

Geboren 8 november 1938. "Op Curacao zelf, jazeker!" Na de basisschool gaat hij naar de Mulo. Daarna naar Nederland, waar hij de 'Kweekschool' doorloopt.

In 1962 komt hij als onderwijzer terug naar Curacao. De eerste zeven jaar staat hij op lagere scholen. "Het langste op Montagne". Van 1969-1974 is hij leraar aan de Mavo. Hij doceert er tekenen en handvaardigheid. Van de Mavo stapt hij over naar de Pedagogische Academie, waaraan hij tot op heden als leraar is verbonden. Naast lesgeven tekent en schildert Garcia voor zichzelf. De laatste jaren werkt hij voornamelijk met olieverf. "Maar zo tussendoor maak ik ook tekeningen". Soms werkt hij op opdracht. Zo heeft hij een aantal postzegelseries ontworpen voor de Posterijen.

COMBINATIE

Over de combinatie van enerzijds een vaste baan en anderzijds het voor zichzelf schilderen, merkt Garcia op: "Op een bepaald moment, dan is die baan belangrijk, terwijl het een andere keer juist weer een sta-in-de-weg is. Beide dingen combineren brengt problemen met zich mee. Maar je hebt de zaken nu eenmaal aangepakt op een bepaalde manier. Je hebt een gezin gesticht, om maar een voorbeeld te noemen. Dat zijn dingen, waarmee je voortdurend rekening moet houden. Trouwens, ergens is de combinatie vaste baan en werken voor jezelf ook wel een prettige. Het waarborgt variatie".

LESGEVEN

Wanneer Garcia dieper ingaat op zijn werk als leraar, komt duidelijk naar voren, dat lesgeven voor hem heel wat meer betekent dan een louter noodzakelijk kwaad. "Voor een deel ben je gebonden aan het leerprogramma, maar voor de rest probeer ik mijn gedrag en houding zo te laten zijn, dat de ander zich kan ontwikkelen op een zo vrij mogelijke basis. Hij moet zelf weten of hij wel of niet aanneemt wat ik hem vertel".

"Lesgeven", zegt hij later, "is voor mij wellicht een noodzaak in die zin, dat ik het erg belangrijk vind van jongeren te leren. Als oudere denk je toch dikwijls min of meer traditioneel. Je hebt dingen meegemaakt, op grond waarvan je voor jezelf een houding hebt bepaald. Met die houding leef je verder. Jongeren zien die houding en reageren daarop door op hun beurt een houding te kiezen. Het is een wisselwerking, waarin wederzijds begrip het allerbelangrijkste is. Je moet proberen om aanknopingspunten te vinden, zodat je leert van elkaar en samen iets kunt doen".

LEVENSHOUDING

Stukje bij beetje komt Garcia tot de slotsom, dat het feit, dat hij naast het werk voor zichzelf een baan als leraar heeft en dat in feite ook ervaart als iets positiefs "eigenlijk een bepaalde levenshouding is." "Je zit in een systeem, dat je beperkingen oplegt. Ik vind dat echter niet zo'n punt. Je moet er natuurlijk wel zorg voor dragen, dat je zelf geen slachtoffer van dat systeem wordt. Dat je er niet in verstrikt raakt. Daarom moet je je steeds zo bewust mogelijk zijn van wat je aan het doen bent".

GEZIN

"Als je voor jezelf werkt, heb je een ander soort vrijheid", legt Garcia uit. "Natuurlijk brengt het feit, dat ik een gezin heb, ook zijn beperkingen mee. Maar binnen die beperkingen probeer je toch te doen, wat je zou willen doen. Kijk, voor dat gezin heb je zelf gekozen. En bij elke keuze horen consequenties. Je moet trachten om daar zo mee om te springen, dat je niet het gevoel krijgt, dat door die ene keuze niets anders meer mogelijk is. Soms is dat weleens moeilijk......"

Wilson en zijn vrouw hebben vier kinderen, twee jongens en twee meisjes. Als ik tegen mijn gewoonte naar hun leeftijd informeer, blijk ik hem enigszins in verlegenheid te brengen. Er komt nog al wat reken- en denkwerk aan te pas, voordat hij hun leeftijden heeft: zestien, veertien, twaalf en acht.

TOLERANTIE

Over een atelier beschikt Garcia niet. Meestal werkt hij op de porch achter zijn huis. Op de vraag of het hem lukt daar ongestoord te werken, antwoordt hij het volgende: "Er zijn twee werkmomenten. Soms, zoals bijvoorbeeld bij het opzetten van schilderijen, moet ik heel geconcentreerd aan het werk kunnen zijn. Dan wil ik graag alleen zijn. En dat lukt ook wel, 's avonds of in het weekend. Als ik eenmaal op weg ben, kan ik rustig doorwerken met mensen om me heen". Het komt ook wel eens voor, dat hij een beroep doet op de rest van het gezin hem voor een paar uur met zijn werk alleen te laten. "Daar is dan wel begrip voor. Als een van de gezinsleden zich even af wil zonderen, wordt dat gerespecteerd. Dat is de tolerantie, die je op moet brengen als je in een groep leeft. Natuurlijk komt het ook bij ons nog weleens voor, dat je ruimte tekort komt, dat je niet kunt doen wat je op dat moment eigenlijk zou willen. Bij tijd en wijle word ik daar dan wel sjaggerijnig van, maar dat is toch geen regel. Je wéét, dat het niet altijd kan."

ZELFSTUDIE

Hoewel Wilson Garcia een LO-acte tekenen heeft en verder nog een cursus bij Ria Houwen heeft gevolgd, is hij typisch iemand, die door zelfstudie zijn talenten heeft ontwikkeld.

Vindt hij het achteraf jammer, dat hij geen instituut als een Academie voor Beeldende Kunst heeft gevolgd?" Ik weet niet of het een gemis is. Door zelfstudie kan een mens erg veel bereiken. En ik vind dat goed. Je hoeft niet altijd zo afhankelijk te zijn van opleiding of een diploma".

MENSEN

Schilderen zegt hij in de allereerste plaats voor zichzelf te doen. "Schilderen is voor mij vorm geven aan emoties. Het is heel persoonlijk. Mensen, die dicht bij me staan, kunnen er ook in leven, met hun kan ik er over praten."

Het maken van stillevens noemt hij een goede methode om de diverse technieken onder de knie te krijgen. "Je leert er erg veel van". Dat is dan ook de reden, dat hij ze wel eens schildert. Zijn hart gaat echter uit naar een ander onderwerp. "De mens is voor mij het belangrijkst. Het is een onderwerp, waar ik niet los van kom".

Mijn trieste stemming van die dag maakt dat ik hem nogal cynisch vraag wat hij dan in godesnaam zo boeiend aan de mens vindt. Na een snelle en bijna bezorgde blik op mijn gruwelijk trillende vingers, bouwt hij zijn antwoord op, langzaam maar tegelijk trefzeker formulerend, zoals door het hele gesprek: "Zoals elke kunstenaar word ik in de eerste plaats gefascineerd door de verschijning van de mens, zijn vorm in de natuur. Dan zijn er nog de relaties van de mens met de natuur en tussen mensen onderling. Ook die houden mij bezig". Over de relatie mens-natuur zegt hij: "Voor mij is de mens zelf ook een stuk natuur.

Ik vind, dat hij de taak heeft om de natuur, waarvan ook hijzelf een deel is, zodanig te beheersen, dat zij voor hem leefbaar blijft. En waar hij kan, moet hij zijn hulp verlenen aan het voortbestaan van de natuur. Zijn ingrijpen in de natuur, mag er niet toe leiden, dat deze achteruit gaat".

RESPECT

Respect en liefde voor elkaar dienen volgens hem de hoekstenen te zijn van relaties tussen mensen onderling. "Het gaat erom, dat je anderen benadert vanuit een respect voor jezelf als persoon. Respect is ontzettend belangrijk.

Respect stoelt op de liefde, die mensen hebben voor elkaar. En liefde voor een ander is alleen maar mogelijk als je van jezelf houdt".

Vanuit die gedachte maakte hij ook het ontwerp voor de voorpagina. "Als mensen houden van zichzelf en daardoor van elkaar, kunnen ze samen dingen doen, zullen er voor de wereld meer mogelijkheden zijn. Door van elkaar te houden, kunnen ze gezamenlijk de tegenkrachten aan".

Ik voel me zelf die dag omringd door tegenkrachten, maar wat verstaat Garcia precies onder die term?" Ik bedoel, dat als je over liefde praat, er ook een contra-kracht is, wanneer die liefde er niet is. Van die tegenkracht moet je je bewust zijn, anders heeft je eigen liefde ook geen uitwerking".

KWETSBAAR

Wilson Garcia vindt, dat een mens moet trachten zich zoveel mogelijk open te stellen voor zichzelf, de anderen en de natuur. "Maar als je dat doet, moet je terdege rekening houden met de tegenkrachten, die er zijn in de maatschappij. Je moet proberen om die te beheersen. Want als je je openstelt, ben je enorm kwetsbaar. En dat is erg gevaarlijk want je ligt zo onder".

"Het kost erg veel moeite om open te leven. De maatschappij zelf is anders, heel erg anders. Berstensvol tegenkrachten. Het vreemde is, dat eigenlijk de maatschappij is opgebouwd uit ideeen van de mens. Maar binnen dat ontwerp hebben zich regels ontwikkeld met zoveel gezag en belang, dat de mens zelf erdoor in de knoei komt. Omdat hij niet meer tegen de regels op kan".

Een van de gevaren van een te grote macht van regels vindt hij dat, het mensen vaak zo blind maakt. "Er zijn mensen, die echt van goede wil zijn, werkelijk proberen om dingen op te lossen, maar ze zijn zo verstard in hun eigen regels, dat hun hulp geen helpen, maar eerder het tegendeel is. Mensen gaan bovenop een ander staan of zitten en proberen hem te helpen. Maar dan is het al niet meer nodig. Je kunt iemand pas helpen, als je recht tegenover hem staat".

UITDRUKKINGSVORM

Over de belangstelling, die er op Curacao voor kunst bestaat, zegt hij dat hij de indruk heeft, dat die nogal mager is. "Maar dat heeft waarschijnlijk veel te maken met het feit, dat kunst niet in de opvoeding en het onderwijs is geintegreerd. Een kind komt niet van jongsafaan met kunst in aanraking".

Garcia vindt dat jammer. "Ik denk, dat tekenen van veel belang is voor een kind. In de eerste plaats, omdat hij in een tekening zijn gevoelens uit kan drukken. Ik persoonlijk heb er nogal moeite mee, dat in onze maatschappij één vorm van uitdrukken zo op de voorgrond treedt, namelijk het woord. Woorden zijn zo labiel, zo gevaarlijk veelduidig. Pak nu bijvoorbeeld gebaren, die zijn dikwijls veel sprekender. Toch wordt er aan woorden veel meer waarde toegekend".

Tekenen acht Garcia tevens belangrijk voor een kind, omdat het hem beter leert zien. "Met taal maken we zinnen zoals 'De boom is groen'. Maar er zijn zoveel soorten groen. Een kind wordt zich daarvan bewust door te tekenen." Verder kan een kind door te tekenen zijn fantasiewereld ontwikkelen.

"Trouwens", meent Garcia, "enkel het aanleren van de vaardigheid is al van grote waarde voor zijn ontwikkeling. Waarom wordt die vaardigheid wel aangeleerd voor het schrijven van letters en cijfers, maar niet voor het schrijven met grotere vormen, wat tekenen toch is?".

Ideaal is, volgens hem, dat een kind een veelheid wordt geboden aan mogelijkheden om zich beeldend uit te drukken. "Veel materialen, des te meer kans is er, dat de ideeen van het kind ook naar buiten komen".

KERSTFEEST

Aan het eind van het gesprek praten we over het Kerstfeest. Tenslotte zal het interview verschijnen in de Kerstkrant. "Ik zie Kerstmis als feest eigenlijk niet zo zitten", deelt Garcia mee, "De materiele kant overheerst meestal het geestelijk aspect. Terwijl het daar toch om gaat, om het reflexie-moment, je zelf afvragen of je tussen twee Kersten gehandeld hebt naar het grondidee van Kerstmis

"Alhoewel, eigenlijk zou je elke dag jezelf in dat opzicht moeten evalueren. Eén feest is niet genoeg. Wat dat betreft zou elke dag een feestdag moeten zijn".

Het interview gaat over in een officieuzer gesprek, zomaar over van alles. Wilson Garcia schenkt een pilsje voor me in. Als ik wegga, voel ik me weliswaar nog 'down', maar toch wat minder hopeloos. Later op de dag bedenk ik, dat dat best weleens zou kunnen liggen aan de gedachten, die Wilson Garcia heeft geuit in het interview. Liefde, respect voor elkaar.

Het moet toch mogelijk zijn. Zolang er meer zijn, die deze begrippen ervaren als crucial waarden. Goed, dat ik tóch gegaan ben!

Koperativa di Kostura di Hubentut '70:

Van naaimachine thuis tot confectiefabriek

Het hele gezin draagt feestelijke kleding vervaardigd door de Koperativa di Kostura. De naaicoperatie wil zich nu gaan toeleggen op herenkleding die in het een bescheiden confectiefabriekje wordt genaaid.

De naaicooperatie Koperativa di Kostura di Hubentut '70 heeft zich gedurende de afgelopen twee jaar weten op te bouwen tot een begrip in de Pen-buurt en omgeving. Zeven dames, die vroeger voor een beperkte - vooral familie - en kennissenkring, kleding vervaardigden thuis op de naaimachine, weten zich nu verzekerd van een permanente klantenstroom niet alleen van buurtbewoners, maar ook van verenigingen die er hun uniformen laten maken. De cooperatie heeft vanwege het succes dan ook grootse plannen. Er worden nu al voorbereidingen getroffen voor de opzet van een fabriek waar op de eerste plaats herenkleding wordt vervaardigd. Daarnaast zullen de Koperativa-leden alle soorten van kledij blijven vervaardigen op bestelling.

Twee jaar geleden vatten enkele dames het idee op om een naaicooperatie op te zetten. Ze konden allemaal al kleding vervaardigen en namen thuis ook wel bestellingen aan. Het werd een soort inkomen op losse basis. De klanten bestonden vrijwel alleen uit familieleden, vrienden en kennissen die zo nu en dan een jurk, rok en heel zelden wel eens een pak nodig hadden.

De cooperatie-gedachte kwam op toen ook de noodzaak gevoeld werd om van die "vrijetijdsbesteding" een permanente bron van inkomsten te maken. Door samen te werken konden de dames niet alleen grotere bestellingen aannemen maar konden zij ook in drukke tijden, bijvoorbeeld tegen het eind van het jaar, de klanten verzekeren van een tijdige levering. Het jeugdcentrum Hubentut '70 bood ruimte aan en de dames brachten zelf hun naaimachine mee: de Koperativa di Kostura di Hubentut '70 was geboren.

WACHTLIJST

Hoewel de groep initiatiefnemers inmiddels niet meer is aangesloten bij de organisatie, heeft de Koperativa zich weten te handhaven en weet zich nu verzekerd van de diensten van zeven naaisters. Daarnaast beschikt de organisatie over een lange wachtlijst van dames die nu ook de voordelen inzien van samenwerking bij het naaiwerk. Te zijner tijd zal er, wanneer de organisatie over een grotere ruimte beschikt, ook wel voldoende plaats zijn voor de wachtenden.

Omdat de Koperativa zich vooral richt op bewoners van de wijken rond Hubentut '70 die minder draagkrachtig zijn, werd bij het bepalen van de maakloon rekening gehouden met een smalle beurs zonder daarbij de naaisters voor een hongerloon te laten werken.

Een zondags pakje voor de jonge heer. Die is duidelijk erg trots op zijn kostuum.

PRIJZEN

Zo wordt voor een jurk 15 gulden maakloon in rekening gebracht. Een damesblouse kost tien gulden evenals een rok. Ook herenbroeken worden er vervaardigd: voor 18 gulden wordt een herenbroek geleverd. Voor het maken van een jacketset wordt 45 gulden gevraagd terwijl voor een echte deftige herenpak ongeveer 75 gulden moet worden meegeteld. De prijzen voor kinderkleding varieren naar gelang de leeftijd van het kind van vijf tot tien gulden. Tassen en petten worden er ook zonder problemen vervaardigd.

De klanten moeten zelf hun stoffen brengen en kiezen zelf een model uit. Attributen als knopen, kant en dergelijke worden apart in rekening gebracht als die niet worden meegebracht.

Franceline Mauricia koordineert het werk. Zij neemt de opdrachten aan en verdeelt het werk onder de naaisters. In het algemeen wordt de opdracht helemaal afgemaakt door dezelfde persoon omdat die ook per vervaardigde kledingstuk wordt betaald. De naaisters helpen elkaar wel als er moeilijkheden zijn terwijl er ook wel specialisaties zijn: de één is beter in het knippen terwijl de ander een ster is in het naaien van herenbroeken. Wel wordt erop gelet dat alle naaisters alle werkzaamheden leren uit te voeren.

LEVERTIJD

In de regel worden de opdrachten binnen twee weken voltooid en afgeleverd. In drukke tijden, vooral tegen het eind van het jaar, wordt wel een sluitingsdatum gehanteerd voor bestellingen omdat anders geen levering gegarandeerd kan worden vóór de kerstdagen.

Ook over grote opdrachten wordt uiteraard langer gedaan. Tot nu toe heeft de Koperativa di Kostura al enkele aardig grote bestellingen naar volle tevredenheid weten te leveren. Zo zijn uniformen gemaakt voor de Jonge Wacht en de Padvinderij, een softball-team heeft er een speciaal tenue laten vervaardigen terwijl ook het Elisabeth Hospitaal [illegible] de uniformen van het keukenpersoneel heeft besteld.

Iedere middag wordt de administratie bijgewerkt. Dan wordt genoteerd welke opdrachten gereed zijn en door wie die zijn gemaakt. De naaister ontvangt 51 procent van de opbrengst terwijl 49 procent wordt afgedragen aan de Koperativa di Kostura. De organisatie gebruikt dat geld onder meer voor het aanschaffen en onderhouden van naaimachines.

Eenvoudige katoenen schoolkleding. Het model en de stofjes moeten zelf worden uitgekozen door de klanten.

Een kinderjurk van badstof in kleurige strepen met bijpassende strandhoed, ook vervaardigd door de naaisters van Koperativa di Kostura di Hubentut '70

UITBREIDEN

Omdat de opzet van de naaicooperatie zo succesvol is gebleken en omdat zich een groot aantal belangstellenden hebben gemeld die ook wel op de cooperatieve basis willen naaien, worden nu plannen beraamd voor uitbreiding van de organisatie. Eerder dit jaar zijn drie leden van de organisatie een stage gaan lopen in Barbados in een confectiefabriek waar zij leerden omgaan met fabrieksmachines. Met de hulp van de Caribbean Conference of Churches is het de Koperativa di Kostura gelukt zo'n machine aan te kopen.

Er zijn al ver gevorderde plannen om een bescheiden confectiefabriek op te zetten die zich specialiseert in herenkleding: broeken, hemden, ketelpakken enz. Het is wel de bedoeling om op bestelling te blijven naaien, vooral ook omdat de meeste bestellingen nu afkomstig zijn van dames. De concretisering van de plannen wacht op de goedkeuring van het eilandgebied, dat een loods van de dienst Arbeidszorg ter beschikking zou stellen.

WINKEL

Dan zal er ook voldoende ruimte zijn om bijvoorbeeld kleding te vervaardigen en die in een winkel te verkopen, zonder bestelling af te wachten. De fondsen van de Koperativa di Kostura kunnen dan worden aangewend om de benodigde stoffen - wellicht tegen groothandelsprijzen die veel lager zijn - op te hopen. Maar of er nu op grotere schaal of op individuele basis kledingstukken worden vervaardigd, het streven blijft erop gericht zoveel mogelijk naaisters werkgelegenheid te kunnen bieden en tegelijkertijd kleren aan de man te brengen tegen "volksprijzen".

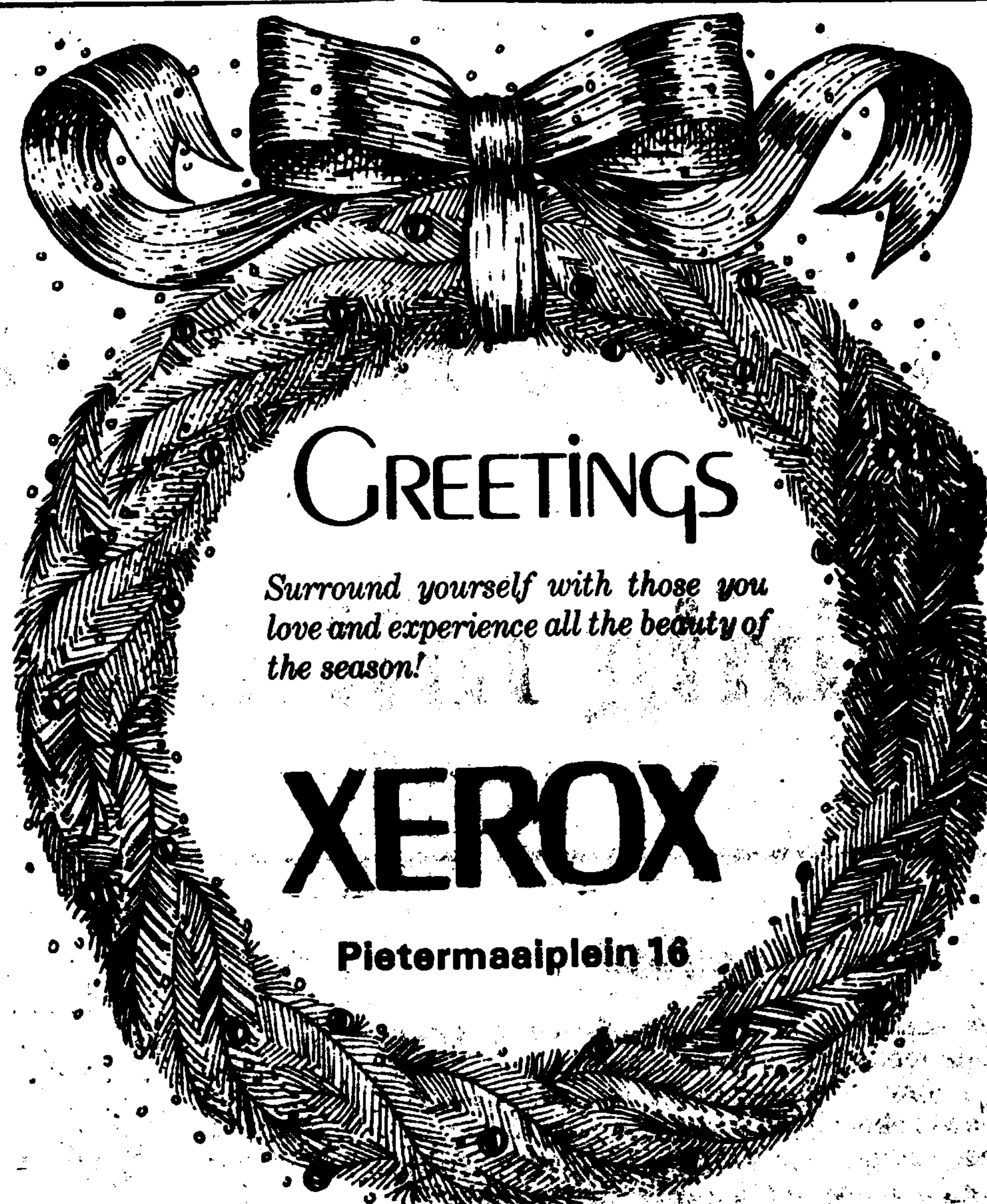
Het pakje is met donkere [illegible] naar gelang het weer en de gelegenheid, worden gedragen met of zonder trui.

Wenst de gehele bevolking een

PRETTIG KERSTFEEST en GELUKKIG NIEUWJAAR

Schildersbedrijf

POUW N.V.

tel. 43415

wenst

alle vrienden en relaties

PRETTIGE KERSTDAGEN
en een
GELUKKIG NIEUWJAAR

Greetings

Un Feliz Paskoe y un Anja 1981 ku lo kumpli ku tur bo deseonan

MUSKUS PAINT + HARDWARE

Fokkerweg 30 - Breedestraat (O) 20[illegible]

MERRY X-MAS AND HAPPY NEW YEAR

Adhemar Rodriguez

PRINSENSTRAAT 80

Staf en Personeel

van

Curacao La[illegible]

[illegible]

(Alcolado Glacial - Pine Tree)

en [illegible]

[illegible]

wensen [illegible]

GELUKKIG KERSTFEEST en een

[illegible] VOORSPOEDIG 1981 [illegible]

Joyeux Noel

Wishing a healthy, fun-filled Christmas to all you big sports out there!

Dick's Sporting Goods

[illegible] — Telephone [illegible]

JOYEUX NOEL

wishing you the best gift of Christmas HAPPINESS at CHRISTMAS and for always

Wimco

Prinsenstraat 84 Curaçao

Onze jeugd gaat goede kant op

Antilliaan nog zeer weinig milieu-bewust

Dit was eens een strand (foto Renk Ruiter)

(Door Ingvar Kristensen)

Als ik buiten iemand op de grond zie spuwen en ik ga op hem af met de mededeling: "wat u daar doet is milieu-vervuiling" — dan zal deze man (of vandaag misschien ook een vrouw) zeker zeggen "waar bemoei jij je mee", en veel mensen zullen hem daarin gelijk geven. Toch is deze vorm van milieuvervuiling erger dan wanneer men een Heineken-flesje in de berm gooit. Wat is dan eigenlijk milieu-vervuiling? Men kan dat mooi formuleren. Bijvoorbeeld als een ongewenste, of ondoordacht teweeg gebrachte verandering in het milieu, die direct of indirect schadelijk is. Maar er is een veel simpeler definitie, die bovendien ook juister is: *milieuvervuiling is een verandering in het milieu die wij niet prettig vinden*. Dat klinkt heel vaag, maar toch is het waar! Daarom is het dikwijls zo moeilijk om uit te maken of iets nu wel of geen vervuiling is, want zo een verandering in het milieu wordt door de één nauwelijks opgemerkt, maar een ander heeft er last van. Een duidelijk voorbeeld daarvan is de zichtbare vervuiling, zoals het papier en de flesjes langs de weg. Vele mensen zien dat niet eens en voor hen is dat dus ook geen vervuiling, maar anderen ergeren zich daar wel aan en voelen dat als een erge vorm van milieu-aantasting.

Over sommige vervuilingszaken zijn wij het allemaal eens: er mogen geen giftige stoffen als kwik of gevaarlijke stoffen als radioactief materiaal op ons land gespoten of gedumpt worden. Ook olie op onze stranden is uit den boze; verstikkende dampen uit een fabrieksschoorsteen zijn onaanvaardbaar, evenals het geluid van een jet-vliegtuig laag over de stad. Een vliegenplaag en de stank dichtbij een kippefarm hoeven wij ook niet te slikken.

Wie maakt nu uit of we met vervuiling te maken hebben of niet? In sommige gevallen hebben de Eilandsraden of de Staten zich al uitgesproken, wat dan in een wet ligt vastgesteld. In dat geval kan dus de rechter bepalen of er van vervuiling sprake is. In vele gevallen is de stem van de Geneeskundige en Gezondheidsdienst doorslaggevend. Als deze dienst verklaart, dat iets schadelijk voor de gezondheid is, dan zal daar iedereen rekening mee houden. Gif in de bodem, besmet grondwater, giftige stoffen in de lucht of in zee — dat zijn medische aspecten waaraan niemand met verantwoordelijkheidsgevoel zal durven voorbijgaan: daar moet ingegrepen worden.

INSECTICIDEN

Maar er zijn daarnaast ook twijfelgevallen. Als de GGD ergens plasjes met zoetwater aantreft, waarin muggelarven zitten, en deze dienst gaat dan met een insectengif als Malathion spuiten, of hij gaat Abate aan de bevolking uitdelen, dan vraag je je soms af wat erger is, het middel of de kwaal, want is dat niet zo iets als de Duivel met Beelzebub uitdrijven? Het gaat echter om de bestrijding van de Gelekoortsmug, die ook de dengue overbrengt. Zeker, het zou beter zijn als we die mug biologisch konden bestrijden, maar de bestaande biologische bestrijdingsmethoden zijn duur en (nog) niet afdoend. Dan toch maar Malathion en Abate?

Een ander voorbeeld is onze groententeelt: we willen zo graag van al die import af en onze eigen groente hier gaan telen. Maar een rijke oogst krijgen we alleen als we eerst de grond bemesten, veel water geven en de insecten, vooral rupsen en mieren, doeltreffend met insecticiden weten te bestrijden. Als je het milieu zuiver wilt, houden, gebruik je liever echte mest dan kunstmest. In Nederland zijn er twee soorten bedrijven, de biologische en de biologisch-dynamische, die prinsipieel afwijzend staan tegen het gebruik van kunstmest en ook van insecticiden. Maar wat wil je in een klimaat als het onze, waar duidelijke mest en compost in zoveel snellere tijd vergaan dan in Nederland? En wat te doen met mieren en andere plagen, die het klaarspelen om nog in de laatste nacht de oogst geheel te vernietigen? Het is dan ook niet te verwonderen dat op onze eilanden op vele bedrijfjes tot op de laatste dag vóór het oogsten nog gespoten wordt, met als gevolg dat de consument dit gif ook in zijn maag krijgt. U denkt misschien, dat dat hier op onze eilanden nog niet zo een vaart loopt maar de feiten wijzen helaas in andere richting. Tegen dit gevaar heeft veearts R.M. Bracelli nog onlangs (in de Amigoe van 18 oktober) ernstig gewaarschuwd, en terecht. Wij zullen andere, voor de mens niet-giftige middelen moeten gaan gebruiken voor de laatste dagen vóór de oogst, opdat we dan op een veilige manier insectenvraat kunnen voorkomen.

Vrachtwagenwrakken ontsieren de noordkust. (foto Dick Hoogerwerf)

VERZILTING

En het oppompen van brak water, is dat milieu-vervuiling? Dat is het zeker, althans in vele gevallen. Wie met brakwater uit zijn put sproeit en dan ziet hoe zich langzamerhand een wittig laagje zout op de bodem vormt — vooral vaak bij de corona's, die begrijpt wel dat er iets mis is. Is daarentegen de bodem poreus, dan zal het brakke sproeiwater eerder in de bodem wegzinken en dan is het gevaar voor de vegetatie heel wat minder. Uit de recente polemieken in de kranten over het slaan van waterputten blijkt, dat niet iedereen gelijk over deze manier denkt. Gelukkig zijn wij, dank zij het werk van LVV, nu veel beter dan vroeger in staat om een beeld van de ware toestand te krijgen. Door talloze boringen op de eilanden kennen wij de toestand van het beschikbare grondwater nu veel beter dan voorheen: wij weten hoeveel water in droge en natte perioden aanwezig is, en hoe zout of brak het is. Op grond daarvan is het nu in principe mogelijk een deugdelijk grondwater-regime door te voeren. Sommigen zullen zeggen, dat het regime hier en daar niet deugt, maar de praktijk zal leren hoe het regime werkt en hoe bruikbaar het opgepompte water is, en dan niet alleen midden op het eiland, maar ook langs de kust.

De plas van Bubali wordt gevoed met gezuiverd rioolwater. Het is één der vogelrijkste plassen ter wereld: een grote bezienswaardigheid. Op de foto een kolonie pelikanen in de plas van Bubali. (foto Rinus de Graaff)

OLIE

Bij de vraag, in hoever wij het milieu tegen vervuiling kunnen beschermen, spelen economische en financiele factoren een heel belangrijke rol. Wie van een tientallen jaren oude raffinaderij eist dat deze van vandaag op morgen "schoon" is, eist niet meer of minder dan de acute sluiting van zo een bedrijf — met alle economische gevolgen van dien. Een maatschappij als de Shell is een grote polluter, maar gelukkig proberen ze het bedrijf "schoner" te maken. Laten we ook niet de andere olie-vervuilers vergeten: de schepen in de havens! De helft van de olie in het Schottegat is daarvan afkomstig. Bij de Shell schoonmaakbeurten wordt ook die door anderen gemorste olie opgeruimd, evenals bovendien nog al het andere ronddrijvende vuil, zoals hout.

De garages waren vroeger dé grote vervuilers op het land: de afgewerkte olie van auto's werd door velen in het zinkputje geloosd en door anderen gewoon in de mondi geworpen. Dat is nu gelukkig bijna geheel gestopt sedert de raffinaderijen bereid zijn deze olie — voor zover van hen afkomstig — op te halen om weer te verwerken. Maar er zijn ook nu nog de doe-het-zelvers, die de afgewerkte olie gewoon op hun eigen erf dumpen.

Een jaar geleden lanceerde de bekende fransman Cousteau een uitspraak, dat hem gebleken was dat de Caribische Zee — na de Middellandse zee, de meest vervuilde zee van deze wereld zou zijn. Nu moet men uitspraken van Cousteau altijd met de nodige reserves bekijken: als de wetenschappelijke staf van zijn expedities zo iets zou beweren, dan kan men ervan uitgaan dat het juist is wat zij zeggen, maar Cousteau zelf houdt van overdrijving. Met zulke krachtig gestelde uitspraken hoopt hij dat de mensen er van zullen schrikken. Zeker, de Caribische zee is op enkele plaatsen vervuild, en zeer op de plaats waar hij zijn onderzoek deed, namelijk bij de monding van de Orinoco, maar naar mijn mening is het overgrote deel verbazend schoon te noemen.

GIF OP HET RIF

De zeevervuiling nabij onze eilanden komt voornamelijk van het land: om te beginnen geeft elke industrie stoffen in het water af, die er niet thuishoren en dan ook dikwijls schadelijk voor het rifleven zijn. Dat wil overigens helemaal niet zeggen dat ze voor de mens schadelijk zouden zijn. Omgekeerd komt het voor, dat de industrieen gevaarlijke stoffen als natronloog (caustic soda) of zwavelzuur in zee lozen . Dat zou misdadig te noemen zijn, ware het niet dat zulke stoffen in zee geen enkel kwaad doen. De zee zit vol met deze stoffen — in ion-vorm opgelost — dat een toevoeging van enkele tonnen alleen plaatselijk tijdens het dumpen kwaad doet, maar zodra verdunning optreedt, verdwijnen ze onaantoonbaar als ion tussen gelijksoortige ionen in de zee.

Een andere vervuiling van onze kustwateren is wèl ernstig, namelijk die van gechloreerde koolwaterstoffen, die wij als insecticiden op onze groenten gespoten hebben. Wat wij niet met de groente zelf verorberen, komt in het grondwater onder de groentenakker terecht, en omdat vele van die gifstoffen een bijzonder lange levensduur hebben, komen zij tenslotte in het kustwater terecht. Zo worden deze stoffen in de voedselkringloop van het koraalrif opgenomen en komen tenslotte in de vissen terecht, die wij daarna weer op de markt kopen. Wat wij aan gespoten gif niet direct via de groente binnenkrijgen, krijgen wij dan veel later alsnog met de geconsumeerde vis binnen.....

OLIE OP ZEE

De olie op zee is een probleem apart. Waar oliehavens of oil-terminals zijn, wordt olie gemorst. Als het om kleine lekkages gaat, hindert dat niet zo erg: die olie drijft met de passaatwind de zee op, een groot deel verdampt, en een ander deel wordt door de samenwerking van golfslag, zon en bacterien onschadelijk gemaakt. Veel ernstiger gevolgen hebben de grote ongelukken, die af en toe plaats vinden, waarbij soms tonnen olie in het kustwater terecht komen. In het gunstigste geval kan deze olie met een drijvende "boom" worden afgegrendeld, waarna een oliezuiger de olie van het oppervlak wegzuigt. Lukt dat niet, dan worden dispergentia (dispersants) gebruikt om de olie in kleinere deeltjes te verdelen, zodat de bacterien sneller een eind aan die gemorste olie maken. Nu is uit onderzoek op het CARMABI gebleken, dat olie op zichzelf al schadelijk voor het koraalrif is, en de door Shell en Lago gebruikte dispergentia eveneens. Daar komt bij dat de combinatie van olie en dispergentia nog veel schadelijker is dan de som van beide delen afzonderlijk. Dat is begrijpelijk: de dispergentia verdelen de olie in heel kleine druppeltjes, zodat die olie gemakkelijker zijn gif aan het water afstaat, maar bovendien worden die kleine druppeltjes veel gemakkelijker door de beweging van het water naar de bodem gebracht, wat vooral geldt voor ondiep water. Vandaar onze raad aan de oil-terminals: als dispergentia gebruikt wordt, doe dat dan niet vlak langs de kust, maar pas als de olie iets verder uit de kust gedreven is, omdat in dieper water is een veel minder schadelijk effect van het gebruik van dispergentia te verwachten.

Slagbaai en de Brandaris kwamen in bezit van STINAPA. (foto Bart de Boer).

TEER

Dan zitten wij nog met het probleem van de teer op onze kusten. Dat kan een gevolg zijn van een ongeluk op zee, bijvoorbeeld als een tanker gescheurd is of gezonken is, maar de meeste teer bij ons is daar niet het gevolg van. Nog steeds zetten veel tankers, om kostbare tijd van het afgemeerd liggen aan een olie-steiger uit te sparen, hun met olie verontreinigd ballastwater over boord. Er is een internationale afspraak, een conventie, waarbij dit verboden is, en landen, die deze conventie tekenden, kunnen schepen, die onder hun vlag varen, ter verantwoording roepen. Kapiteins van bonafide maatschappijen zullen het trouwens wel laten omdat zij, als ze zonder ballastwater een oliehaven aandoen, daarover door hun maatschappij duchtig aan de tand zullen worden gevoeld. Maar helaas nog lang niet alle landen tekenden die conventie, en lang niet alle tanker-rederijen zijn bonafide: sommigen geven hun kapiteins zelfs een bonus als zij maar kort in een haven liggen, want dat spaart geld.

De olie, die op deze wijze in zee gepompt wordt, zal voor een deel verdampen, maar het overgebleven gedeelte wordt zwaarder door het opnemen van waterdeeltjes, en wordt in ondiep water nog zwaarder door het opnemen van zand — en dat is dan de teer die op onze kusten en stranden terecht komt. Op de noordoostkust, waarop de branding staat, is dat niet zo

(Vervolg op pag. 9)

Antilliaan nog zeer weinig milieu-bewust

Door Ingvar Kristensen

(Vervolg van pag. 7)

erg, want door zon en branding verdwijnt deze teer grotendeels binnen een paar maanden. Erger is het als die teerballen in baaien terecht komen: Lac, St. Jorisbaai, Boca Tabla, enz. Als de wind soms eens uit de "verkeerde kant" waait, krijgen ook alle baaien en stranden aan de zuidwestkust hun deel, en dat is dan wèl heel erg. Het enige, wat dan te doen valt, is de kust zo goed mogelijk mechanisch (dus met de schop e.d.) schoonmaken. Voorkómen is echter beter dan genezen, maar dat vereist dus een internationale aanpak. Daarin worden nog steeds elk jaar vorderingen gemaakt, maar helaas zijn er nog landen en rederijen, die niet willen meewerken.

RIOOLWATER

En hoe staat het met het rioolwater van onze eilanden? Aruba heeft een unieke oplossing gevonden. Speciaal voor de hotels werd bij Bubáli een zuiveringsinstallatie gebouwd, met de opzet dat het vaste vuil, in de vorm van gedroogd slib, kan worden afgevoerd en nuttig gebruikt voor de tuinbouw, en dat gebeurt dan ook. Maar dan blijft er een hoop gezuiverd water over, en dat wordt in de oude zoutpannen van Bubáli geloosd. Dat water bevat een groot aantal voedingszouten, waardoor een geweldige plantengroei zou kunnen ontstaan, zoals rietsigaren, biezen, en ook minder welkome planten als "Jantje zwemt" en de waterhyacinth — (niet welkom omdat ze de plas gaan overwoekeren). Behalve deze grote planten kwam er ook een grote algengroei, en daarop kwamen vlokreeftjes en andere planktonten af, die op hun beurt weer tot voedsel van talloze visjes dienden. Het gevolg is dat die "vieze" Bubáliplas een vogelrijkdom aantrekt, zoals je maar uiterst zelden ziet. Deze Bubáli-plas is nu al een toeristische trekpleister — en dat als gevolg van rioolwater!

Het meeste rioolwater wordt op onze eilanden direct of indirect in zee geloosd, wat plaatselijk weliswaar een enorme vervuiling geeft, maar naarmate dit water door stroom en golfslag verdund raakt, is het niet schadelijk meer te noemen. Alleen mossels en oesters, die in de buurt van een riool-lozing groeien, kunnen giftig vlees leveren, maar dat levert op onze eilanden nergens gevaar op, omdat ze niet geoogst worden. Dat ligt wel iets anders in binnenwateren, waar riolering op loost, zoals het Schottegat en Rifwater. Daar heeft niet zo snel verdunning van het rioolwater plaats. Het gevaarlijkst zijn ziekte-bacterien, maar gelukkig hebben vele van hen in zeewater geen lang leven. In een vergelijkbare situatie, in de Golf van Napels, zien we wél af en toe catastrofes optreden, zoals tijdens een cholera-epidemie, waarbij de baai zo besmet was dat niet alleen het eten van mosselen, maar reeds contact met het water kans op cholera bood. Gelukkig zijn de hygienische toestanden bij ons zoveel beter dan in Napels, dat de kansen op dergelijke catastrofes uiterst gering zijn.

HAVENVIS

Wel is algemeen bekend dat de vis in onze binnenbaaien een bijsmaak pleegt te hebben. Dat heeft twee oorzaken — maar geen van beide zijn gevaarlijk. De ene oorzaak is, dat in voedselrijk water zich schimmels ontwikkelen, die aan de vis een "gronderige" smaak geven. In Europa laat men veel zoetwatervis daarom een aantal dagen in stromend leidingwater zwemmen voor ze gegeten worden, maar dat zou bij ons wel een wat dure zaak worden.

De andere oorzaak van een vieze smaak is van chemische oorsprong: het zijn phenolen, of phenol-derivaten, die aan de vis een petroleum-achtige smaak geven, dezelfde smaak die het drinkwater van Rotterdam zo ondrinkbaar maakt. Dit soort verontreiniging treft men hier alleen in het Schottegat aan, maar zulke vis met teer-smaak is niet gevaarlijk voor de gezondheid.

RADIOACTIEF AFVAL

Als men Nederlandse kranten leest, weet men dat daar het afgelopen jaar een zekere paniek ontstaan is vanwege radioactief afvalmateriaal, dat op onverantwoordelijke wijze op het erf begraven werd. Dat gebeurde ondermeer in Arnhem en Lekkerkerk, en helaas niet zonder dat dit slachtoffers vergde. Gelukkig wordt nergens op de Nederlandse Antillen het milieu door radioactief materiaal bedreigd. Wel worden een heel enkele maal proeven met radioactieve chemicalien genomen, maar die radioactiviteit is zo gering en van zo kortstondige duur, dat dit geen enkele invloed op het milieu uitoefent.

Aan de Noordkust bij Hato is behalve drijvend vuil van de "chute", ook teer op het water te zien. Als de teer zich aan de rotsen hecht, zorgen zon en branding dat deze in enkele maanden weer verdwijnt, maar in spelonken (Boka Tabla) en in binnenbaaien (Sint Joris) blijft de teer liggen. (foto Dick Hoogerwerf)

Hoe zit het met de rotzooi langs onze wegen en in onze mondi? Gelukkig houden de overheidsdiensten de grote wegen redelijk schoon, maar, o wee, als we de secundaire wegen bekijken, zoals de weg van Brievengat naar Playa Canoa, de weg naar de chute van Hato en bij Rooi Rincon, en het weggetje langs de kust ten oosten van Princess Isles Hotel. Wij moeten ook niet vergeten dat het toerisme één van de pijlers van ons bestaan vormt, en dat daarom de indruk, die deze rommel op toeristen maakt, van grote betekenis is.

Heel regelmatig krijgen wij klachten te horen van toeristen die hier met vacantie komen: het wordt hier steeds vuiler. Curacao en Aruba zijn daarin het ergst, maar met Sint Maarten gaat het ook de verkeerde kant op. De drie andere eilanden staan er gelukkig beter voor, en dan met name Saba, maar daar ligt dit probleem dan ook wel eenvoudiger.

De Shell-terreinen bij Malpais en Groot St. Michiel zijn nog grotendeels ongeschonden, zodat de Biná er zich nog thuis voelt. Hoe lang nog?? Wij hopen dat dit als recreatiegebied bewaard mag blijven – dat is ons advies aan de DROV geweest. (foto Koos den Hartog).

Het particulier initiatief heeft al heel wat acties op gang gebracht, met de Jaycees als pioniers. Ook de jeugdgroepen hebben, dank zij de bezielende leiding van enkele ouderen, zich heel goed geweerd. En kijk maar in de STINAPA-parken: daar vind je géén vuil, zodat vele toeristen de parkwachters daarmee complimenteren. Het kan dus wel!

Toch is het duidelijk, dat wij op onze eilanden beslist nog weinig milieu-bewust zijn. Overigens staan wij daarin niet alléén. We hoeven maar in onze regio te kijken, en ook in Europa is het verre van fraai. Maar het helpt ons niet naar anderen te kijken: wat moeten wij hier doen?

MILIEU-BEWUST MAKEN

Eén ding is gelukkig duidelijk: de jeugd is méér milieubewust dan de ouderen. Hoe dat te verklaren is? Daar hebben de leerkrachten geweldig goed werk gedaan. Op school wordt op allerlei manieren gewerkt om de kinderen milieubewust te maken. Wij hebben de wind daarbij in de zeilen, tezamen met plaatselijke initiatiefnemers als Jaycees, vakbonden, jeugdgroepen, STINAPA met zijn boekjes, en (op Curacao) de Milieuraad.

Het is duidelijk; wij allen moeten de handen ineen slaan. Men zou als slogan kunnen gebruiken een zinnetje, dat een Curacaos meisje verleden jaar op een enquete-formulier over natuur- en milieubeheer schreef: "Als iedereen een handje geeft, dan zal Korsow niet vuil meer zijn". Ja, iedereen - was dat maar zo. Wie dan wèl op dit moment? Zeker de jeugd op school, en zij die de laatste 10 jaar van de school afkwamen, zij zijn redelijk milieubewust geworden. Maar de ouderen? Dat is in één woord ontmoedigend te noemen. En het ergste is, dat vele ouderen meepraten met wat op het gebied van milieu-aanpak gebeuren moet. Maar als puntje bij paaltje komt, laten zij het afweten. Dat geldt zowel voor de overheid als voor het bedrijfsleven. Natuurlijk zijn er ook ouderen, die wèl echt milieu-bewust zijn, maar dat is helaas een minderheid. Het lijkt dan logisch dat wij onze pogingen om de mensen meer milieubewust te maken, concentreren op de oudere mensen. Helaas moet gezegd worden: dat is waste of time. In ons groeiproces zit ingebakken, dat wij boven 30 jaar nog maar weinig ontvankelijk voor nieuwe ideeen zijn. De meeste van ons hebben dan hun gevestigde meningen, en die zijn dan op dit gebied helaas weinig progressief. Toch kan het gebeuren dat deze ouderen op een gegeven ogenblik wèl milieu-bewust gaan handelen - maar dan altijd onder de druk van de omstandigheden.

POLITICI

Voor de politici ligt dat al heel eenvoudig: als een groot deel van het jongere kiezersvolk een actievere milieu-bescherming wenst, dan zullen de politieke partijen, inclusief de oude bonzen, daarop inspelen want anders kost hun dat stemmen. In het zakenleven en in de industrie zal dat wat moeizamer gaan, maar ook daar zal men tenslotte wel overstag moeten gaan. Het was nu al zo, dat één van de Heineken-direkteuren die uit Holland kwam, hier zei dat hij echt wilde proberen wat te vinden op het probleem van die weggooi-flessen, want hij had duidelijk op onze eilanden gemerkt, dat er een groeiende weerstand was tegen die groene flesjes langs de wegen, en dat ging Heineken geld kosten!

De oudere mensen zullen zeker niet allemaal van harte met nieuwe milieu-maatregelen instemmen, maar die ouderen hebben een zetje nodig, en het beste zetje treft altijd je portemonnaie: een stevige boete, maar dan ook wel stevig.

In Zweden gaat alles op de weg even gedisciplineerd toe, maar een Zweed bekende mij eerlijk: "nee, wij Zweden zijn niet zo gedisciplineerd, maar het is gewoon te duur om je niet aan de regels te houden". Nu, dat zal ook voor onze eilanden noodzakelijk zijn. Daarbij moet dan wel heel duidelijk zijn, dat de Bestuurscolleges, en met name de gezaghebbers, de politie voor 100% steunen in het rigoureus nakomen van de wetgeving. Het werpen van flesjes uit een auto, het storten van vuil in de mondi of bij de chute van Hato, het neerwerpen van de plastic bekers bij de snackbars langs de weg, dat alles moet drastisch, ja heel drastisch de kop in worden gedrukt. Daarbij moet de politie zich volledig gedekt weten door hun superieuren.

De komst van koningin Beatrix bracht een golf van "milieu-bewustzijn" bij de overheid teweeg: overal kreeg de Reinigingsdienst de mogelijkheid het vuil langs de wegen af te voeren. Prachtig, maar laat het hierbij niet blijven: geef de Reinigingsdiensten de middelen om de vervuiling effectief te bestrijden, en geef aan de politie de ruggesteun voor strikte naleving van de milieu-wetten. Acties van serviceclubs, vakbonden, jeugdgroepen, Stinapa en milieudiensten krijgen dan meer achtergrond, met méér blijvend resultaat dan wat wij nu zien gebeuren.

Het feit, dat de milieudeskundigen van het Rijnmondgebied, ir. P.A.R. Post van den Burg, die ons hier raad kwam geven, (en nog wel met een volmacht op zak om voorzieningen vanuit Nederland bekostigd te krijgen) met de armen in wanhoop omhoog is weggevlucht typeert helaas de situatie op onze eilanden.

Het gaat ook niet aan om te zeggen dat wij voor dit soort milieumaatregelen nog niet rijp zijn, want het zijn niet alleen landen als Zweden en Zwitserland, waar de milieuwetgeving goed wordt nageleefd. Ook op eilanden in de derde wereld, zoals Singapore, is er een zeer strenge milieuwetgeving die nauwkeurig wordt nageleefd: Singapore is schoon!

STINAPA

Om ook hier tot schone eilanden te komen kan iedereen op zijn eigen wijze een bijdrage leveren. Ook Stichting Nationale Parken (Stinapa) wil zich krachtig inzetten. Op Bonaire is voor renovatie van de ingang van het Nationaal Park Washington-Slagbaai een nieuw project goedgekeurd waarbij een belangrijk onderdeel is de audiovisuele presentatie van natuur-en milieufilms voor klassen en kleine groepen. Stinapa is plannen aan het uitwerpen om ook de gebouwen van de Boca van Slagbaai te betrekken in het streven de mensen meer natuur-en milieu bewust te maken. Op Curacao is onlangs het project van de restauratie van de Magasina van Savonet, in het Christoffelpark, goedgekeurd. Ook dat wordt een centrum voor audiovisuele presentatie op gebied van natuur-en milieuvoorlichting. Stinapa-Aruba is ook bezig een dergelijke opzet van de grond te krijgen, en op Sint Maarten wordt nu een werkplan opgesteld.

Op Curacao heeft de Afdeling Milieubeheer van de GGD iemand uit de onderwijswereld - de heer S. Jansen - aangesteld om het publiek van de noodzaak van een scherpere milieu-bescherming te doordringen.

UNSPOILED

Milieu-bescherming kost geld - maar het is goed besteed geld. Hoewel niet alle zes eilanden "Unspoiled queens" zullen kunnen zijn, kunnen zij toch wel weer als zes parels in onze regio tevoorschijn komen - mits deze eilanden daar wat voor over hebben.

Blikjes ontsieren de mondi langs de binnenwegen. (foto Dick Hoogerwerf).

Baseballclub Quick in Nederland uitzondering

Antillianen stelen de show

De baseball vereniging Quick uit Amersfoort speelt met een eerste team dat bijna volledig uit Antillianen bestaat. Het is de club die in Nederland verreweg het grootste aantal toeschouwers trekt: ruim tweeduizend per wedstrijd. Twee keer zoveel als het betaald voetbal in Amersfoort.

Niet alleen om het spel trekt Quick de aandacht. Bij Quick gebeurt altijd wel iets. Of het nu Prins Claus is die de eerste bal werpt, of dat het een wedstrijd is die door de scheidsrechters gestaakt wordt, te beleven valt er altijd wat. De Nederlandse voorzitter Van Gisbergen: "Antillianen brengen het spel op een aparte manier. Ze geven een stuk show en dat zorgt ervoor, dat wij het hoogste toeschouwersaantal hebben in Nederland."

Het grootste probleem voor Quick is het weglokken van spelers door andere verenigingen. Quick betaalt zijn spelers niet. Toekomstig voorzitter Joop van der Kuyp: "Als een jongen met een minimumloon het aanbod krijgt: je krijgt een auto met een hoge kilometervergoeding, dus hoe vaker je komt trainen, hoe meer je verdient, dan kan ik me voorstellen wat zo'n jongen doet. Maar ik vind het wel een ongezonde situatie. Carlito van Heiningen, de international, is al vaak benaderd, maar hij is gelukkig club-trouw. "Met de clubs hebben we geprobeerd een onderlinge afspraak te maken, maar daar lach ik om. Als er bijvoorbeeld een jongen van een andere club bij ons wil komen spelen, dan zou ik dat tegen de voorzitter van die club moeten zeggen. Dat doe je natuurlijk niet, je gaat eerst met die speler de zaak rond praten. Laten we dan maar ronduit zeggen, dat we spelers van elkaar proberen af te troggelen, dat zou eerlijker zijn."

Rock Angela: Nooit meer dan zes

......*ROCK ANGELA*......

De beste werper van Nederland is de international Rock Angela Hij ziet een duidelijk verschil tussen het nationale team en Quick: "In het nationale team gaan ze op een gegeven ogenblik discrimineren. Waarom stellen ze nooit meer dan zes Antillianen op en bestaat de rest uit echte Hollandse jongens? Het nationale team, zeggen ze, is de Nederlandse vlag naar buiten en dan willen ze er ook echte Nederlanders in zien."

Hoe kwam Rock Angela bij Quick terecht? "Ik zat op een dag in een cafeetje op Aruba. Toen kwam er telefoon uit Nederland. Het was Franklin Lindesey, die vroeg of ik in Nederland kwam spelen. Ik sprak erover met mijn ouders, vooral met mijn vader Cirsmo Angela, de coach van de Santa Cruz Royals. We spraken af, dat ik op vakantie zou gaan kijken. Beviel het, dan kon ik blijven. Bij Quick voelde ik me veel vlugger thuis dan bij een andere ploeg het geval geweest zou zijn. Nu al zijn er een paar ploegen geweest die zeiden: "Kom bij ons, wij hebben dit en dat voor je. Er was een ploeg die bood gewoon geld. Maar ik heb het niet gedaan, dan moet je iedere wedstrijd goed zijn, want ze willen waar zien voor hun geld. Mijn vader zei altijd: "Doe eerst je best en daarna komt het geld wel."

Deed Quick dan niets voor Rock Angela? Rock: "Ze hebben voor werk gezorgd en voor een huis."

Volgens Rock beinvloedt het enthousiaste Quick-publiek het wedstrijdverloop wel. "Ze schreeuwen de werper van de tegenpartij in de war, zodat hij zich niet meer kan concentreren. Ik heb daar geen last van, Ik laat me niet zo gauw op hol brengen. Ik ben al in zoveel landen geweest en zag zoveel supporters, ik trek me er niks van aan."

Er gaan verhalen over Quick dat spelers geen zin meer hebben als het regent. Rock ontkent het. "Onze trainer zit al een paar jaar hier, zodat hij het Hollandse systeem heeft. Hij wil geen flauwekul. Als het regent, moeten we gewoon doortrainen. Ik vind dat zelf niet erg, want ik wil altijd meer doen dan de anderen, omdat ik altijd al de beste werper wilde zijn."

Er bieden zich inderdaad spelers aan, vooral Antillianen. Ze willen graag bij Quick spelen. Joop van der Kuy: "Het gaat hen niet om geld, want iedereen in Nederland weet dat we niet betalen. Het gaat hen om de gemeenschap. Ze voelen de sfeer langs de lijn, ze horen het Papiamentu en het Engels op het veld, ze willen er ook bij zijn."

Quick mag dan zelf zijn spelers niet betalen, maar het verhaal gaat dat er nogal wat spelers op de loonlijst van de sponsor staan. Coach Franklin Lindesey: "Die verhalen heb ik ook wel eens gehoord, maar het zijn indianenverhalen. Dergelijke geruchten veroorzaken alleen maar moeilijkheden. Er zijn mensen die willen wel voor Quick spelen, maar dan willen ze een auto hebben, een huis en op de loonlijst staan zonder te werken. Dat kan helemaal niet bij Quick."

' Door
Jos de Roo

Foto's Frans Croes

ZAKGELD

Voorzitter Van Gisbergen: "We doen wel iets, maar op bescheiden schaal en dan alleen voor komende mensen. Als iemand bijvoorbeeld naar Nederland komt, dan kunnen we hem de eerste weken zakgeld uitkeren, maar we kunnen het niet lang en helemaal niet voor een volledig team. We geven vooral een stuk sociale hulp, we proberen voor werk te zorgen en voor een huis. We vinden dat spelers overdag bezig moeten zijn, dat maakt de aanpassing aan Nederland gemakkelijker. Maar de arbeidsmarkt wordt moeilijker. De sponsor neemt echt alleen maar iemand als hij geschikt is voor het werk."

Die combinatie van overdag werken en in de vrije tijd honkbal spelen bestaat al vanaf het ogenblik dat de eerste Antillianen zich bij de Amersfoortse club meldde om te honkballen. Franklin Lindesey, die in 1965 van Aruba in Nederland kwam: "In '63-'64 had Bronswerk Antilliaanse jongens gecontracteerd om in Nederland te werken. Toen al werd er bij Quick gehonkbald, er was ook nog een voetbalafdeling. De Antillianen meldden zich gewoon aan. Quick werd toen een aantal malen kampioen, waardoor het steeds meer steeg en uiteindelijk in de landelijke hoofdklasse terecht kwam. Vroeger kenden we het verschijnsel niet, dat Antillianen naar Nederland kwamen om honkbal te spelen. Het is een nieuw verschijnsel. We zouden blij zijn als een goede speler zich meldt door een artikel in de Amigoe.

OPGAVE

Maar voelen Antillianen die nu naar Nederland komen om te honkballen, zich er niet ongelukkig? Franklin: "Minder dan toen wij hier kwamen. Je moet denken: er is nu een vrij grote Antilliaanse gemeenschap, er is opvang door kennissen en familie. Die waarschuwen veel eerder: denk erom, je zit in Holland, je moet hier bij een afspraak op tijd komen. Dat neemt niet weg, dat het zonder meer een opgave blijft, die overgang naar Holland."

Quick is een club die zich snel uitbreidt. Volgend jaar spelen ze met 12 à 13 teams. Hoe ligt de verhouding Antillianen-Nederlanders? Voorzitter Van Gisbergen: "Het eerste team is overwegend Antilliaans. Het tweede team, is half Antilliaans, half Nederlands. De landelijke jeugd en de andere teams zijn overwegend Nederlands. Wel zullen er in het jeugdteam in de toekomst wel meer Antillianen komen, de kinderen van gewezen spelers."

Van spanningen tussen Nederlanders en Antillianen zegt niemand iets te weten. **Guust Verstrate van de supportersclub:** "Wij liggen voor in Nederland, want waar gaan Hollanders zo goed samen met zwarten?"

Toch levert de andere geaardheid wel moeilijkheden op. Toekomstig voorzitter Joop van der Kuy: "In het verleden waren er veel wisselingen van bestuursleden en coaches. Dat schept geen vertrouwen, men moet langer met elkaar samenwerken om vertrouwen te krijgen. Dat geldt vooral voor Antillianen die langer tegen iemand moeten aankijken." En in het bestuur zitten maar weinig Antillianen. Joop van der Kuy: "We hebben een gemengd bestuur. We vinden het prettig als er één of twee Antillianen bij zitten om de sfeer. Maar het is moeilijk om Antillianen voor een bestuursfunctie te interesseren."

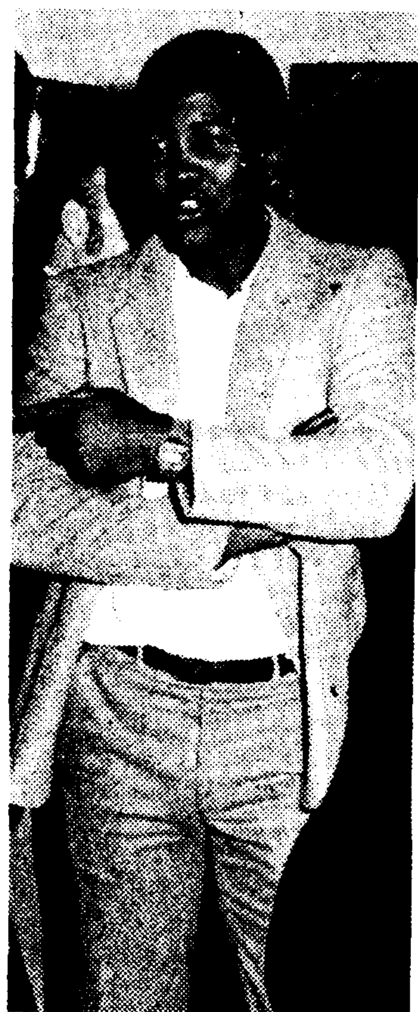

..........*reacties tijdens het vertonen van video-tapes; in het midden (met bril) Franklin Lindesey*..................

Onder de Antilliaanse supporters leeft sterk de mening dat Quick om haar Antillianen door de scheidsrechters wel gediscrimineerd wordt. Steevast wijst men dan op een wedstrijd die gestaakt werd, waardoor Quick twee punten in mindering kreeg. Joop van der Kuy ontkent dat het discriminatie was. "Etienne maakte een sliding en toen gaf de scheidsrechter hinderen. Etienne werd kwaad en de scheidsrechter staakte de wedstrijd. In hun rapport gaven de scheidsrechters eerst het publiek de schuld, maar dat had niets gezegd. Bij de commissie van beroep kwamen de scheidsrechters weer met een andere versie. Het is, denk ik, dat het honkbal een groeiend sport is. Het krijgen van voldoende capabele scheidsrechters is moeilijk. Bij het voetbal gaan de scheidsrechters ook niet van de tweede klasse meteen naar de hoofdklasse. Het spel is er veel geraffineerder," zegt Joop van der Kuy heel diplomatiek.

"Quick, "zegt Frank Lindesey, "Quick is de plaats waar een aantal spelers elkaar ontmoeten, op het veld, in de bus, op de training en waar ze enkele uren op Antilliaanse wijze met elkaar omgaan. We hopen dat ook Hollandse jongens gegrepen worden door de sport". Ziet Frank de Antillianen in Nederland dan als een soort ontwikkelingshulp aan Nederland? Hij zegt verbaasd lachend: "Nee, geen ontwikkelingswerk. Het zijn gewoon mensen die graag sporten. Honkbal heeft op het ogenblik in Nederland een enorme zuigkracht. Zelfs in de wijken zie je jongetjes honkballen, Straathonkbal, dat doen de jongens die zich straks, als ze tien, elf jaar zijn, aanmelden als lid. Het is een groot voordeel dat ze dan al wat van honkbal weten."

Alfio Troeman: Antilliaanse identificatie

ALFIO TROEMAN

De aanvoerder van het Nederlandse nationale baseballteam is de Quick-speler Alfio Troeman. Voor hem is Quick "een stukje Antillen in Nederland". Het vergelijkt Quick met het nationale team: "Bij Quick zijn we veel te geemotioneerd. Als het goed gaat, dan is er een juichstemming. Maar als het slecht gaat, dan is er een niet al te beste stemming. In het gemengde Nederlandse team is het iets koeler, nuchterder."

Geld is belangrijk in het Nederlandse baseballwereldje. Tot ergenis van Alfio: "Ik ben tegen betalingen van spelers. In de eerste plaats vind ik dat je als amateur bent en daar moet je **eerlijk in blijven. In de tweede plaats is er dit:** als je spelers kunt kopen, dan is de club het meeste geld de baas."

Veel Quick-spelers dromen ervan , nog eens een toernee door de Antillen te maken. Alfio ook? Lachend: "Nee, ik denk dat ik dat niet meer mee zal maken. Trouwens, spelen tegen Antilliaanse ploegen is ontzettend moeilijk. Je staat tegen je eigen land te spelen. Op de Antillen is het spelpeil op sommige punten hoger dan in Nederland. Antillianen zijn individueel sterker, maar een Nederlands team is als team beter, serieuzer. Het heeft veel meer tactiek. Op de Antillen doen negen spelers apart heel mooie dingen, maar de communicatie onderling gaat fout. Dat heb je in Zuid-Amerika ook."

Alfio Troeman is civiel ingenieur en woont in **Deventer. Dat betekent dat** hij driemaal in de week honderdvijftig kilometer heen en terug moet reizen naar Quick. Ook supporters reizen heel wat kilometers om Quick te zien spelen. Hoe verklaart Alfio Troeman die grote belangstelling van het Antilliaanse publiek voor **Quick? Naderkend:** "Voor Antillianen is honkbal een soort identificatie. Ze herkennen zichzelf in de manier waarop wij de sport bedrijven. Ze zien er het bewijs in, dat Antillianen ook goede dingen doen en niet alleen de slechte dingen die zo gauw in de krant komen.

Weet je, in de zeven jaar dat ik in Rotterdam bij **Sparta speelde, gebeurde het** vaak dat Antillianen die ik helemaal niet kende, mij in het centrum van de stad aanspraken. Zo in de geest van: "Hé, ik ken je!" Ze zetten je op een soort podium. Ze vereren je, omdat je een landgenoot bent die iets goed doet. Dat heb je altijd in een ander land. Persoonlijk heb je er niks aan, **maar je moet beseffen, dat die mensen het** nodig hebben."

Het heimwee van honkballers

"Je moet beslist eens zien wat de supportersvereniging voor het eerste team doet," zei Franklin Lindesey. Daarom trekken Frans Croes en ik op een zaterdagavond de weg in een slecht verlichte wijk van Amersfoort. Rijen eendere kleine huizen, spookachtige fabrieksgebouwen. De neervallende koude regen maakt het zoeken moeilijk. Eindelijk vinden we het zaaltje van de volkstuinvereniging dat gehuurd is. Het is een kale zaal met één slinger aan de muur. Aan twaalf tafeltjes zitten mensen. Elke binnenkomer wordt uitbundig in het Papiamentu en het Engels begroet. "Een Antilliaans feest zal het worden," is ons gezegd. Elke binnenkomer krijgt koffie met cake.

Gezellig gepraat wordt er wel. We zitten bij Poppie De la Paz, de vrouw van Clarence de la Paz. Ze vertelt van alles. Over de scheidsrechters: "Ze lijken er soms wel bang van de bal. Als er een Antilliaan bij een honk is, is dat meteen hinderen. Het is toch wel een beetje discriminatie, van de anderen wordt er niets gezegd, wel van de Antillianen. "Over de club": In de weekends leven we op het veld. De meeste spelers blijven voor het honkbal en de gezelligheid, niet voor geld. De beste pitcher van Nederland is Rock Angela. Hij kreeg aanbiedingen elders, maar hij blijft gewoon hier. Dat vind ik nou echt flink, het is geen geldwolf." Over betaalde spelers bij andere clubs: "Die spelers die zeggen dat ze betaald worden, overdrijven vaak wel. Ze krijgen dan f 500,-, maar ze zeggen dat ze f 5000,- krijgen. "Over de supportersvereniging "We zijn één grote familie. Kijk daar heb je opa en oma. Gut, nou je het vraagt, ik weet niet eens hoe ze heten, iedereen zegt gewoon altijd opa en oma".

VOLGEND JAAR.....

Het meest raakt Poppie de la Paz in vuur en vlam als ik haar vraag wat haar honkbaldroom is. "We dromen van een reis naar de Antillen, een trip naar Curacao, Aruba en St. Maarten om vriendschappelijke wedstrijden te spelen. We zeggen al vijf jaar onder elkaar: "Volgend jaar gaan we naar de Antillen. Met onze supporters, die moeten natuurlijk wel mee, want dan kunnen de mensen op de Antillen eens zien, wat supporters zijn. Maar één ding: dan moeten ze wel zorgen dat er geen bar is, want ze zuipen heel wat, die supporters van ons."

Dat valt intussen in het zaaltje best mee, al is de koffie vervangen door drankjes. De video-recorder gaat aan. Het wordt stil als de beelden van de laatste wedstrijd van vorig seizoen op het scherm komen, maar niet voor lang, want als de scheidsrechter in beeld komt, klinkt er een luid en algemeen "Boe"....

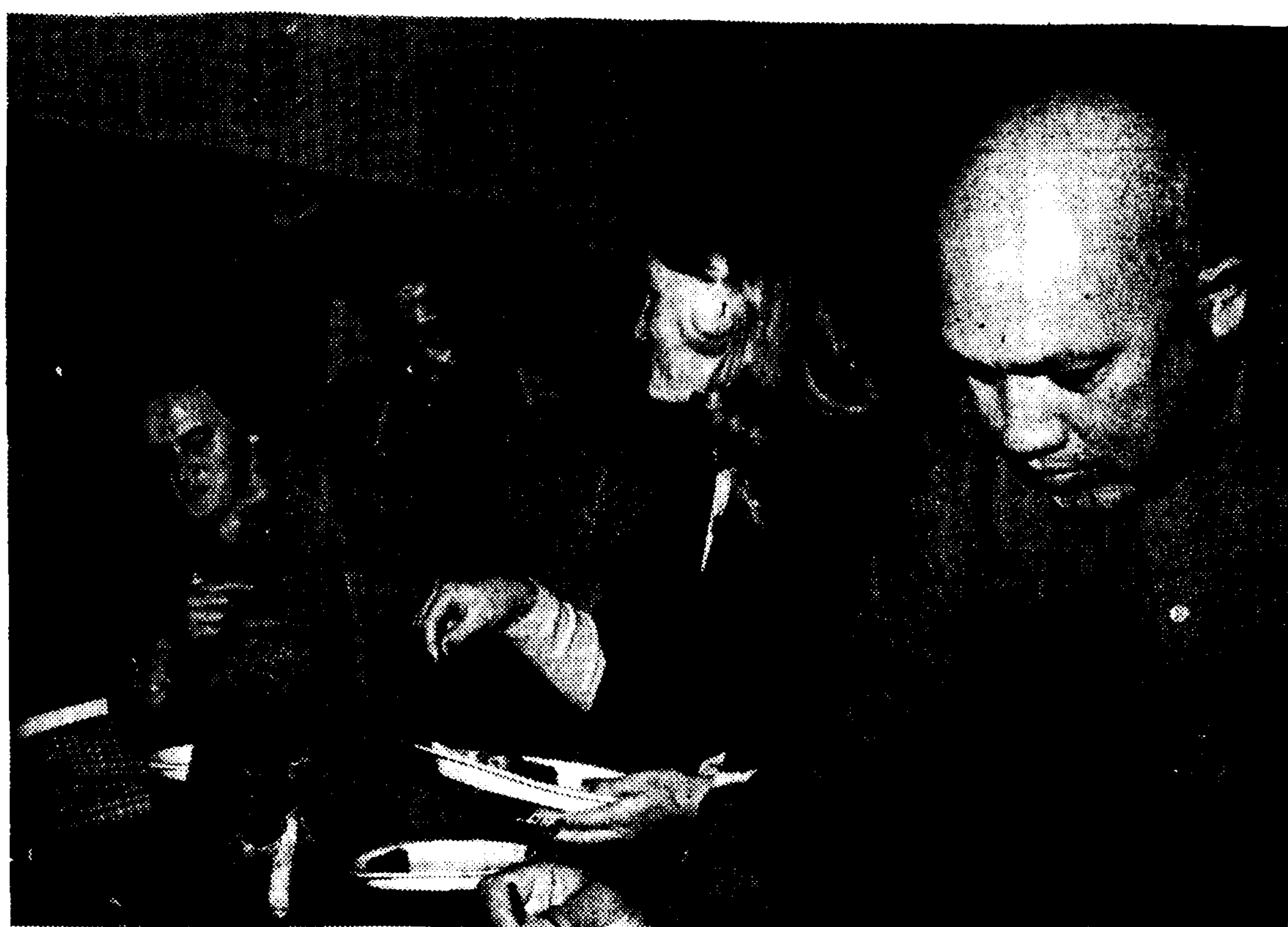
Als het spel begonnen is, is het commentaar niet van de lucht. Luid gelach klinkt als de verzorger, de dikbuikige en om zijn kale hoofd "Americo" in beeld komt. De tribunes zijn naar zijn smaak te stil. Hij klimt in het gaas, zwaait met zijn armen en schreeuwt net zolang tot iedereen op de tribunes in beweging is.

OPA

Als de video-tape is afgelopen, staat er een koud buffet klaar. Zalm, Hollandse haring, Hollandse garnalen en Hollandse paling. Maar de Antilliaanse kippepoten zijn het eerst op. Ik maak een praatje met "opa", die de supportersvereniging mee heeft opgezet. "Opa": "We zamelen geld in voor de club met bingo-avonden en klaverjassen in de winter. Quick is geen club die zijn spelers uitbetaalt, maar de supportersvereniging is er om zo nu en dan iets extra's te doen. Na een goede wedstrijd trakteren we ze op saté, de jeugd kreeg na afloop van de competitie een barbecue aangeboden en de spelers van het eerste tam krijgen nu deze avond. Zoiets versterkt de onderlinge band".

Waarom hij het allemaal doet? Vrij eenvoudig, vindt hij. "Ik ben gek van honkbal en de sfeer van de Antillianen is heel anders, ze zijn veel enthousiaster dan Hollanders en dat dragen ze op het publiek over. Maar één ding," zegt hij wat zachter, terwijl hij om zich heen kijkt, "ze laten de moed wel gauwer zakken".

........*verzorger "Americo" (rechts) verzorgt zichzelf en Duduchi de la Paz (links van het midden)*........

"Vind je de sfeer niet geweldig, "vraagt hij. "We gaan als familie met elkaar om. Iedereen noemt me opa, ik durf te wedden dat niemand mijn naam weet, "zegt hij opgetogen.

Mede-oprichter van de supportersclub is Guus Verstrate. Hij wil zijn visie op de club kort en bondig geven. "De spelers zijn amateurs. Wij zorgen voor werk, een huis, eventueel studie, maar we zijn een vereniging. Niet alleen het eerste team bestaat, er zijn ook pupillen. Als je het eerste team in de watten legt, verpest je ze, dan krijg je een verrotte vereniging. Ron Steward zou bij Quick komen, maar hij kreeg bij Spartaan geld. Je kan het ze niet kwalijk nemen, ze komen uit de knoek, krijgen gedurende vijf jaar geld en dan? Dan niets meer, ze zijn verpest."

Het koud buffet raakt op, drankjes zijn er nog genoeg, want er wordt een spaarzaam gebruik van gemaakt. Het zijn tenslotte sportlui.

Om één uur gaat de muziek af. Dat moet van de politie. Om half twee is de zaal opgeruimd. Winterjassen worden aangetrokken. De regen slaat buiten koud in je gezicht. Haastige passen, gejaagde groeten in het donker. Auto's slaan aan. Ieder neemt zijn eigen heimwee mee naar huis.

Wishing you joys to remember, memories to treasure, and love all around this Christmas!

GREETINGS

Merry Christmas
and a
very Happy 1981

Licores Maduro
Maduroplaza

Best Wishes

Merry Christmas! Health, Wealth and Laughter be yours now and through the New Year!

Caribbean Optical
Madurostraat 18
Tel.: 13051
CURAÇAO

BERDA N.V.

E expertonan den boramento di poos, ta desea tur su kliëntenan i Pueblo di Korsow i Antiyas en general

BON PASCU
i
FELIZ AÑA NOBO

Buoyant good wishes of the season! May you reach new heights of happiness!

Algemeen Aannemersbedrijf
A.A.B.O. "Olario"
F.D. Rooseveltweg 104

Joyous Noel

We're joining the jolly old elf in wishing you a very merry holiday. Thanks for being such wonderful customers. We appreciate your patronage.

BOOLCHAND'S
Aruba - Bonaire
Curaçao - St. Maarten

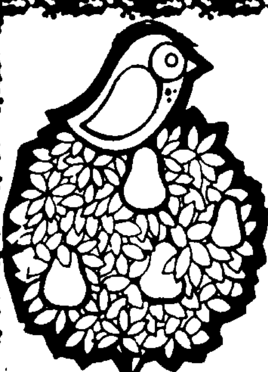
CHRISTMAS CHEER

Een Zalig Kerstfeest en een Gelukkig 1981

firgos
Antilles Business Corp.
Abattoirweg 6.

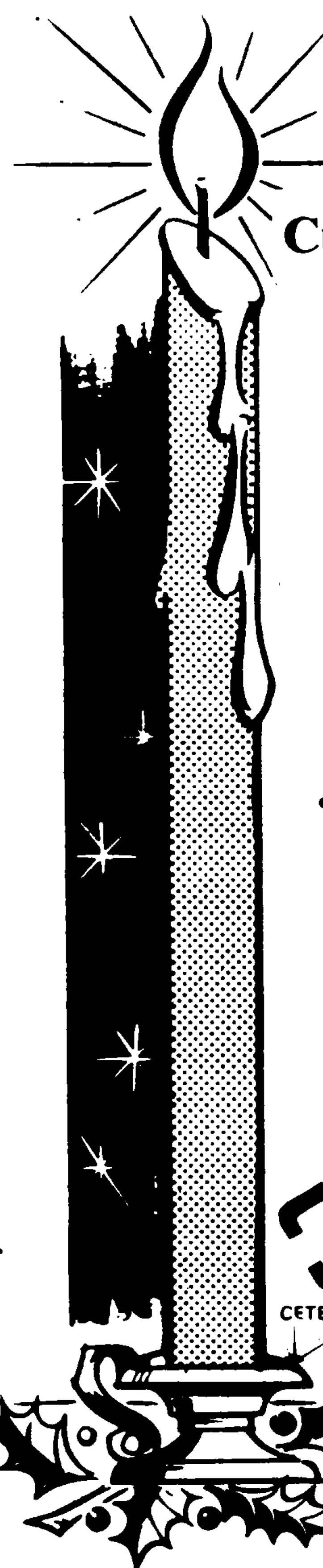

MERRY X-MAS
AND
HAPPY NEW YEAR

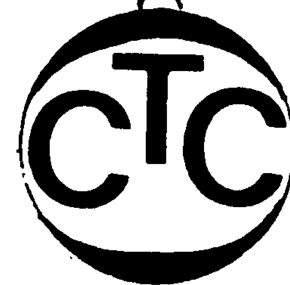
Blooming bouquets of good cheer to all our fine friends and clients from

Flowershop van Engelen
Santa Rosaweg 40 Tel. 35490 - 673094

Curaçao Trading Company
(N.A.) N.V.

TA DESEA
E
PUEBLO EN GENERAL

Bon Pascu
Feliz Aña Nobo

Zalig Kerstfeest
Voorspoedig Nieuwjaar

Merry Christmas
Happy New Year

Nos mes ta traha

ADORNO DI PASKU DI KATUNA

BO POR PINTA ki figura ku bo ke pa e adòrno aki. Nos a pinta un Santa Claus i dos bèl pega na otro. Ora bo kaba di pintele bo ta plak e riba karton un tiki diki i kòrte sake afo. Kaba bo ta habri katuna blanku i plak ku "elefant glue" òf "wollal" riba e karton. Ora e karton ta tur tapa bo ta bai akabe. Bo por usa "ekoline" ink manera nos a usa na e bèlnan. Of bo por bai akabe ku hilu di lana i "plakvilt" manera nos a usa serka e Santa Claus. Su wowonan bo por traha ku kuenta òf ku e wowonan ku bo por kumpra na Augustinus. Algun plakvilt tambe por usa pa su botonnan. Ta natural ku ai bo ke bo por usa katuna di kolo. Hopi eksito!

Keshi yená

Bo mester di: 1 keshi chikitu rondó
1 liber di karni mula
1 tomati
1 siboyo
2 webu
2 kuchara di alkapera
3 kuchara di rasenchi
un sinku aseituna kòrta chiki
3 kuchara di manteka o margarina
un tiki panermel

Pone kla: un tabla di kòrta kos ariba
un kuchu
un wea
un kònchi
un skal di pairèks

1. Pone bo kami smor na kandela, ku tur su tempero aden. Ora e ta kla bahe lagé para.
2. Kòrta bo keshi su ariba kita manera un tapa afo.
3. Koba e keshi ku prudensha saka kurason afo, pero sòru pa keda un kaska ku mas o menos un dos dede di rant.
4. Pone bo keshi para awor pa mas o menos mei ora den un wea ku awa.
5. Turesten bo ta bati bo dos webunan bon. Ora nan ta kla, bo ta pone ùn tiki panermel asèrka.
6. Awor bo ta yena bo kami tempera den e keshi.
7. Ku e webu ku panermel bo ta hunta bo keshi su tapa.
8. Pone e keshi awor den bo skal di pairèks i pone den fornu ku bo ta pone na un temperatura di 400 grado.
9. Ora e bira bruin bo keshi yena ta kla. Sabroso.

Salada di apel i rasenchi

Bo mester di: 6 apel kòra
1/2 kòpi di rasenchi
1/2 kòpi di mayonès
1/4 telep di netumuskat
1/2 telep di kanel
1 Kuchara di binager di apelsider

Pone kla: un skal nèchi
1 kuchu
1 kuchara
1 tabla di kòrta kos ariba
2 kòpi
2 telep

1. Meskla bo mayonès, netumuskat, kanel i binager den e skal.
2. Pone bo rasenchi aden.
3. [illegible] bo apelnan i kòrtanan na dou.
4. Pone nan tambe den bo skal.
5. [illegible] tur kos bon ku bo kuchara.
6. Pone bo skal den eiskast i laga bira frui.

Het kerstengeltje

DOOR NEL [illegible]

HET LIEP TEGEN Kerstmis en de familie Bonzo had de kerststal weer uit de kast gehaald. Het was een hele mooie kerststal, gemaakt van kleine boomstammetjes, net echt. En de beeldjes waren nog mooier, met echt haar en kleertjes aan, die mevrouw Bonzo voor hen genaaid had. Het kindje Jezús had een luiertje aan met twee piepkleine veiligheidspeldjes. Maria droeg een lichtblauwe mantel en Jozef een bruine.

En de drie koningin droegen fluwelen mantels met goud afgezet en hadden gouden kroontjes op hun hoofd. De herders zagen er ook mooi uit, maar het allermooist was toch wel het kerstengeltje. Het had een lange, glanzend witte jurk aan, bezaaid met gouden sterretjes, terwijl de wijde mouwen, net als de zoom, met goud-en zilverdraad waren afgezet. Aan haar voeten droeg het engeltje gouden muiltjes en haar vleugels waren grote sierlijke vleugels, gemaakt van de fijnste tule. Geen wonder, dat ze een beetje ijdel was!.

EEN VAN DE HERDERS hield ervan haar af en toe een beetje te plagen. "Hé engeltje", riep hij dan naar boven. "Je haar zit in de war". Of: "Oh oh, er zit een grote vlek op je mooie jurk. We kunnen je beter voor een ander engeltje inruilen". "Poeh!", zei het engeltje dan, "Je bent jaloers, dat zeg ik je. Met je jasje van juten zakken!" Ach ja, ze kon niet zo goed tegen plagen. En de herder was inderdaad jaloers, want iedereen keek naar het engeltje en bijna niemand naar de herders, die er zo gewoon uitzagen.

OP EEN AVOND had de herder weer iets nieuws bedacht. "Die vleugels", zei hij, "zijn wel aardig, maar waarom heb je ze eigenlijk? Je kunt er niet eens mee vliegen. Nee, dan het paard van de Kerstman, die heeft pas vleugels". Oh oh, wat was het engeltje boos! Ze verslikte zich van kwaadheid en niemand kon haar op haar rug kloppen, omdat ze zo hoog hing. "Trek het je niet zo aan", troostte Maria haar. "Een kerstengel hoeft toch helemaal niet te vliegen?" Nee, het hoefde niet. Maar vliegen was nu net het enige, wat het engeltje zo graag eens zou willen. En nu plaagde die vervelende herder haar er ook nog mee. Het was om uit je vel te springen! Woedend schopte ze met haar gouden muiltje tegen het dak.

KRAK! klonk het toen ineens. De spijker, waarmee ze aan de punt van het dak hing, schoot los en met een klap viel ze op de grond, vlak voor de herder. Verschrikt sprong de herder achteruit. "Nou nou", suste hij. "Maak je niet zo kwaad en sla me niet. Ik plaag je maar wat". Versuft keek het engeltje hem aan. "Ach vlieg op", zei ze toen, stond op en wandelde met haar neus in de wind weg. "He, waar ga je naar toe?" vroeg sint Jozef verschrikt. "Ik ga weg, dat zie je toch", zei het engeltje brutaal. "Ik heb er schoon genoeg van aan die gekke stal van jullie te hangen". Ze liet zich langs een tafelpoot naar beneden glijden en glipte door de open deur de donkere tuin in en de straat op.

MAAR WAAR moest ze heen? Ze kende alleen maar de kast, waarin ze samen met de andere beeldjes het hele jaar woonde, en de kamer, waar ze met de kerstdagen boven aan de stal hing. "Ik zoek een winkel op, waar ze echte vleugels verkopen", zei ze dapper. Ze wist niet, dat zo'n winkel niet bestond, dat de winkels 's avonds dicht waren en dat je geld moest hebben om iets te kopen. Ze wist ook niet, dat het levensgevaarlijk was alleen op straat te lopen. En dus stapte ze parmantig verder. En ze was vast en zeker overreden, als niet net het kerstmannetje daar langs gekomen was, gezeten in zijn slee en voortgetrokken door zijn paard.

"HI HI HI!" hinnikte het paard en begon te steigeren. "Help, een witte muis!" "Moet je daarom zo tekeer gaan?" vroeg het kerstmannetje een beetje boos. "Je bent toch geen olifant? Alleen olifanten zijn bang voor muizen". "Oh ja", zei het paard beschaamd. "En het is nog niet eens een muis ook", zei het kerstmannetje, terwijl hij uit zijn slee stapte. "het is een kerstengeltje". Hij boog zich over het engeltje, dat stokstijf van schrik was blijven staan. "Dat paard van mij is zo verstrooid", legde hij uit. "Nu dacht hij weer, dat je een witte muis was en dat hij zelf bang voor muizen was. Stel je voor! Gisteren zei ik hem met me naar Westpunt te rijden om daar kadootjes onder de kerstbomen te leggen en toen bracht hij me naar de Noordkant. Daar staat zelfs niet één huisje". "Ach, het was toch niet zo erg", verontschuldigde het paard zich. "Met mijn vleugels ben ik in een wip van de Noordkant naar Westpunt gevlogen". En trots sloeg hij zijn witte vleugels uit.

"OH, WAT MOOI!" zuchtte het engeltje. "Kun je daar heel echt mee vliegen?" "natuurlijk", hinnikte het paard. "Jij hebt trouwens ook hele mooie, hoor". "Maar ik kan er niet mee vliegen. Ze zijn te dun", vertelde het engeltje. "Ik ben nu op weg naar een vleugelwinkel om een paar nieuwe vleugels te kopen. Echte vleugels". "Een vleugelwinkel? Nooit van gehoord", zei het kerstmannetje verbaasd. "En ik ken toch alle winkels, dacht ik zo. Waar is die winkel dan?" "Dat weet ik niet. Ik eh..... was eigenlijk eh..... ik dacht, dat jullie me misschien de weg konden wijzen".

"Er bestaat helemaal geen vleugelwinkel", zei het kerstmannetje. "Hi hi hi" hinnikte het paard en keek vol medelijden naar het engeltje. Het had moeite niet in tranen uit te barsten, dat zag hij best. "Luister baasje", zei hij tegen het kerstmannetje. "We hebben alle kadootjes al weggebracht en tot na kerstmis heb ik mijn vleugels niet meer nodig. Kan ik ze niet aan dat lieve engeltje uitlenen?"

"TJONGE JONGE JONGE!" Het kerstmannetje schudde zijn hoofd. "Zie je nu, hoe verstrooid dat paard van mij is? Rijdt eerst naar de Noordkant in plaats van Westpunt, ziet jou dan voor een muis aan. Nou ja, dat kan natuurlijk. Ik dacht het zelf ook eerst. Maar dan denkt hij dat hij een olifant is. En nu wil hij die hele grote reuzenvleugels van hem aan zo'n piepklein kerstengeltje als jij uitlenen!"

Hoe lief ze het paard ook vond, het kerstengeltje moest toch wel lachen. "Nou ja", zei het paard beledigd, "Ik bedoelde het toch goed. Een paard kan ook niet overal tegelijk aan denken". "natuurlijk niet", troostte het engeltje hem gauw. "En je bent heus niet de enige, hoor. Een van onze drie koningen is net zo. Zijn kroon knelt een beetje.

Daarom zet hij hem af en toe af. En elke keer weer vergeet hij, waar hij hem gelaten heeft. Gisteren was hij zelfs vergeten, dat hij zijn kroon al weer op zijn hoofd gezet had".

DAAR MOESTEN ZE alle drie heel hard om lachen. En toen het engeltje het paard ook nog vroeg even te bukken en hem een zoen op zijn neus gaf, was het paard weer best in zijn nopjes.

Maar het engeltje keek sip, want het dacht opeens weer aan de vleugelwinkel, die niet bestond. Het kerstmannetje begreep het best. "We geven de moed niet op", zei hij opgewekt. "Eens even denken. Vleugels. Waar vinden we zulke kleine vleugels". Hij kreeg nog meer rimpels dan hij al had, van het nadenken. En het paard en het engeltje keken hem vol verwachting aan.

"HA!" RIEP HIJ, "Ik weet het al. We vragen het aan de kolibrietjes". "Hé wat, wie riep me daar?" klonk een slaperig stemmetje uit de heg aan de kant van de straat. En een klein kolibrietje stak zijn kopje uit het nest, waarin hij had zitten slapen. "Kijk eens aan", lachte het kerstmannetje, "Een kolibrietje hebben we al gevonden". Hij vertelde het vogeltje, wat er aan de hand was. En het vloog dadelijk weg om zijn vriendjes bij elkaar te roepen. In tijd van een mum vlogen er wel twintig kolibrietjes om het hoofd van het paard heen. "Oh", zuchtte die, "Ik word er scheel van". Maar hij vond ze veel te aardig om weg te jagen.

ELK HOLIBRIETJE was zo vriendelijk een veertje aan het kerstmannetje te geven. En het Kerstmannetje bond ze voorzichtig aan de tulen vleugels van het engeltje vast. Het viel niet mee, hoor, want het was een heel precies werkje. Het engeltje, het paard en de kolibrietjes keken met ingehouden adem toe. Maar eindelijk was het kerstmannetje toch klaar. "Beweeg ze eens", zei hij tegen het engeltje. Langzaam bewoog ze ze heen en weer.

"Voorzichtig!" schrok het paard. "Nee, vlugger!" riepen de kolibrietjes. "Kom maar op mijn hand staan", zei het kerstmannetje en beurde het engeltje op, "Dan vangen je vleugels meer wind".

Een beetje angstig keek het engeltje om zich heen. Maar toen sloot ze haar ogen, klapperde met haar nieuwe vleugels en sprong dapper van de hand af. Hiiii! pipte ze en het volgende ogenblik zweefde ze door de lucht. Ze kon vliegen!

HOERAAA! juichten de kolibrietjes. "Rustig aan maar", waarschuwde het kerstmannetje. "En denk erom, regelrecht naar je stal, want de anderen zullen wel ongerust zijn". Ja ja, knikte het engeltje, "Daag. Hartelijk bedankt". Maar ze was helemaal niet van plan direct naar huis te gaan. Ze wilde vliegen! En dus ging ze rechtsaf in plaats van linksaf. Ze vloog door de straten en gluurde links en rechts door de ramen naar binnen. In de meeste huizen was alles donker. Maar hier en daar hadden de mensen de lampjes van de kerstboom aangelaten en dan kon het engeltje de kerststalletjes zien. "Er is er niet één zo mooi als mijn eigen stalletje", dacht ze tevreden. "En kijk die kerstengeltjes eens. Ze dénken niet eens aan vliegen".

Hé, wat was dat? Gooide er iemand met water? Er viel een grote druppel op haar hoofd. Prr, proestte ze, "Aboe!" Wie gooide er nu weer water op haar jurk? Oh oh, opeens begreep ze, wat er aan de hand was. Het regende! Ze moest naar haar stalletje terug, zo vlug ze kon.

MAAR VOORDAT ze twee huizen verder was, kwam de regen met dikke stralen naar beneden en was het engeltje doorweekt. Het water stroomde in haar ogen, zodat ze niets meer zag. Haar lange jurk plakte om haar benen. En ze werd doodmoe van het vliegen tegen de wind in. Steeds langzamer vloog ze en steeds lager. Totdat ze met een plof op de grond terecht kwam. Op een haartje na in een grote plas water. "Help! aiaiai!" piepte ze. Waar was ze toch? Als ze maar niet verdwaald was. Maar toen ze het water uit haar ogen wreef, zag ze, dat ze vlak voor de deur van de familie Bonzo stond. Een dichte deur, want iedereen was naar bed. Gelukkig stond een van de shutters een beetje open. Het engeltje wrong haar kletsnatte jurk uit, schudde haar vleugels en vloog naar boven.

"Help, een dief!" riep Maria in het stalletje angstig. Een van de herders zwaaide dreigend [illegible] in stal en de twee honden blaften woedend. "Ik ben het maar", zei het engeltje verlegen.

MET OPEN MONDEN keken ze haar allemaal aan. "Je bent kletsnat", zei het kindje. "En je jurk, wat heb je met je jurk gedaan?" vroeg Maria verschrikt. "Hé, ze heeft andere vleugels!" riep de herder, die zo van plagen hield. "wat is er toch gebeurd?" blaatte een schaap. "Als jullie nu eens allemaal je mond houden, zal ik het vertellen", lachte het engeltje. En terwijl de anderen ademloos luisterden, vertelde ze van het kerstmannetje, de nieuwe vleugels, de vliegtocht en de regen.

Nee maar, wat een avontuur!" Nu je kunt vliegen, wil je zeker niet langer bij ons wonen", zei de plagerige herder spijtig. "Natuurlijk wel" lachte het engeltje. "daarom ben ik toch terug gekomen". "Ha gelukkig" zuchtten de anderen. "Vlieg nu maar gauw naar de punt van het dak", zei Maria bezorgd. "Dan kan je jurk drogen. En dat deed het engeltje.

TOEN PAPA BONZO de volgende morgen bij het kerststalletje kwam, keek hij verbaasd naar het engeltje. "Gek", zei hij tegen mama Bonzo, "Ik dacht, dat dat engeltje witte vleugels had". "Hé, ik ook", zei mama Bonzo, "[illegible] weg vliegen [illegible] een paar andere te [illegible], dus we zullen ons wel vergist hebben". "Natuurlijk", knikte papa Bonzo, "Stel je voor!" Ach ja, jij en ik weten beter, he?.

Pasaboka bunita

Bo mester di: 1 paki di zjelatina
1 bleki di frutkoktel mediano

Pone kla: 1 skal di pairèks
1 midi di kùp
1 kuchara awa kayente i awa friu
1 kos di habri bleki

1. Pone un kùp di awa herebé (kuidou!) den bo skal.
2. Basha bo zjelatina aden i drei te e lòs tur-tur.
3. Basha awor mitar kùp di awa friu aden.
4. Habri bo bleki di frutkoktel i basha ku su awa aden
5. Pone bo skal den eiskast i laga bira stèif.

Un bolo di Pasku di kompa leon

KOMPA LEON A HANA un buki abou riba kaya. Un buki masha prèt. Den e buki nan ta sifia kon traha bolo i kushina kos dushi. Kompa Leon ku gusta kushina masha a keda masha enkanta ku su buki. El a pasa un pasa te su kas. Su señora tabata den kura ta kologa paña na waya. Kompa Leon no kier a dunele ora ni porta. Bin, bin paden bin wak kiko ma hafa riba kaya. Un buki masha masha bon mes. Nèt un kos pa mi. Un buki ku ta sifia bu traha kos.

E SENORA KU sa ku Kompa Leon lo no sosega tanten ku e no bin wak, a disidi di laga su pañanan para i bin paden. Huntu nan a sinta lesa den e buki. Tabatin reseta di traha bolo, tur sorto di bolo: bolo di wòrtel, bolo di rasenchi, bolo di kashupete i tambe bolo di dader i nechi. Esei si lo ta un bolo dushi, kompa Leon di i su boka a kumisa baba, pasobra Kompa Leon gusta dader masha. Bo sa kiko, e di ku su kasa, esaki mi ta bai traha. Mi ta bai punda mes ora bai kumpra tur loke mester i ora mi bini bèk, mi ta dal ban mes ora ke bolo. Kompa Leon a tumba pa punda i aya el a drenta tienda di Koma Makaku pe kumpra tur su ingredientenan.

KOMPA LEON YU, ta kiko bo kasa ta bai traha? Koma Makaku a puntre. Mi kasa no, ami! Ami mes ta bai traha un bolo di grita. Koma Makaku a hari un tiki disimula pasobra den su kurason el a pensa: Ta un blòf Kompa Leon ke tira! Traha bolo kiko? Kompa Leon a paga su kosnan i baha pa kas. Ma yega, el a grita foi port'e kura. Ma yega! Awor wega ta bai start. El a drenta kushina, bisti su frèskot i habri su saku di harifa. El a kuminsa midi su harifa ku un hanaha i e harifa tabata susha tur kushina laga tur kos manera ta puiru ba puiru nan. Pero Kompa Leon no tabata ripara esei mes. Su kasa si, pero e tabata sa ku e no por a bisa nada ne momentunan ei. Kompa Leon a bati su webu, krema su manteka, kòrta su nechinan chiki, kushina su dader den suku bruin ku un tiki bibida aden..... i al fin su bolo por a bai fòrnu. Shonnan, esta un olo dushi a kuminsa plama den kushina..... Kompa Leon tabata blo bai bini i wak oloshi pe weta ki ora su bolo por sali for di fòrnu.

SU KASA POBER a kue su basora i kumisa bari kushina pa saka harifa di pan. Despues el a kuminsa laba tur e kos sushinan. Pero den esei nan a tende un batimentu na porta. Kompa Leon a bai habri i pa su sorpresa i fèrdrit el a hafa su balkon yen di bisiña para. Nan di: Ta kiko ta hole bon asina? Nos no por a para den kas mas di olo dushi....Nos por drenta? Ku duele den su kurason Kompa Leon mester a kombidanan drenta i ora su bolo tabata kla e mester a parti ku nan tur. Tur hende a gaba e bolo, pero Kompa Leon mes a hafa asina tiki ku el a bai drumi e anochi ei ku un bon mal beis.

PRETTIGE FEESTDAGEN
en een in alle opzichten
VOORSPOEDIG 1981

Merry Christmas

Hoping you'll have a picture - perfect
Christmas abounding with cheer!

Foto Studio
Tramm
PROMENADE WINKELCENTRUM
TELEPHONE 35111

Bon Pascoe Feliz Anja 1981

ta e deseo sincero
di bo pakus preferi
STELLA
Prinsenstraat 63
pa
sapatu elegante

BON PASKOE
y
BON ANJA 1981

Ook gedurende de feestdagen is en blijft onze produktie
HET BESTE

Wij wensen al onze klanten
PRETTIGE FEESTDAGEN
toe.
Ook in 1981
zijn we gaarne tot Uw dienst.

Icecream & Dairy Products Inc.

Greetings

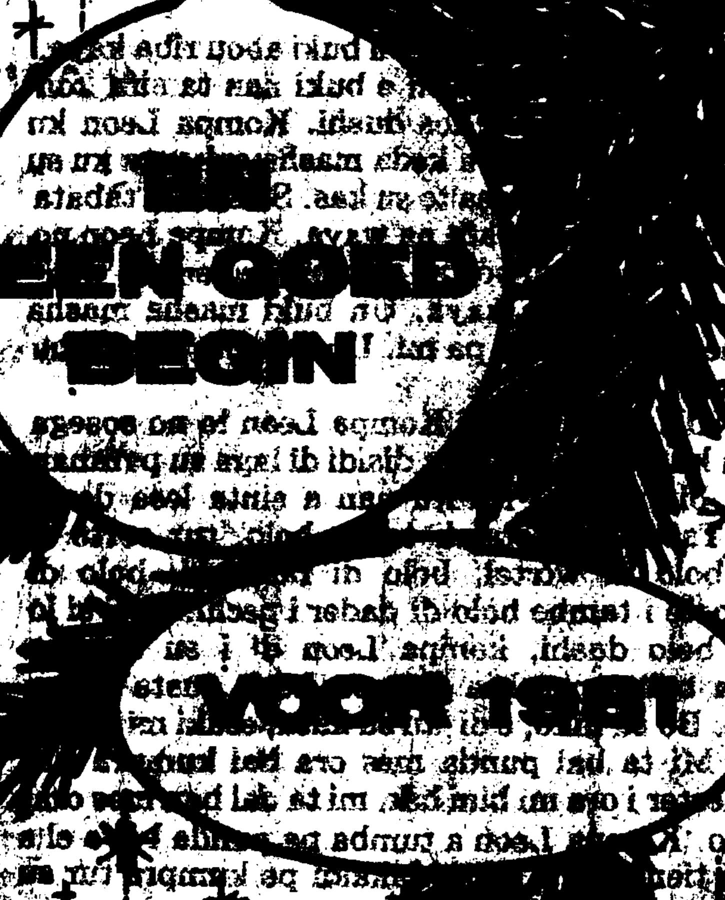
It has been our pleasure to serve you with a warm welcome whenever you stop by this way. We hope your holidays are filled with fun and that you will visit us again soon.

NOS PAN N.V.
AUTOPARTS
Santa Rosaweg 44,
nabij van Engelen
Tel. 37824 - 37822

LICORES LODEWIJKS
Curacaobaaiweg

ABN Bank

We feast on serving you the best! MERRY CHRISTMAS!

AERO VISTA
Curacao Airport Restaurant

BON PASCU
y
UN FELIZ
AÑA NOBO
TA DESEONAN DI
COCA COLA
CURACAO BEVERAGE
BOTTLING COMPANY N.V.
TELEPHONE 13311

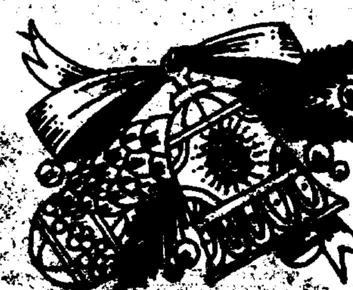
Coca-Cola

Merry Christmas

Keep your vehicle in good repair by visiting us often! We wish you a wonderful holiday season.

CAR CARE CENTER

Vlucht naar de horizon

Eén ruime kim van weeën
laait mij in stilte tegen
als ik, vermoeid en doef,
mijn ogen hoopvòl open
en schuchter zoek en tast,
in blinde onbeholpenheid,
de ijle en voze wand
van mijn geheugen af.

De ketens zijn geslaakt!
Ontdaan van vleselijk lood,
gelouterd door het Vuur
en 't Licht gericht naar binnen,
Klapwiek ik naar de horizont..........

LUIS H. DAAL

Madrid, 1964

Worsteling om God

Ons levensstrijdperk dan is hier beneden,
[illegible] de strijd [illegible] naar het [illegible]
Maar ongeloof verweeft de strijder zich
[illegible] aan met hem die wordt bestreden.

[illegible] Gods aangezicht
[illegible] dat waag [illegible]
[illegible] kruistocht van de ziel, een streven
[illegible] groots, een zucht naar wijder uitzicht.

[illegible] door 't besef slechts mens te [illegible]
[illegible]
[illegible] ons een [illegible]

[illegible] te slaken is door zielepijn,
- [illegible] - maar wapen onvolprezen
in deze worsteling om God te wezen!

LUIS H. DAAL

[illegible], 1964

Reis van de drie koningen

„Een koude advent was het zeker,
Net de slechtste tijd van het jaar
Om te reizen, en dan nog zo ver:
Het gaan zwaar en het weer guur,
Echt hartje winter".
En de kamelen vol schaafwonden, pijn aan hun hoeven, weerspannig,
Gingen er bij liggen in de smeltende sneeuw.
We dachten met spijt soms terug aan
De glooiende zomerpaleizen, de terrassen,
En de zijdezachte meisjes die sorbets serveerden.
Toen het vloeken, het woedend gemor van de drijvers
Die er de brui aan gaven, hun drank en vrouwen verlangden,
En de vuren gingen 's nachts uit, en er was onvoldoende beschutting,
En de steden waren vijandig en de kleinere plaatsen afwerend
En de dorpen vuil en inhalig:
Een zware tijd was het zeker.
Uiteindelijk reden we liefst de hele nacht door,
Nu en dan een uur slaap,
Met in onze oren de stemmen die zongen
Dat het allemaal dwaasheid was.

Toen bereikten we, vroeg in de ochtend, een minder koud dal,
Nat, onder de sneeuwlijn, de lucht van begroeiing,
Een stromende beek, een watermolen beukte het donker,
En tegen een lage hemel een drietal bomen.
En een oud wit paard in de wei in galop er vandoor.
Toen kwamen we bij een herberg met wingerd boven de deur,
Zes handen in 't gat van de deur die gokten om zilver,
En voeten die tegen de lege wijnzakken trapten.
Maar niemand wist iets te vertellen, dus gingen we verder
En vonden de plaats die wij hadden gezocht, net op tijd,
Die avond; (kun je zeggen) geslaagd.

Dit alles was lang geleden, ik weet het nog goed,
En ik zou het opnieuw doen, maar noteer
Dit noteer
Dit: bracht de ster ons zo ver voor
Geboorte of Dood? Er was een geboorte, stellig,
Dat stond vast en we twijfelden niet. Ik kende geboorte en dood,
Maar ik hield ze toen voor verschillend; deze Geboorte was
Een hard, bitter lijden voor ons, als de Dood, onze dood,
We keerden naar eigen land terug, deze Koninkrijken,
Maar voelen ons hier niet meer thuis, in de oude leer,
Bij een volk van [illegible] goden.
Ik zou blij zijn met nog een dood.

Noot: de eerste vijf regels van het gedicht [illegible]
citaat uit een kerstpreek van de Engelse theoloog [illegible]
Vertaling: Peter Verstegen

Bejaarden kijken terug op hún kerstviering

Het Kerstfeest van nu is veramerikaanst......

(door Harmen Geurs)

HET WAS EEN idee van de redaktie van de AMIGOE om eens oude mensen te laten vertellen hoe de Kerst vroeger werd gevierd. Met het oog daarop ben ik naar een tweetal bejaarden gegaan om hun verhalen op te nemen. Zij wilden niet dat hun namen werden vermeld, maar zonder enig bezwaar wilden zij verder aan het plan hun medewerking verlenen. Een van hen gaf prachtig het doel van haar verhalen aan: "Nu heeft Kerst weinig waarde meer, er zijn teveel feesten nu, teveel bals en zo. Ze zouden eens moeten weten met hoe weinig je blij kunt zijn". In dat kader wil ik trachten hun verhalen weer te geven.

De eerste dame woont in een prachtig huisje op korte afstand van een drukke verkeersweg. Eigenaardig: bij haar binnen was nog de rust van een wereld die al voorbij is. Ze begint meteen: "Kerst!" zegt ze., "Pascu. Wat een woord! Wat een heerlijke herinneringen! Ik was nog klein, en het was "noche buena". Zo noemde mijn moeder de avond voor Kerst. Voor ons, kinderen was het zoiets als een toverwoord, net als bispoe di Pascu, wat eigenlijk de hele vierentwintigste, de dag voor Kerst, betekende. En als wij bispoe di Pascu zeiden, dan dachten wij ook al aan bispoe di Anja Nobo. Want hoeveel feesten hadden wij eigenlijk? Niet veel, wij waren erg weinig verwend. Maar met dat beetje waren wij meer blij, denk ik wel eens, dan velen met hun overvloed.

Ik zie ze weer gaan, de groten, om te zingen langs de huizen, want zingen konden wij, er was zo weinig lawaai, zoals nu, als er een auto langs komt op de weg. De deuren stonden overal open traliehekken en boze honden hadden wij niet nodig, de zangers konden binnen komen, overal. Als kinderen liepen wij achter hen aan, de hele buurt door. Met Anja Nobo gebeurde dat ook, de hele bario leek wel één grote familie. Overal heerste een gezellige drukte, want alles moest op tijd voor Pascu in orde zijn.

KERSTMAALTIJD

De ene familie had een bok, de andere een schaap of geit, en die moesten geslacht worden voor de Kerstmaaltijd, het hoogtepunt van het hele feest - althans, zo zagen wij kinderen het. Waar wat te smullen viel, daar waren wij. En altijd viel er bij de voorbereidingen wel wat uit te likken, of af te knabbelen, op te halen, of weg te brengen. Iedereen riep iedereen, want ze hadden elkaar nodig bij van alles en nog wat: de mannen elkaar om de bok te slachten; de vrouwen elkaar om het vlees te delen, de mannen om verf te roeren, de vrouwen om stof te knippen. Alles tegelijk gebeurde er, en als kinderen kwam je ogen te kort om alles in je op te nemen. Ze bakten boyo van maismeel in een grote, ronde pan, en op een rij lagen de warme bollen uit te wasemen, ik ruik ze nog.... En was het vlees gesneden, dan werd het gezouten, en een poosje in de azijn gelegd, of in lamoenchisap. Je moest de soep eens proeven die daarvan werd gekookt. Of er ook groenten in gingen? Er waren nog geen blikgroeten toen ik een kind was, en verse groenten hadden wij weinig, wij haalden wel jambo uit de cunucu, maar verder aten wij bonen, eieren, en vis ging door alle gerechten, bijna. Door de soep deden wij behalve vlees aardappelen. Niks meer erbij is beter.

JENEVER

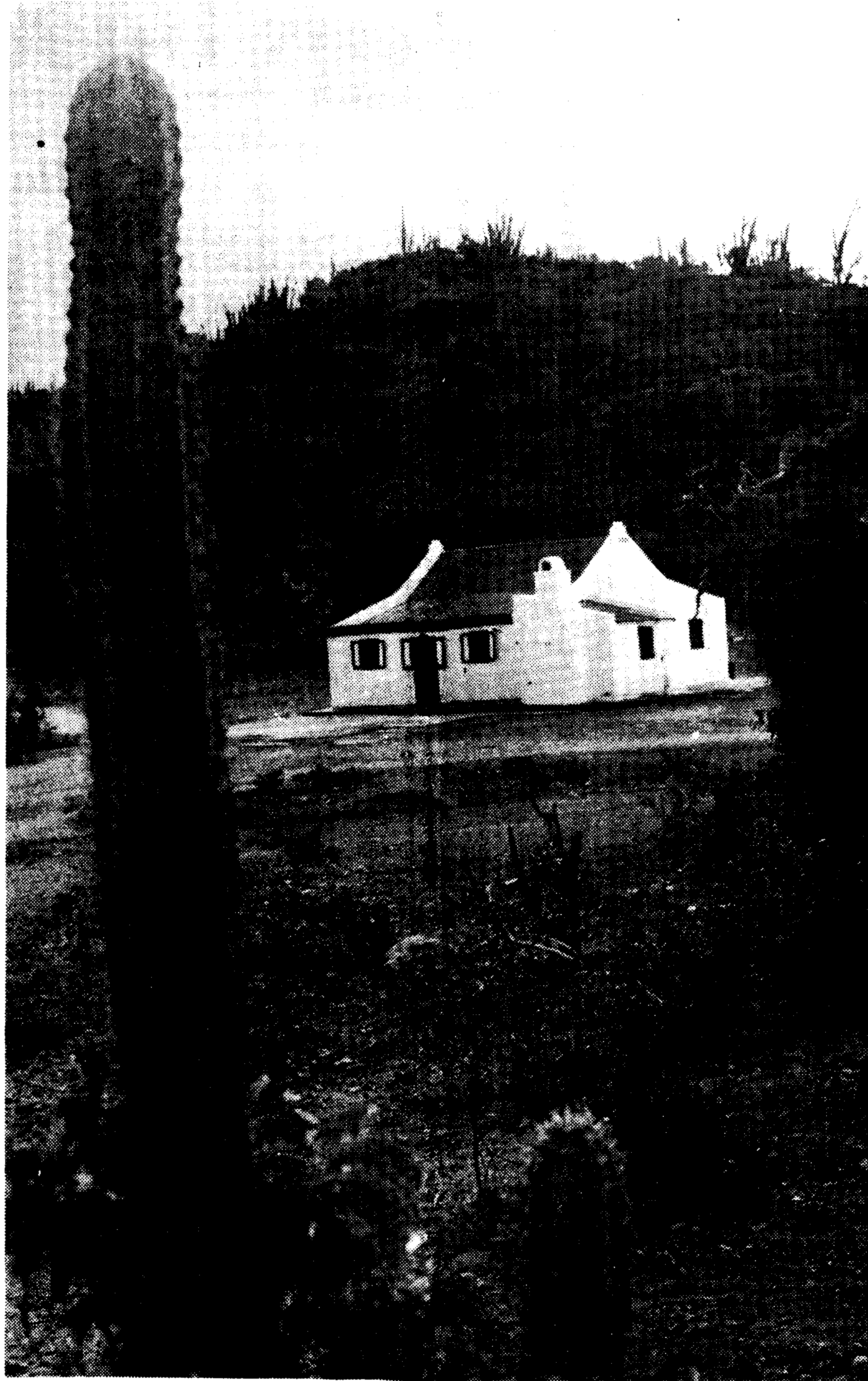
Met mijn vader ging ik naar de buurtwinkel. Hij haalde een grote fles Jenever voor de mannen, "Dubbele Kroon" stond op het etiket, en voor de dames Curacaose likeur. Ik zie mijn moeder nog zitten in de nieuwe, zelfgemaakte kleren, het glaasje likeur voor haar, lèrchi etend. Lèrchi - dat was een soort koek. Overal werd pan dushi gebakken, dat hoef ik u nauwelijks te vertellen, en er werd chocolade van pinda gemaakt. Als meisje vond ik dat het lekkerste van alles. Ik zie het de vrouwen uit de bario nog doen, met de neus stond ik er bovenop: je had de pinda, die braadden zij in peulen, de pitten moesten dan gemalen worden op de piedra di mula. Soms mochten wij dat ook wel eens doen. Het resultaat was een crème die met melk en zout werd vermengd. Het was een bijzonder vitaminerijke drank. Was dan eindelijk alles klaar dan werd op de bispoe di Pascu alles klaar gezet voor de grote dag. Dan mocht iedereen die maar wilde op bezoek komen en meeeten. Zo'n maaltijd gaf een band onder de mensen die het hele jaar door voelbaar bleef.

KERK

Veel geslapen werd er niet, de nacht voor Pascu, want om drie uur in de nacht was er al kerk, en daar ging iedereen heen. Ze kwamen lopen van heinde en ver, de mannen in hun nieuw genaaide broek en jasjes waarvoor de stof al in oktober met zorg gekocht was in "de Stad", de vrouwen in hun nieuwe jurk, eigenhandig gemaakt en door de hele buurt bewonderd, en wij kinderen natuurlijk, lopend tussen de ouderen door, zo trots als pauwen, elkaar bewonderend, en bewonderend wordend. De kerk had alle lichten aan, wat was dát mooi, als je van verre kwam aanlopen, zo moet Bethlehem er uit hebben gezien toen de engelen er zongen..... Of het elektrisch licht was? Ja, maar wij hadden het thuis nog niet, zolang is het al geleden. Ik geloof dat de pastoor een agregaat achter de kerk staan, dat al puffend en walmend voor die hemelse lichtglans zorgde.....

Ook zijn wij wel gegaan dat het pijpestelen regende, maar dat was geen bezwaar, wij gingen vanzelf toch. Uit de verte hoorde je het koor je al tegemoet zingen: "Ora solem" na Bethlehem", het Papiamento voor Stille Nacht. Je hàd wat aan de Kerk, je leerde zo al heel eenvoudig dat je ook in de stormen van het leven bij God thuis kon komen. Een thuiskomst was het gaan naar de Kerk voor ons allemaal.

In een Protestantse kerkje hier was tegen de Kerst nogal eens geen dienst, ze hadden toen geen dominee. De dominee "van de Stad" preekte dan op eerste Kerstdag daar, en op Tweede Kerstdag hier. Het was eigenlijk een gewone dienst, na afloop wenste iedereen iedereen Bon pascu. Toen was er nog niks, en toch waren wij gelukkig. Het lijkt wel of dat tegenwoordig niet meer kan. Wij beleefden dat anders: als het begon te regenen tegen de Kerst, voelde je zo echt de Kerstsfeer. Je voelt dat er iets moet komen, dat er iets gaat gebeuren."

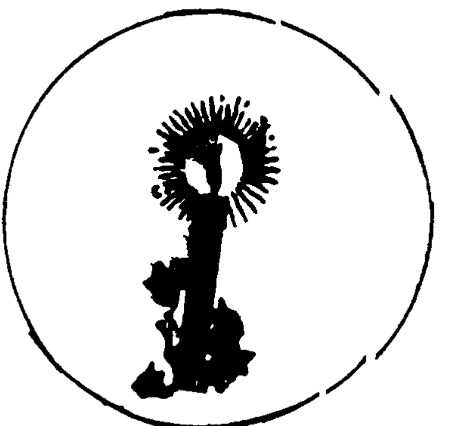
.... de rust van een wereld die al voorbij is..........

LAGO

"Pas toen de Lago geld aan de bevolking beschikbaar stelde kwam er bij ons een Kerstfeest voor de kinderen. Voor het eerst kwam er een wayacá-boom in de kerk die door de mannen dagen tevoren met zorg uit de cunucu gekozen was. Ik geloof dat de Lago de versiering schonk. Ik zie mijzelf nog staan aan het einde van het feest, boven op een stoel, de oogjes vol licht, het hartje vol feest, om de Lago te danken.

Ga eens na wat een armoede er was. Het kerkje hier was in 1932 ingestort tijdens een hevige regenbui. De Kerst kwam, wat moesten wij? De Lago schonk een bedrag, daarvoor werden zakken levensmiddelen gekocht, en zakjes snoep, ook enveloppen-met-inhoud waren er. Bij ons thuis werd dat allemaal binnengebracht en uitgestald. En toen kwamen ze van alle kanten, de mensen, om hun presentje te halen. Ik zie dat nog voor mij. Zo blij waren zij als kinderen, de kleintjes waren met een zakje vol "cos dushi" de koning te rijk. Vergelijk dat maar eens met de dure geschenken die de ouders tegenwoordig moeten kopen om de kinderen blij te maken. Ik weet niet of dat nou wel hoeft.

Nog weer wat jaren later begonnen wij met het opvoeren van Kerstspelen, alle kinderen deden eraan mee, dus jaloezie was er niet. De Lago heeft soms tachtig kadoos voor de kinderen geschonken. Wat er in die pakjes zat? Jurkjes, popchi panja, u weet wel, van die lappenpoppen, cos dushi vanzelf, teveel om op te noemen. Wij speelden het kerstverhaal, er werd gezongen, lichten waren overal, de kerstboom werd steeds mooier versierd."

Voor ons als kind was kerst 'n toverwoord

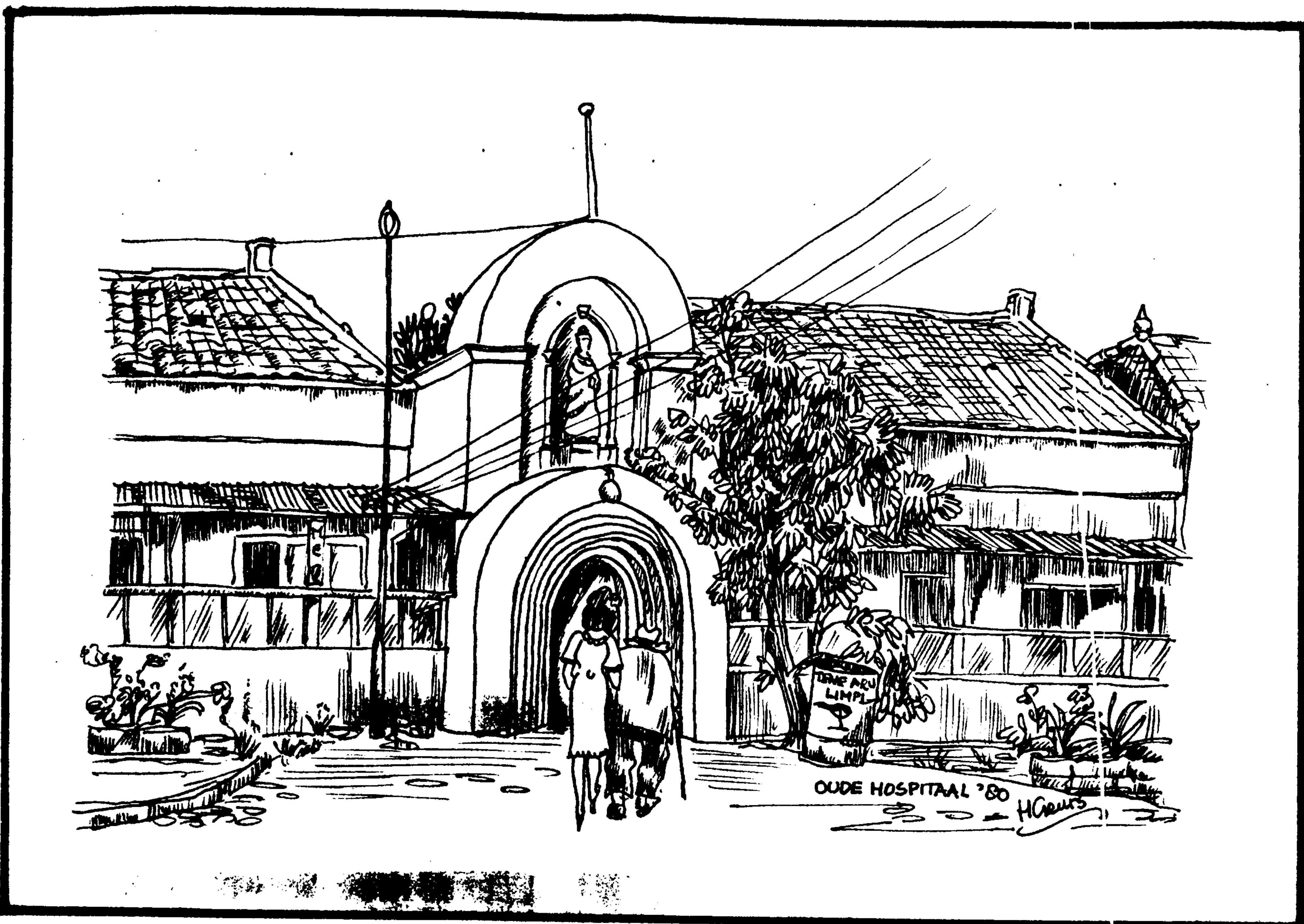
NIET ZAKELIJK

"Ik heb jaren aan die groepen leiding gegeven, heel wat kinderen heb ik zien komen en gaan. Wij werden ouder en bleven. Weet u wat het probleem is? Er komen geen nieuwe krachten om met de kinderen deze dingen te doen - of ze moeten ervoor betaald worden. Daar dachten wij niet eens aan, wij waren niet zakelijk, en wij waren stukken gelukkiger, naar het mij voorkomt. Het leven stelde ook geringere financiële eisen, dat is waar. Nu heeft het Kerstfeest zo weinig waarde meer. Al in oktober kon je in mijn meisjesjaren mensen in de Stad zien stof kopen voor een chimis nobo, een traje nobo. "Het duurt zo lang", zeiden wij tegen elkaar, "Wanneer wordt het Kerst, Mama, wanneer?" Er zijn teveel feesten nu, teveel bals, teveel ditjes en datjes, het veramerikaanst. Niemand verlangt meer naar Kerst, of hij moet verlangen naar vroeger. De meesten verlangen alleen naar eten en drinken in een sfeer van verbroedering, maar dat is het niet."

"In de decembermaand zag je vanouds weinig mensen in de kerk, want iedereen was druk met verven en schoonmaken, ook met het naaien van jurken, jassen en broeken. Die gezelligheid, dat drukke gedoe van een eenvoudig leven, dat mis ik nu".

Samen zijn wij een dag later naar een stokoude vrouw gegaan in de buurt, zij liep nog rond in een van die eigengemaakte jurken, gelukkig was ze dat wij met onze vragen het verleden lieten herleven. Vertellen deed zij, door haar kinderen onderbroken en aangevuld, van de zelfde dingen van vervlogen geluk, en haar oude ogen glansden, haar mond met de enkele tanden lachte. "U bent al oud", zei ik. "Geen kunst", zei zij, mensen zoals ik, wij leven lang. Wij dronken ezelinnemelk, zo van de ezel. En dat niet zo'n beetje, nee, bal[...]ken vol. En daar blijf je jong bij, zoals je ziet. Veel gezworven en gereisd heb ik met mijn man en kinderen, hun tal groeide maar, ik heb er twintig gehad. Maar nergens hebben wij zo fijn Kerst gevierd als hier op Aruba [...]eken maar. Wij joegen de brutale koeien van het erf, wij slachten de kabrieten, en brouw[...]den sterk en pittig de coecoei, dat was pas een drank, dat was niet zoals dat bocht dat nu onze kinderen vergiftigt. Coecoei was de drank van het seizoen, het hoorde bij de Kerst, zoals melk hoort bij de ezelin.

En wij mengde[...]n het meel, harinja met musk[...]aat, sucu en peper dushi tot een verrukkelijke boyo, hoog als een bruidstaart, etage op etage. Het was ook een bruidsseizoen: wij verwelkomden Jezus de Heer in al onze gebruiken, pan dushi bakten wij, en aten het, en wij zeiden: Bon Bini, dushi Seignor! Goed dat u ernaar vraagt, mijnheer, want bijna was ik die tijd alweer vergeten....."

LEES DE KERSTADVERTENTIES GOED
en win één van de prijzen.

In 44 van de Arubaanse advertenties staat een extra letter afgedrukt in een cirkeltje.

Zoek deze letters op en maak er een zin van die iets te maken heeft met wensen en veiligheid voor de komende feestdagen.

Zend Uw oplossingen **vóór 31 december 1980** aan het Amigoe kantoor aan de Nassaustraat 110 Oranjestad, met op de enveloppe: KERSTADVERTENTIE PRIJSVRAAG.

Onder de goede inzendingen wordt verloot:

1e prijs: Een bankboekje van f. 300,– van de Algemene Bank Nederland, Aruba

2e prijs: Gezellig en lekker gaan eten (f. 120,–) bij Astoria in San Nicolas of Cattle Baron in Dakota Shopping Paradise.

3e tot en met 18e prijs: Iedereen slof REMINGTON sigaretten van de Superior Tobacco Co.

HOLIDAY CHEER!

May this be your brightest, happiest Christmas!

Thanks for your patronage

Carniceria Judella
Kerkstraat Oranjestad

Merry Christmas and Happy New Year

Kroonvlag (Curacao) N.V.
Kroonvlag (Aruba) N.V.
agents for: **KNSM**

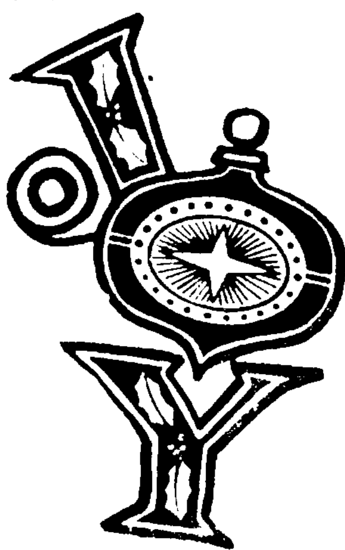

To each of you, we extend our heartfelt wish that this Christmas season brings you peace and happiness.

(L.)

HAPPY 1981

TO ALL OUR FRIENDS!

Thanks for your patronage

Boutique TINA
Wilhelminastraat 22
Oranjestad

Merry Christmas

Happy New Year

(N)

Aruba Painting N.V.

Genefco groep Tel. 28700

Wij wensen U allen en in het bijzonder onze klanten

VROLIJK KERSTFEEST en VOORSPOEDIG 1981

PANO Upholstery
(PANO TROMP)
Tel. 22287

(E)

Merry Christmas Happy New Year

We thank all our customers and hope to see you again after the holidays

Antillian Industrial and Institutional Supply Co. N.V.

Aruba

HAPPY HOLIDAY

We're delighted to have you for our friends and we want to take this opportunity to extend our best wishes for a bright and happy holiday season to you and your family.

Wilfred Ho-Sing-Loi (N)

ARUBA VALVE AND MACHINE WORKS N.V.
ARUBA HEAVY EQUIPMENT RENTALS N.V.
GREGORY VAN MEEL PAPER COMPANY N.V.
KIMBERLY VAN MEEL AGENCIES N.V.
SAN NICOLAAS, HANDEL MAATSCHAPPIJ N.V.
HOTEL CARIBANA N.V.

Een doorlopend zoeken naar vrede voor mensen van goede wil.....

De Voogdijraad bestaat 75 jaar

(Door Harmen Geurs)

ZOLANG het Kerstfeest wordt gevierd heeft men al gedacht aan onschuldige kinderen die worden mishandeld en in hun leven bedreigd. Die gedachte zit immers in het Kerstverhaal verweven. Daarom lijkt het helemaal zo'n gekke gedachte niet om in de Kerstkrant aandacht te besteden aan het lot van de kinderen in onze eigen maatschappij, en dan in het bijzonder aan het lot van die kinderen die in aanraking zijn gekomen met de Voogdijraad.

"Op 1 december bestaat 'de club' vijfenzeventig jaar!" zegt de secretaris van de Voogdijraad, de heer W.A. Illes. "Vijfenzeventig jaar", herhaalt hij.. ..."Een hele tijd. Nederland laat dat feit blijkbaar zomaar voorbijgaan, en dat begrijp ik niet, het is toch belangrijk genoeg. Wel hebben ze daar het vijftigjarig bestaan van de kinderwetten gevierd, zelfs een brochure hebben ze daarover uitgegeven, maar nu denken ze blijkbaar: het is welletjes, zo".

De heer P.G. Susebeek die voorzitter is van het College van de Voogdijraad gevolgd door de adjunkt-secretaresse, mej J.S. Spellen voegen zich bij het interview. "In het College", legt Susebeek uit, "zitten vijf leden en drie plaatsvervangende leden. Het principe is namelijk dat de leden van een Voogdijraad uit een oneven aantal bestaan. Dat aantal wordt door de minister van Kultuur en Opvoeding bepaald, en wij zitten op het minimum. Het maximum mag negen zijn. De leden worden door de minister benoemd en ontslagen, de secretaris wordt door de gouverneur benoemd en ontslagen. Deze laatste heeft een dubbele funktie: behalve secretaris van de Voogdijraad is hij ook hoofd van het bureau. Op het bureau worden de feitelijke werkzaamheden verricht".

GESCHIEDENIS

De heer Illes vertelt de geschiedenis van de Voogdijraad: "in 1905 werd de Voogdijraad op de Antillen opgericht. Daarmee waren wij gelijk met Holland. Wij begonnen ons werk met krachten die alleen goodwill bezaten, maar geen enkel diploma in de richting van kinderzorg. Een opleiding bestond er eenvoudig niet. Bij sollicitatie werd gekeken of iemand zijn (of haar!) sporen had verdiend op het gebied van maatschappelijke zorg. Was dat zo, dan werd iemand zonder meer als maatschappelijk werkster (-ker) aangenomen".

"Later pas kwamen de beroepskrachten, en die namen het werk van de Raad over. Op die manier bleef de Raad 'over'. In Nederland zit men eigenlijk een beetje in met de Raad. In 1956 zijn ze daar overgeschakeld op de zogenaamde Raden voor de Kinderbescherming. De beroepskrachten kwamen tegenover de Raad met zijn voluntairs te staan, waarop de vraag kwam: is het nog nodig dat die Raad bestaat?"

"Nu is het zo dat de Raad zich er niet mee bemoeit wanneer de bevoegdheid van de ouders over hun kinderen moet worden overgedragen, dat is helemaal het werk van de beroepskrachten. De Raad hoeft daar ook geen rapport over op te maken. Over andere werkzaamheden verwacht de minister terdege jaarlijks een verslag, waarvan een afschrift aan de procureur-generaal, en aan het Hof van Justitie moet worden toegezonden. Wat de Raad in bovengenoemd geval wél doet is een advies uitbrengen aan de rechter die op grond daarvan gaat uitmaken wie de kinderen toegewezen krijgt. Het eigenlijke werk wordt dus door beroepskrachten gedaan, terwijl men de Raad meer moet zien als een overblijfsel uit de tijd dat er alleen spontane kinderzorg was. Ook in Nederland bestaat nog wel een Voogdijraad, maar de werkzaamheden ervan zijn verschoven, en een beetje moeilijk te omschrijven.

Zij houden zich bezig met wetswijzigingen, voorstellen, zaken van algemeen beleid en coordinatie. Misschien dat ze daarom in Nederland aan het 75-jarig bestaan niets meer doen......Direkte bemoeienissen met 'het Bureau', zoals wij het noemen, heeft de Raad niet. Dat zou al te paternalistisch zijn. De direkteur en zijn staf die op 'het Bureau' zitten zijn namelijk ambtenaren, en de leden van de Raad zijn particulieren. De ambtenaren worden door 'het Land' betaald, terwijl de leden van de Raad onbezoldigd zijn".

W.A. ILLES

HUISVESTING

Over naar de huisvesting van de Raad in de loop der jaren. Het wel en wee van de gebouwen is immers een verhaal apart! Secretaris Illes lacht. "Nee, niet altijd hebben wij tegenover de Fried Chicken gezeten. In het begin zaten wij, geloof ik, boven La Linda, later hadden wij twee zaaltjes in het gerechtsgebouw, daar zaten wij dicht bij het gerechtelijke vuur, we zitten er trouwens ook nu niet ver vandaan.

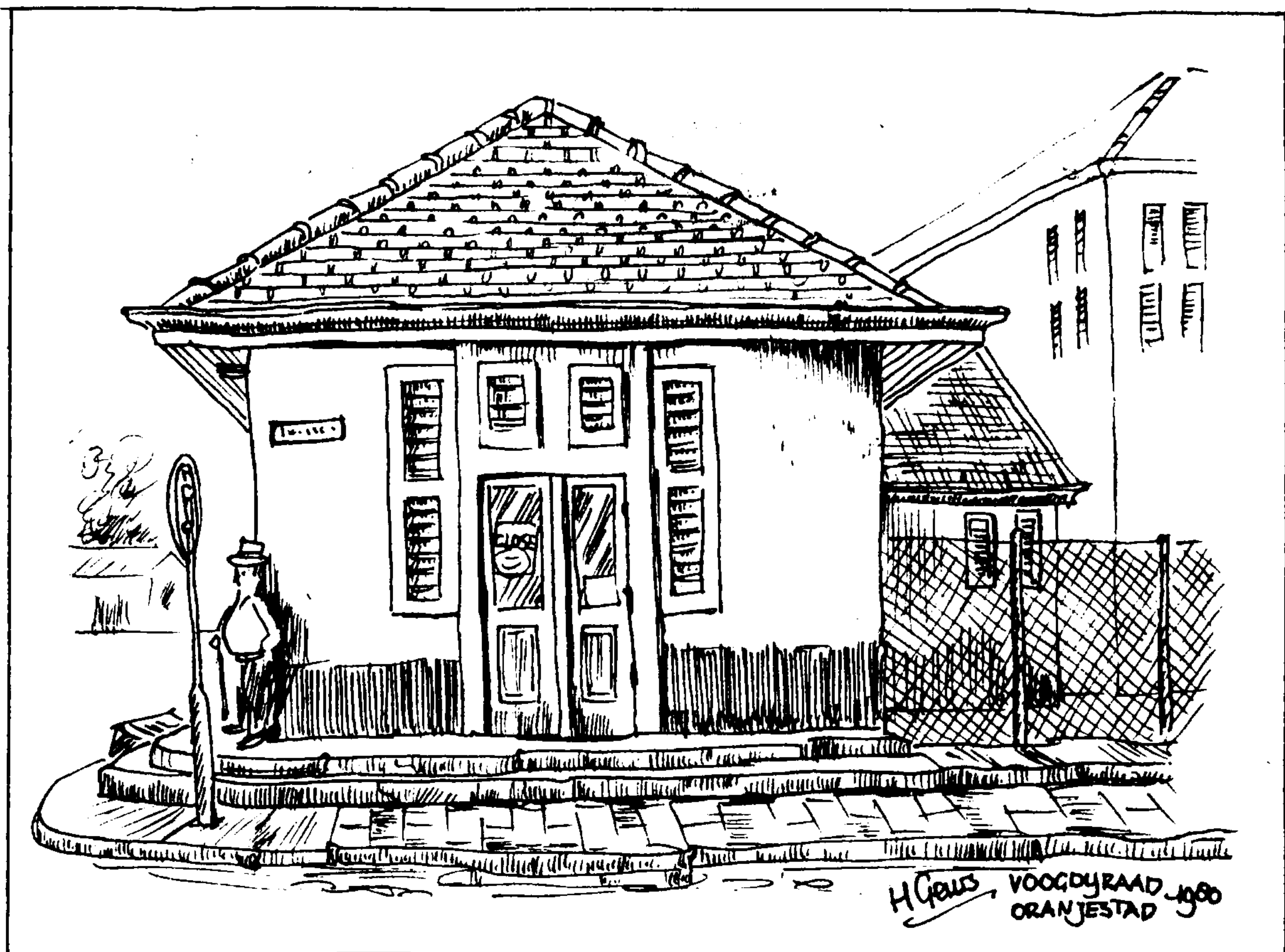
Maar hoeveel man hadden wij 20 jaar terug in dienst? Dat waren er drie, nu zijn het er zeventien. Of ik wensen heb voor de toekomst wat huisvesting aangaat? Welzeker. Wij hebben een oogje (wel méér dan een!) op het pathologisch laboratorium bij de Dr. Oduberstraat en het oude ziekenhuis. Waarschijnlijk wordt het volgend jaar voordat wij meer weten, er staan nog geen gelden voor op de begroting. Maar wanneer de minister toestemming van de Staten krijgt is er wel een half miljoen mee gemoeid.

Onze tweede dierbare wens: Wij willen dolgraag een dependance op San Nicolas voor regeling van alimentatiegelden, zoals het storten en innen daarvan, verhoging en verlaging. Het maatschappelijk werk zou er spreekuren kunnen houden....."

HUWELIJKSPROBLEMEN

Al die mensen die bij de Voogdijraad binnenstappen waar komen zij al voor?" De secretaris: "Zij komen voor......ja, huwelijksproblemen bijvoorbeeld, en om onderzoek te laten doen naar het vaderschap. Dat kan op twee manieren: door getuigenbewijs, dat is de oudste manier. Kan iemand getuigen aanvoeren voor zijn ouderschap, dan zit hij goed". Mej. Spellen vult aan: "maar het bloedgroepenonderzoek is tegenwoordig wel het summum, dat is de tweede manier".

Andere oorzaken om de Voogdijraad op te zoeken: Om maatregelen te laten nemen die in het belang zijn van minderjarigen; dan gaat het om adoptie, of om voogdijvoorzieningen. Iedere minderjarige moet immers onder toezicht staan van een meerderjarige. In het geval dat er geen huwelijk bestaat, of dat het ontbonden is moet men omzien naar een voogd, of een toeziend voogd. Is een ongehuwde moeder meerderjarig, dan kan zij zelf voogd worden, maar wel moet zij daarvoor op het bureau verschijnen. Een ander geval: wanneer een der ouders overlijdt is er een toeziend voogd nodig. Bij overlijden van de moeder kan dat zowel een voogd zijn als een voogdes. De Voogdijraad moet ook bezoekregelingen treffen na een echtscheiding. Illes: "Dat noem ik een 'hele grote headache', je kunt je niet voorstellen wat een ruzies daaruit voortkomen, en wat een kleinzielig gesar en getreiter van mensen die elkaar eens liefhadden".

ALIMENTATIE

Verder kan het bij de Voogdijraad gaan om alimentatiezaken: iemand betaalt te laat, of betaalt helemaal niet. Ook voor de executie van gerechtelijke vonnissen of beschikkingen, komen de mensen. Een voorbeeld. Na een echtscheiding heeft de rechter de moeder als voogdes aangewezen. Maar wat gebeurt? De vader wil de kinderen niet afstaan. Ook dan is bemiddeling van de Voogdijraad op zijn plaats. Het is ook de Voogdijraad die zich bezig houdt met uit huis plaatsing van minderjarigen.

Secretaris Illes: "Een kind met ernstige opvoedingsproblemen kan via ons naar een inrichting worden verwezen. Vaak komt men naar ons toe voor algemene processuele inlichtingen. Daaronder vallen vragen zoals: hoe gaat dat eigenlijk als je een echtscheiding wilt? Nu gaat dat zo, dat wij eerst altijd een echtscheiding afraden, maar daarmee is de zaak meestal niet afgedaan, hoewel wij soms wel sukses hebben. Wil men toch doorgaan dan wijzen wij hun de weg naar de advokaten, of naar de dienst Sociale Zaken als vrije rechtskundige bijstand nodig is. En dat komt nogal eens voor".

"Er komen af en toe ook mensen voor een voogdijvolmacht. Dat heb je wanneer kinderen in het buitenland studeren, en toch een voogd nodig hebben. Men kan dan bij volmacht iemand in het buitenland aan wijzen. Daarnaast geven wij voorlichting, en winnen inlichtingen in, om daarmee de rechter te kunnen adviseren".

Mej. Spellen: "En dan al die diversen! Wij zijn een soort vraagbaak. Jonge mensen komen wanneer zij problemen met hun bejaarde ouders hebben, wanneer die onverzorgd zijn, seniel worden, of gewoon alleen maar lastig zijn. Maar zulke klachten horen eigenlijk thuis bij de dienst voor Maatschappelijke Zorg".

De voorzitter: "De mensen hebben verkeerde ideeen. Er bestaat immers een bureau voor levens- en gezinsmoeilijkheden. Daar moesten de mensen op tijd heen gaan, wanneer alles nog in een beginstadium is!" Mej Spellen sluit aan: "Ja, daarna is het dikwijls al te laat". De voorzitter weer: "De taken en problemen van de Voogdijraad zijn veel en velerlei. Wij geven de minister advies betreffende verzoeken om kostwinnerstoelagen. Vroeger deden wij dat ook voor dienstplichtige militairen, maar die hebben nu een eigen maatschappelijk werk".

Vier maatschappelijke werksters heeft de Voogdijraad in dienst, het zijn alle vrouwen Waarom? Mej Spellen: "Dat kan aan de voorlichting liggen, misschien is die niet goed". De voorzitter legt uit: "Vroeger hebben wij toch heel wat mannen gehad". En mej. Spellen: "Bij de bursalen komt het beroep van maatschappelijk werker misschien over als een typisch vrouwelijk beroep. Wat de meesten niet weten is dat er veel mogelijkheden zijn zoals kultureel maatschappelijk werk. Hierbij gaat het om opbouwwerk in buurthuizen met groepen; ook zijn er personeelswerkers bij de grote bedrijven, en je hebt de medisch maatschappelijke werkers die meestal verbonden zijn aan ziekenhuizen. Zij begeleiden patienten met een sociaal probleem. Dit is een uitermate belangrijk aspekt van het maatschappelijke werk, daar de bewijzen voorhanden zijn dat een sociaal probleem het ziektebeeld ongunstig beinvloedt. Een zieke die de deur is uitgegooid zal langzamer genezen dan iemand die naar huis verlangt. En dan, last but not least, is er het psychiatrisch maatschappelijke werk. Dat is evenzo een werk van vitaal belang, want uit de psyche komen heel veel ziektes voort".

ADMINISTRATIE

Het gesprek komt op de administratie. De heer Illes zegt: "Ook daar heb je werk van vitaal belang, want bij ons gaat er heel wat geld om. Daarover gaat de Dienst Bureau, welke uit drie afdelingen bestaat. Je hebt de Sociale Afdelingen waarheen mensen worden verwezen met problemen die op het sociale vlak liggen, zoals huisvesting. Daar kan je al heel wat geld in steken.

YVONNE SPELLEN

Dan heb je de Comptabele Afdeling, die gaat over alle mogelijke financiele transakties. Alimentatiegelden worden daar verzorgd; ze worden geind en uitbetaald, ook worden loonbeslagen gelegd om de alimentatie binnen te krijgen. Zoiets kan na onderling overleg gebeuren, maar anders wordt het gerechtelijk vastgesteld. Onze methode is dat wij de voorkeur geven aan een onderlinge regeling. Dan geeft de vader het alimentatiegeld helemaal buiten de Voogdijraad om, hij voelt zijn eigen verantwoording. Want als het erop aankomt is natuurlijk de tussenkomst van een Voogdijraad in deze paternalistisch, en een teken van onvolwassenheid bij de ouders".

Zijn er ook andere manieren om het geld binnen te krijgen? Illes: "Jazeker, je kan het doen per machtiging, dan mag de Comptabele Afdeling het geld periodiek laten afschrijven van iemands rekening. Dat is een beste methode, al is het in de hand overreiken beter voor het kontakt. En je hebt de executoriale maatregelen. Het woord klinkt al dreigend 'dan wordt het 'à la force'. Via een dwangmaatregel wordt beslag op het loon gelegd. Het is triest te zeggen maar het grootste deel moet op deze wijze binnen komen".

Dan is er nog de Administratieve- en Juridische Afdeling. Daar vindt het requestreren van de raad plaats, verzoekschriften aan de rechter gaan daar de deur uit, vaderschapsakties worden daar gevoerd. Dat zijn processen waarbij wordt vastgesteld wie de biologische vader is. Is dat zeker, dan kan men die vader alimentatieplichtig verklaren. Verder wordt daar onderzocht welke alimentaties niet meer voldoen aan de wettelijke maatstaven. Zoiets komt voor wanneer kinderen gaan studeren, wanneer de vader meer gaat verdienen, en natuurlijk bij drastische stijgingen in het levensonderhoud. Ook verlaging van de gelden komt voor, bijvoorbeeld wanneer de vader werkeloos raakt".

BESCHERMEND

De heer Illes: "Wij hebben een beschermende taak bij het kind. Voor minderjarigen treden wij als 'verwerende partij' op, zoals dat heet". Susebeek: "Ik noem een konkreet geval. Er is een groep van wie de alimentatiegelden bijzonder moeilijk te innen zijn: de taxichauffeurs bijvoorbeeld. Ook losse arbeiders vallen eronder, alle kleine zelfstandigen: een timmermannetje, een vissertje, en de monteurs-onder-de-kwihiboom. Ga daar maar eens een behoorlijk alimentatiebedrag van innen. Het gebeurt zelfs dat vaders ontslag nemen zodra zij horen dat een gerechtelijk vonnis in de lucht hangt. Maar om alimentatie af te dwingen heb je allerlei straffen: civielrechtelijke, zoals gijzeling, of anders lijfsdwang. Dan ga je 'naar Dakota', zoals wij dat noemen. Niet de strafrechter, maar de civiele rechter, handelt dit soort zaken af en die handelt alleen op verzoek van de Voogdijraad. De civiele rechter geeft alleen toestemming tot een bepaalde maatregel. Het hangt er helemaal vanaf, of de betrokken man enigszins zijn goede wil toont. Wij spreken nu over laatste redmiddelen als een soort stok achter de deur. De mogelijkheid tot het aanspannen van een strafrechtelijke zaak is er, wanneer de Voogdijraad een klacht indient bij het Openbaar Ministerie. Als dan de rechter vonnis wijst, moét de man 'naar Dakota'. Goddank gebeurt dat niet vaak".

VADERSCHAPSAKTIE

'Vaderschapsaktie'. Mej Spellen: "Dat is een aardig onderwerp. Veel mensen hechten grote waarde aan een bloedgroeponderzoek. Men gaat dan via een onderzoek naar de bloedgroep wie de biologische vader is. Er zijn gevallen waarbij men een waarschijnlijkheidsgraad van 99,5% heeft bereikt. Maar let wel: waarschijnlijkheidsgraad, geen zekerheidsgraad. Als de waarschijnlijke vader blijft ontkennen, mag de moeder het bewijs leveren, en daar is dit onderzoek voor. Maar dat de vrouw zoiets doet komt niet vaak voor, omdat meestal de vrouw zelf partij is. Haar getuigenis alleen is niet voldoende. zij zal 'steunbewijs' moeten leveren, bijvoorbeeld door haar moeder, door een vriendin, huisgenoten, die van de omstandigheden op de hoogte zijn. De moeder mág onder ede worden gehoord, als ze dat wil.

De vermoedelijke vader kán tegenbewijs leveren, wanneer de vrouw tijdens het conceptietijdvak met anderen omgang heeft gehad. Dan kan een bloedgroepenonderzoek uitkomst geven. Het is een kostbare grap, die in Nederland moet gebeuren. Per monster kost het je wel fl.900,—. Het Centraal Laboratorium voor Bloedtransfusie in Amsterdam doet dit werk. Het is een zeer omvangrijk onderzoek, want het betreft drie monsters: van vader, kind en moeder. Men geeft in het resultaat de graad van waarschijnlijkheid van het vaderschap in percentages aan. De rechters gebruiken dit percentage als onderdeel van de totale bewijswaardering. Maar de onder ede gehoorde verklaring van de moeder dat zij met deze man gemeenschap heeft gehad in het conceptietijdvak voorafgaande aan de geboorte van dit kind is en blijft het voornaamste gegeven".

ECHTSCHEIDINGEN

Echtscheidingen gaan een steeds grotere rol spelen. De heer Illes: "Het is een explosie, gewoon een lawine! Ik vraag mij af: heeft dit iets met de emancipatie van de vrouw te maken? Hetzelfde verhaal over de gevolgen voor de kinderen kunnen wij nu nóg eens gaan vertellen, je kunt er boeken vol van schrijven. Mej. Spellen heeft er onlangs zelfs een lezing over gehouden. De ouders vechten over de kinderen: wie krijgt ze toegewezen? Ze trekken maar touw, en spreken daarbij kwaad over elkaar. Wij letten er vooral op of de kinderen wel in een goede woonruimte terecht komen waar zij een optimale verzorging genieten. De rechter kiest voor een van beide partijen op ons advies".

P.G. SUSEBEEK

Susebeek: "Het is triest om te zeggen, maar wij zijn het die vaak de beslissingen moeten nemen, en die denken aan het belang van het kind. De ouders denken vaak alleen maar aan zichzelf. Wij zijn inderdaad 'verwerende partij'. Economisch betekent een echtscheiding ook een achteruitgang voor beide partijen: plotseling zijn er twee gezinnen die moeten leven van het geld van één. Beide ouders moeten dan eigenlijk uit werken gaan, maar dan zijn de kinderen zonder voldoende toezicht.

BEZOEKRECHT

"Een ander knelpunt is het bezoekrecht. Er komt een relatiestoornis tussen het kind en de 'andere ouder' die niet het gezag heeft. Ouders roddelen over elkaar bij de kinderen, hun hele levenswijze verandert, en dat brengt de kinderen uit hun evenwicht. Het vervelende is dat het bezoekrecht hier niet wettelijk is geregeld. De reden is dat het soms niet wenselijk is dat de andere ouder kontakt heeft met het kind, maar het zou eigenlijk wel moeten. De Voogdijraad is er ook om dit bezoekrecht te regelen".

Illes: „De mensen denken soms dat een echtscheiding hun problemen oplost, maar niets is minder waar. Je scheidt, maar de problemen gaan gewoon door, het lost niets op. Wat de ouders zich niet realiseren is dat niet zij, maar de kinderen de grootste klappen krijgen. De ouders vinden wel een andere partner, maar de kinderen krijgen geen andere ouders."

En de heer Susebeek: "De vader hoor je nogal eens zeggen: ik betaal ervoor, en ik mag de kinderen niet eens zien!" Hij grondt zijn rechten van bezoek op de betaling van alimentatie."

Mej Spellen: „Het is voor de man een bittere pil om te slikken, dat hij zijn kinderen niet mag zien. Als het bezoekrecht inderdaad een récht wordt, dan kan de rechter het afdwingen."

GEVOLGEN

De heer Susebeek: „Wij zeiden: de ouders denken teveel aan zichzelf. Dat komt omdat ze zich toespitsen op één enkele vraag: hoe raak ik van die vent af hoe raak ik die vrouw kwijt. Al het andere valt daarbij in het niet. De nadelige gevolgen van de echtscheiding, speciaal voor de minderjarigen, dringen dan niet voldoende tot hen door. 'Hij, zij, heeft mij dit en dat gedaan!' roepen ze, maar wat zij samen de kinderen aandoen, dát zien ze dan even niet. Het splitsen van gezinnen creeert weer een nieuw probleem: dat van de huisvesting. Waar komen die extra huizen vandaan? Een gescheiden vrouw lost het probleem vaak op door naar haar moeder terug te gaan - maar lóst ze dan wel wat op? Ze is niet meer gewend om 'thuis' te zijn, er komen konflikten, vaak van dezelfde aard als waarom ze eerst van haar man is gescheiden.

Het gevolg is dat ze maar weer 'de eerste de beste vent' pakt om van het gezeur af te zijn. En dan begint het gezeur pas echt goed! Ze komen er op die manier eigenlijk nooit meer uit. Je hoort veel de uitdrukking 'E cas di mi Mama' - vreemd eigenlijk.

Waarom wordt er nooit gezegd. E cas di mi Tata? Misschien toch wel dat voor een gescheiden vrouw, of man, de moeder een grote rol blijft spelen als 'natuurlijk opvangcentrum.' Maar waarom realiseert de jonge moeder zich niet dat er naast haar een kind is dat op zijn beurt: E cas di mi Mama!' zegt, en dat daarmee het huis bedoelt dat zij bezig is af te breken?!"

De klok van de direktiekamer wijst hoge middag aan. Buiten, bij de Fried Chicken, lopen mensen op een pia di galinja te kluiven. Aan de refresqueria aan de overkant hangen ze een guirlande met: "MERRY CHRISTMAS" op. En de Voogdijraad blijft zoeken naar vrede voor mensen van goede wil.....

Buoyant good wishes of the season!
May you reach new heights of happiness!

unicon

Antillian Mercantile
Oranjestad — San Nicolas

W

Bon Pascu
y
Bon Anja
*
Merry Xmas
and
Happy New Year
*
Vrolijk Kerstfeest
en
Gelukkig Nieuwjaar

ABN
Algemene Bank Nederland
Kantoor Aruba

Oranjestad San Nicolas

ANTILLANA DE VIAJES Y TURISMO N.V.

Directie en staf van
ANTILLANA DE VIAJES Y TURISMO N.V.
L.G. SMITH BOULEVARD 112-A — ARUBA
danken U voor het in ons gestelde vetrouwen en wij hopen dat U in 1981 weer prettig zult kunnen reizen, dank zij onze tussenkomst.
MERRY CHRISTMAS and HAPPY NEW YEAR

Christmas
Happy New Year
Dutch Machine Shop & Marine Engineering
(J. J. Breeveld)
San Nicolas — Aruba

T

Beste wensen voor de komende feestdagen.
Dank voor het in ons gestelde vertrouwen.
Ook in 1981 staan wij voor U klaar.

Playa Trading Co. N.V.
Engelandestraat 5 Tel. 22787

Dank voor het in ons gestelde vertrouwen.
Ook in 1981 staan wij voor U klaar.
Prettige Kerstdagen
en
Voorspoedig Nieuwjaar
Directie en personeel van
Reeberg en Zonen
Makelaars in Assurantien
Windstraat 11
Tel. 21333 - 22775 - 24443

Best wishes for the ... wonderful friends. ... bring you happiness, good ...
Please visit us soon.
We look forward to seeing you ...
Thanks for your patronage.

MERRY CHRISTMAS
HAPPY NEW YEAR
CEMPRO TECNICA N.V.
L.G. Smithblvd. 124 ARUBA

T

MERRY CHRISTMAS TO ALL!

A Merry Christmas to everyone this Happy Season. Enjoy a friendly and safe holiday. We thank you for your patronage and look forward to serving you in the future.

HAPPY 1981

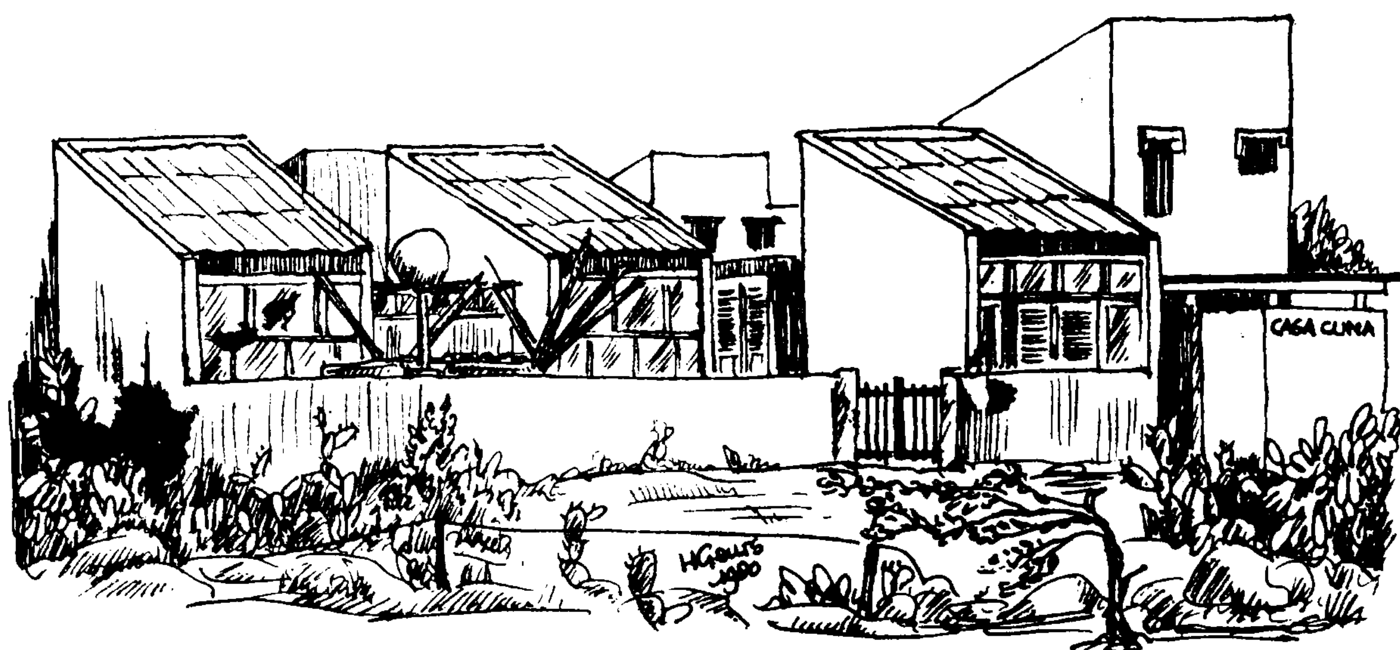

TOPCAR

E

Boerhavestraat 21 — Oranjestad

Casa Cuna directrice Utahna Barros.

Direktrice Casa Cuna:

Onze kleintjes moeten zich veel ontzeggen

(Door Harmen Geurs)

KERST EN KINDEREN - ze horen bij elkaar, want Kerst is één feest vooral voor kinderen. Op Casa Cuna zijn er meestal zo'n dertig tot veertig het hele jaar rond, kinderen die om de een of andere reden niet een normaal gezinsleven kennen. Ook zij gaan feest vieren met de Kerst, samen met hun verzorgsters, kinderen van vier dagen tot zes jaar. De AMIGOE is er heen gegaan om voor deze Kerstkrant die kleine gemeenschap voor het voetlicht te halen. Op het feest van de Heer in de krib schrijven wij niet ongepast over Casa Cuna - the House of Cradles!

Op een morgen vroeg toen de wind door de mast van het TV-station zong ben ik naar Casa Cuna gegaan. Het is een open huis, want je doet enkele stappen, en je bent in de direktiekamer, er zijn geen barrières te nemen in de vorm van ijverig typende secretaresses. De directrice Utahna Barros was er, en de vicevoorzitter mevrouw B. Booi-Staring. De voorzitter, ing. J. H. v.d. Horn, kon niet aanwezig zijn. Mevrouw Booi vertelt over het doel van Casa Cuna: tijdelijk de zorg op zich nemen van geestelijk en lichamelijk verwaarloosde kinderen van 0 tot 6 jaar. Wat de geschiedenis betreft: reeds in 1957 werd er op partikulier initiatief een tehuisje geopend op Miramar. Er kwam geen officiële opening aan te pas. Het werd gewoon in gebruik genomen, want enkelen waren onder de indruk gekomen van de nood van de verwaarloosde kinderen op Aruba. Men kwam kinderen tegen die geen onderdak hadden, die als kabrieten maar wat rondzwierven. Ook waren er kinderen waarvan de moeders werkten, en de vaders "over alle bergen" waren. Van het een kwam het ander, er bleken méér verwaarloosde kinderen dan aanvankelijk werd gedacht. Een bestuur werd gevormd, en er werd geld ingezameld. Dat was nog een tijd dat er geld onder de bevolking rouleerde. Nu met de algemene duurte wordt dat steeds moeilijker. Mevrouw Booi: "Van de Lago konden wij de slaapbarakken van de verpleegsters van het opgeheven Lago-ziekenhuis krijgen. Die zijn naar Mangel Halto gegaan, en wij hebben er tot 1976 in gehuisd, tot het tegenwoordige Casa Cuna in gebruik werd genomen. Die barakken waren van hout en eisten enorm veel onderhoud, wij konden ons die kosten eigenlijk niet veroorloven".

ONTWIKKELINGSHULP

Beter begon het er voor het Bestuur uit te zien toen in 1971 via het Fonds voor Ontwikkelingshulp geld beschikbaar kwam. 'Maar het is een lijdensweg om iets helemaal klaar te krijgen", vertelt de vice-voorzitster.'

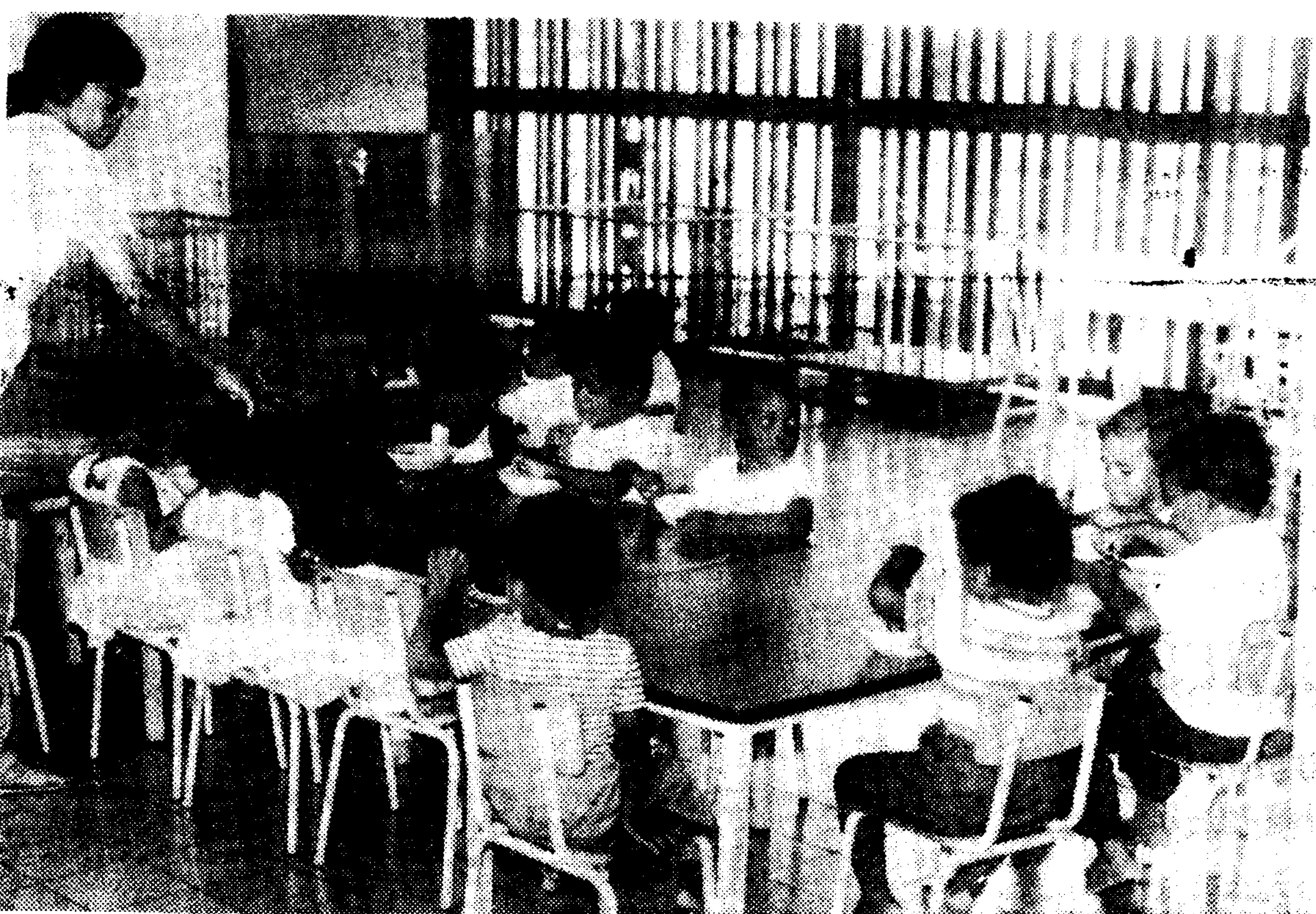
"Plannen en tekeningen maken zijn aktiviteiten die maanden vergen, zo heeft de ervaring mij geleerd". "Zeker", vult de direktrice aan, "maar u moet niet vergeten dat de mensen die de gelden voteren ook recht hebben op inspraak. Niet alle geld kwam via dat Fonds, begrijpt u? Verscheidene plannen werden afgekeurd omdat ze te luxueus van opzet waren, of te groots. In eerste instantie hadden wij bijvoorbeeld nog gedacht aan een direktiewoning, maar die kon er niet komen. De kamer waar wij nu zitten met die wenteltrap naar boven zou oorspronkelijk de huiskamer zijn geweest. Nu is het ons kantoor, en tevens kijkkamer voor de TV". Vice-voorzitster Booi: "In 1976 is Casa Cuna hier te Pos Chiquito klaar gekomen. Wij zijn er tevreden mee zoals het is".

Zijn er dan geen wensen? Booi: "Wensen", "o ja, meer dan genoeg. In de kinderkamer moesten wij nodig een airco hebben. Dan hebben wij een dak nodig boven de speelplaats. Die is op alle uren van de dag brandend heet. Ook hebben wij een speeltuin nodig, maar er is geen geld. No tin placa, dat refrein zult u bij ons nog wel eens horen. Wij hadden wat wippen en schommels, maar kijk straks maar eens hoe dat metaal geroest is, het is levensgevaarlijk, en kinderen vernielen een hoop, dat is nu eenmaal zo."

SPEELGOED

De dames krijgen het over speelgoed. Utahna Barros: "Speelgoed? Dat is altijd weg, je blijft ernaar zoeken. Wij hebben haast niets, en dat is geen wonder. Een Fisher autootje wat de kinderen prachtig vinden, weet u hoeveel dat kost? Vijftig gulden of meer. En wat heb je dan nog? Eén kind tegelijk kan er maar mee spelen.

"De winkels gaven ons vroeger reduktie, maar dat kan niet meer, lijkt wel. Ik kan het de zakenmensen niet kwalijk nemen, want ook voor hen zijn het "hard times", maar wij zitten er mee. Het is zo dat ik opgehouden ben met naar dat mooie speelgoed te kijken. Ik heb wel eens gedacht: oké, ik schaf wat goedkopers aan. Maar dan was het stukje speelgoed haast op dezelfde dag stuk of weg. Op die manier kan je je geld net zo goed weggooien. Daar heb je de reden waarom wij uit Holland speelgoed van hout of staal laten komen, maar dan koop ik bijvoorbeeld liever één fiets die goed is dan twee die van een mindere kwaliteit zijn, want dan zit je binnen de kortste keren helemaal zonder fiets".

De samenstelling van het eten voor de Casa Cuna peutertjes is zo verantwoord mogelijk en daarbij ook smakelijk.

EXPLOITATIEKOSTEN

Hoe zit het met de exploitatiekosten? De prijzen voor water en elektriciteit zijn voor Casa Cuna even hoog als voor wie ook. Men verbruikt zo'n f 600,- aan water iedere maand en aan elektra een f 300,-. "Alleen het gas krijgen wij voor de halve prijs", vertelt de direktrice. Wij hebben echt moeilijke tijden gehad, de laatste jaren, maar onlangs hebben wij een kontrakt getekend met het gouvernement. Voor ons zullen dezelfde bepalingen gelden als voor Imeldahof. De salarissen van zeven personeelsleden zullen worden "overgenomen", en per kind zal f 7,50 per dag worden uitgekeerd. Bovendien hebben wij de stille hoop dat aan het eind van het boekjaar het Gouvernement het deficit zal bijpassen. We will have to see"!

Hoe zit het met de donaties tegenwoordig? Mevrouw Barros: "Wij hebben altijd veel ontvangen, de bevolking van Aruba werkt geweldig mee, soms kregen wij wel eens een hele grote donatie, maar het geld was al uitgegeven voordat wij het hadden ontvangen. Gordijnen vielen voor de ramen weg, bedden moesten gerepareerd, nieuwe tafels en stoelen moesten er komen, zoveel was er nodig. Maar de donaties worden naar verhouding minder, de mensen krijgen het allemaal moeilijker. Kijk nu eens naar die speelplaats, er is geen kind want het is er bloedheet. Een nieuw dak kost mij f 30.000. Waar haal ik dat geld vandaan?"

Met het personeelsbestand staat het gelukkig goed. De directrice is van de States, maar hier getrouwd. Indertijd heeft het bestuur heel Aruba afgezocht voor een direktrice. De rest van de staf is van Aruba, veertien meisjes, een tuinman en een klusjesman, die beide zijn van de overheid. En dan zijn er nog de nachtwakers; dat is een verhaal apart. De direktrice: "U zult het niet geloven, maar er komen hier 's nachts van die schoffies bonzen op de deuren en rammelen aan de ramen. Ze jagen de slapende kinderen de stuipen op het lijf. Ze worden dan wakker, roepen ons en gaan huilen. Ik denk dat die lui dat grappig vinden, een vreemd gevoel voor humor! Ze hebben niks beters te doen, en ze weten dat hier meisjes zijn.

PLICHTSBESEF

Meestal komen ze laat in de nacht, dan zou er een nachtwaker bij de hand moeten zijn, maar ik geloof niet dat die elke nacht verschijnen. Het gaat er niet om dat wij gebrek aan wakers hebben, maar zij hebben een gebrek aan plichtsbesef, dat is het! Met zeven of acht wakers die hun plicht doen zouden wij geen last hebben. Maar nu gooien "grappenmakers" de buitenlichten stuk en de shutters kapot. Ze komen vaak nadat de drive-in is uitgegaan, en zoeken dan nog wat extra vertier bij ons. Er zijn tijden dat ik de nachtwakers iedere dag bel. Ik zeg maar zo: als een kind schade lijdt, kan je dat niet vergoeden. Er wonen hier kinderen, dit is hun huis, je hebt het recht niet om ze in hun eigen huis bang te maken. Dit gaat al zo lang door, het is gewoon belachelijk". Een dag Casa Cuna van de ochtend tot de avond. We staan op om ongeveer half zeven. In de slaapzaaltjes gaan de lichten aan. De langslapers krijgen die paar extra minuten die zij nodig hebben om de dag goedgemutst te beginnen. Beetje bij beetje komen zij allemaal ogenwrijvend op de gang. "Soms hebben wij er ook wel baby'tjes bij. Eens zelfs hadden wij een kindje van vier dagen. Het had niemand om voor hem te zorgen; de moeder was nog minderjarig. Wij hebben het meteen opgenomen en verzorgd. Daarom heet ons tehuis ook Casa Cuna, the House of Cradles.

INDIVIDUEEL

Elk kind heeft individuele hulp nodig, en krijgt dat ook. In de waslokalen kun je zien hoe ze elkaar helpen. Ze kunnen misschien wel hun shirtje aankrijgen, maar dan zitten ze met de knoopjes. Daar zijn wij dan voor. Ik vind (en het is ook zo!) dat de eerste zes jaar van een mens tot de belangrijkste behoren. Om die goed door te komen hebben ze individuele aandacht nodig, en daarom moeten wij een beschermd milieu voor hen creëren. Ze gaan in bad, worden gekleed, gaan ontbijten in de grote speelruimte waar tafels zijn. Ze eten toastjes, een boterham en de befaamde "papa", corn flakes. Iedere dag is er iets anders. Wij kopen wel altijd het goedkoopste merk, maar wij moeten ze goed voeden. De kinderen moeten het eten smakelijk vinden, anders gaan ze er maar mee kliederen, en dan gooi je je geld weg. Ze moeten melk hebben, groenten, proteinen en fruit, en alles wat belangrijk is om te eten, zoals brood en cereals. De kinderen moeten het willen eten, het fijn vinden om te eten; dat is ons streven bij alle maaltijden. Dan is het moment gekomen om de schoolkinderen weg te brengen. Ze gaan allemaal naar dezelfde school, "un tiki pariba". Lopen is er niet bij, want de weg is druk, er komen zware trucks langs. Een vogeltje dat loopt kijkt naar een vogeltje - en dat kan zijn einde betekenen."

KLEREN

"Kinderen die naar school gaan moeten goede kleren hebben, ook al zijn het gebruikte kleren. Ik wil niet dat ze er op school om geplaagd worden, want dat blijft ze hun hele leven bij. Als mensen kleren geven (en daar zijn wij erg blij mee!) laten het dan wel goede kleren zijn, en geen vodden. Schoenen en sokjes die bij elkaar passen, dat is toch wel een minimum."

De kleinsten blijven op Casa Cuna. "Wij doen speciale dingen met hen. Als ik genoeg helpsters heb verdeel ik de kinderen in kleine groepjes waarbinnen wij individuele dingen kunnen gaan doen, zoals kleine knutselkarweitjes en onderzoek naar materialen. Kraaltjesrijgen, of een stukje papier op een ander laten plakken, stenen op elkaar stapelen, en wat niet al. Wij volwassenen vinden dat flauw, maar voor die kleintjes zijn het ontdekkingen. Mijn ervaring is dat deze kinderen niet minder intelligent hoeven te zijn dan andere, maar zij hebben de neiging om langzamer te zijn. Zij hebben minder ervaring, omdat niemand zich om hen heeft bekommerd. Nu weet ik wel wat er thuis bij de ouders omgaat, maar de problemen da daar los ik niet op. Mijn probleem is het kind "op te knappen"; voor het andere zijn er de speciale werksters".

"Als het de tijd is, halen wij de kinderen van school. De kleineren tot vier jaar hebben dan al gegeten, straks met de groteren erbij hebben wij geen tijd meer voor voeren, dan duurt het te lang. Ook zijn de kinderen die uit school komen erg moe, die willen zo vlug mogelijk eten. Er is een meisje speciaal beschikbaar, die met hun praat, er kan op school immers iets zijn gebeurt zijn wat hun de hele verdere dag dwars zit. Wanneer je niet op hun verhalen let zullen ze denken dat jij ook al niet geinteresseerd bent. Al kwebbelend worden ze wat "om de toet geveegd", en zelfs wel in bad gestopt als gewoon vegen niet helpt. Na het eten, gaan ze even slapen, een dutje tot één uur. dan komen ze er weer uit, het hele opgefriste ploegje, om te worden aangekleed. Dan gaan we groepsspelletjes doen, want dan hebben we de hele groep bijeen.

FEESTDAG

Op het eind van de maand hebben wij een speciale Grote Feest Dag. Dan kan iedereen die wat te vieren heeft het vieren, allemaal tegelijk. De jarigen-van-de-maand hebben allemaal de beste kleren aan, er is cake, en natuurlijk een taart met kaarsjes, ik koop wat (toch maar!) goedkope stukjes speelgoed, al zit het mij wel dwars dat ik geen piñata kan bekostigen.

Valentines Day en Thanksgiving zijn feesten uit Amerika, ik ben zelf amerikaanse, daarom hecht ik eraan. Die feestdagen houd ik met de kinderen, maar omdat het een partikuliere liefhebberij is, betaal ik het zelf. Met het oog op de feestdagen knutselen wij zelf, zoals straks voor de Kerst, slingers in elkaar en engeltjes van wit papier, en klokjes en sterren. Maar altijd hebben wij materialen tekort." "Voor een klein pakje papier betaal ik zeven gulden. Ik kan nog beter naar de States gaan (wat ik ook doe!) en neem dan op de terugweg mee wat ik nodig heb, dan ben ik nog goedkoper uit. Ook kerstkleren neem ik wel eens mee. Als het nu maar niet weer duur werd met de invoerrechten, dan viel het wel mee, maar vaak merk ik dat alleen blind en star regels worden toegepast. In dit geval zijn er dan kinderen de dupe van. Ik wou dat dát maar eens werd ingezien.... Uiteindelijk werken wij niet voor ons belang, maar voor dat van onze pupillen". In de namiddag wordt het koeler, dan komen de kinderen buiten, en mogen ze doen wat ze willen. Dan zitten ze achter elkaar aan, buitelen, stoeien, kortom: gedragen zich als jonge honden. Zolang dat allemaal binnen de perken blijft hebben wij daar niets tegen. Er is natuurlijk altijd toezicht. Om half drie en vier uur is er een hapje, anders vragen ze je toch de koektrommels maar leeg, en tegen de avond eten we een boterham. Een van de verzorgsters werpt zich een beetje op als kok. 's Morgens bespreek ik de maaltijden meestal met haar. Na het broodeten gaan de kinderen in bad, poetsen hun tanden, borstelen hun haar, doen hun pyama aan, en dan komen ze hier binnen om TV te kijken, allemaal in een kring op de grond, een enkele bij ons op schoot. Als er weinig te kijken valt lezen wij een verhaaltje voor. Gelukkig komen er steeds meer papiamentstalige verhalen in omloop. Ongeveer half acht ligt het hele clubje op bed. Een van de meisjes blijft erbij tot ze allemaal slapen".

PLOEGEN

"U begrijpt dat wij in ploegen moeten werken, het werk moet voor de meisjes ook zoveel mogelijk variatie geven., daar hebben wij een heel rooster voor in elkaar gedraaid. ook zijn er wel middagen dat wij naar de baai gaan. Het probleem is dat wij maar één stationwagon hebben, en daar kunnen ze lang niet allemaal in..... De Lago geeft soms een donatie, dan kan er een tochtje met de glassbottom boat op overschieten, en in de grote vakantie gaan wij meestal met de "overblijvers" een weekje uit. Vele kinderen gaan namelijk in de vakanties naar een pleeggezin, of naar hun eigen ouders".

"Wensen? Laat kijken. Ik had graag een "potje" waar ik extra dingen uit kon betalen. Misschien krijg ik dat nog wel eens. Dan zouden wij ook eens naar een matinee kunnen gaan, net als zoveel andere kinderen. Want dertig maal f 1,50, dat telt aan, wij zouden met de ouderen eens een boottochtje rond het eiland kunnen maken. Voor ons zijn dat luxe dingen, triest eigenlijk, want voor andere kinderen is het zo gewoon. De ervaringen die een "normaal" kind opdoet moeten deze kleintjes zich al te vaak ontzeggen, erger nog: ze weten er niet eens van. Dat gebrek aan ervaring zal lang hierna nog in hun nadeel werken, en ze móeten al zoveel missen. Wat ik in alle bescheidenheid wil proberen is: hun ervaring zover uit te breiden als de wereld reikt. Het minste wat wij kunnen doen is hun gelijke kansen geven als ieder ander king".

"Wat er verder nodig is.... Graag hadden wij een nieuwe tv, met een goede gebruikte zouden wij ook al blij zijn, en een andere auto. Ja, dat is geen kleinigheid, maar onze oude trouwe stationcar valt bijna uit elkaar, hij is alweer dagen in de reparatie, nu kunnen wij geen kant uit. Dat is eigenlijk alles., maar het is meer dan genoeg".

GEVECHT TEGEN CHRONISCH GELDTEKORT

Wij staan op, en de direktrice gaat mij voor om het huis te laten zien. Vanuit de direktiekamer komen wij in de speelruimte. Daar zitten ze al te eten aan de tafels, de thuisblijvers, hier en daar wordt een kleintje gevoerd. Spontaan steken ze hun handjes op met de lepel erin: "Dág meneer!" Lachen doen ze allemaal, één laat mij vertrouwelijk in zijn hooggehouden bordje kijken. Door de gang aan de zuidzijde komen wij langs de werkkamer waar de was wordt gestreken, en nemen een kijkje in de oostelijke slaapzalen waar de bedden keurig opgemaakt klaarstaan, wij gaan door de badkamer waar je gemakkelijk reklame voor tandpasta zou kunnen maken met allemaal kinderen op een rijtje voor allemaal wasbakjes-met-een-spiegeltje.

Via de keuken komen wij op het buitenterras, zo heet als een oven. Uit een aantal betonblokken steken stalen armen uit, er is een houten hokje in een hoek, dat is eigenlijk alles. Aan de noordkant is nog een buitenterras tussen de direktiekamer en de gang naar de slaapzalen aan die kant. Ook dat ligt bijna de hele dag voor de zon, een overdekking zou echt geen luxe zijn. Via de centrale gang komen wij weer in de speelruimte uit. Ik kijk in een houten kist die daar langs een wand staat. Daarin ligt al het beschikbare speelgoed. Een aantal blokjes waar de verf afbladdert, wat metalen autootjes, en dat onbestemde kleingoed waar nooit een kind iets mee doet. Bovenop een driewielertje, dat is alles. Maar het lijkt de kinderen niet te deren, zij hebben nog dat wonderlijke aanpassingsvermogen wat de jeugd eigen is. Sommige spelen alweer tevreden over de vloer.

's Middags loop ik in een supermarket langs de rekken die afgeladen zijn met speelgoed voor de feestdagen. Zomaar wil mij die lege kist in Casa Cuna moeilijk uit de gedachten raken.....

Als de groteren naar school zijn, ravotten de kleintjes naar hartelust op het speelterrein.

U allen en in het bizonder
ons personeel en gezinnen alsmede
onze clienten

Prettige Kerstdagen
en
Voorspoedig Nieuwjaar

Ook in 1981 staan wij voor U klaar.
Dank voor het in ons gestelde vertrouwen.

All Woodwork and Construction Aruba N.V.

(G)

SHOWROOM:
Wilhelminastraat 104 Tel.: 25046

Kantoor en werkplaatsen:
Fergusonstraat 45
Tel.: 25580 - 26670

BON PASCU
Thanks for your patronage.
Hope to see you again in 1981.

Hotel Central
Oranjestad
Firma Jan Hendrik Croes Papilon 80

Merry Xmas and Happy New Year

to all our Friends and customers.
Thanks for your patronage.

Panama Store
(Adolf Gröder)
San Nicolas — Aruba

Aan de gehele Arubaanse gemeenschap,
doch in het bijzonder onze clientèle

Zalig Kerstfeest
Voorspoedig 1981

Panaderia Moderna
Arendstraat 5 Oranjestad

Greetings

It's time to say "Merry Christmas" to our friends and patrons!

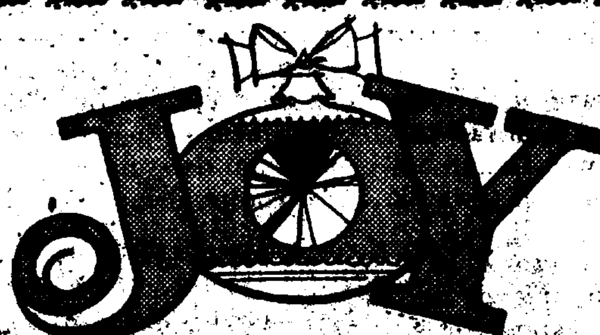
Best wishes for 1981
Thanks for your patronage

BOSCH
Aruba Investment
Balashi 77

Bon Pascu y Feliz Aña Nobo

Ook in 1981 staan wij voor U klaar met onze snelle bezorging, afhandeling en service

Oficina Marítima de Aruba
Wilhelminastraat 4 - Oranjestad
Tel. 21622 en 22664

Let us open our hearts to all the happiness of the season.

Merry Christmas
Happy New Year
We are at your service in 1981

PUBLICIDAD ARUBA N.V.
Wilhelminastraat (t.o. Elmar)
Tel. 25132

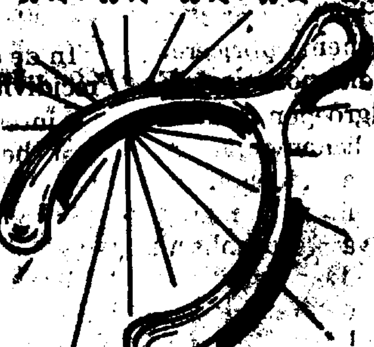
Garlands of best wishes for a bright and beautiful Christmas!

HAPPY NEW YEAR
Thanks for your patronage

(I)

THE EIGHTH CONTINENT, INC.
IMPORT & EXPORT
Arendstraat 103 - Oranjestad

Merry Christmas from

COCTAIL MUSICAL
(Ronny Marugg)

Prettige Kerstdagen
en een
geslaagd en kleurrijk
Nieuwjaar

ARVEFA
Arubaanse Verffabriek N.V.
Aruba Paint Factory, Inc.

Greetings

(E)

Building up to sturdy good wishes for a Merry Christmas to all our customers!

D.J. Arends & Sons Inc.
Oranjestad - Dakota - San Nicolas
"46 YEARS AT YOUR SERVICE"

A Joyous Christmas to you!

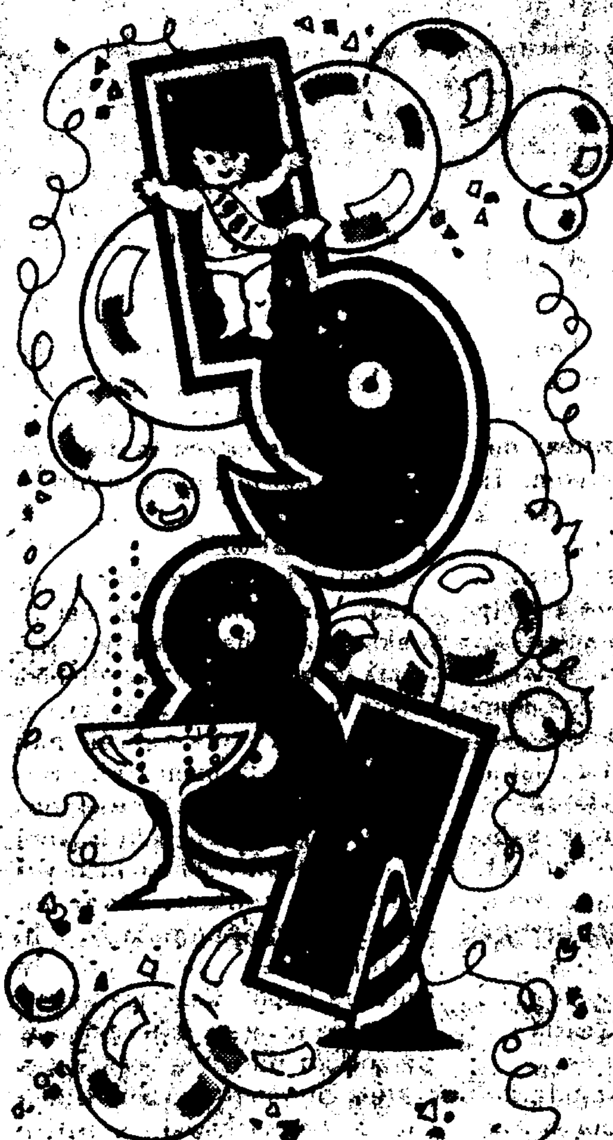
To you our customers, at this very festive season, we wish all blessing.

Happy New Year!

Thanks for your patronage.

WHITFIELD'S

- Bucuti Menshop in Holiday Inn
- Ladies & Menshop in Aruba Caribbean Hotel
- Boutique Riba Ruba in Americana Hotel

Happy New Year!

MERRY CHRISTMAS
THANKS FOR YOU PATRONAGE.
WE ARE AGAIN AT YOUR SERVICE IN 1981

MERCURIUS TRADING COMPANY
Fergusonstraat 118 Tel. 21470 - 22345

Alcohol-expert dokter Wever:

Rehabilitatiecentrum voor alcoholisten dringend nodig

Oswald Wever: "drankconsumptie op Aruba alarmerend"..........

(Door Harmen Geurs)

NU DE KERSTDAGEN naderen kunnen wij er al bij voorbaat van overtuigd zijn dat het alcoholverbruik met sprongen zal toenemen. Bij een feest wordt nu eenmaal gedronken.

Men zal weer mensen zien achterover gebogen met een krat volle flessen op de buik, anderen met papieren zaken vol flessen die in dun papier gewikkeld zijn. Wij willen geen schoolmeester zijn en meteen een waarschuwende vinger verheffen, maar wel leek het de AMIGOE een goede zaak om in deze Kerstkrant aandacht te besteden aan het probleem van de overmatige drinkers, en onze nationale ziekte: het alcoholisme. Met het oog daarop heeft de Amigoe een gesprek gehad met onze 'alcohol-expert', dokter Oswald Wever. Hij is gepromoveerd op een proefschrift over "Alcoholism in Aruba", en schreef verder over: "Alcoholism and alcohol dependence in Aruba, an epidemiological approach".

"Drank-consumptie alarmerend"

Dat woord: 'Epidemiological' zit mij een beetje dwars. Is het dan zo dat het alcoholverbruik op Aruba epidemische vormen heeft aangenomen? Volgens ds. G.B. Bosch blijkbaar wel. "Hij bezocht", zo vertelt dr Wever, "in 1836" het eiland en had al meteen in de gaten dat alcoholisme 'a major medical problem' was. Letterlijk zei hij: "Als u eens kon zien hoeveel vaten rum hier jaarlijks van Curaçao worden ingevoerd, en ook weggedronken door deze kleine bevolking (en dan laat ik de notabelen nog buiten beschouwing), dan zou u stijf verbaasd staan, en geneigd zijn te geloven dat in verhouding tot het geringe aantal van de bevolking, op Aruba meer sterke drank wordt geconsumeerd dan op welke andere plaats ook ter wereld".

Zo, daar kunnen wij het dan wel even mee doen, ook al nemen wij aan dat geestelijken als het volkszonden betreft wel eens de neiging hebben een beetje te overdrijven.

STUDIE

"Hoe is dokter Wever er toe gekomen, om een speciale studie van het alcoholisme te maken?".

Dr. Wever: "Van oktober 1969 tot september '72 heb ik 248 patienten behandeld die 'alcohol dependent' waren, dus: verslaafd in meerdere of mindere mate aan de drank. Toen dacht ik: ik zie er tweeeneenhalf honderd, maar hoeveel zijn er nog die ik niet en nooit te zien krijg? Want de stille drinkers zijn altijd meer dan de luidruchtige, om het zo maar te zeggen. In ieder geval kwam in die periode de gedachte bij mij om een onderzoek naar alcoholisme op Aruba in te stellen, een soort surveu, om dan eens te kijken waar de knopen zitten, en ook om een tweetal theorieen uit te testen": de Jellinek schattingsformule, en de Ledermann equatie.

Nou ja, er is nog een derde methode die mij interesseerde: die van het bevolkingsonderzoek".

VRAGENLIJSTEN

"Ik heb vragenlijsten gemaakt, eigenlijk twee. Op de eerste stonden 61 vragen, en die stuurde ik toe aan huisartsen en maatschappelijke werkers met het verzoek om die voor te leggen aan aselect gekozen mensen die de leeftijd hebben bereikt waarop men pleegt te drinken. Ik kreeg 708 ingevulde lijsten terug. Op die manier wist ik dus wat van de drinkgewoonten van de Drinking Age Population, internationaal afgekort tot DAP. Die 61 vragen heb ik gehaald uit de vakliteratuur. Je moet namelijk kunnen vergelijken met het buitenland, en daarom maak je je vragen niet zelf, maar gebruik je de internationaal erkende. Je studie moet toch ergens op aansluiten. De tweede lijst bestond uit 173 vragen waarin de oorspronkelijke 61 uit de eerste lijst begrepen waren. Het ging hier om een groep patienten met alcoholisme, en een kleine selectie uit de DAP als een soort controle-groep. Ik heb met deze uitgebreide lijst, alcoholisten en andere pathologische drinkers benaderd en geprobeerd na te gaan waar ongeveer de grenzen liggen tussen normale drinkgewoonten, en pathologische. Mijn onderzoek moet dus dit praktische nut hebben, dat wij eerder en beter kunnen ingrijpen als het mis gaat, zowel preventief, als corrigerend".

REHABILITATIECENTRUM

Voorlopig ziet dokter Wever een rehabilitatie-centrum niet zitten. "O, het halfway-house. Nu, daar wil ik eigenlijk pas over praten als de definitieve plannen op de tafel liggen. Zolang die tafel nog leeg is, zeg ik liever niks. Ik geloof pas dat dit centrum komt, als ik het zie. U mag mij gerust een ongelovige Thomas noemen. Wat de praktische conclusies getreft: in 1973 heb ik met de drie genoemde methodes geprobeerd een schatting te maken van het totaal aantal alcoholisten op Aruba. Ik kwam uit tussen de 1300 en 3200, dus dat verschilt nogal wat. U moet het zo zien, dat niet al degenen die wij alcoholisten noemen ook werkelijk ernstig ziek zijn. Wij registreren ze wel, maar ze komen niet in de statistiek terecht. Dan moet je echt de grens naar het pathologische hebben overschreden, dat gebeurt met zo'n 10%, die komen in de statistiek. Voor die 10% zou een rehabilitatiecentrum goed zijn. Ook voor niet chronische alcoholisten zou zo'n centrum wel eens een uitkomst kunnen zijn.

Een andere konklusie is, dat in een kleine populatie zoals de onze je met de drie genoemde schattingsmethodes geen goede taxatie kunt maken. Waar ligt dat aan? Aan 'underreporting', er worden te weinig diagnoses betreffende alcoholische levercirrhose' gesteld en bewaard, en de bevolking is te heterogeen. De formule van Ledermann werkt namelijk optimaal bij een homogene bevolking. En dan heb je de invloed van het toerisme. Arubanen in het buitenland zullen wel evenveel alcohol gebruiken als thuis, alleen die hoeveelheid wordt niet geregistreerd, en Arubanen reizen zeer veel naar het buitenland.

Daar komt nog een onzekerheid gevende faktor bij. Ledermanns maatstaf is een niveau van 15 cl absoluut alcoholverbruik, daar gaat hij van uit. Maar er zijn ook lagere niveaus. Als je ongeveer een bierglas vol pure alcohol per dag naar binnen werkt, ben je volgens Ledermann een alcoholist. Voor een land als Frankrijk waar ze 'er heel wat mee kunnen' komt dat aardig uit, maar voor Zweden ligt het niveau op 8 cl, voor Aruba op 7 cl".

GEMIDDELDE

"Eigenlijk kan ik niet zeggen waarom die niveaus zo verschillen. Wij rekenen een gemiddelde uit, en dat stemmen wij af op het punt waar de verschijnselen van alcoholisme optreden, zoals 'physical dependence', intoxicatieverschijnselen, en 'psychological dependence'. Voor elk volk ligt dat weer verschillend".

FORMULE

"U had het al enkele keren over de Ledermann formule. Wat houdt die precies in?" "Aan de hand van de Ledermann formule kunnen wij uitrekenen hoeveel liter alcohol per jaar per drinker wordt verbruikt. Wij baseren ons daarbij op het totale alcoholverbruik van een bevolking in een jaar. Voor alcoholverbruikers beginnen wij bij vijftien jaar te tellen. Hoeveel alcohol er in een jaar wordt gemaakt en geimporteerd kunnen wij via de overheid gemakkelijk te weten komen. Laten wij zeggen, dat is 200.000 liter pure alcohol. Dat deel je dan door het aantal drinkers. In 1972 was dat voor Aruba 25.000, dus kom je in mijn voorbeeld op een zuiver alcoholverbruik van acht liter per drinker per jaar. De Ledermann formule is een logaritmisch normale formule, het gaat dus om een verhoudings- of betrekkingsgetal. Willen wij het geheel in een curve zichtbaar maken, dan gaat die eerst omhoog, en dan ver door naar rechts. Maar let wel, aangezien wij met logaritmische formule te maken hebben, is de top van de curve niet het gemiddelde, het is de modus. Dat betekent: wanneer er meer gedronken wordt gaat de curve omlaag.

Het niveau van 15 cl verbruik van zuivere alcohol is ledermanns maatstaf. Ik verzeker u dat je veel moet drinken om zo'n hoeveelheid binnen te krijgen! Een bezwaar van de Ledermann formule is dat deze het zogenaamde inaktieve alcoholisme niet registreert.

Door de enquete-methode gebeurt dat wel. je hebt mensen die het ene jaar drinken, en het andere (op grond van een of ander voornemen, of door 'de schrik') niet. Dan is zo'n persoon dat laatste jaar een inaktieve alcoholist, al zal hij het niet leuk vinden zo te worden genoemd".

De Jellinek schattingsformule uit van het aantal geregistreerde alcoholisten uit een bevolking in één jaar, en brengt dat in verband met het aantal sterfgevallen aan alcoholische levercirrhosis. Het percentage dat daar uitkomt blijkt overal ter wereld even groot te zijn. Daaruit kunnen wij konkluderen dat het aantal sterfgevallen aan alcoholische levercirrhosis in nauw verband staat met het aantal drinkers. Dat ziet er dus nogal onheilspellend uit. Eigenlijk kunnen wij spreken van een drietrapsgedachte.

Van de totale populatie van alcoholisten heeft 10% levercirrhosis; van die 10% sterft jaarlijks 1/2%. Nu kan men terugrekenen tot het begin. Laat ik een eenvoudig voorbeeld geven. Vijfentwintig procent van de wereldbevolking bestaat uit jongens. Eén procent daarvan overlijdt ten gevolge van een verkeersongeval. Gegeven is dat twintig jongens zijn overleden, dan kan men terugrekenen hoeveel jongens dat zijn. Het gaat dus om gewone schattingsformules.

DIAGNOSE

Zodra een alcoholicus zich onder medische behandeling stelt gaan wij hem rubriceren, wij stellen een diagnose vast. Er zijn drie hoofdgroepen waarvan wij uitgaan: lichamelijke afhankelijkheid van alcohol, dan kan je er niet buiten. Dan komt het stadium van alcoholische hallucinaties. Dat is al een trapje erger, de betrokkene slaat waartaal uit, en ziet bijvoorbeeld olifantjes. Het delirium tremens is de ergste graad, dan zijn de hersencellen dermate geprikkeld dat gecoordineerde spierbeweging wegvalt, vandaar het 'tremens'. Naast deze hoofdindeling hebben wij een lijst van variabelen waaraan wij bij een diagnose ook moeten denken. Dan gaat het om de veelvuldigheid van intoxicatie, om psychologische afhankelijkheid — een patient voelt zich onzeker als er geen 'fles' in de buurt is. het gaat er ook om of hij wel eens zijn controle verliest, een black-out heeft, of last heeft van alcoholische convulsies.

Dat tekenen wij dan aan en stemmen onze therapie op de diagnose af. Het gaat er ons echt niet om, een zonderegister van de patient aan te leggen, maar om de gegevens bij de hand te hebben aan de hand waarvan wij hem kunnen helpen. Wij stellen een hele sèrie leefregels op — een protocol noemen wij dat — die de patient moeten helpen in normale banen terug te keren".

Elk jaar trachten wij het aantal alcoholisten opnieuw te overzien, of het ook nodig is om maatregelen te treffen in de zin van beleidsveranderingen. De mensen hebben er meestal geen weet van hoeveel ogen er waken over hun alcoholprobleem. Maar steeds met die vragenlijsten komen, u weet wel, met die 61 en 173 vragen, dat gaat de mensen vervelen. Alcoholvragen liggen nu eenmaal niet lekker, zij roepen heel wat negatieve gedachten wakker. Daarom kunnen wij daarmee niet vaker dan eens in de vijf, of tien jaar komen in het leven van een patient.

In het kader van de beleidsmaatregelen willen wij weten hoeveel alcoholisten er zijn, en welke toekomst wij met hen tegemoet gaan.

Als wij bij de planning vragen: wat gaan wij doen? dan moeten wij niet te rade gaan bij het onderzoek naar het aantal, maar bij de resultaten van de therapiemethoden. Het niet behandelen van alcoholisten leidt immers op korte termijn tot verslechtering van lichaam en geest. Wij moeten wel met deze statistieken bezig zijn. De beste resultaten hebben wij tot nogtoe bereikt met ontwenningskuren samen met groepstherapie. De medische 'stoot' dus individueel (hoe kan dat ook anders?), en de psychische revalidatie in de groep".

ONTWENNINGSREGELS

"U had het over een protocol, wilt u over die ontwenningsregels nog toelichting geven?" "Ontwenningsregels. Kijk. Wij hebben zelf geen rehabilitatiecentrum. Wij hebben ontwenningsregels, maar voor de thuisloze alcoholicus 'die' eruit gegooid' is, werken die regels eenvoudig niet.

Die moeten wij wat noemen geresocialiseerd worden, ook de stille drinkers, en ernstige alcoholici. Wanneer wij ze kunnen laten leven in een pseudo-gezinsverband (en dat is in een rehabilitatie-centrum!) dan leidt dat tot langduriger perioden van nuchterheid.

In de eerste tijd zal hij nog een recidivist zijn, want de craving als intense begeerte naar alcohol laat hem niet los. Veel is afhankelijk van de vraag of je je aan de regels houdt. Dat moeten diabetici en hartpatienten tenslotte ook. Met een gonorroea-patient moet men kontakt vermijden, zo moet een chronische alcoholicus kontakt met aktieve drinkers vermijden: hij moet worden geresocialiseerd door middel van het protocol.

De vraag is: ben je sterk genoeg om je aan die regels te houden?

PAVLOV-REAKTIE

"Bent u tevreden over de ontwenningskuur als methode?" "O, jawel, maar het is natuurlijk een psychische beinvloeding, die berust op de Pavlov-reaktie. Mijnheer Pavlov gaf honden te eten terwijl hij een lampje liet branden. Toen hij later alleen het lampje aandeed, kwijlden de honden al. Dat is de Pavlov-reaktie.

Eerst conditioneren, dan de prikkel geven, en de reaktie komt vanzelf, ziedaar de hele truc. Wij medici kennen die trucjes ook.

Nietwaar, de patient wil slapen, hij verwacht een slaaptablet, hij is geconditioneerd. Hij krijgt echter een kalktablet, en slaapt als een roos, zo gaat dat, en alle partijen zijn tevreden. Bij de ontwenningskuur spuiten wij de patient een braakmiddel in.

Daarna geven wij hem alcohol, nu, dat braakt hij weer uit, hij lust het op dat moment helemaal niet. Nu is hij geconditioneerd, en daar gaat het ons om. Net als bij Pavlov, geef hem nu maar alcohol, ook als het braakmiddel is uitgewerkt, en hij zal weer kokhalzen. Als wij iemand uit de kliniek ontslaan (ik doe nu maar of die er al was!) dan geven wij hem (of haar!) tabletten mee. Die doen dezelfde trick: Antabus tabletten, van anti-abuse, en Refusal tabletten. Zo na een zeven maanden moeten die mensen meestal opnieuw geconditioneerd worden, want de neiging tot redidiveren begint meestal juist omstreeks de zevende maand".

FAKTOREN

Welke zijn zo de faktoren waardoor iemand tot drinken komt? Dokter Wever noemt drie van de belangrijkste: "Men kan drinken vanwege erfelijke predisposities. De gedachte dat via de erfelijkheid bepaalde chemische tekorten in de hersenen aanleiding zijn tot drinken, zodat je er eigenlijk niets aan kunt doen, is een fabeltje. De erfelijke predispositie tot drinken gaat, dat geef ik toe, wel van de hersencellen uit. Die kunnen vanaf de geboorte te snel en heftig werken, dat noemen wij arousal-verschijnselen. Kenmerken daarvan zijn: zweten, hartkloppingen, beven. Wanneer zo'n persoon alcohol gaatgebruiken, zal hij merken dat die arousal-verschijnselen verdwijnen. Weet hij dat eenmaal, dan zal hij alcohol willen vanwege het geruststellende effekt dat het hem geeft. Daar wil ik aan toevoegen dat overaktieve kinderen in dit verband moeten oppassen met alcohol. U weet wel, dat zijn die woelwaters die nooit een seconde kunnen stilzitten. Ook hun hersencellen zijn in een overaktieve toestand. Zij hoeven helemaal geen alcoholisten in het voorgeslacht te hebben, want arousal kan allerlei oorzaken hebben.

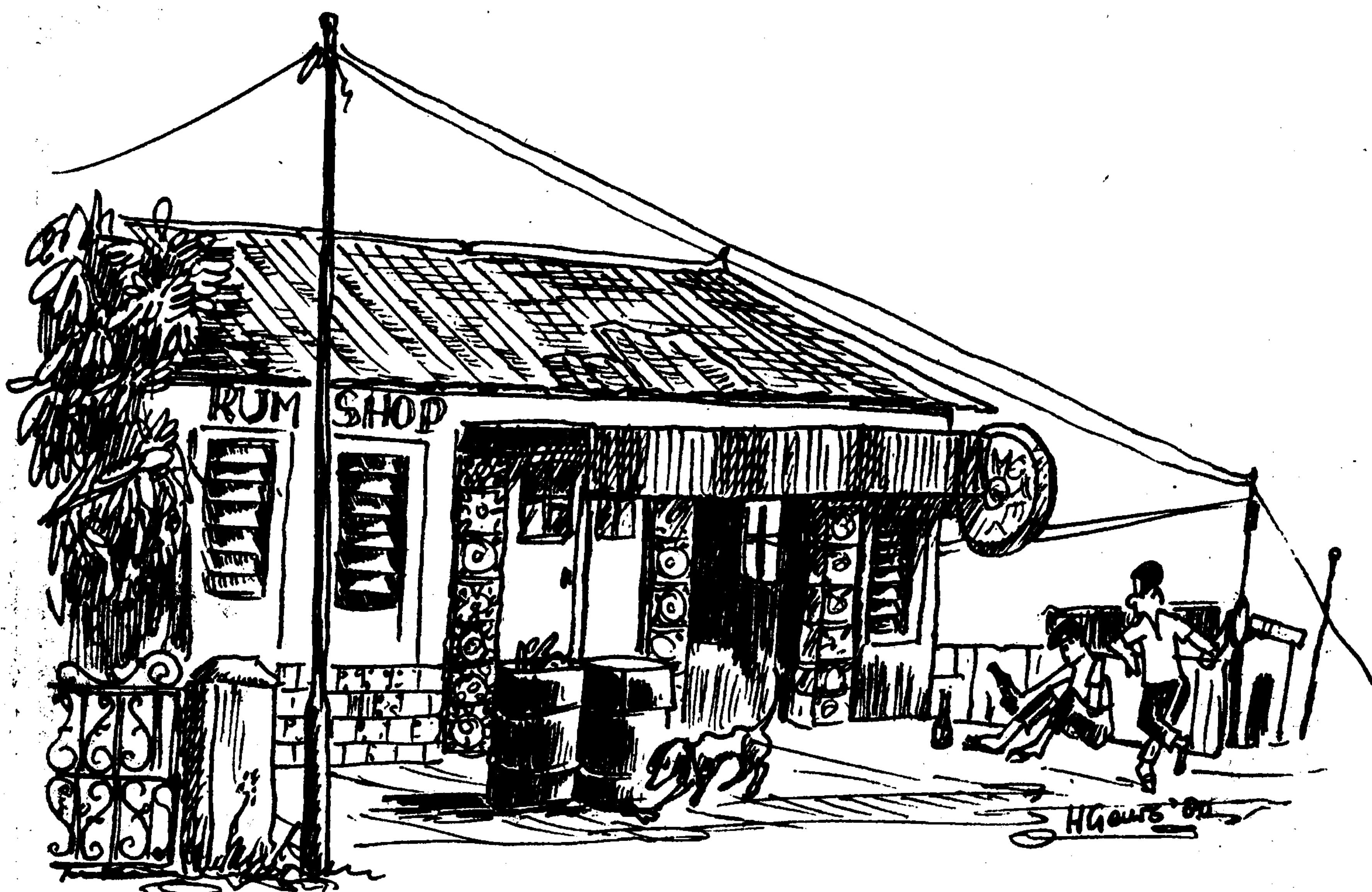
Zulke kinderen moeten oppassen met alcohol, maar wie let daarop? Wie is ervan op de hoogte? In de tegenwoordige disco's worden ze met alcohol overvoerd, en dat is heel erg, want juist onder hen vallen de eerste slachtoffers. Ook ouders weten dit meestal niet."

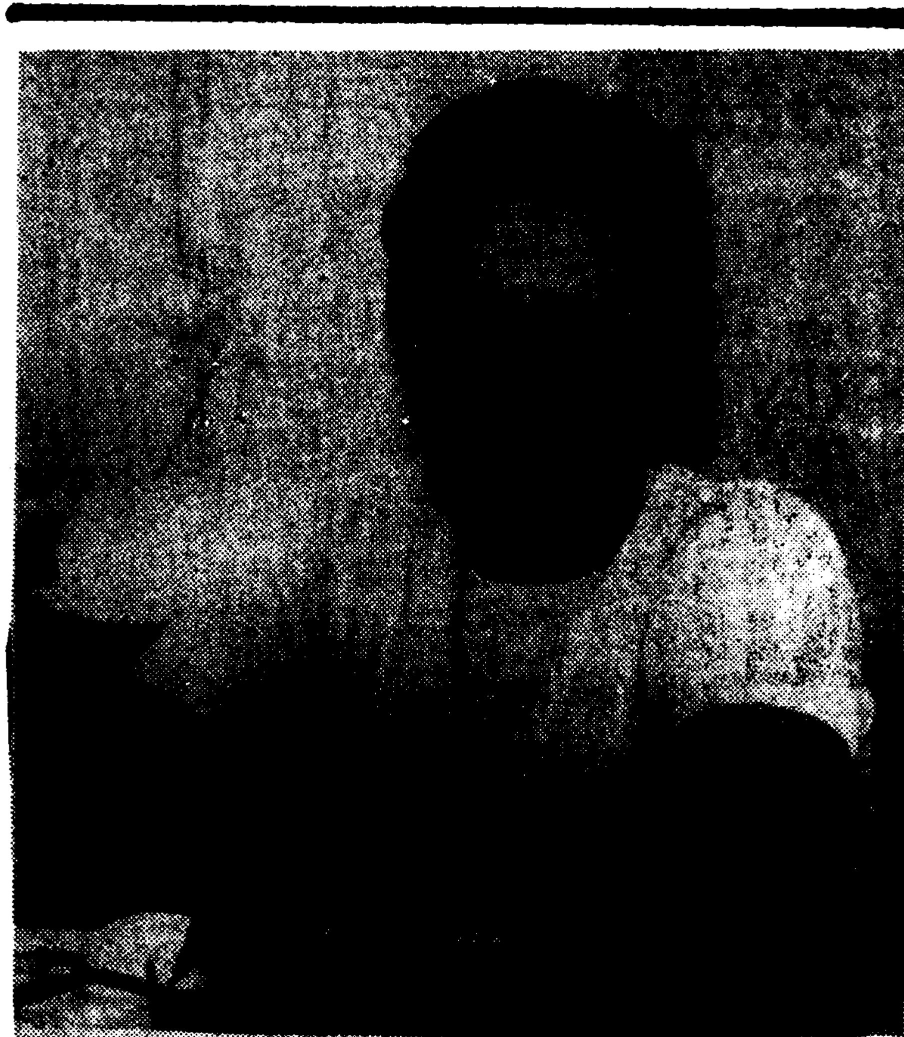
"Een tweede faktor is dat mensen behoefte hebben aan iets dat snel gevoelens van stress, angst, frustratie, bedroefdheid, dempt. Psychisch-sociale stress komt heel voor, het is de spanning die een gevolg is van de reaktie van een individu op zijn omgeving. Hoe meer negatieve gevoelens die omgeving opwekt, hoe meer kans er is dat die persoon gaat drinken 'om te vergeten'

Hier op Aruba worden die negatieve gevoelens ondermeer opgewekt door huwelijkskonflikten (die zijn aan de orde van de dag), door armoedige behuizing, lage sociale, status, angst voor echtscheiding, angst voor de belastingen en verder door verveling en algemene ontevredenheid. Laat ik de derde faktor niet vergeten, dat is een economische faktor. Wanneer alcohol gemakkelijk te krijgen is gaat men eerder drinken, men komt tot 'social drinking'. Dit gebeurt in de disco's, op party's. En als men ziet hoe betrekkelijk gemakkelijk zelfs de armsten op Aruba aan alcohol komen mogen wij zeggen dat die blijkbaar economisch niet te duur is!".

"Ik kom nog terug op het opvangscentrum voor alcoholisten. Het zou nodig moeten komen op Aruba?". "Hoognodig. Officieus hebben wij van de Arubaanse en Nederlandse overheid toestemming om een vleugel van het oude hospitaal te gebruiken. Al sinds 1966 is er 'gepingpongd' tussen Nederland en de EEG aan de ene kant, en de Stichting Bestrijding Alcoholmisbruik aan de andere, over een nieuw gebouw, en aan welke eisen het moet beantwoorden. En die eisen hangen weer samen met de plannen die je hebt.

In '78 ben ik voorzitter geworden van die Stichting. In geen twee jaar hebben wij meer iets van nieuwbouw gehoord, dus wij denken sterk aan het oude hospitaal. De omstandigheden lijken gunstig want de psychiatrische afdeling mag nieuw bouwen naast het tegenwoordige ziekenhuis, dus dan komt het oude hospitaal vrij. Een verzoek tot verbouwing ligt namens de Stichting al bij het BC. Een voordeel van verbouwing is het de helft goedkoper uitkomt. Het BC heeft er niets tegen, maar ik zeg: 'Ik geloof het niet eerder dan dat ik het zie', want een ongelovige Thomas blijf ik!"

Dr. Shaffer: het begint al bij de opvoeding......

Dr. Shaffer over alcoholisme op Aruba:

Mensen drinken om narigheid te vergeten

(Door Harmen Geurs)

De AMIGOE besteedt in deze kerstkrant aandacht aan het verschijnsel alcoholisme. Juist op de feestdagen doen veel mensen mee aan wat "social drinking" wordt genoemd. Eenvoudig gezegd is dat zoiets als een drankje drinken uit gezelligheid. Dat heeft met alcoholisme nog niets uit te staan - tenzij er iemand op het feest is die juist bezig is met een ontwenningskuur. Voor zo'n iemand kan een avondje social drinking funest zijn. Over de risicio's van alcoholgebruik en van alcoholisme als mogelijk gevolg daarvan hebben wij Dr MJ Schaffer geraadpleegd die vanuit haar ruime ervaring als huisarts hierover het nodige te zeggen had. Dingen, die soms emotioneel geladen zijn, maar waaruit wij overduidelijk de liefde kunnen horen die zij voor ons eiland en zijn bevolking heeft!

"Wat je van alcoholmisbruik allemaal kunt krijgen?" "Teveel om op te noemen. De mensen beginnen met drinken, en ze denken, ach, een beetje kan geen kwaad - als ze denken, tenminste. Maar als het te laat is en er serieuze klachten komen, dan kunnen wij dokters alles in het werk stellen om nog erger te voorkomen. Wat je kunt krijgen....Alcoholische gastritis, je maag gaat eraan. Ik heb ze zien kreperen van de pijn, en je kunt aan een maagbloeding doodgaan. Dan heb je alcoholische convulsies, dat liegt er ook niet om. Ze staan te schokken over hun hele lichaam, want de alcohol breekt je zenuwstelsel af, op de duur kunnen ze nauwelijks meer staan. Kunnen ze dat nog, en zijn ze in een vlaag kwaadaardig, dan slaan ze je hele meubilair aan diggelen. Zulke mensen verdierlijken door hun alcoholmisbruik - tenzij wij er op tijd bij zijn om er wat tegen te doen.

PSYCHOSEN

Ze krijgen er alcoholische psychosen bij, dan werken de hersenen niet normaal meer, want ook de hersencellen gaan eraan, die worden finaal afgebroken. Ze zien dan bijvoorbeeld olifantjes en kleine muizen, en het slot is dat de hersencellen worden aangetast, dan is er geen redden meer aan. Je hersenen worden compleet afgebroken, en je krijgt delirium tremens.

KINDEREN

Waar zo'n man ook niet aan denkt is aan zijn kinderen. Kinderen van een chronische drinker zijn nerveus een zekere degeneratie kruipt via degenen die de erfelijkheid overbrengen bij hen binnen. Gewoon beangstigend is dat, en immoreel. Kinderen van alcoholisten hebben vaak een abnormaal laag IQ, ook hun verstand lijdt aan afbraak. Als ze dan nog bij het opgroeien hun vader de beest zien uithangen, dan gaat het dubbel op, en zijn die kinderen al verloren voor ze begonnen zijn. Ja, die dingen maak je mee.

Ik kom bij een vrouw die bevallen is van haar zesde kind. Hyper katholiek, overal beeldjes, aan elke punt een rozenkrans. Het is al wat jaartjes geleden. Er liep ook een man rond, ik denk: dat is haar man, logisch, niet? "Dokter", zegt ze, "geeft u mijn kind aan?" "Wat?" zeg ik, "Daar heb je toch een man voor?!" "O", zegt ze. "dokter, ik ben niet getrouwd!" "Kind", zeg ik,

> *Kinderen van alcoholisten hebben vaak laag IQ*

"waarom niet, en je bent nog wel zó gelovig!" "Dat bèn ik", zegt ze, "maar trouwen - ho maar! Ik had financieel veel voordeel kunnen hebben als ik getrouwd was, mijn kinderen hadden een heel stuk zekerheid, ze zijn ook alle zes van hem. Maar wat zal ik? Nu gaat alles goed, hij geeft zijn centen af, en als hij dronken thuis komt, dan doe ik de deur dicht, en zeg door het raam: "Ga maar uitslapen buiten op de mat!" Was ik getrouwd, dan moest ik hem binnen laten!" Dat zei die vrouw, je ziet dat de man altijd nog baas is, belachelijk eigenlijk, want zo'n vent is alleen een baas in het drinken.

Die mannen zijn alleen in biologisch opzicht vader, maar verder komen ze nooit. Zodra ze trouwen gaat het mis, want dan hoeven ze niet meer uit te slapen op de mat, maar verder dan de deurmat zijn ze geestelijk eigenlijk nooit gekomen. Blijven ze ongetrouwd, dan leven ze nog lang en gelukkig. Raar is het, maar waar. Tussen lang en gelukkig ligt een deurmat. Je hoort rare dingen op het spreekuur. Er komt zo'n chronische drinker bij mij, ik vraag: "Waarom ben je nu toch weer dronken geweest, je hebt immers vrouw en kinderen?" Weet je wat hij zei? "Nou, wat geeft het. Als er niets te eten is, dan gaan de kinderen naar oma toe!"

VERANTWOORDING

De mannen hebben geen verantwoording? Hoe komt dat

ZIEKTE

Er was eens een jongen, hij mocht niet meer drinken, verbod van de dokter, dan weet je wel hoe laat het was. Komt zijn moeder (niet hij komt, maar zij!) bij mij, ze vraagt: "Dokter, mag hij weer een beetje?" Ik zeg: "Oké, zolang het bij een beetje blijft!" Zegt zij: "Wat bedoelt u?" "Nou", zeg ik, "een beetje, dat is twee flesjes!" "Wat?!" roept zij, "Maar dokter, dat is niks! U bedoelt toch zeker een heel kratje!" En dat in volle ernst! Die jongelui zijn als de dood voor hun vrienden om nee te zeggen tegen een biertje. Als ze eenmaal beginnen houden ze niet weer op, een hele krat per man gaat er zomaar door, een fles rum per dag is niets bijzonders. En dan zijn ze nog stomverwonderd als ze daar een maagperforatie van krijgen, en hoge bloeddruk. "Och, dokter", zegt mama dan, "drinken is een ziekte, ze kunnen er immers niets aan doen!" Ja, daar sta je dan, je zou er moedeloos onder worden.

RUMSHOP

Ik ken vrouwen die zich uit de naad werken, terwijl de man de hele dag thuis rondlummelt en in de rumshops zit. Hij heeft een baan, maar hij verdient niet omdat hij de helft van de tijd niet bij de baas verschijnt, en dat gaat van zijn loon af. Moet hij naar de dokter, dan wil hij niet, of zij moet mee om te voorkomen dat hij het onderweg op een zuipen zet. Dan staan ook haar verdiensten stil. Zo moeten veel vrouwen leven, zijn dat dan geen slavinnen van mannen die alles mogen? En 's nachts als zij eindelijk wil slapen, staat hij op, stommelt het huis uit, en gaat naar Playa waar nog wel een rumshop open is., Dat doet de alcohol in de gezinnen, en de kinderen lachen hun vader uit. Je kunt wel doorgaan. Er komt een man bij mij op spreekuur. Dokter, ik ben nu al dertien maanden en twaalf dagen zonder alcohol!" Goed is dat wel, natuurlijk, maar ook intens zielig, om zo de dagen dat je braaf bent op te tellen, zo ben je toch geen echt mens, je bent alleen een koorddanser boven een zee van schnapps. Ze vertellen hun verhaal aan wie het maar wil horen, en zo krijgen ze een beetje aandacht."

AANPAKKEN

"Hoe zou men het probleem van het alcoholmisbruik volgens u het beste kunnen aanpakken?" "Er moet betere huisvèsting komen. In die kleine huizen vervelen de mensen zich dood, ze leven ook veel te dicht op elkaar, daar kan niets goeds van komen. De mannen vluchten de straat op. Je kunt ook bijna geen huis kopen, en wat denk je van die hoge huren? Dat is toch ronduit schandalig! In de Village zal de gobierno nu verbeteringen aanbrengen, en nieuwbouw, dat is best. Maar ga nu eens kijken bij die Gouvernementswoningen op Noord, dat zijn niet anders dan veredelde kippenhokken, daar schieten wij ook niet veel mee op. Dan zijn die bij Tarabana en Pos Chiquito beter.

Ja, en wat verder. Ik wil nou niet iedereen onderstand geven, maar.... De sociale lasten zijn wel vrij hoog voor de mensen. En die worden alsmaar hoger, alle mooie idealen ten spijt. Daar lusten de honden geen brood van. Om al die narigheid te vergeten gaan de mensen drinken, de vrouwen net zo goed, want alcoholisme onder de vrouwen is niet gering. De regering zou daar toch rekening mee moeten houden.

SOCIAL DRINKERS

En de "social drinkers" heb ik al genoemd. Dat zijn de drinkers die meedoen, omdat "iedereen" het doet. Het ergste vind ik de disco's in dit verband, waar jongelui tot diep in de nacht alcoholica kunnen krijgen, zoveel ze willen. Waar lijkt dat nou op? Durven die eigenaars op zo'n manier hun geld te verdienen. Het is funest voor die jonge kinderen, al die alcohol. En niet alleen dat, maar ook alles wat er bij komt. Het risico wat die kinderen lopen voor hun gezondheid is ongelofelijk hoog, en de leerprestaties gaan omlaag. En dan nog hoor ik de ouders zeggen: "Och, ze zijn maar één keer jong....!" Waarop ik zeg: "Maar geef je ze ook een kans om oud te worden?"

volgens u, want het verschijnsel lijkt wijd verbreid". "Ja, de man slaat de vrouw in puin, als ze maar het lef heeft om te kijken naar een ander, maar zelf maakt hij er een puinhoop van door te nemen wie hij krijgen kan. Kijk, het is zo: de mannen doen helemaal niets, ze hoeven ook niet, zo zijn ze opgevoed. In die opvoeding zit het. Een moeder heeft vijf grote zonen.

Die gaan uit met meisjes, en laten thuis alles uit hun handen vallen wat ze niet meer nodig hebben, kleren, bierflesjes alles. En moeder werkt zich rot voor de jongeheren, en doet ook nog de was. Je zult zeggen: zo'n vrouw is mesjogge, maar wat wil je? Dat hoort allemaal bij het goede leven in een patriarchale maatschappij. De man op het fluwelen kussen, en de dienaressen rondom hem, dat zit nog op de achtergrond, zo antiek en vernederend voor de vrouw als het maar kan, maar het bestaat nog. Langzamerhand verandert het wel wat, maar als die zonen zuipen, zal mama niks zeggen. Zo wordt de mythe rondom "E Cas di mi Mama" in stand gehouden.

Young again

(By Oral Gibbs)

It was the day before Christmas, and the sidewalk of Front Street was congested with pedestrians. Above the horizon, motionless orange and gray clouds reflected on the ocean where the sun was setting. On the small jetty sat two aged men one had a white beard and wore a brown hat, the other had a bald shiny head. I sat on the bench next to them drinking a can of coke and watching the sunset and the ships anchored in the bay.

"Cannot believe it", I said to the two old men on the bench next to me.

"Can't believe what?" the old man wearing the hat said.

"Well, I am just admiring the scenery..."

"So, what's so important about it?" the bald old man interrupted.

"Why look to your left," I replied with a smile. "The mountain over there is so green; it looks like an immense Christmas tree, and watch the sunset, and the ocean as calm as a sleeping dog. It is hard to believe tomorrow is Christmas."

"Yes, Son, "the man wearing the hat said. "Just watching that sunset reminds me of the Christmas I had as a young man. We used to gather with guitars and drums from the twenty first of December, and go from home to home singing carols, "he said with a gentle smile.

"Yeh, boy," the bald old man said. "And we made some dough too," he continued.

"But we never did it for the money, "the man wearing the hat said. "We did it because it was fun to sing for the people at Christmas. But that was yesterday; today people are too preoccupied. Christmas to them has only one significance: receiving gifts."

"Getting gifts ain't the only meaning of Christmas to people this day, "the bald man said indignantly. "They also get drunk and smoke their marijuana."

The clouds had dissipated and the stars were out. In the sky above the ocean, the full moon was halfway over the horizon. From the distant villages the sound of church bells broke the silence.

"Hear those bells?" the old man wearing the hat asked me. "Every Christmas eve for the past twenty years I have listened to the bells from this bench. The bells give me a feeling of joy to sing, "he said. "But look at what people today are doing to the traditional Christmas songs. They don't sing songs like "Joy to the World the Lord is Born". Instead, they are singing songs like "I saw Mommy Kissing Santa, "and "Rudolf the Red Nosed Reindeer". I just don't understand what people are turning into, "he said in an angry tone.

"Well, I replied, I guess, in a modern world people want to hear contemporary sounds, not traditional Christmas carols."

"But it is not only the songs people are changing, "he said, taking a piece of paper and a pencil from his shirt pocket. "Look here, "he said as he wrote on the paper the word "Xmas" and handed the paper to me. "Now, tell me what that's supposed to mean?" he said.

"A.....this.....well....I.....I guess this is the short way to writing Christmas, "I said.

"Wrong, "he shouted. "People are just trying to take the Christ out of the word: "Christ", and "Mas", not "Xmas", as the atheists believe, "he said indignantly.

"Alright Harry, " his bald friend said to him. "Let's just forget about all the bad that is happening to Christmas, and relive our youth once again," he said.

"How can we relive our youth again?" he asked in dismay.

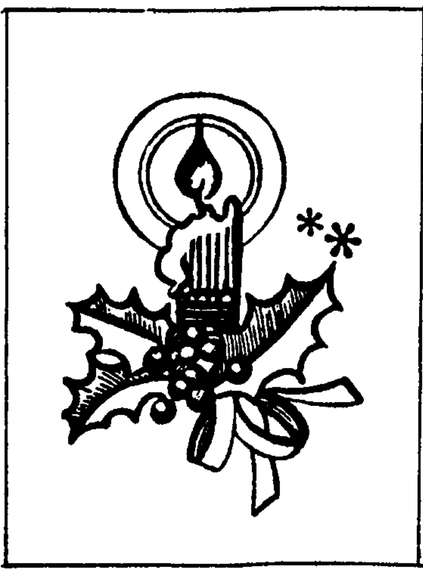
"Let's go and serenade the homes of the people," his bald friend replied.

"Hey, that's a good way to be young again; coming with us Son?" he asked me.

"Yes, "I said smiling. Together, like three wise men, we got up from the bench and walked away, singing, as people stopped on the street to listen.

Legenden over de kleine Jezus

In het boekje "Rondom het tabernakel" (uitgegeven in Den Bosch in 1923) komt het verhaal voor over de kleine Jezus die twee speelgoedvogeltjes levend maakt. In de Nieuwe Katechismus wordt dit verhaaltje aangehaald ("Het kindje maakte vogeltjes van klei, klapte in de handen en wég vlogen ze"), maar de Nieuwe Katechismus voelt niet veel voor dit soort legenden. Ze komen voort uit een soort nieuwsgierigheid die overbodig is, vindt de Nieuwe Katechismus. Oordeel zelf maar.

Eens had het kindje Jezus langen tijd met Johannes gespeeld. Twee vogels van leem, die zij zelf hadden gevormd, was hun speelgoed. Een doorn was de snavel, kleine houtjes waren de pooten, bonte veertjes die zij in het kippenhok hadden gevonden vormden de vleugels. Het moest één zwaluwenpaar voorstellen. De kleine Jezus sprak met deze diertjes alsof zij leefden en zo juist waren komen aangevlogen uit het verre Noorden, waar hun nestjes tegen de dakgoot hing. Intussen was het avond geworden. Maria stond aan de deur van haar huisje en riep Jezus voor het avondgebed. Johannes en Jezus streelden hunne leemvogeltjes nog eens, terwijl Jezus zeide: "Morgen spelen wij weer samen". Op dat ogenblik kwam er een troepje wilde jongens aangerend. „O wee! onze kleine vogels! Zij zullen ze vertreden!" Johannes. De kleine Jezus boog zich vriendelijk over de beestjes, klapte in de handen en riep: "husch, husch!!". De vogels vlogen weg, twee vroolijk schetterende zwaluwen. Zij bouwden hun nest tegen het huisje van Nazareth en groetten de lieve Moeder Maria, het goddelijke Kind en den H. Jozef meermalen per dag.

Het wiegelied

In het boekje uit 1977("Immanuel" van J. Streit) komt het verhaal voor, dat verklaart waarom de nachtegaal zo mooi zingt:

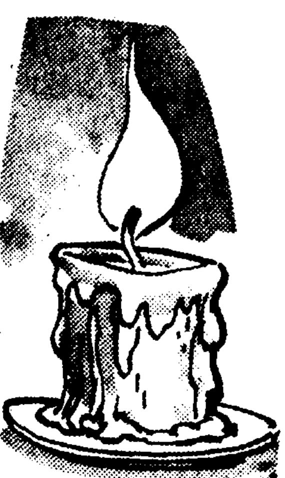
Tussen de hanebalken van de stal had een onopvallend vogeltje zijn nest gebouwd. Toen nu Maria met zachte stem voor het kind in de kribbe een slaapliedje begon te zingen, stak de vogel zijn kopje over de rand van het nest om te luisteren. Zo'n mooi lied had hij nog nooit van vogels gehoord. Hij hipte op een balk en luisterde aandachtig naar het zachte zingen. Maar op de barre tocht naar Bethlehem had Maria een zware kou gevat en al gauw verstomde het lied. Maria werd hees en zweeg. Toen spreidde de vogel zijn vleugels uit, vloog naar beneden en ging behoedzaam op de rand van de kribbe zitten. Toen probeerde hij de tere melodie na te zingen, die hij van Maria had gehoord. Mooie fijne tonen klonken op.

Het was als een ver gejubel van engelen en als het stille gebed van de herders. Jozef en Maria konden nu rustig slapen ondanks de nachtelijke kou en het Kind in de kribbe glimlachte zelfs in zijn diepste slaap om het heerlijke lied. De vogel, die de tonen had opgenomen van Maria's wiegelied, is de nachtegaal en nooit heeft hij die tonen verloren. Zijn lied weerklinkt wanneer in de vroegere zomer de eerste rozen bloeien en de witte lelies glanzen in de tuin.

De buigende palmboom

In een kerstlied uit de 16e eeuw worden nog de volgende bijzonderheden vermeld over de vlucht naar Egypte: Toen de vluchtelingen honger kregen was er opeens een palmboom vol vruchten in de woestijn. Daar gingen ze onder zitten:

Die boom van suyuer vruchten
Neychde neder sinen top
Al voer Marien voeten
Daer stonden wijndaden op.

Sij plucten alle beyden
Al voer des hongers pijn
Des moghen wij ons wel ney
gen
Voer dat soete kindekijn.

De boom met gave vruchten
boog zijn top omlaag
voor de voeten van Maria:
er stonden wijdadels aan.
Ze plukten alle twee
om hun honger te stillen.
Dus mogen wij ons wel buigen
voor het lief kindje.

Een suyuer claer fonteyne
Al wt der aerden spranck.
Om lesus wil alleyne
Maria daer wtdranck
Ende loseph oock die oude
Dat dochte hem wonder sijn
Hij loefde menichfoude Dat.

Een zuivere heldere fontein
spoot omhoog uit de aarde,
alleen omdat Jezus het wilde.
Maria dronk eruit
en Jozef ook de oude.
Hij zag er een mooi wonder in
en loofde telkens opnieuw
het lieve kindje.

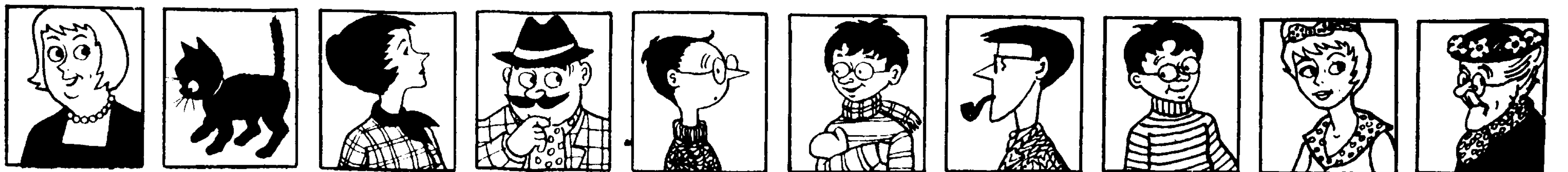
De wilde beesten

Ook de wilde dieren in het woud kwamen de Heer van de schepping hun groet brengen:

In deser suyuer feesten
Sijn si gheuaren voort
Aldoer die wilde foreesten
Sy deden haer confoort.
Sy quamen daer visiteren
Al sonder fel begrijn
Den heere alder heeren
Dat soete kindekijn.

In deze blijde stemming
zijn ze verder getrokken
door de wilde bossen
Zij (n.l. de wilde dieren) kwamen te hulp.
Ze kwamen daar opzoeken
zonder vals te grijnzen,
de Heer van alle heren,
het lieve kindje.

Zoeken naar de Snoeken

moeder	simson	margriet	vader	daan	hans	leonard	frans	annelies	oma
256	324	529	256	173	62	375	1483	375	834

ONDANKS DE DRUKTE rond en tussen de feestdagen zijn er heel wat Amigoe-lezers die een ogenblikje vrijmaken om de langzamerhand bij hen welbekende familie Snoek op te gaan sporen. Dit gebeurt dan min of meer in team verband, want puzzelen is in feite een gezelschapsspel. Daarom ook hopen we dat er plezier aan beleefd wordt, want daar gaat het om. Desondanks zijn er toch ook weer prijzen en wel van vijftig en 25 gulden en drie troostprijzen van elk vijftien gulden. De inzendingen kan men opsturen naar Redactie Amigoe, Postbus 577 Curacao, voor de Arubaanse lezerskring Redactie Amigoe Aruba, Nassaustraat 110, voor Bonaire: Notibon, Tera Corra Bonaire en voor de Bovenwinden: Vance James Jr op Sint Maarten. De inzendingen moeten wel vóór 15 januari binnen zijn. En wat de opdracht betreft: hierbij een foto van de woonplaats van de familie Snoek. Het is kort voor Kerstmis en is het een drukte van belang in het anders zo rustige stadje. Vele mensen doen hun Kerstinkopen en anderen - profiterend van de plotseling ingevallen vorst - vermaken zich op de plaatselijke ijsbaan. Ook de familie Snoek is druk in de weer; u ziet vader Snoek bezig met..... maar nee! Dat verklappen we niet, want hier begint uw puzzel!

Waar zitten de snoeken? Kunt u ze vinden: Oma, vader, moeder, Annelies, Margriet, Leonard, de tweelingen Hans en Frans, Daan en natuurlijk...kater Simson? Om u te helpen, plaatsen wij al hun portretten onder aan de plaat; als u goed kijkt, zal het heus wel meevallen ze te vinden!

Schrijft u alle namen van de Snoeken, in de volgorde als wij met hun portretten deden en zet achter elke naam de plaats wáár u haar of hem gevonden heeft. Dus bij voorbeeld: Annelies - Ysbaan, vader - Straat enz. (deze voorbeelden zijn natuurlijk fout!). Heeft u alle verblijfplaatsen ontdekt, dan neemt u uit elke naam de letters, die corresponderen met de cijfers die bij iedere Snoek horen. Dus (wéér een fout voorbeeld) bij vader staat 256, dan neemt u de tweede, vijfde en zesde letter van Straat: t a t.

Heeft u dit nu bij alle Snoeken gedaan, dan vormen deze lettergroepjes achter elkaar een Kerstwens van ons aan u!

Prinses Juliana in kerstrede van 1979:

Wij hebben het kerstfeest verdoezeld.......

...iddels als vorstin afge-... prinses Juliana heeft ... jaar een kerstrede ge-... die in zijn eenvoud ...wekkend was. Wat zij ... deze gelegenheid probeer-... over te brengen was ...oos. Het had eeuwen ...eden gezegd kunnen wor-... en over vele eeuwen ... het nog van toepassing ... Reden waarom wij de ...oud van haar woorden ... moeite waard vonden om ... onze kerstkrant af te ...ukken.

...WORDT ZO veel gezegd — ... veel aan goede en op-...ende dingen, zo veel aan ...tieve dingen, men hoort zo ... tegengestelde meningen en ...tiek, dat ik zelf zin heb te ...ijgen.

...nigheid is ook te vinden, ... Kerstmis beleefd en gevierd ... worden. Zal ik nu toch ...en met Kerstmis?

...wezen gaat het immers om ... om hoe je bent, om je ...ouding. 't Kerstfeest is ... uit Licht"; als het ont-... van alle versiering, hoe ... vrolijk en knus ook, ... wij het wezenlijke er ... wel hebben toegedekt, ... omdat het licht ons te ...k is.

Al niet al hebben we het Kerstfeest, met wat er omheen is, tot iets onduidelijks gemaakt, hebben we het verdoezeld. Onder die versierselen valt een kerstrede eigenlijk even zeer. Wat betreft al die tegengestelde opvattingen, — en ik denk aan geen enkele in het bijzonder, maar alleen aan onenigheid in het algemeen —, blijf ik zeggen, zoals ook in een vorige Kerstrede:

STUKJE WAARHEID

Iedereen ziet een stuk van de waarheid oplichten, niemand ziet de hele — wij mensen zouden die niet eens aan kunnen, maar wel kunnen wij ons stuk zuiver trachten te weerkaatsen. 't Gaat er maar om, dat je je persoonlijke waarheid ook waar weet te maken, door daden, door je manier van zijn. Ik bedoel dat ieder mens kan trachten zich te richten op wat hem het meest heilig is.

Nemen we een momentopname bij het ingaan van het nieuwe jaar — als U wilt eigenlijk een willekeurig moment, maar laten wij het nu eens doen — dan is het toch misschien een goede gelegenheid, om ons af te vragen zowel als mensen van één samenleving, als ieder voor zich:

Waar staan wij? Waar ben ik? Hoe ver? Waar gaat het heen? Wat is er goed? Waarin falen wij? En ik zelf?

Ons falen dekken wij zo graag toe. We hebben onze onzekerheden, onze angsten. Wij zijn bang om door de mand te vallen. Wie heeft er niet een masker om deze dingen te verbergen, om een andere indruk, een mooiere, een flinkere, een verstandiger, een overtuigder, hoe dan ook een gunstiger indruk — van zichzelf te maken, dan de echte? Wie is er niet bang, dat de vermomming af valt en z'n povere naaktheid blijkt?

Confrontatie met waarmaken stelt bovendien velen voor nog een andere mogelijke keuze. Bij het kiezen van je koers, blijkt soms de grote moeilijkheid, dat je moet kiezen tussen twee kwaden. Want de maatschappij is het resultaat van menselijk doen en laten — verkeert daardoor in een groezelige schemer tussen goed en kwaad.

VEEL ONREIN

Zoveel is er onrein, onwaarachtig, vervuild, — vies. Maar je leeft er nu eenmaal in. Aan zoveel van wat je doet kleeft wel iets onreins. Je wilt er bovenuit. Je omgeving schoon maken, ook hier je milieu reinigen. Je zou zo graag echte leefbaarheid mogelijk maken, je zou willen dat niemand meer vuile handen heeft of giftige lucht inademt.

Er is zoveel dat zuiver en helder moet worden gemaakt. Wat is er niet een behoefte, klaarheid te brengen, licht te ontsteken.

Ook zijn er daarbij nog in ieder leven donkere tunnels waar je doorheen moet — en het licht aan de andere kant kan dan soms alleen maar worden bevroed. Een regel uit een bekend kerstlied zegt: "'t Licht is verschenen aan Adam's Geslacht". Dan denk ik aan God's vraag: Adam waar ben je? en aan de vraag: — Waar heb je je broer en je zuster gelaten? Zijn wij in ons hart soms vergeten, dat wij allemaal verantwoordelijk zijn voor hoe onze wereld er aan toe is — ieder voor zijn deel. Want wij allen maken de dienst uit, niet "ze" — je bent een deel van die "ze" — wij zijn allemaal, al is het dan voor een vier miljardste deel, waarlijk medeverantwoordelijk.

Onze wereld is gemaakt door mensen zoals wij — zoals U en ik en iedereen —: door onze wijsheid en onze domheid, door onze betere en onze minder goede gedragingen. In de wereld komt het er op aan: hoe je bent en wat je uitstraalt.

Het is een grootse roeping mens te zijn — en in het waarste en het beste in ons vrij te maken voor een actieve uitstraling.

GEDICHT

Ik wil eindigen met de weergave van het kerstgebeuren in de vorm van de woorden van een onbekende:

In de nacht der duisternissen
verwachten wij het lichten.

In de nacht der duisternissen
verwachten wij wat niet van deze aarde is.

In de nacht der duisternissen
verwachten wij wat onze liefde overtreft.

In de nacht der duisternissen
verwachten wij erbarming.

In de nacht der duisternissen
verwachten wij een Vader, om ons te redden van het boze, dat de mens in zichzelve medemedraagt.

In de nacht der duisternissen
verwachten wij een God.

PRINSES JULIANA

.........dat ik zelf zin heb te zwijgen........

Vrede,.....een bijzondere revolutie

...Geulsen, medewerker van ... Diocesaan Pastoraal Centrum ... Den Bosch, laat zijn gedachten gaan over vrede. Mensen ...isten niet in een situatie ... onvrede, zij blijven dromen ... een situatie van vrede. Je ... het bij dromen niet laten, ... moet hard gewerkt worden ... die droomsituatie te verwerkelijken, zo zegt hij. De bestaande verhoudingen dienen te ...den ongekeerd, het geloof in ...de is een revolutionair ge-...

Vrede is geen realiteit. Onze wereld is een wereld van onvrede. En toch zijn mensen niet gelukkig met die realiteit van onvrede: zij willen en kunnen zich ...ar niet bij neerleggen. Als ... droom kunnen mensen vrede ...ken.

...en al die mogelijkheid om ... te kunnen denken, plaatst ... als welhaast vreemdelingen in hun eigen wereld. ...r tegelijk, worden zij daarverantwoordelijk gesteld, ... het toch hun eigen wereld ... die vol onvrede is, en hun wereld, die zij als wereld ... vrede kunnen denken.

... droom van vrede is name-... een droom, die mensen net ...gaal achtervolgen, totdat ... werkelijkheid geworden is. ... een rode draad gaat die ...m van vrede heen door de ...-christelijke geloofstradi-... De droom van de stad van ... waarin een mens gelukkig ... zijn. De droom, waarin ...ven, samenwonen met ...en, de droom van het ... Gods.

... de joods-christelijke tradi-... vrede een centraal begrip. ... duidt op een toestand, die ... op de eerste plaats geken-...t is door afwezigheid van ...og; ook niet door vrede in-...dueel te verstaan als inner-... zielevrede. Nee, de vrede ... het joods-christelijke geloof ...t eerder een toestand ... heil, van welzijn voor zowel ... persoon als voor de gemeen-...p. Het een niet zonder het ....

Gave

... vrede, zoals die beschreven wordt in de bijbel, is een ... van God voor het volk, dat ... in het Verbond. "Zo gij mij luistert, en alles doet, wat ik heb gezegd, zal ik de vijand van uw vijanden zijn en de verdrukker van uw verdrukkers", zo lezen wij in Exodus (32,22). Vrede wordt de gelovigen in het vooruitzicht gegeven; dat is, wanneer zij leven in het verbond, dat God met zijn volk gesloten heeft. Vrede als een toekomst van heil, van welzijn voor iedereen. Vrede als een belofte.

Maar in de kontekst van het Verbond betreft het geen belofte, die de vrede buiten de wereld van de mensen projekteert. Juist door te leven in het Verbond, door de geboden te onderhouden, wordt vrede een binnen-wereldse kategorie: het resultaat van een bepaald handelen. En er is eigenlijk geen ander woord voor dat handelen dan "gerechtigheid doen". Zowel in de geboden van het oudtestamentische als nieuw-testamentische Verbond is het doen van gerechtigheid de uitdrukking van de Verbondstrouw, en vrede is daarvan het eschatologisch resultaat:

"Een vrede zal de winst der gerechtigheid zijn", zegt Jesaja (32, 17), "rust en veiligheid de vrucht van het recht voor altoos".

Geen vlucht

Vrede is geen vlucht uit de werkelijkheid, maar plaatst de gelovige in het hart ervan. In de werkelijkheid van mensen is vrede te stichten door gerechtigheid te doen: dat is: ieder tot zijn recht laten komen, met bijzondere aandacht voor de rechteloze, voor de vreemdeling, de weduwe en de wees; de arme, hongerige, verdrukte, dat is van mensen om ons heen ver weg en dichtbij.

Vrede is in de bijbel een begrip met een rijke inhoud: het legt de verwezenlijking ervan niet alleen in Gods handen, maar evenzeer in mensenhanden. Tegelijk wijst het bijbels vredes-begrip ons erop, dat de diepste oorzaak van elke onvrede gelegen is in het feit, dat het de wereld ontbreekt aan gerechtigheid. Dat plaatst de onvrede van oorlogen, onderdrukking, en diskriminatie niet ver van ons bed, maar het bijbels vredesbegrip drukt ons met onze neus op ons eigen handelen. In onze eigen wereld, vandaag en morgen.

Toekomst

Vrede is een toekomst, die niet buiten-wereld gedroomd wil worden, maar die gerealiseerd moet worden door u aan mij in konkrete maatschappelijke verhoudingen. Vrede alleen maar beschouwen als een individualistische kategorie, als innerlijke zielevrede, die het resultaat is van een individualistische inspanning, gaat voorbij aan het werkelijke karakter van de bijbelse vrede.

De opvatting als resultaat van het doen van gerechtigheid plaatst mensen binnen hun wereld, binnen de maatschappelijke verhoudingen, die zij met anderen zijn aangegaan. Gerechtigheid doen, is dan óók een politieke zaak: een kwestie van verhoudingen van mensen tot elkaar. Het joods-christelijk geloof preekt geen privé-ethiek, maar maatschappelijke ethiek, die verband weet te leggen tussen de persoon en zijn wereld; die de gelovige verantwoordelijk stelt voor zijn wereld.

De bijbelse visie op vrede als vrucht van gerechtigheid inspireert mensen in hun wereld recht te geven aan wie geen recht heeft, welzijn voor iedereen te bewerken en wel heel konkreet door hongerigen te eten te geven, dorstigen te drinken, vreemdelingen op te nemen, naakten te kleden, zieken en gevangenen te bezoeken. Gerechtigheid is gericht op hen die het niet hebben, die buiten de maatschappelijke waardering vallen, buiten het recht (werklozen, bejaarden en kinderen). Gerechtigheid dus niet in eerste instantie als de verdediging van het recht van de bezitters, van de gewaardeerden, de rijken.

Solidariteit

Uitgangspunt bij het doen van gerechtigheid is de solidariteit met de minst-bedeelden, met de lijdende mens. Die gerechtigheid maakt keuzen, is niet bang op lange tenen te gaan staan. Gerechtigheid in joods-christelijk perspectief vat de onvrede bij de wortel, door haar te situeren in menselijke en maatschappelijke verhoudingen: in de ongelijkwaardigheid van mensen ten opzichte van elkaar, die vaak verdedigd moet worden met alle middelen, desnoods met geweld.

Vanuit dit uitgangspunt betekent gerechtigheid in joods-christelijk perspectief dan ook niet alleen opheffing van armoede, honger, verdrukking, diskriminatie in charitatieve zin; zij betekent tegelijk en bijgevolg opheffing van de verhouding armen-rijken; onderdrukten en onderdrukkers. Gerechtigheid organiseert het samenleven van mensen volgens het recht, dat ieder waardeert als gelijke van de ander. De vrucht van die gerechtigheid heet vrede.

Vrede is geen realiteit. Vrede is een toekomst om aan te werken, elke dag opnieuw in de wereld van mensen van maatschappelijke verhoudingen. Het zijn deze verhoudingen die een weerspiegeling zijn van tegengestelde belangen. Onze maatschappij is, zoals dat heet antagonistisch, haar karakter is er een van strijd en konflikt waarbij macht en eigendom de belangrijkste spil vormen. Macht en eigendom zijn de peilers van ons maatschappelijk systeem. Zij geven struktuur aan ons samenleven zowel op economisch, politiek, als ideologisch terrein.

De verhoudingen, waarin wij met elkaar leven, zijn machts- en eigendomsverhoudingen. Op economisch gebied kennen wij de macht van het kapitaal, de machtsverhouding tussen werkgevers en werknemers, die tegelijk een verhouding is van eigendom en niet-eigendom, de verhouding tussen de economie van het rijke westen en de arme landen van de Derde Wereld. Macht en eigendom op economisch terrein betekent uitbuiting en onderdrukking op wereldschaal. Deze economische verhoudingen bedreigen de vrede in de wereld, omdat zij onrecht betekenen:

Zij bevestigen voortdurend de ongelijkheid van mensen in termen van macht en eigendom en verdedigen deze ongelijkheid met alle middelen: desnoods met geweld. De wapenindustrie is niet voor niets een van de belangrijkste peilers van de westerse economie. Er valt veel macht en eigendom te verdedigen.

Deze economische verhoudingen vertalen zich op juridisch en politiek terrein: macht en eigendom van heersende klassen worden in de politiek veilig gesteld. Het recht en de staat verdedigen het maatschappelijk systeem, dat gebaseerd is op de macht en het eigendom van heersende klassen.

Geweld

Deze verdediging gaat als het moet gepaard met geweld: politie, rechtbanken en gevangenissen, maar ook het leger in geval van nood verdedigen de bestaande orde van macht en eigendom tegen elke vorm van ordeverstoring. Deze juridisch-politieke verhoudingen bedreigen de vrede, inzoverre zij rechten ongelijk verdeelt. Op hun beurt worden deze juridisch-politieke verhoudingen tesamen met economische in ons denken over onze maatschappij bevestigd. In ons denken, filosoferen, theologiseren, moraliseren worden wij niet alleen geweldig beinvloed door de economische stand van zaken in een bepaalde samenleving. Maar ook bevestigen wij daarin de gegeven stand van zaken.

Onze God wordt vaak een God van harmonie: dat is een God van status-quo; onze belangrijkste deugden lijken gehoorzaamheid en volgzaamheid aan het gezag; ons leven speelt zich af binnen de vier muren van de woning, waarbinnen de opvoeding meestal niet anders betekent dan kinderen aanpassen aan de bestaande orde, waarin macht en eigendom de hoofdrol spelen.

Moeilijk

Deze zinnen zijn moeilijk om te zeggen. Zij klinken hard, want zij klagen aan. Maar er is geen ander spreken over vrede mogelijk, wanneer daarin niet het bestaande konflikt in zijn wortels wordt blootgelegd. En ik meen, dat die wortels macht en eigendom heten. Kernwapens de wereld uit. Een geweldig aantrekkelijke aktie. Toch heeft die aktie pas uiteindelijk effekt, als tegelijk de verhoudingen, die de wapens voortbrengen, worden omgevormd, gerevolutioneerd. Dat betekent werken aan een andere mentaliteit van mensen die, niet meer vergiftigd door machtsdenken en eigendomsstreven, werken aan een ander juridisch en politiek systeem, dat uit is op gelijke verdeling van macht en eigendom; werken aan andere economische verhoudingen, waarin kapitaal en arbeid elkaar vinden in een wijze van produceren, die gebaseerd is op behoefte en gelijkwaardige verdeling van verantwoordelijkheden.

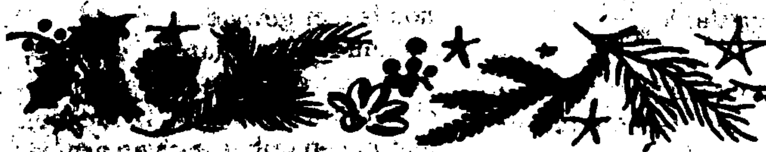
Deze revolutionering, die het ene doet en het andere niet laat, is de eigenlijke voorwaarde voor elke vrede.

Bekering

De revolutionering van mentaliteit is aan het joods-christelijke denken niet vreemd. Integendeel zelfs. Wat de profeten in het Oude Testament deden, doet Jezus van Nazareth op nieuwe wijze in het Nieuwe Testament: mensen oproepen tot bekering. Verander uw levenswijze: jaag geen vreemde goden na, laat de ongerechtigheid varen, kies voor het leven tegen de dood. "Bekeer u, want het Rijk Gods is nabij".

Revolutionair

Een revolutionair geloof, dat mensen op een nieuwe weg in hun leven zet, een weg van bevrijding, van vredesdienst. Een revolutionair geloof, dat bevrijding en vrede niet buiten het leven van alledag projekteert in een droomland, maar vrede en bevrijding als uiteindelijk uitzicht biedt, voor wie er in het leven van alledag werk van durft te maken. En juist daarin ligt de bekering: in het durven vooruitlopen op wat nog komen moet. In dat vooruitlopen is het Rijk Gods evenzeer nabij. Bekeer u, want dat maakt het Rijk Gods nabij. Dat betekent niet alleen een andere mentaliteit, een ander denken, een geloof, dat de mens en zijn bestemming anders kan denken dan de werkelijkheid toestaat, het betekent een andere manier van leven, een andere manier van handelen, een andere wijze van omgaan met elkaar: het gooit verhoudingen omver: dienaars worden heer genoemd, machtigen vallen van hun troon, rijken gaan met lege handen heen. Het joods-christelijke geloof betekent een maatschappelijke revolutie, het zet verhoudingen op zijn kop. Vrede wordt bewerkt door je vijanden te beminnen. Een bijzondere revolutie.

Glad Tidings

The holidays are here! Fi'l 'em up with happiness!

Thank for your patronage.

We are your service in 1981.

L.J.M. Henriquez & Sons

Aruba.

Gerencia di LAGO OIL + TRANSPORT CO., LTD.

ta desea tur su empleadonan, pensionistanan,

nan famianan y comunidad Arubano en general

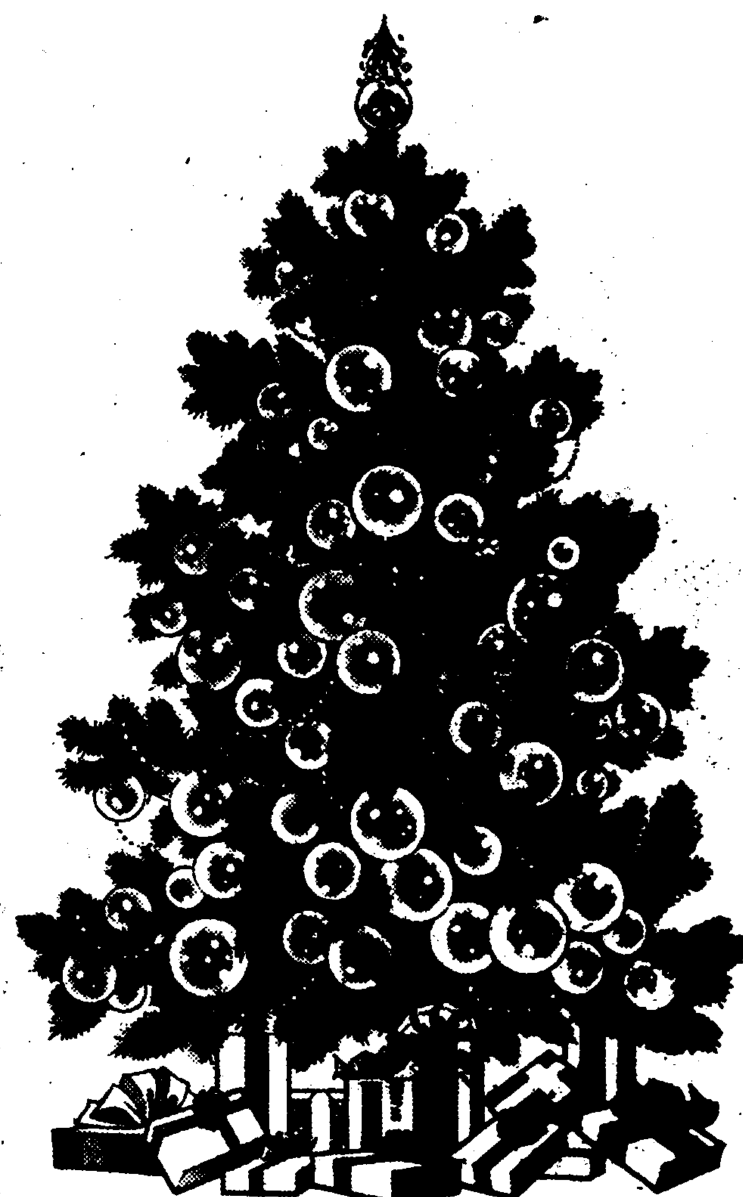
ij

UN BON PASCU
Y
UN FELIZ ANJA NOBO

LAGO OIL
+
TRANSPORT CO., LTD.

HAPPY HOLIDAYS

We're ringing out how glad we are to have you as our friends and we extend our sincere good wishes for a very merry Christmas to you and your family. It's been a pleasure serving you.

Merry Christmas
Happy New Year

BOTICA ODUBER
Oranjestad

P

BOTICA SAN LUCAS
San Nicolas

VISSER TRADING
Aruba.

Bon Pascu
y
Bon Aña

Le chic
Boutique
y
Galeria
Moderna
Aruba

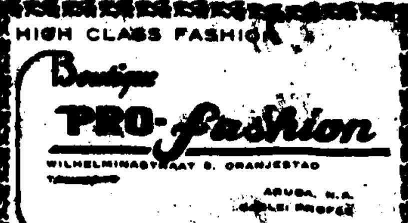
MERRY CHRISTMAS
and
HAPPY NEW YEAR

Thanks for your patronage

At your service in 1981

CENTRAL GARAGE

Sab. blanco 2 Aruba

Merry
Christmas
and a
Very
happy
New Year

Wishes all friends clients
A amerry christmas
A MERRY CHRISTMAS
and a
PROSPEROUS 1981

ANTILLES
INDUSTRIAL
GASES

BALASHI - ARUBA

SEASON'S GREETINGS

We wish to thank you
tor your patronage
during the past year and
to express our warmest
wishes for a verry

MERRY CHRISTMAS

and a

HAPPY NEW YEAR

ARUBA TRADING COMPANY

Warm Wishes

We were glad to serve you all

MERRY CHRISTMAS
HAPPY NEW YEAR
in 1981 again at your service

Palais Hindu
Nassaustraat — Aruba
"the savings place"

Bon Pascu
Bon Aña Nobo
Dank voor het in ons gestelde vertrouwen
Ook in 1981 staan wij met onze T-shirts voor U klaar

EMCO
Aruba tel. 22425

Best wishes for
Merry Christmas
and
Happy New Year
Thanks for your patronage

JOSEPH ODUBER

Bevolking van Saba wil reservaatstatus

Once upon a time......

Once apon a time there was a small enchanted island.... a never never land like no other in all the seven seas. Imagine a big green gumdrop in a clear, blue deep.... friendly people of different colors living in harmony..... gingerbread cottages with bright red roofs..... tiny villages named Windwardside, Hell's Gate and The Bottom...... narrow roads winding up and down steep mountain sides with breathtaking views.

Think of birds and butterflies soaring in the sun above a thousand steps to a cloud crowned mountain called "Scenery"......... cool glens of giant ferns and wild orchids and children playing hide and seek among plants called elephant ears..... a night sky sparkling with stars close enough to touch...... and the air a magical brew...... crisp and sweet.

"Once upon a time" is now. That enchanted island is Saba..... a real sleeping beauty..... waiting just for you. It can truly cast a spell. You may find yourself wanting to stay on and on and on...... happily ever after in Saba, The Storybook Island...... (Saba Tourist Bureau).

Uw correspondent van St Eustatius was ook dit jaar weer daar. Deze keer concentreren we ons op de Mount Scenery en gewoon wat Sabaanse opmerkingen. De schoonheid van het eiland weergegeven in woord en beeld. Een hopeloos falen omdat Saba mooier is dan woorden kunnen zeggen en foto's kunnen tonen.

Opdat een van de Bovenwindse eilanden weer eens genoemd wordt en opdat dit eiland een bezoek waard is.

JAN H SMID

De Stichting Nationale Parken Nederlandse Antillen is erin geinteresseerd om wat er aan natuurschoon is te houden. Er bestaat een plan om heel Saba een reservaatstatus te geven.

Hieromtrent is een referendum onder de bevolking gehouden. De uitslag daarvan was positief ten aanzien van het idee. Deze Status is voornamelijk bedoeld om wilde bungalowbouw tegen te gaan. Op zichzelf is deze bungalowbouw geen verwerpelijk idee doch zij dient in het landschap te passen. Dit is niet iets wat Stinapa aangaat, deze stichting houdt zich alleen bezig met flora en fauna: als zodanig is het is het hoogste gedeelte van Mt Scenery belangrijk. Dit zou een reservaatstatus dienen te krijgen om te voorkomen dat mensen planten weghalen, of vernielen. De top van Mt Scenery kan nog bewaard blijven: het is nog niet te laat.

Mount Scenery is vroeger tot vrijwel aan de top gecultiveerd geweest. Vele Sabanen hebben nog stukken grond op deze berg in hun bezit, die deels bebouwd worden maar ook voor een groot deel niet. De moeilijkheid is dat er geen kadaster bestaat van Saba. Van de andere kant weet iedereen precies wat van wie is. Het blijkt dat sommige terreinen van één persoon zijn, andere zijn in familiebezit en weer andere in bezit van een buurtschap, bv van Hellsgate. Dit maakt het creeeren van een reservaatstatus voor Saba ingewikkeld. Zolang iedereen nog precies weet waar zijn stuk grond is kan alsnog duidelijk vastgesteld worden wat privégebied is en wat niet. Privégebieden zouden opgekocht kunnen worden omdat het veelal geen zin meer heeft deze terreinen in cultuur te brengen. Ook zijn er delen die nooit in privé-bezit geweest zijn: deze kunnen gemakkelijk als natuurreservaat aangeduid worden.

Een van de griezeligste ontwikkelingen op Saba is de gevreesde bungalow-bouw wanneer de weg rond Mt Scenery gereed komt. Nu nog wordt op Saba in een bepaalde stijl gebouwd die past bij de oude. Nieuwe huizen zijn zo geen dissonanten. Wanneer vreemde architecten op Saba ingehaald worden, die andere bungalow-ideeen hanteren, dan zullen er wel dissonanten komen. Dit dient voorkomen te worden.

Elk tuinbouw gebied heeft zo zijn problemen met onkruid. In Nederland is dat bv zevenblad, op Saba is dat een varen, een polypodium. Deze kan in de kortst mogelijke tijd een akker, die braak ligt, overwoekeren en is daarna moeilijk te verwijderen. Normaliter komt deze varen op het eiland voor maar moet het vaak afleggen tegen andere planten, het heeft een bescheiden plaats, maar als een akker ineens open ligt ziet hij zijn kans schoon en komt met een ongelooflijke vaart de betrokken akker binnen.

Overigens, de polypodium is de varen die op andere eilanden met moeite gekweekt wordt in bakken ter verfraaiing van porches. Het kan verkeren!

De Stichting Nationale Parken heeft zich tot nu toe voornamelijk beziggehouden op de Benedenwindse Eilanden, en met sukses.

Ook de Bovenwinden verdienen eigen parken. Blijft dat de mensen van Stinapa Beneden wonen en dat tochten naar Boven prijzig zijn. Het jaarlijks budget van Stinapa is weliswaar ongeveer een miljoen gulden maar dat geld is bestemd voor bepaalde projecten, zodat er weinig geld overblijft voor de Bovenwindse Eilanden.

Sticusa heeft zich nu bereid verklaard geld beschikbaar te stellen voor reizen naar SSS-eilanden. Dankzij deze mogelijkheid wil de Stinapa nu proberen ook aldaar iets van de grond te krijgen.

Op Saba wordt in de eerste plaats gedacht aan de top van Mr Scenery als onderdeel van het totaalplan Saba een reservaatstatus te geven. Op St Eustatius wordt gedacht aan de bovenkant van de vulkaan de Quill (de rand) en aan de heuvels aan de noordzijde (the mountains) omdat voor beide gebieden de flora niet zo ernstig is beinvloed door mensen en deze daar erg mooi is. St Maarten heeft zijn mooiste gebieden op het Franse gedeelte. Het ligt voor de hand daar samen met de Fransen iets te gaan doen; contacten zijn reeds gelegd met hen voor een bi-nationaal park.

Vroeger besteedde men in parken alleen aandacht aan flora en fauna. Onder invloed van de Verenigde Staten is men nu van mening dat ook cultuur zijn aandeel moet hebben. Het bewaren van gebouwen bv - het idee van een openlucht museum - hoort wel degelijk in parken thuis.

Staking tegen ezels

Dr Kristensen heeft bij een van zijn vorige bezoeken gesproken met een oude Sabaan. Deze vertelde hem eenmaal in zijn leven op Saba gestaakt te hebben, wel 50 jaar geleden, toen het gouvernement ezels ging invoeren. De Sabanen zagen daarin een grote bedreiging voor de werkgelegenheid. Iedereen had zijn leven lang lasten gedragen van berg naar baai, dat sprak vanzelf, dat was niet minderwaardig of zo. Nu zouden ezels dat moeten gaan doen: reden genoeg om te staken.... De oude man moest er zelf hartelijk om lachen toen hij zijn verhaal uit de goede oude tijd vertelde.

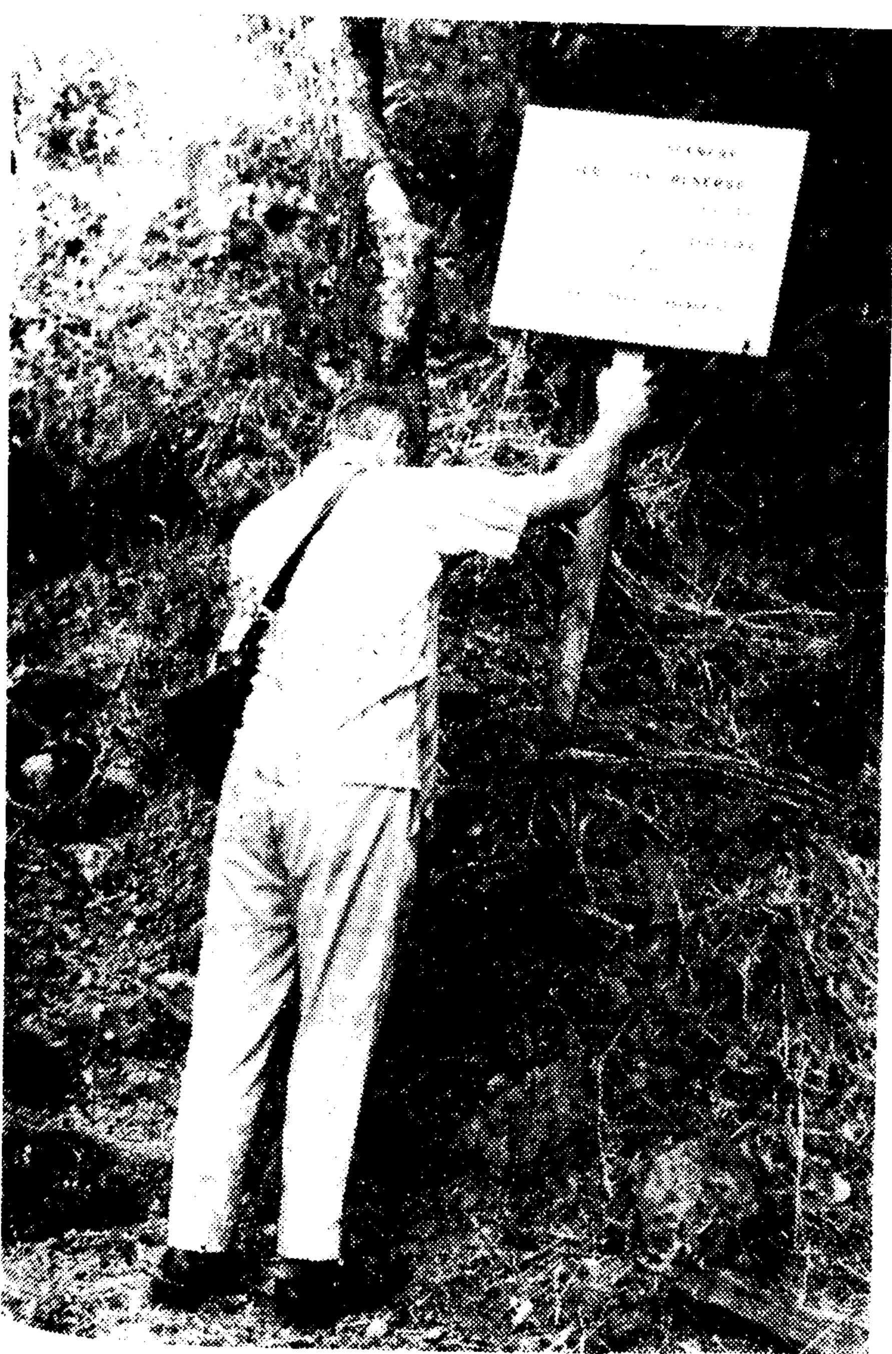
...RK kerk in Windwardside...

Grote vrees voor bungalowbouw

Mount Scenery bedreigd door orchideenroof

**Het eerste ontwikkelingsplan van Nederland aan Saba na de Tweede Wereldoorlog was de financiering van het pad naar de top ván de Mount Scenery, Saba's hoogste punt (840.7 m).
Het pad voert langs een enorme variatie aan vegetatie en bestaat uit 1064 treden - niet keurig afgewerkt maar bijna natuurlijk aandoend. De Amigoe heeft dit pad bewandeld in gezelschap van dr Ingvar Kristensen, direkteur van het Caribisch Marien-Biologisch Instituut te Curacao. Door zijn uitleg en zijn beschrijving van de geweldige flora werd deze onvergetelijke tocht nog interessanter. De Amigoe wil u hiervan mee laten proeven in woord en beeld.**

...dr Kristensen bij het begin van het pad naar de Mount Scenery...

Vanaf Windwardside begint de trap. Opklimmend zijn er links en rechts stapelmuren, die vroeger vol begroeid waren met spider orchids (Epidendrum ciliare). Aan de voet van Mt Scenery woont de van St Croix afkomstige Amerikaan George Seaman, die tot zijn leedwezen moest toezien hoe mensen armenvol van deze orchideen mee naar beneden namen. Hij heeft vele planten geconfisqueerd maar kon dat natuurlijk niet de hele dag blijven doen met tot gevolg dat de muren nu vrijwel orchidee-loos zijn. Alleen hier en daar is nog de zgn Jacquiniella Globosa te vinden omdat deze orchidee zo klein is dat die gemakkelijk over het oog gezien wordt.

De orchideeen zijn dus

gewoon weggeroofd. Amerikanen kunnen het niet gedaan hebben. In de eerste plaats kent dit land hoge boetes voor het wegnemen van orchideeen van plaatsen waar het niet mag, bovendien mogen geen planten ingevoerd worden in de Verenigde Staten. Europese Nederlanders zijn berucht voor het wegnemen van orchideeen maar op het ogenblik zijn er ook diverse Antillianen die ochideeen houden als hobby.

Deze ontwikkeling dreigt op alle eilanden van de Nederlandse Antillen; het kan niet krachtig genoeg bestreden worden omdat het een verarming is van de flora. Gelukkig zijn alle 12 orchideeensoorten nog wel aanwezig, maar de meeste zijn nu schaars geworden.

Hoger klimmend verandert de vegetatie. Mt Scenery is vroeger tot even onder de top in cultuur geweest. Men plantte er bananen, tannia (olifants-oren: de wortel hiervan werd en wordt nog gegeten, guava's vruchten.

...een boom-varen...

(Door Jan Smid)

Saba was vroeger de groentetuin van St. Eustatius.

Langzamerhand slonk de behoefte aan groenten. Elders was het dikwijls goedkoper, het resultaat was dat het oerwoud zijn rechten hernam, en met een verarmde vegetatie terugkwam. Hogerop bestaat deze voornamelijk uit boomvarens die met andere boomsoorten een prachtig beeld geven. Zo ook bv de clusia (Engelse naam Wild Mammie), waar heel veel epifieten op groeien: filondendron-achtigen, bromelia-achtigen en orchideeen.

Nog hoger begint dat deel van Mt Scenery's regenwoud dat mistbos genoemd wordt. Daar groeien voor een groot deel planten die 100% vochtigheid nodig hebben: korstmossen, weer andere orchideeensoorten dan lager en veel bromelia-achtige planten (op de Benedenwinden worden deze tecu di palu genoemd).

Veel korstmossen! Korstmossen kunnen alleen daar groeien waar de lucht nog niet vervuild is - op Saba kent men (nog) geen vervuiling - tegen rotsen, waar ze mooie grijze, gele en rode plakkaten geven, en in bomen. In het mistbos vindt men ook korstmossen die als baarden omlaag hangen en een soort van bontmanteleffect aan de bomen geven. In het mistbos is de grond drassig - het druipt er altijd - en vruchtbaar. De bomen zijn erg oud omdat dit gebied nooit in cultuur gebracht werd: het enige deel van Saba's flora dat nooit is aangetast door de mens. Veel varens en varen-achtige planten; er groeit ook een soort banaan: Heliconia bihai, of Wild Banana, met zware bloeistengels met ter weerszij donkergele, puntig gebogen schutbladen.

NEVEL

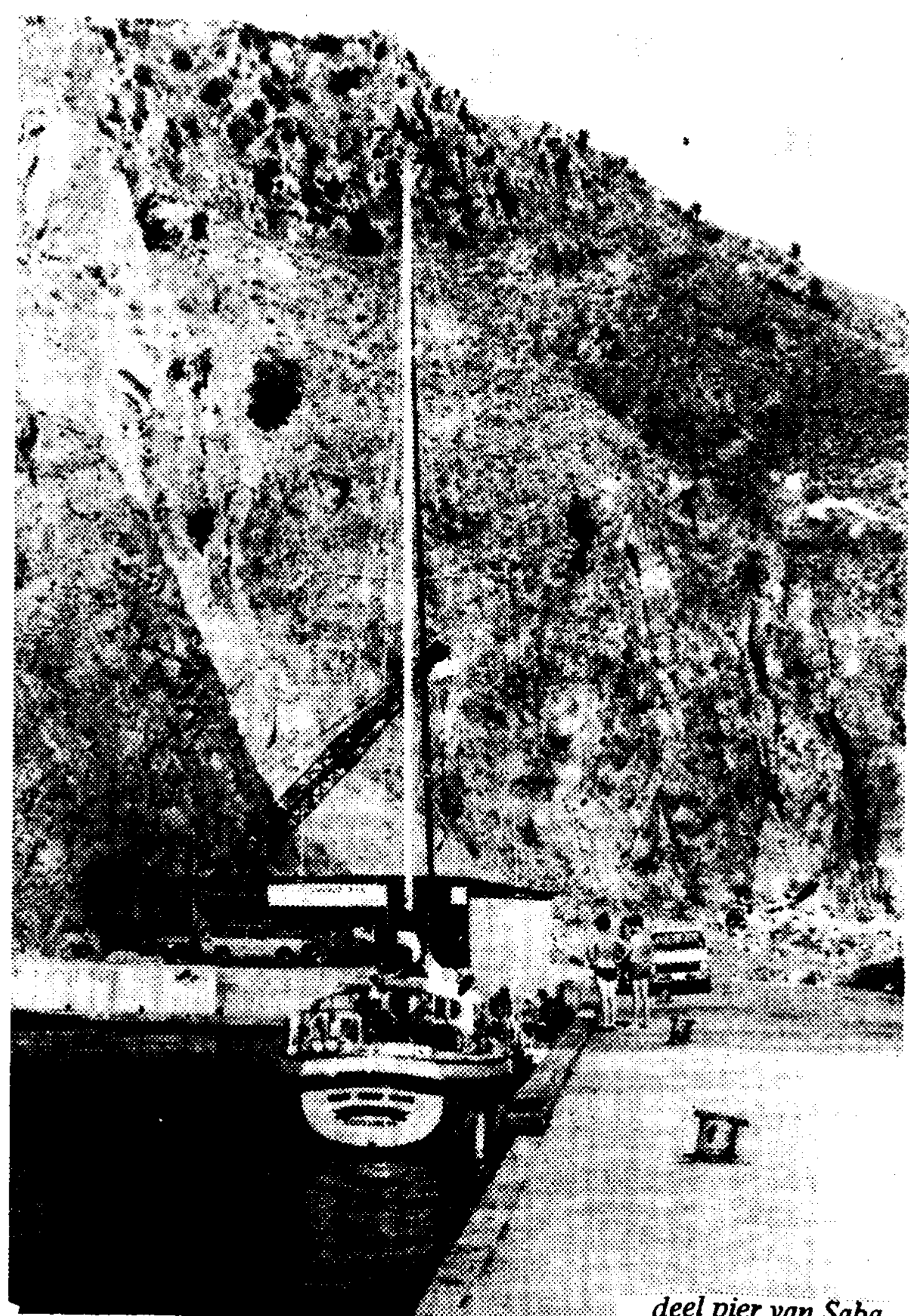
Vanaf de top heb je maar zelden een uitzicht op Saba lager: meestal bevindt het zich in de wolken. Af en toe zo iets als een gat in de nevel.

Wat de vogel-fauna betreft het Mt Scenery in het lage gedeelte dezelfde soorten als die van andere eilanden met het suikerdiefje (bananaquit) op de eerste plaats, en dan de „thrush", een lijster-achtige vogel (de pearl-eyed thrasher), en hoger op de berg de Blackbilled thrush (of Scalybreast thrasher).

Verder verschillende soorten trekvogels - tijdens de beschreven tocht waren dat zwaluwen. Ook twee soorten kolibri's: de kuifkolibri en de blauwkeelkolibri.

...vanaf de top van de Mount Scenery zie je af en toe iets van Saba "beneden"...

...deel pier van Saba...

...de haven van Saba (vanaf de pier)...

...mr Dorsett op zijn volgeladen ezel..

Afzetmogelijkheden op St. Maarten

(Door Jan Smid)

Cooperatie van landbouwers wordt dringende noodzaak

Over Statiaanse land- en tuinbouw mogelijkheden sprak de Amigoe met lokale boeren en met de tuinbouw-expert Lou Spijker. Deze laatste woont vanaf 17 juli van dit jaar op Saba, heeft een driejarig contract voor tuinbouwbevordering op de drie Bovenwindse Eilanden. In deze begin periode besteedt hij zijn meeste tijd aan Saba en Statius, St Maarten ziet hij vooral als afzetgebied.

Op Statius zijn zo'n vijf man full-time landbouwer, dat zijn er meer dan op Saba waar elke landbouwer een part-time baan heeft. Klimatologisch ligt Saba beter voor wat betreft luchtvochtigheid en bodengesteldheid. Statius heeft ook een goede grond maar deze is meer waterdoorlatend, dwz er is meer water nodig. Statius heeft het voordeel vlakker te zijn.

Land- en tuinbouw heeft in het verleden op Statius een belangrijke rol gespeeld. De laatste twintig à dertig jaar is het sterk afgenomen, naar men zegt onder andere omdat politici landbouwers voor stemmen in DOW-dienst namen. De tijden zijn natuurlijk ook duidelijk veranderd: eenmansbedrijven hebben nauwelijks nog bestaansmogelijkheden. Een cooperatie van landbouwers is een dringende noodzaak. Men kan dan plannen hoe de produktie verdeeld moet worden naar de behoefte van een markt. Als markt kan St Maarten dienen. Doet men dit niet dan loopt men de kans met ineens met teveel tomaten of met een teveel aan bananen aan te komen.

Volgens de heer Spijker is er voor de Statiaanse landbouwers voldoende markt op St Maarten. Uiteraard zijn er dan verbindingen noodzakelijk. Zo lang de produktie nog niet te hoog is - in de begin fase - kan de Winair ingezet worden. Bij meer produktie zou een boot als de Anthol gebruikt kunnen worden om het eiland aan te doen wanneer er voldoende vracht is. Deze boot is gekoeld en dat is belangrijk bij groentenvervoer.

Sprekend over tuinbouw wordt gedacht aan vele soorten groenten en fruit. Mogelijkheden van groenten zijn bv: tomaten, komkommers, paprika's, sla, aubergines, wortelen, witte kool, rode kool, savoye kool, bloemkool, bieten, bonen, brocolli, okra en nog andere soorten. Voor kruit: bananen, sinaasappelen, citroenen, lemoentjes, limes, grape-fruit, mandarijnen. Mogelijkheden te over.

Toch zijn er natuurlijk voorwaarden verbonden aan deze tuinbouwmogelijkheden. In de eerste plaats water. De op Statius existerende proeftuin haalt zijn water uit het Claes-Gut-reservoir en wel met medewerking van de lokale brandweer! De praktiserende landbouwers op Statius hebben ook chronisch water nodig: hiervoor zouden cisterns (waterbakken) gebouwd moeten worden in de onmiddellijke nabijheid van landbouwvelden.

Statius heeft putten (welllen) maar de kwaliteit van het water laat in de meeste gevallen te veel wensen over om gebruikt te kunnen worden voor land - en tuinbouw. De meeste zijn te zout; er zijn zelfs wellen geschikt voor drinkwater maar ongeschikt voor tuinbouwdoeleinden. Daarnaast geldt nog dat hoe meer water men uit een wel haalt hoe zouter deze wordt. Een goede mogelijkheid voor bevloeiing ziet de heer Spijker in "drip-irrigation". Een hoofdbuis met zijtakken naar alle planten. Elke plant krijgt daarmee een constante hoeveelheid water, gaat beter groeien en het systeem bespaart 30 - 50% water! De Statiaanse proeftuin zal hiermee gaan experimenteren: het kost geld maar zeer waarschijnlijk loont het zich.

...mrs Dossett brengt haar oogst naar huis..

Behalve water- kent Statius ook landproblemen. Veel land is verkocht aan buitenlanders en wordt niet effectief gebruikt. Het zou prachtig zijn wanneer dit vrijgekocht kon worden voor land- en tuinbouwbedrijf- misschien door huren of leasen.

Als derde probleem komt de arbeid. 8% van de Statiaanse werkers heeft een baan bij DOW. Het is erg jammer maar veel bewoners zien in land - en tuinbouw slavenwerk waaraan zij niet meer wensen deel te nemen, vergetend dat elke aardappel die zij eten geproduceerd is door een "vrije" boer... Veel jonge mensen op het eiland vinden het werk op het land te zwaar. Willen wel op het land werken maar dan alleen maar in een airconditioned tractor! Mentaliteitsverandering is hoogst noodzakelijk.

AFZET

Ook de afzet, de markt kan een probleem vormen. Wanneer dit gerealiseerd kan worden, zullen de mensen zien dat land- en tuinbouw wel degelijk in onderhoud kan voorzien. De behoeften van het eiland kunnen worden geleverd, bovendien is geld te verdienen met de uitvoer van eigen produkten. Dit zou jonge mensen kunnen aantrekken.

Ter bescherming tegen geiten, schapen en andere dieren heeft een landbouwer draad nodig om zijn land af te bakenen: dit is erg duur. De Bovenwindse banken geven geen leningen hiervoor. De heer Spijker ziet wel een leenmogelijkheid bij de Cadec (Christian Action Development for Caribbean Areas), hoofdkantoor op Antiqua. Op Saba wordt dit met succes gedaan. De Cadec krijgt zijn financien oa van landen als Nederland, Belgie, Zwitserland en Canada - het is een kerkelijke instantie. Persoonlijke leningen tot fl 5000.- (bij meerdere participatie meer leenmogelijkheden) tegen een lage rente.

Nog meer problemen gelden. Ook windbrekers zijn nodig, overal waar geplant wordt, ter voorkoming van zoutige winden:".... alles waait verrot..." Bovendien wordt verdamping bevorderd door wind. Wanneer men bomen plant, verfraait dit ook nog eens de aanblik terwijl het tevens erosie voorkomt.

De bestaande proeftuin op St Eustatius heeft wel degelijk bestaansrecht. Niet alleen vanwege produktie maar vooral ook om de landbouwers informaties te verschaffen. De Statiaanse landbouwers dienen daarom de proeftuin te bezoeken, hun ogen de kost te geven en hun moeilijkheden bespreken. In de proeftuin worden verschillende soorten van eenzelfde groente geteeld om te zien welke het best is voor Statius. Ook worden er grondverbeteringsmethoden en grondbewerkingmethoden uitgeprobeerd die de landbouwers ten goede kunnen komen. Daarnaast zijn er ook bemestingsproeven, proeven met irrigatie-systemen en verschillende teeltwijzen. Het is de bedoeling dat de proeftuin gezien gaat worden als inlichtingscentrum voor landbouwers.

Als laatste punt het gewasbeschermingsproces. Om groenten te verkopen heeft men ook gekoelde opslagruimtes nodig (temperatuur 1à 2 graden Celsius); hierin zal voorzien moeten worden.

...de tuinbouw-expert Lou Spijker...

De heer Spijker werkt momenteel voor Saba en Statius. Aan St. Eustatius kan hij zes uren per week spanderen wat erg weinig is. Dit eiland is een eigen tuin- of landbouw-expert beloofd: het is te hopen dat deze spoedig komt.

...mr Grovell tussen zijn james...

Statius kan méér doen

ST EUSTATIUS ook in deze kerst-editie biedt Statius zich aan. Nog steeds een van de kleinste eilanden van de Nederlandse Antillen en nog steeds hulpbehoevend. Wij vroegen ons dit jaar af of Statius niet meer kan doen voor eigen behoeften en trachten een oplossing te vinden in land- en tuinbouw visserij en veeteelt. Ondanks de kleinheid zou het eiland veel meer "self-supporting" kunnen zijn wanneer meer aandacht besteed werd aan de drie genoemde punten. Vooral wat betreft land- en tuinbouw, plus visserij dient hulp van buitenaf te komen om de Statianen gelegenheid te bieden hun eiland te voorzien van dagelijkse noden in plaats van deze duur in te vliegen. Kan deze hulp geboden worden en willen meer Statianen zich daadwerkelijk inzetten voor de toekomst van hun eiland, dan zijn er mogelijkheden!

Weinig Statianen houden zich intensief bezig met land- en tuinbouw. Diegenen, die zich inzetten moeten hard werken voor dikwijls weinig, zeer weinig geld. Hard werkt bijvoorbeeld het echtpaar Dossett dat land huurt. Elke morgen even na vijven gaan ze op weg naar hun stukje land- en tuinbouw. Ze kampen met vele problemen: water, land, zaden, zon, afzet om maar een paar te noemen. Soms verzengt de zon het land en brengt dit niets op, soms verdorren de planten omdat het weken, maanden niet regent, soms regent het zo hard dat de planten wegspoelen. Zij, en andere hard werkende landbouwers hebben hulp nodig: de proeftuin, de land-en tuinbouw expert, de eilandelijke bestuurders, de centrale regering..............

Subsidies om het landbouwwerk te bevorderen, transportmogelijkheden creeeren naar afzetgebieden, beter materiaal, maar vooral water..

Kreeften betalen goed maar je kunt niet elke dag kreeften vangen zoveel je wilt - de visserij is ook een hard bestaan, vooral voor vissers die geen boot, geen motor en geen vispot hebben: de zogenaamde helpers. Ook veel en hard werken, voor weinig geld!

Veeteelt gaat dan het gemakkelijkst. Zorgen de dieren bij elkaar te houden een keer per dag water geven en voorkomen dat er gestolen wordt!

Helaas - mag gezegd worden - nemen teveel Statiaanse werkers genoegen met een baan bij DOW waar je - naar het schijnt - nauwelijks hoeft te werken voor een vast salaris. Helaas wordt nog steeds gedacht dat werken op het land te maken heeft met slavenarbeid. En als klap op, de vuurpijl zijn er helaas Statianen, die vee van Statiaanse veehouders stelen......

De Amigoe wil u een indruk geven van land- en tuinbouw, visserij en veeteelt op St Eustatius. Geen compleet beeld maar wel een beeld waaraan gewerkt kan worden, door Statianen, door experts van buitenaf, ten voordele van Statius.

(Jan Smid)

Nieuw slachthuis nog geen realiteit

St. Eustatius kent geen vleeskeuring

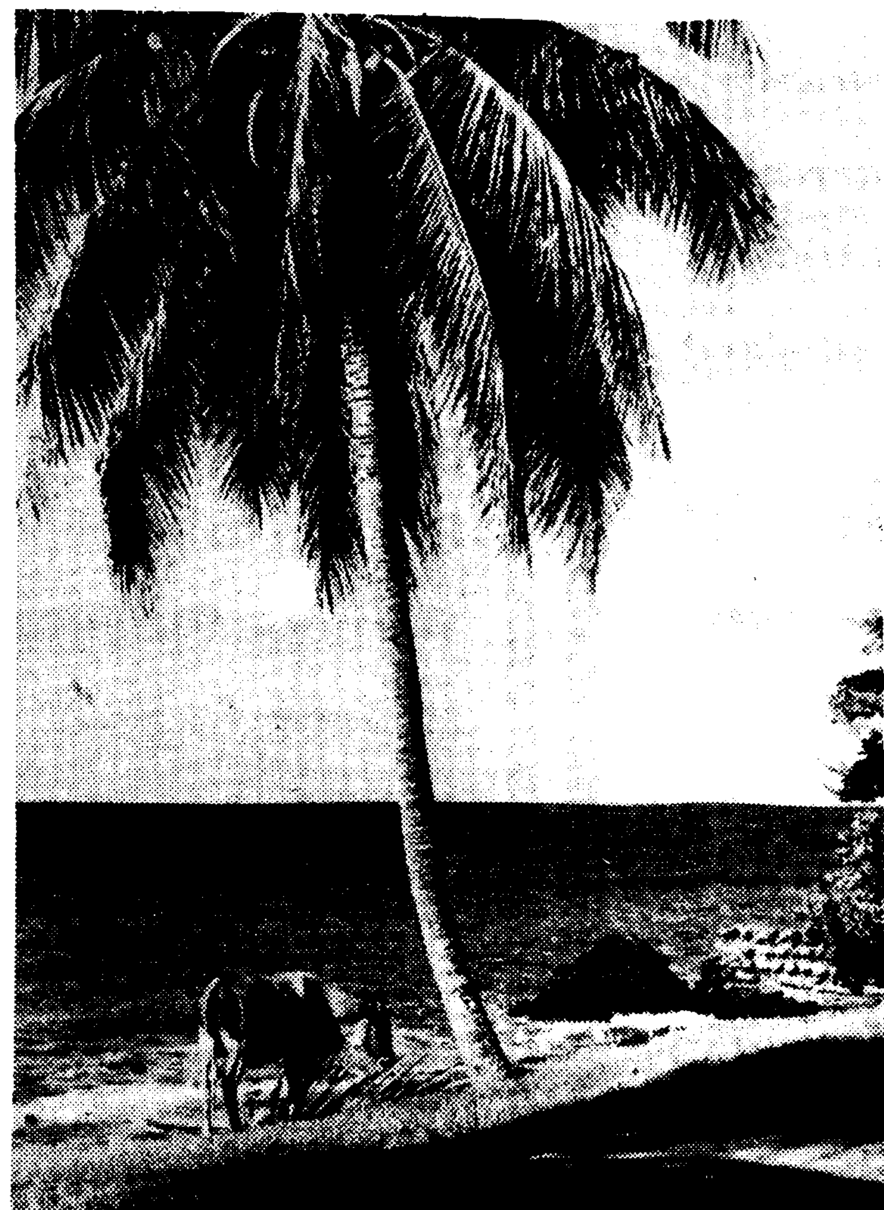
Op St Eustatius heeft praktisch iedereen wat vee. Maar liefst 90 Statianen hebben meer dan 10 beesten. Altijd is vee gehouden, het geeft een vorm van zekerheid want heeft men geld nodig dan verkoopt men een geit, een schaap, een varken of een koe. De Amigoe sprak met de heer Eric Henriquez, gedeputeerde en ook veehouder.

Veeteelt is voor hem een familiezaak; in de familie worden ongeveer 40 koeien gehouden, zo'n 400 schapen, 60 varkens en 20 geiten. Het houden van vee geeft veel minder werk dan landbouw en visserij. Meestal is er meer dan genoeg groenvoer voor de dieren op Statius en een keer water geven per dag is ook voldoende. De familie Henriquez houdt het vee in de omgeving van Zeelandia, er is een wel waar

(Vervolg op pag. 39)

...De Dinzey's: diefstal van vee grootste probleem...

...koe aan de baai...

...ezels, een aflopende zaak...

Statiaanse vissers niet eens met vastgestelde visprijzen

Over de visserij op Statius sprak de Amigoe met de heer Lloyd Courtar, één van de 12 booteigenaars en een van de 16 vissers van het eiland. Vissen wordt op Statius op twee manieren gedaan: met lijn en met pot. Gemiddeld genomen varen de boten twee keer per week uit, in het kreeften-seizoen zeker drie keer per week. Enkelen, waaronder de heer Courtar, vissen praktisch elke dag. In de vispotten gebruikt men huiden als aas voor kreeften, en voor het aantrekken van vissen dode sardientjes of ballyho's. Lloyd Courtar wil Japanse haring gaan proberen; deze is op St Maarten te koop en schijnt een goede beet te zijn.

Met zo'n tien vispotten en met lijnvissen erbij wordt er per boot zo'n 200 pond vis per week gevangen. Met de lijn wordt geaasd op red snappers op een diepte van 3 à 400m: een behoorlijk inspannend karwei daar het ophalen nogal wat tijd kost. Uiteraard worden meerdere haken gebruikt en bij voorkeur wachten de vissers met ophalen tot er meerdere vissen hebben toegebeten. Als de vis "aktief" is kunnen 3 - 5 vissen tegelijk naar boven worden gebracht. Red snappers wegen tussen 1 en 3 pond. Ook red hinds (diepte 50 - 100 m) wordt graag gevangen, evenals groupers, de black grouper vangt men meestal op 400 m of meer!, butterfish en old wives.

Twee à drie keer per jaar wordt er met de zogenaamde lange netten gevist op jacks. Twee lokale vissers hebben hiervoor de vereiste netten. De "jack-maanden" zijn april, mei en juni. Zo'n jack-vangst zou een toeristische attraktie kunnen zijn omdat veel mensen helpen. Soms is de opbrengst zo groot dat in allerijl een van de vissersbootjes naar St Kitts vaart om daar het overschot aan jacks te verkopen. Het afgelopen jaar heeft men weinig jacks kunnen vangen, de hurricanes van 1979 en die van dit jaar hebben veel strandzand weggenomen hetgeen misschien een van de oorzaken zou kunnen zijn.

Vispotten worden voornamelijk gebruikt voor het vangen van kreeften (lobsters) - zoals gezegd tussen november en mei -, in de "lobster-off-season" ook voor het vangen van vis. In de maanden januari en februari wordt soms 1000 pond kreeft per week gevangen. Dit geeft natuurlijk een goede opbrengst. De Statiaanse kreeften worden meestal naar St Croix en Puerto Rico gevlogen. Minder naar St. Maarten, hoewel de prijs er beter is, vanwege vervoersmoeilijkheden: de Winair schijnt niet te houden van de geur en vreest zout water. Van St Croix en Puerto Rico komen regelmatig privé vliegtuigen die wel graag kreeften meenemen. Eigenlijk zijn alle Statiaanse vissers kreeftvissers: betere betaling!.

Op St Eustatius wordt geen rekening gehouden met de maten van kreeften, zo vangt men ook (nog) rustig kreeften met eieren. De laatste zouden eigenlijk in een speciale pot opgeslagen dienen te worden tot de eieren losgelaten hebben. Deze speciale potten zijn reeds aanwezig en worden gebruikt om dieren op te slaan wanneer gewacht moet worden op vervoer.

MENTALITEITSVERANDERING

Mentaliteitsverandering is moeilijk: "Hij verkoopt lobsters met eieren, dus doe ik het ook....." Toch zijn de meeste vissers er wel voor dit veranderd te zien. In feite treft dit ei-probleem St Eustatius niet zo erg, daarom zouden er internationale lobster-regels dienen te komen.

De visprijzen op St Eustatius zijn "choice-fish" als red snappers en groupers fl 2,50 per pond; de zgn "pot-fish" kost fl 2,- per pond. De prijscontrole van de centrale regering vindt de heer Courtar niet terecht: er wordt geen rekening gehouden met de steeds verhogende benzineprijs terwijl de regering ook nooit iets voor de vissers gedaan heeft, evenals de eilandelijke regering trouwens.

Per uitvaart - pot en lijn - wordt gemiddeld genomen ongeveer voor fl 100,- aan vis gevangen. De verdeling is geregeld: 1 deel voor de boot, 1 deel voor de motor, en elke man zijn deel voor wat betreft het lijnvissen. Voor potvissen geldt op Statius de regel 50% voor de pot (eigenaar), de andere helft gelijke verdeeld onder boot, motor en personen. Bij voorbeeld: iemand gaat uit met zijn boot, zijn motor en haalt zijn net op met behulp van twee helpers: eigenaar 50% voor de pot, 10% voor de boot, plus 10% voor de motor en nog eens 10% voor hemzelf. Voor de helpers blijft elk 10% over. Dat wil zeggen dat deze helpers per trip van fl 100,- voor ongeveer fl 10,- aan vis krijgen, belachelijk weinig voor de 5 - 6 uur durende hulp. Toch gaan de helpers mee want in het hoogseizoen van de kreeften kunnen 10% fl 200 per week betekenen! Gaan ze op de vistrippen niet mee, dan worden ze bij de kreeftenvangst ook niet uitgenodigd: gewone vis betekent armoe troef! Een oude regel die nog steeds gerespecteerd wordt. De heer Courtar is het er niet mee eens maar het is moeilijk gewoonten te veranderen.

SAMENWERKING

Lloyd Courtar gelooft in visserij op Statius. De noden: goede boot, goede motoren en dagelijks onderhoud kosten veel geld. Bank-leen-mogelijkheden zijn er niet en de centrale regering helpt niet. Andere noden als afzetgebied en opslagplaatsen zijn moeilijk individueel te verwezenlijken: samenwerking is vereist en hulp van buitenaf.

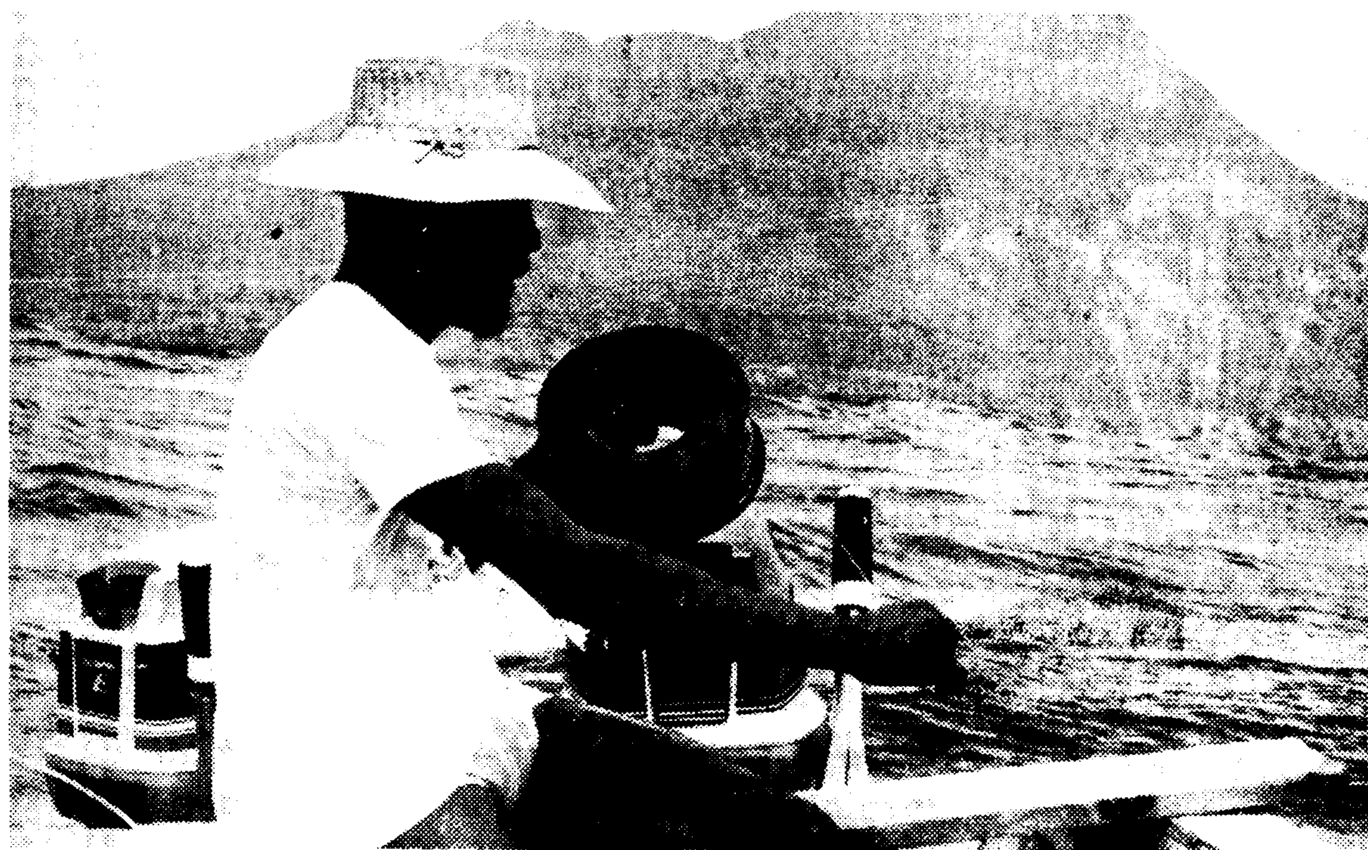
Ten aanzien van visvergiftiging merkt de heer Courtar op dat dit vroeger veel vaker voorkwam dan tegenwoordig. Volgens hem ligt dat eraan dat de mensen hun vissen nu beter behandelen. Er zijn vrieskisten aan boord van de boten en buitenboord motoren kunnen de vissen snel aan wal brengen. Sommige vissoorten zijn bekend voor moeilijke visvergiftiging, zoals barracuda's sommige soorten jacks en soorten groupers. Op St Eustatius zijn de laatste jaren maar zeer weinig gevallen van visvergiftiging voorgekomen en wat er was betrof voor 80 procent barracuda. Met onvoorzichtigheid als belangrijkste reden.

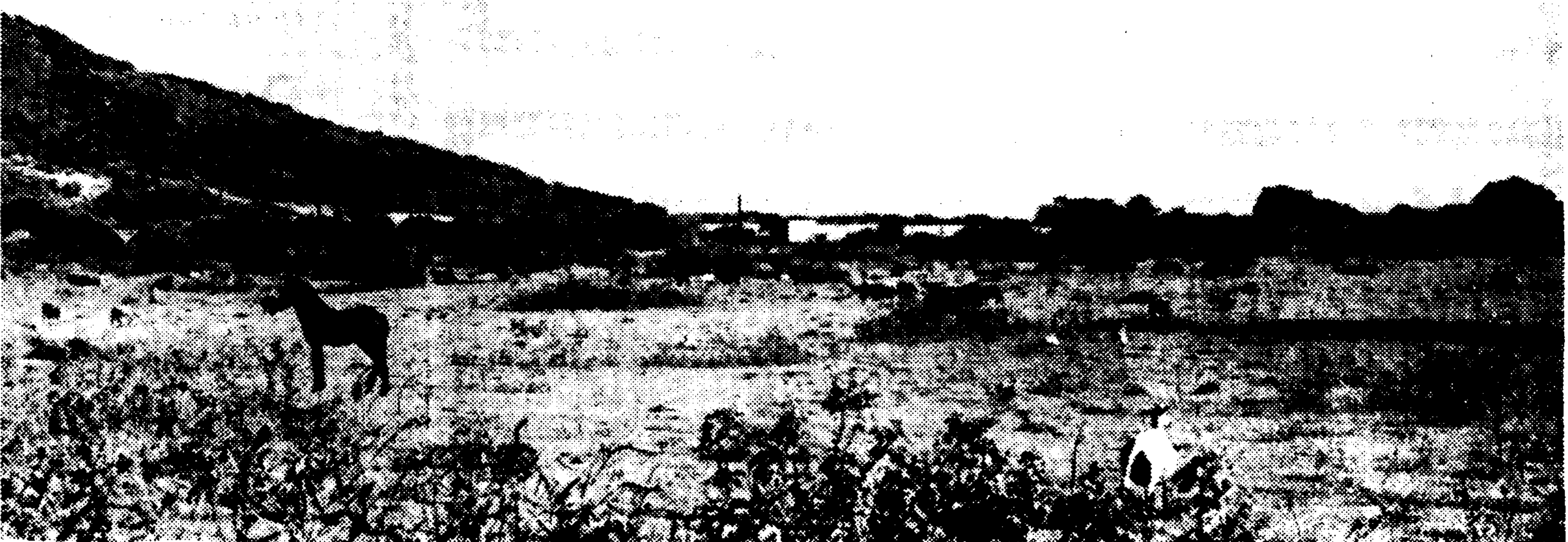
...een schrale vangst na vier uur vissen...

...na het vissen de boot aan land trekken, ook een zwaar karwei...

...Lloyd Courtar aan de lijn...

... Vrijheid voor het vee...

(Vervolg van pag. 37)

water met een benzinepomp naar boven wordt gehaald.

Ter verbetering van het koeienras zijn gedurende de laatste tien jaren twee stieren uit Holland op Statius gekomen: de eerste arriveerde in 1971 en de tweede dit jaar april. Goede Statiaanse koeien worden met deze fokstieren gekruist evenals koeien uit St Croix afkomstig. De stieren worden dus behoorlijk bezig gehouden.

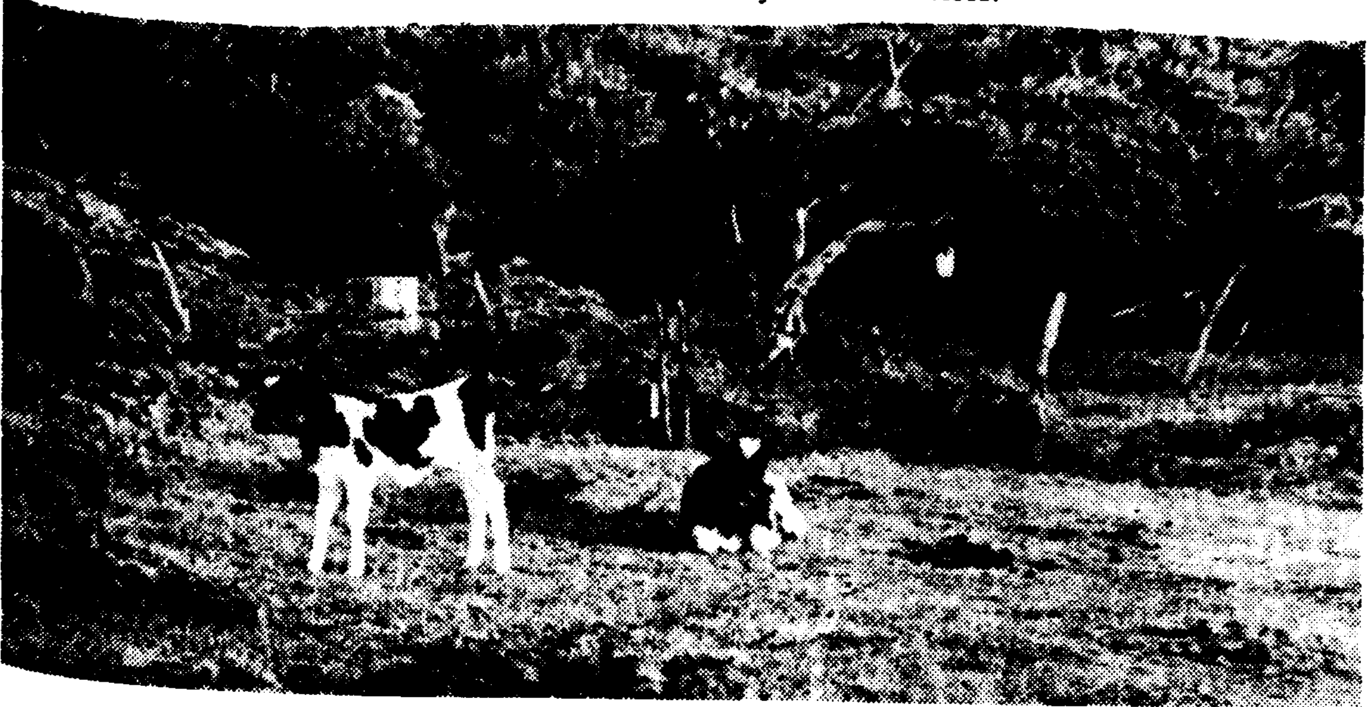
In verband met de schapenteelt is de zogenaamde black-belly-race ingevoerd: een flink schaap met goed vlees. In de Statiaanse proeftuin worden deze black-bellies gehouden en ook door enkele particulieren. De Henriquez familie haalde ze van St Kitts. Rasvarkens hebben de Statiaanse varkens meer leven (en vlees) ingeblazen. Er zijn nog geen nieuwe, betere geitensoorten ingevoerd maar hieraan wordt wel gewerkt. Ook hiervoor geldt: hoe rasechter het vee hoe beter de opbrengst.

Zo nu en dan komt er een boot van Guadeloupe om vee op te kopen. Gemakshalve wordt de kapitein van deze boot de "Fransman" genoemd. Hij koopt Statiaans vee voor de eilanden Guadeloupe en Martinique. Statius verkoopt stieren aan Saba.

Grondproblemen hebben de veehouders nauwelijks. Het meeste vee loopt vrij rond op gouvernementsgrond. Dit "vrij rondlopen" geeft de landbouwers wel problemen: de geiten en schapen doen zich te goed aan hun produkten. Het afbakenen van weiden is erg duur, de meeste veehouders hebben daar geen geld voor alhoewel er wel zijn die hun dieren achter de draden weten te houden, zoals de heer Charles Arnaud en de Henriquez familie.

VLEESPRIJZEN

De vleesprijzen liggen op Statius als volgt: fl 2.75 per pond voor schapen en geiten, fl 2,50 - fl 3,00 per pond voor rundvlees (hangt af van deel) fl 2,75 per pond voor varkensvlees.

...twee kalveren...

Vlees wordt op Statius momenteel niet gekeurd. Hierdoor kan niet verkocht worden aan de hotels op St Maarten of aan de super-markts aldaar. Vanaf 1974 is Statius een nieuw slachthuis beloofd omdat het oude totaal niet meer funktioneert. Dit is nog steeds niet gerealiseerd hoewel de plannen in Nederland zijn. Het eiland zou er erg mee geholpen zijn omdat er dan beter geslacht kan worden, onder hygienischer omstandigheden en met de mogelijkheid het vlees gekeurd te krijgen, hetgeen betekent dat dan wel uitgevoerd kan worden naar de hotels en supermarkts op St Maarten. Overigens ligt het in de bedoeling dat het nieuwe slachthuis in Concordia gebouwd gaat worden, naast de leerlooierij van de Artisan Foundation. Het oude slachthuis, the Stall, zal omgebouwd worden tot marktplaats met koelcellen.

LOOIERIJ

Tevens zullen daar dan groenten verkocht kunnen worden. De huiden van het slachtvee gaan direkt naar de looierij; de Artisan Foundation maakt er leerprodukten van.

DIEFSTAL

Veel waterproblemen kennen de veehouders niet, het hele jaar door heeft men genoeg water - droge periodes uitgezonderd-.

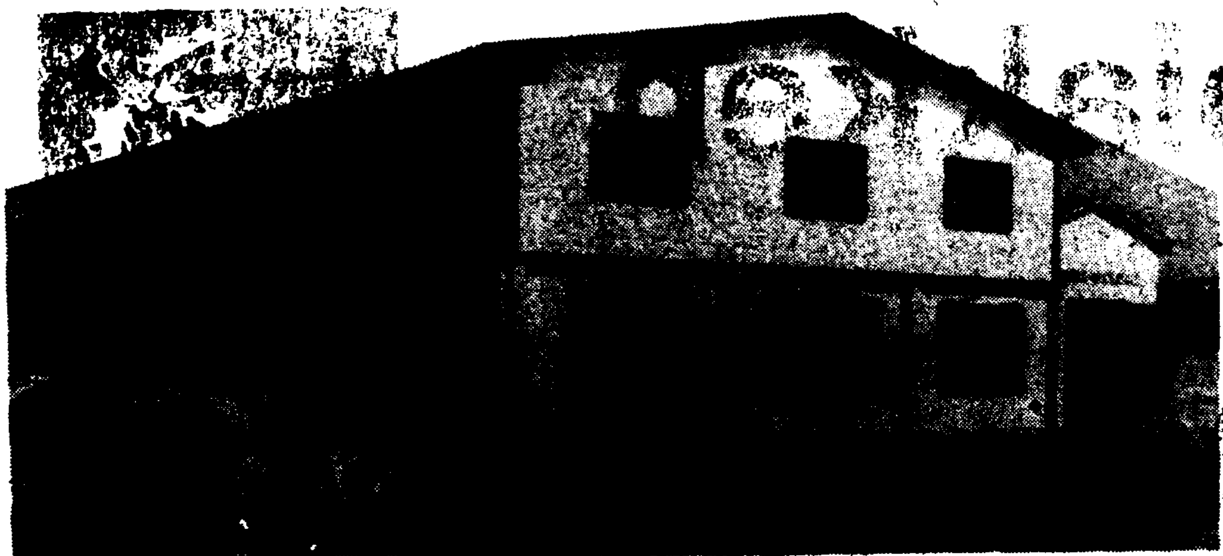
Zoals vermeld ook geen grondproblemen. Het grootste probleem van de veehouders is diefstal...... Officieel mag alleen in het slachthuis geslacht worden. Er zijn Statianen die de wet in eigen hand nemen en Statiaans vee stelen, van eigen mensen. Deze kwalijke praktijken zijn moeilijk te achterhalen daar vee wel gemerkt wordt maar op een dusdanige wijze dat de merktekens gemakkelijk verwijderd, of veranderd kunnen worden: een moeilijke zaak voor de politie om diefstal te constateren. Een modernere manier van merken zou goed op zijn plaats zijn op Statius.

Op Statius zijn naast het grote vee twee kippenfarms: die van de heren Hubert Lijfrock en Wendell Pompier. Deze kunnen in de toekomst Statius voorzien van eieren en kipprodukten. Misschien zal ook uitgevoerd kunnen worden.

Tenslotte zijn er nog ezels. Ze worden nog wel gebruikt maar steeds minder. De "Fransman" koopt ze wel. Paarden zijn er op Statius niet veel en dan nog alleen voor het rijgenot.

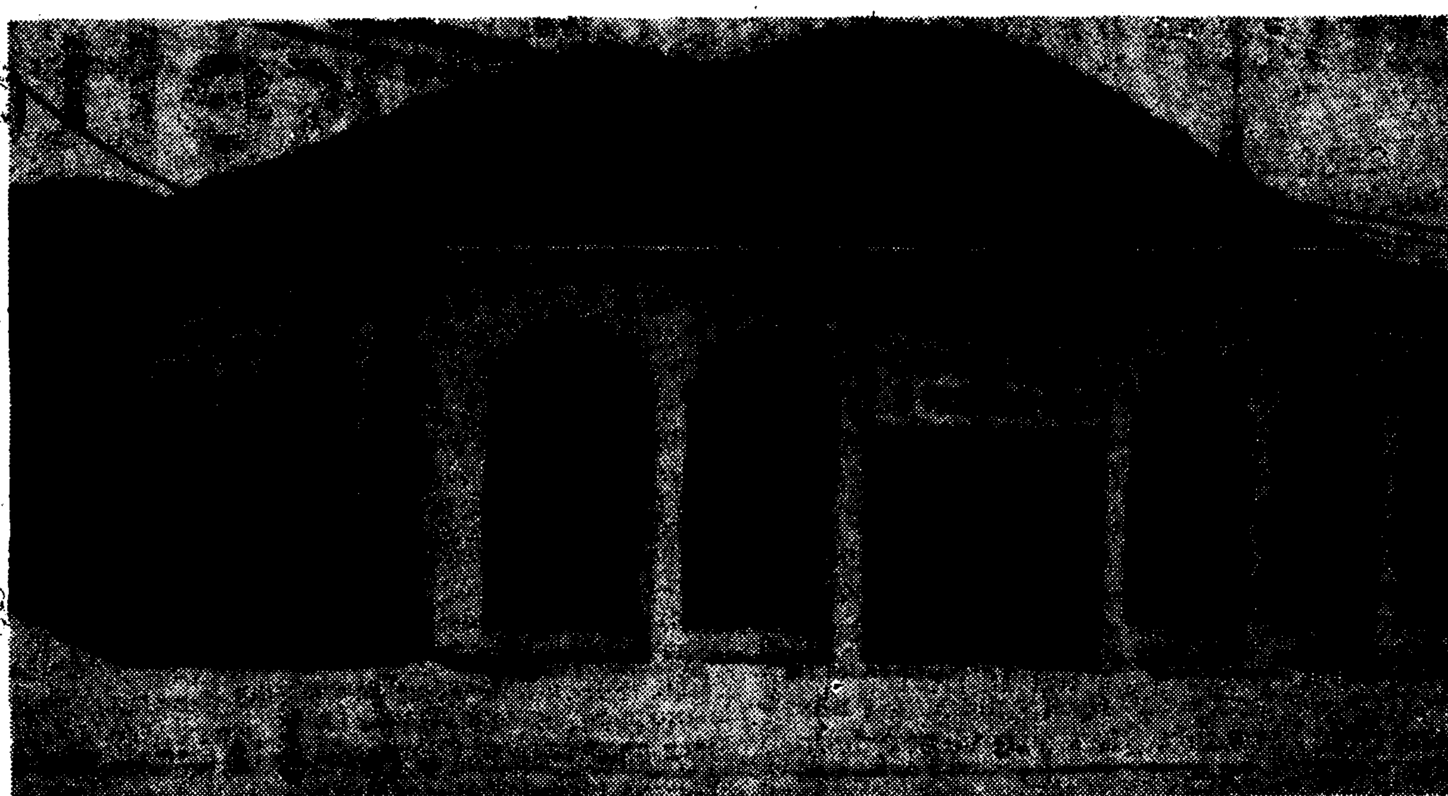
...twee koeien aan de baai...

MERRY CHRISTMAS
and
HAPPY NEW YEAR

Thanks for your patronage, in 1981 again at your service.

MAYNARD'S AGENCIES
(Rupert Maynard)
Sint Maarten
Representatives of: Singer, Guiness, Robin Hood Flour, Baby Johnson Producten, Red Path Sugar, etc. etc.

A MERRY CHRISTMAS TO ALL!

Hope you have just the brightest, happiest kind of Christmas. You've been great to us over the year, and we've enjoyed serving you! Here's to a happy holiday for everyone!

Happy New Year **At your service in 1981**

Caribe Lumber & Trading
St. Maarten

Have a bright and happy holiday!

Het **BESTUURSCOLLEGE VAN SINT MAARTEN**

wenst de gehele Antilliaanse gemeenschap in het algemeen en die van Sint Maarten in het bijzonder

PRETTIGE KERSTDAGEN EN VOORSPOEDIG 1981

Moge het nieuwe jaar — mede dank zij onze gezamenlijke inspanningen — alles brengen wat wij ervan verwachten voor ons gezin, zaken en Sint Maarten.

Merry Christmas
and
Happy New Year
to you all but specialy
to our voters and their families

Democratic Party
St. Eustatius

Merry Christmas
Happy New Year

It's time to greet our many friends and listeners and wish them the best.

Management and Staff of
Windward Islands Broadcasting
Voice of St. Maarten — PJD-2

Merry Xmas
Happy New Year

We're sending our best wishes to all our employees and clients. Thanks so much for letting us serve you.

N.V. Gemeenschappelijk Elektriciteitsbedrijf "Bovenwindse Eilanden"
Sint Maarten - Sint Eustatius - Saba

Merry Christmas
Happy New Year

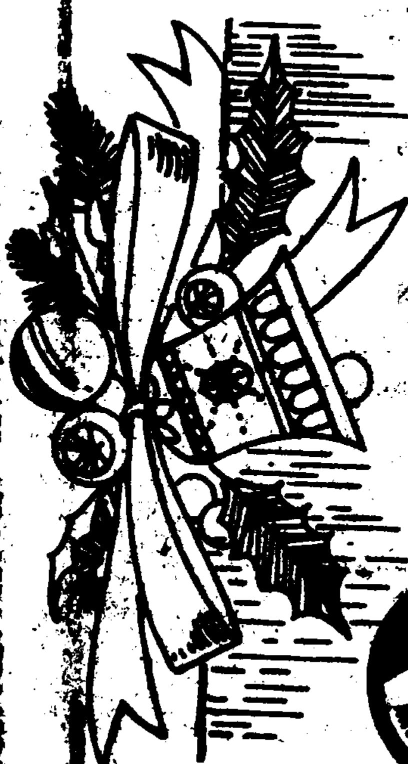
Golden Rock Trading
Rental Cars
James E. Maduro, St. Eustatius.

Thank you one and all for your gift to us — your good friendship and loyal patronage. And among your gifts, please count our renewed pledge to serve you faithfully in time to come, and our heartiest Christmas wishes.

THE WINDWARD ISLANDS BANK LTD.
St. Maarten

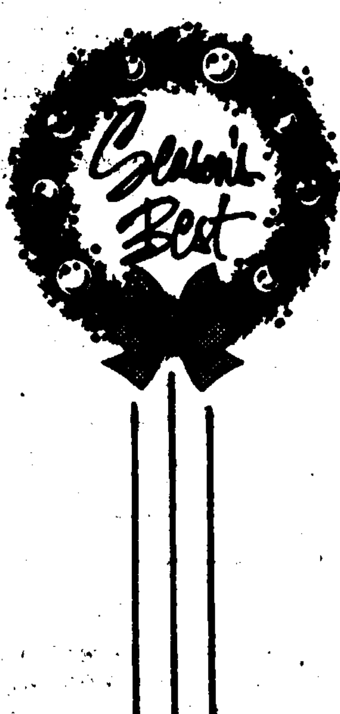
Wij bieden onze kiezers en aanhangers en de gehele bevolking van de Bovenwinden in het algemeen en Sint Maarten in het bijzonder

PRETTIGE KERSTDAGEN
en
VOORSPOEDIG NIEUWJAAR

Ook in 1981 zullen wij dank zij de steun van U allen Sint Maarten blijven leiden noor voorspoed en vooruitgang.

Namens
DEMOCRATISCHE PARTIJ SINT MAARTEN
Claude Wathy, president

Merry Christmas and Happy New Year

Editor and Staff
WEEKLY
NEW AGE
St. Maarten

Het hert op de gobelin

[illegible] van COLA DEBROT [illegible] Kerstkrant 1980)

[illegible] ZIJT GEEN hert [illegible] anders [illegible] gij wel [illegible] van zich [illegible] te vergeten en [illegible] in de herfst, seizoen [illegible] [illegible] [illegible] op dunne poten maar [illegible] in 't landschap met [illegible], die steeds meer [illegible] rondom het ranke [illegible] rijk gewei vertakt als [illegible] hout dat vurig naar [illegible] snakt. Het [illegible] wordt slechts onder- [illegible] voor de sexe waarvan [illegible] huivert als 't [illegible] behekaen. Waar [illegible] lucht vandaan? Die [illegible] van bronstige honden, [illegible] weer belust op rood- bloed uit verse wonden. Het dier begint zijn draf, eerst als een vorm van spelen, een tijdverdrijf om zich vooral niet te vervelen. Het wordt galop. Het is geraden op te passen voor dit gejank met tussendoor een zwaarder bassen. Het wordt een wilde vlucht. Hij poogt nog te ontglippen met sprongen over diepe waters, hoge klippen. Ergens moet zijn een plek beveiligd voor gevaren, diep-warme plek, waar het geen vijand moog ontwaren. Gij zijt geen hert gelijk, dat jagers bij het dalen der zonschijf ergens op een rotspiek achterhalen. Of zijt gij wèl het hert, dat door het snijdend lood nog met een laatste sprong omkantelt naar zijn dood?

COLA DEBROT

Etiketten plakken

Het zou al een heel mooi ding zijn
als wij onze vooringenomenheden
eens konden inleveren;
of als wij met tenminste een aantal
zogenaamde vanzelfsprekendheden
eens definitief konden afrekenen:

65-plussers behoren eigenlijk
niet meer mee te doen;
homofielen zijn een beetje griezelig;
alleenstaanden zijn altijd
verschrikkelijk eenzaam
en alles behalve te benijden;
zwarte mensen zijn lui
en onberekenbaar
en Joden zijn gewiekst
en weinig te vertrouwen;
zieken en gehandikapten vinden we
vanzelfsprekend zielig, want
„gezondheid is toch maar alles,";
met arbeiders valt niet
verstandig te praten
en mensen uit de sjieke buurt
zijn altijd bekakt;
eens een dief, altijd een dief.........
Enzovoort.

Hoe raken we bevrijd
van ons stereotypisch denken,
van onze vastgeroeste denkbeelden
van onze haast onveranderlijke
karakteriseringen?

Het schijnt niet anders te kunnen
dan dat wij aan dingen en mensen
labels en etiketten ophangen.
Of we persen hen in matrijzen
en mallen en dan
moet het maar passen.

Procrustuslied

De Griekse mythologie vertelt
van de reus Procrustus,
de „ledenrekker".
Dit gedrocht vierde zijn reuzekracht
bot op argeloze voorbijgangers, die hij
met [illegible]
Hij bezat twee ledikanten:
een heel lang,
het andere heel kort.
Wanneer dan de tijd
voor de nachtrust gekomen was,
leidde hij de gast
in één van zijn beide slaapkamers.
Was de gast van een grote lichaamsbouw
dan wees hij hem het korte bed.
De ongelukkigen werden dan wel
de benen afgehouwen voor zover
die buiten het ledikant staken.
Lieden met een klein lichaam
kwamen in het grote bed terecht.
Ze werden er passend voor gemaakt
doordat hij ze uitrekte en wel zo lang
totdat ze de geest erbij gaven.

Vandaar dat de zegswijze
[illegible]
„iemand op het Procrustusbed leggen".
Waarmee bedoeld wordt:
iemand oneerlijk, weinig respektvol
[illegible] inpassen in een standaardmaat;
iets of iemand op een zodanige wijze
beoordelen, bekijken of bekritiseren
dat het dodelijk is.

Wetenschappelijk?

Zo werken we voortdurend
en maar wat graag met typologieën:
die is an typisch een debiel;
dat is typisch ten voeten uit
een crimineel;
die is er typisch een uit het CDA
of typisch een uit de PPR;
de een vinden we typisch rechts,
de ander typisch links.

Mensen typeren we als behoudend
of juist als vooruitstrevend:
de man des huizes laten we
typisch deze rol spelen,
terwijl we van de vrouw
een typisch ander gedrag verwachten.
Daarmee is hij of zij
in een hokje gezet,
in een bepaald schema gedacht
in een kategorie ondergebracht.
Dat is handig en verstandig:
zo krijg je tenminste overzicht.

Want de wetenschap
gaat net zo te werk:
die tracht dingen te rubriceren,
te benoemen en in klassen
en groepen in te delen.

Wat kan daar nu tegen zijn?
Kritisch onderscheid maken
is toch goed en redelijk!
Het betekent dat je exact weet:
dit hoort bij dit
en dat hoort bij dat.

Of oppervlakkig?

Ja, wat kan men daar
echt op tegen hebben?
Maar..............misschien zou het toch
kunnen wezen dat mensen en dingen
meer zijn dan ze zijn!
Zijn mensen niet als ijsbergen?
Het grootste deel van de ijsbergen
ligt onder de waterspiegel.
Dat kun je met het blote oog niet zien.
Maar daarom is het
niet minder werkelijk.

Wat wij van elkaar
menen te zien en te kennen
is maar een klein stukje.
Het DIEPSTE kun je niet bekijken
betasten of begrijpen.
Je bent niet zo gauw met iemand klaar,
zo in de trant van:
ziezo, dat is 'm,
zo'n type is dat!

Ook schrijvers krijgen
snel een etiket
een stempel opgedrukt:
ze vertegenwoordigen dan typisch
deze of gene richting.
Daarmee is de auteur gekarakteriseerd.
Hij krijgt de kenmerken toegeschreven
van een bepaalde stroming,
maar aan het specifieke eigene,
aan de eigen boodschap,
het eigen geluid,
het eigen perspektief
gaat men lichtvoetig voorbij.
De Nijmeegse theoloog
Edward Schillebeeckx
in zijn jongste boekje
„Tussentijds Verhaal"
beklaagt zich er min of meer over
dat hij ook door recensenten
te gemakkelijk in een hoek wordt gezet
waar hijzelf helemaal niet in wil.

Waar zou dat zakelijke,
nuchtere en koude denken
toch vandaan komen?
Heeft het misschien
met oppervlakkigheid van doen?
Is het niet
je er met een Jantje van Leiden
van af willen maken?
Deze wijze van denken
kan alles behalve een weg zijn
om dingen en mensen recht te doen,
ze een kans te geven,
ze tot hun recht te laten komen.

De kaders doorbreken

Op die manier wordt uit alles
het GEHEIM weggehaald;
niets is meer verrassend.
Alles wordt voorspelbaar:
we weten het immers al!
Ik heb je toch altijd al gezegd
dat het zo zou gaan;
ik ken hem toch!

Ligt het voor de hand
dat christenen dit spel meespelen?
Een belangrijke weg
naar het ZELF van de dingen
en de mensen is juist:
de sleur, de gewoonte
in het denken te doorbreken:
Jan is Jan en een boom is een boom.

Kinderen en dichters
doorbreken de kaders
waarin wij alles persen,
het rasterwerk, de schema's,
waardoor niets meer
tot zichzelf kan komen,
ook de mens niet.
Nodig is: anders te kijken
naar mensen en dingen
ze niet wegdrukken onder vooroordelen
maar ze de ruimte geven
opdat ze zich tonen zoals ze zijn.

Niet oordelen

Wat de figuur van Jezus Christus
zo aantrekkelijk en zo dierbaar maakt,
is, dat Hij zich
aan voorbarig oordeel
in geen enkel opzicht schuldig maakt.
Op diverse plaatsen in de evangeliën
horen we Hem waarschuwen:
oordeel niet!

In de Griekse grondtekst wordt daar
het werkwoord KRIENEN gebruikt,
waar weer ons woord KRITISCH
vandaan komt:
kritisch kijken en oordelen,
kritisch de dingen bij hun naam noemen.
Wees daar voorzichtig mee, zegt Jezus,
want je zit er meestal gauw naast!

(Mat. 7.1; Lk. 6, 37)

Oppervlakkig en snel
mensen en dingen inschatten
is een riskante zaak.
En Jezus laat zich nog ontvallen:
„Ook de Vader oordeelt niet" *((Joh. 5, 22)*
Dat klinkt heel wonderlijk.
Want je zou toch denken, dat juist God
de meest aangewezene is om te oordelen.
God zelf brengt respekt op
voor het eigene van ieder schepsel,
voor de uniekheid van iedere mens.
Oordelen laat Hij aan de Zoon over,
die immers midden tussen de mensen in staat.
Die mag het voor de Vader doen.
Maar de Zoon gaat met die volmacht
ontzettend behoedzaam om!

Liefdevol aankijken

Jezus keek de dingen
en de mensen liefdevol aan,
zijn blik maakte geen slachtoffers *(Mc. 20, 21)*
Zijn kijken was heel bijzonder,
Zijn luisteren ook.
Want om het GEHEIM op te merken
heb je een apart oog nodig,
een open en ontvankelijk hart,
je moet een en al oor zijn.

Jezus ontdekte zo
[illegible]
en Maria Magdalena en Nikodemus
en Levi de tollenaar
en noem ze maar op.
En zij ontdekten
wie Jezus voor iemand was.
Ze bloeiden voor elkaar open.
Deze mensen gingen ook
voor zichzelf open.
Zij werden gered en verlost:
ze werden aan zichzelf teruggegeven.

Hij ZAG iemand
aan het tolhuis zitten................lezen we *([illegible])*
En we horen Hem nog zeggen:
Let eens op de vogelen des hemels
en kijk eens naar de lelies
in het veld...................*(Mt. 6, 26v; Lc. 12, 24v)*
Jezus' houding tegenover conventies,
regels, instituties en gewoonten,
dingen, planten, dieren en mensen
is verre van conventioneel,
maar in hoge mate juist origineel,
fris en onbevangen.
Hij kijkt niet zoals anderen kijken.
Hij praat anderen niet na.
Hij schikt zich niet
naar de heersende mening.
Als niemand meer
ook maar iets in je ziet,
gaat Hij naast je staan
en neemt Hij het voor je op.

Echte solidariteit

We staan aan de vooravond van Kerstmis,
We vieren weer de geboorte van Jezus.
In hoeverre laten we ons door Hem
[illegible]

[illegible]
[illegible] grote solidariteit.
[illegible]
[illegible]
[illegible] de [illegible] voor
[illegible]
[illegible]
als je [illegible]
[illegible]
met een bejaarde, met een kind,
met je eigen partner, een [illegible],
of met je [illegible]
die [illegible]
als je [illegible] bent
ze in hun eigen taal aan te spreken
en ze te nemen zoals ze zijn.

A. [illegible]

Wijlen aartsbisschop Romero:

Onze plicht is bij het volk te zijn

EEN PAAR WEKEN voor zijn dood werd de aartsbisschop van San Salvador mgr. Oscar Romero door de katholieke universiteit van Leuven, waar eens ooit ook de Colombiaanse priester-guerrillastrijder Camilo Torres heeft gestudeerd, benoemd tot ere-doctor in de theologie. Bij die gelegenheid ontvouwde mgr Romero zijn denkbeelden over "de politieke dimensie van het geloof vanuit een keuze voor de armen". Niet lang na zijn terugkeer in El Salvador moest hij deze stellingname tegen het geweld van rechts en links en vóór de armen met de dood bekopen. De moordenaars zijn nooit gevonden. Dat waren niet alleen degene die de trekker overhaalden, maar misschien wij allemaal wel.

Toespraak van mgr Oscar Romero, aartsbisschop van San Salvador (El Salvador), bij zijn promotie tot eredoctor in de theologie aan de katholieke universiteit van Leuven, 2 februari 1980.

Op voorstel van de universiteit heb ik de eer in het kader van de Theo Lefèvre-leerstoel een ervaring en bezinning te ontwikkelen rond het belangrijke thema van de politieke dimensie van het christelijk geloof.

Ik heb niet de bedoeling, en u mag dat ook niet van mij verwachten, als een technicus in de politiek of een groot deskundige in de theologie hier, theoretisch, geloof en politiek in hun onderlinge verhouding te behandelen. Ik zal eenvoudig tot u spreken als een herder die samen met zijn volk een mooie en harde waarheid heeft geleerd, namelijk dat het christelijk geloof ons niet van de wereld scheidt, maar ons er helemaal inbrengt; dat de kerk geen verschansing is welke tegen de wereld is opgeworpen, maar dat ze Jezus volgt, die leefde en werkte, streed en stierf in de wereld, in de 'polis'. In die zin wil ik het hebben over de politieke dimensie van het geloof, meer nauwkeurig *over de terugslag van het geloof op de wereld, en over de terugslag van de wereld op een geloof dat in die wereld een rol wil spelen.*

EEN KERK IN DIENST VAN DE WERELD

Van het begin af moet het duidelijk zijn dat het christelijk geloof en het optreden van de kerk altijd een sociaalpolitiek weerslag heeft gehad. Door actie of verzuim, door samenwerking met de een of andere sociale groep hebben de christenen altijd invloed uitgeoefend op het sociaal-politieke geheel van de wereld waarin ze leven. Het ware probleem is hoe die sociaal-politieke invloed moet zijn om aan echt geloof te beantwoorden. Als eerste - nog algemene - gedachte wil ik de intuitie van het Tweede Vaticaans Concilie naar voren brengen die aan de basis ligt van het huidige kerkleven. Het wezen van de kerk is te vinden in haar zending van dienst aan de wereld, in haar zending om die wereld in zijn totaliteit te bevrijden, en dat te doen in de geschiedenis, dat wil zeggen hier en nu. De kerk is er om solidair te worden met de verwachtingen en de vreugden, met de angsten en het verdriet van de mensen. De kerk is er, zoals Jezus, om 'aan armen de blijde boodschap te brengen,..... de verdrukte harten te genezen, om te zoeken en te redden wat verloren was' (Lumen gentium, 8 *Katholiek Archief 20* (1965), *696*).

DE WERELD VAN DE ARMEN

De zojuist aangehaalde woorden van het concilie kent u. Verschillende van uw bisschoppen en theologen hebben in de zestiger jaren er veel aan gedaan om aldus het wezen en de zending van de kerk voor te stellen. Mijn inbreng zal nu zijn om deze mooie bepalingen concreet te illustreren vanuit de eigen situatie van een klein latijns-amerikaans land, dat typisch is voor wat men tegenwoordig de derde wereld noemt. Om het kort en goed in één zin te stellen: voor ons is de wereld in dienst waarvan de kerk moet staan, de wereld van de armen.

Onze Salvadoriaanse wereld is geen abstractie, is niet zomaar de 'wereld' zoals ontwikkelde landen als het uwe dat verstaan. De overgrote meerderheid van de mannen en vrouwen van mijn wereld zijn arme en onderdrukte mensen. En dié wereld, zeggen wij, geeft ons de sleutel om te begrijpen wat het christelijk geloof en het optreden van de kerk moet zijn, en om er de politieke dimensie van te ontdekken. De armen zeggen ons wat de wereld is en wat de dienst van de kerk aan de wereld is. Zij zeggen ons wat de 'polis' is, en wat het voor de kerk betekent daarin, in de wereld, te leven. Staat me daarom toe vanuit de armoede van mijn volk dat ik hier vertegenwoordig, eerst kort uit te leggen hoe de kerk bij ons in de wereld optreedt, en daarna gaan we vanuit de theologie nadenken over het belang van die zeer reele, culturele en sociaal-politieke wereld voor het geloof van de kerk.

Wijlen aartsbisschop Romero

HET OPTREDEN VAN DE KERK IN HET AARTSBISDOM SAN SALVADOR

De laatste jaren heeft het aartsbisdom in zijn pastorale activiteiten een lijn gevolgd die alleen maar uitgelegd en verstaan kan worden als een zich toekeren naar de wereld van de armen in hun concrete bestaan.

a) Binnentreden in de wereld van de armen

Zoals elders in Latijns Amerika zijn na jaren, eigenlijk eeuwen, de volgende woorden van Exodus tot ons doorgedrongen:

'Het geweeklaag van mijn volk is tot Mij doorgedrongen, en de verdrukking waaronder het lijdt heb Ik gezien' (Ex. 3,9)

Deze bijbelwoorden hebben ons nu doen inzien wat altijd al bij ons geweest is, maar wat verborgen bleef, zelfs voor de blik van de kerk. We hebben zo geleerd wat het grote feit is van onze tijd, en in Medellin en Puebla hebben we daar een oordeel over uitgesproken: 'Deze ellende, die algemeen is, is een onrechtvaardigheid die ten hemel schreit' (Medellin, Gerechtigheid 1 vgl. *Katholiek Archief 23* (1968), 1149).

In Puebla hebben we verklaard: 'de meest vernietigende en vernederende gesci is, de situatie van onmenselijke armoede waarin miljoenen latijns-amerikanen leven en die in haar uitdrukking vindt bijvoorbeeld in de kindersterfte, het gebrek aan adequate behuizing, problemen met de gezondheid, hongerlonen, werkloosheid en gebrek aan werkgelegenheid, ondervoeding' (Puebla, 29 Dossier bij 'Archief van de Kerken,' n. 10, *Slotdocument van Puebla)*

Die werkelijkheid zien, en erdoor geschokt worden, dat heeft ons niet van ons geloof afgebracht, maar heeft ons naar de wereld van de armen toegekeerd. Daar was onze plaats. Het was de eerste echte stap om helemaal in de wereld van de armen binnen te treden. In die wereld hebben we de gezichten gezien van de arme mensen, zoals Puebla het zegt (Puebla 31-39). We hebben gezien dat de landelijke bevolking geen land heeft en geen vast werk, dat er in hun hutten geen water is en geen licht, dat moeders er bevallen zonder hulp, en dat er voor de opgroeiende kinderen geen scholen zijn. We hebben de werklieden gezien zonder arbeidsrecht, die ontslagen worden als ze aandacht vragen, en die de slachtoffers zijn van koude, economische planning. We hebben de moeders en echtgenoten leren kennen van mensen die 'verdwijnen' en van politieke gevangenen. We hebben de krotbewoners ontmoet die leven in een ellende die alle verbeelding overtreft, in de onmiddellijke en vernederende nabijheid van luxewoningen. In die wereld zonder menselijk gezicht, welke vandaag het teken is van de lijdende dienaar van Jahwe, is de kerk van mijn aartsbisdom binnengetreden. Het moge niet triomfantalistisch klinken, want er ontbreekt ons nog veel. Toch zeg ik het met vreugde, want we hebben ons ingespannen om daar niet aan voorbij te gaan, we zijn niet om de gekwetste heengegaan, maar zoals de barmhartige samaritaan bekommeren wij ons om hem.

De wereld van de armen binnengaan, dat betekent voor ons én incarnatie, én bekering. We kwamen er niet toe de nodige veranderingen in de kerk en in de pastoraal, in de opvoeding, in het religieus en priesterlijk leven en in de lekenorganisaties door te voeren toen we ons binnen de kerk bewogen. Nu we in de wereld van de armen zijn binnengetreden slagen we daarin.

b) Aan de armen de blijde boodschap brengen

Die ontmoeting met de armen heeft ons opnieuw de hoofdwaarheid van het evangelie leren ontdekken dat Gods woord ons oproept tot bekering. De kerk heeft een blijde boodschap voor de armen. Ze hebben altijd slecht nieuws gehoord en ze hebben altijd het ergste beleefd, maar nu horen ze door de kerk deze woorden van Jezus: 'Het rijk van God is nabij', 'Zalig de armen want hen behoort het rijk Gods'. En zo hebben zij een blijde boodschap voor de rijken: dat ze zich moeten bekeren tot de armen om met hen het rijk Gods te delen. Wie Latijns Amerika kent, ziet duidelijk dat er niets naiefs is in deze woorden, en dat ze nog veel minder verdovende opium bevatten. Wat er wel in die woorden te vinden is, is het samenvallen van het grote verlangen naar bevrijding op ons continent met de aanbieding van Gods liefde voor de armen. De kerk roept verwachtingen op en die gaan samen met de verwachtingen van de armen van ons wereld-deel, verwachtingen die soms weggestorven waren, soms gemanipuleerd werden, en waarin ze bedrogen uitkwamen.

Iets nieuws bij ons volk is nu dat de armen in de kerk een bron van hoop zien en er steun aan hebben voor hun verheven bevrijdingsstrijd. Die hoop die de kerk betekent is niet argeloos en ook niet passief. Die hoop is immers een oproep, vanuit het woord Gods, tot de grote arme meerderheid om haar verantwoordelijkheid op te nemen, om haar eigen situatie te leren kennen en om zich te organiseren, en dat in een land waar het wettelijk of feitelijk verboden is. Het betekent ook een, soms kritische, steun voor zijn rechtvaardige zaak en zijn rechtvaardige eisen. Wij preken de hoop om hen hun waardigheid terug te geven om hen aan te sporen zelf de uitvoerders te worden van hun eigen toekomst. Kortom de kerk keert zich niet alleen tot de armen, maar maakt hen tot de bevoorrechte subjecten van haar zending, zoals ook Puebla het zegt: 'God is hun verdediger en bemint ze' (Puebla, 1142)

c) Zich verplichten tot het verdedigen van de armen

De kerk is niet zomaar binnengetreden in de wereld van de armen om ze hoop te geven, maar ze heeft zich er duidelijk toe verplicht hen te verdedigen. De economische en politieke structuren van ons land beheersen en verdrukken degelijks de arme meerderheid. Bij ons zijn de harde woorden van de profeten van Israel actueel. Er zijn inderdaad in ons land mensen die de rechtvaardige voor geld verkopen, en de arme voor een paar sandalen; mensen die met geweld een buit ophopen in hun paleisachtige huizen; mensen die de armen verpletteren, die een rijk van geweld oproepen en toch in bedden van ivoor slapen; ze kopen huizen en meer huizen en gronden en meer gronden tot ze alles hebben en er eenzaam bij blijven.

Wat ik hier vrij citeer uit Amos en Jesaja is niet zomaar het verre verleden, en het zijn ook geen teksten die we zomaar eerbiedig lezen in de liturgische diensten. Dat is dagelijkse werkelijkheid en de intense wreedheid ervan maken we dagelijks mee. We beleven ze als de moeders en echtgenoten van gevangenen en 'verdwenenen' ons opzoeken, als verminkte lijken worden gevonden op geheime kerkhoven, als mensen die voor rechtvaardigheid en vrede opkomen, vermoord worden. Wat Puebla krachtig aanklaagt beleven we dagelijks in ons aartsbisdom: 'Zorgen om de systematische of selectieve repressie, die samen gaat met aanbrengen, schending van het privéleven, dwang die alle proporties te buiten gaat martelingen en verbanningen. Het leed van zovele gezinnen om het verdwijnen van hun geliefden waarover ze geen enkel bericht krijgen. Absolute onveiligheid door gevangennemingen zonder rechterlijk bevel. Zorgen ten overstaan van een uitoefening van het recht die onderworpen is of gebonden' (Puebla, 42)

In deze conflictsituatie van tegenstellingen, waarbij enkelen de economische en politieke macht in handen hebben, is de kerk aan de kant van de armen gaan staan en heeft ze hun verdediging op zich genomen. Dat kan niet anders, want ze kent Jezus die medelijden had met de massa. Omdat de kerk de armen verdedigt, is ze in ernstig conflict gekomen met de groten van de economische oligarchie en de politieke en militaire macht van de staat.

d) Vervolg worden omwille van de armen

Dit alles heeft iets nieuws gebracht in de meer recente geschiedenis van de kerk: de vervolging. De belangrijkste gegevens zult u wel kennen. In minder dan drie jaar zijn meer dan 50 priesters aangevallen, bedreigd en belasterd. Zes ervan zijn martelaars, ze werden vermoord. Anderen werden gefolterd, nog anderen werden uit het land gezet. Ook kloosterzusters lijden vervolging. De katholieke radiozender, katholieke of andere christelijke onderwijsinstellingen worden bedreigd, aangevallen of er ontploffen bommen. Pastorieen werden doorzocht.

Als dit gebeurt met de meest opvallende vertegenwoordigers van de kerk, zult u al vermoeden wat met het gewone christenvolk gebeurt, met zijn catechisten, liturgische leiders, en met de de kerkelijke basisgemeenschappen.

Bedreigden, gevangenen, gefolterden en vermoorden zijn er met honderden en duizenden. Zoals altijd zijn de arme mensen de grootste slachtoffers.

Het is duidelijk dat de kerk bij ons de laatste drie jaar vervolgd werd. Maar het is belangrijk te weten waarom. Niet om het even welke priesters, niet om het even welk instituut werd vervolgd, maar wie zich opstelde aan de kant van het volk en zijn verdediging opnam. Opnieuw vinden we de sleutel om de kerkvervolging te begrijpen: de armen. De armen doen ons opnieuw begrijpen wat er gebeurt. De kerk verstaat die vervolging vanuit de armen. De verdediging van de armen is de oorzaak geweest van de vervolging en vervolgd worden is niets anders dan het lot van de armen delen. De echte vervolging treft het arme volk, dat het lichaam is van Christus in de huidige geschiedenis. De armen zijn het gekruisigde volk, zoals Jezus: ze zijn het vervolgde volk zoals de dienaar van Jahwe. Zij vullen in hun lichaam aan wat aan het lijden van de Heer ontbreekt. En daarom, als de kerk zich georganiseerd en verenigd heeft om de verwachtingen en de angsten van het volk op te vangen, heeft ze het lot ondergaan van Jezus en de armen: de vervolging.

e) Dit alles is de politieke dimensie van het geloof

Zo is, in korte trekken, de toestand en het optreden van de kerk in El Salvador. De politieke dimensie van het geloof is niets anders dan het antwoord van de kerk op de eisen van een reele sociaal-politieke wereld waarin ze leeft. We hebben opnieuw ontdekt dat die eis voor het geloof op de eerste plaats komt, en dat de kerk zich daaraan niet mag onttrekken. Het gaat er niet om dat de kerk zichzelf zou beschouwen als een politiek instituut dat met andere politieke instanties kan concurreren, of dat zij eigen politieke mechanismen zou bezitten; en nog minder gaat het erom dat onze kerk politiek leiderschap zou verlangen. Het gaat om iets dat dieper ligt en dat evangelisch is: het gaat om de waarlijke keuze voor de armen, om het binnentreden in hun wereld, om het verkondigen van goed nieuws, om het verschaffen van hoop, om hen op te wekken tot een bevrijdend handelen, om hun zaak te verdedigen en om hun lot te delen. Deze keuze van de kerk voor de armen legt de politieke dimensie van haar geloof bloot tot in zijn wortels en zijn meest fundamentele kenmerken. En omdat de kerk koos voor de echte en niet schijnbare armen, omdat ze voor de echte verdrukten en onderdrukten koos, daarom leeft ze in de wereld van het politieke, en daarom bouwt ze zichzelf op als kerk in het politieke leven. Het kan niet anders als ze, zoals Jezus, zich tot de armen wil richten.

HET GELOOF WORDT GESCHIEDENIS VANUIT DE WERELD VAN DE ARMEN

Het hier beschreven optreden van het aartsbisdom vertrekt duidelijk vanuit een geloofsovertuiging. De transcendentie van het evangelie heeft ons geleid in ons oordeel en in ons handelen. Vanuit het geloof hebben wij oordelen gevormd over de sociale en politieke situaties. Maar van de andere kant is het ook waar dat juist in dat proces, waarbij we een houding bepalen tegenover een bestaande sociaal-politieke realiteit, het geloof zich gaat verdiepen, en dat het evangelie zelf zijn rijkdom gaat bloot geven. Nu zou ik alleen nog enkele korte opmerkingen willen maken over een aantal fundamentele elementen van het geloof die rijker zijn geworden door dat realistisch binnentreden in de sociaal-politieke wereld.

a) Een klaarder bewustzijn van zonde

Allereerst dit: wij weten nu beter wat de zonde is. We weten dat God beledigen de dood betekent van de mens. We weten dat de zonde waarlijk doodt; het gaat niet alleen over de innerlijke dood van wie zondigt, maar over de werkelijke en objectieve dood die door de zonde wordt veroorzaakt. Zo ontdekken we weer een belangrijk gegeven van ons christelijk geloof. De zonde is datgene wat de dood veroorzaakte van Gods Zoon, en de zonde blijft nu ook die van de dood veroorzaken van Gods kinderen.

Die fundamentele waarheid beleven we dagelijks in de toestanden die zich voordoen in ons land. Men kan God niet beledigen zonder zijn eigen medebroeders te beledigen. En de ergste belediging van God, de ergste secularisatie is wat een van onze theologen heeft gezegd: 'Van de kinderen van God, de tempels van de Heilige Geest en het historisch lichaam van Christus, slachtoffers maken van verdrukking en onrechtvaardigheid, er slaven van maken van economische hebzucht, er het vuil van maken van politieke verdrukking, dat is het ergste; de ergste secularisatie is het uitschakelen van de genade door de zonde, is de wereld maken tot een doeltreffende factor van de machten van het kwaad, als een zichtbare aanwezigheid van de ontkenning van God' (Ellacuria, in ECA, nr. 353, blz. 123).

Zonder in herhaling te willen vallen, wil ik beklemtonen dat in ons land structuren van zonde bestaan. De structuren zijn zondig omdat ze de vruchten van de zonde voortbrengen: de dood van salvadorianen: de onmiddellijke, vlugge dood door de repressie of 'de trage' maar even reele dood door de verdrukkende structuren. Daarom klagen wij de verafgoding aan van de rijkdom in ons land, en van de verabsolutering van het privébezit in het kapitalistisch systeem, en van de politieke macht in de systemen van 'nationale veiligheid' in wier naam de onzekerheid van de individuen wordt geïnstitutionaliseerd (Romero, 4de herderlijke brief, nr. 43-48).

Hoe tragisch het ook schijnt, door het binnentreden in de reele sociaal-politieke wereld heeft de kerk het wezen van de zonde leren kennen en uitdiepen. En in die wereld geeft het diepste wezen van de zonde zich bloot in de dood van vele salvadorianen.

b) Meer duidelijkheid over de incarnatie en de verlossing

Op de tweede plaats weten wij nu beter wat de incarnatie betekent, wat het betekent dat Jezus werkelijk mens werd en solidair werd met zijn broers in het lijden, in het klagen en zuchten, in de zelfgave. Wij begrijpen nu dat het niet direct over een universele incarnatie gaat, die onmogelijk is, maar een incarnatie in de wereld van de armen. Van hen uit kan de kerk er zijn voor allen, en kan ze ook een dienst bewijzen aan de machtsdragers door een pastoraal die uitnodigt tot bekering; andersom, zoals dat zoveel is gebeurd, gaat dat niet. De wereld van de armen, met zijn zeer concrete sociale en politieke karakteristieken, leert ons waar juist de kerk moet binnentreden om een valse veralgemening te vermijden die altijd eindigt in een verstandhouding met de machthebbers. De wereld van

(Vervolg op pag. 45)

Bang

„Bent u bang dat ze u zullen doden?"

Een week voordat hij vermoord werd (25 maart 1980) gaf aartsbisschop Romero van El Salvador antwoord op deze vraag. Hij deed dit in zijn laatste interview, afgenomen door de Italiaanse journalist Benozzo.

„Het is mijn plicht bij mijn volk te zijn, en het zou niet juist zijn angst te tonen. Als de dood komt, gebeurt dit op het moment dat God het wil. De regering heeft mij bescherming aangeboden, maar ik wil niet bevoorrecht zijn wanneer mijn volk bescherming ontbeert.

„Het is noodzakelijk in het buitenland uit te leggen wat er in El Salvador gaande is. Iedereen denkt dat er hier een regering is die hervormingen wil. Maar dat is niet zo: het volk lijdt onder een keiharde onderdrukking, waaraan een eind moet komen. De mensen buiten ons land moeten solidair zijn, vooral in het afwijzen van het geweld van rechts, en bidden dat het niet nodig zal zijn dat het geweld van de kant van het volk losbreekt. Laat ons niet alleen.

„De hervormingen zijn een stapje in de goede richting, net als de eenwording van de volkskrachten. Maar de hervormingen kunnen niet van bovenaf worden opgelegd. De repressie tegen links kan niet voortduren. Het is niet juist het geweld van rechts, dat de sociale onrechtvaardigheid wil handhaven, te vergelijken met dat van links, dat het gevolg is van de woede over de situatie. Mijn relaties met links zijn die van een herder met zijn volk, dat het recht heeft zich te organiseren en te verdedigen. Ik strijd wel tegen de vergissingen van de volksorganisaties want hun geweld is soms niet noodzakelijk."

Onze plicht is bij het volk te zijn

(Vervolg van pag. 43)

de armen leert ons hoe de christelijke liefde moet zijn die **zekerlijk de vrede wil, maar die** het valse pacifisme, de berusting en de werkloosheid ontmaskert. Die liefde moet belangeloos zijn maar moet hier en nu doeltreffend willen zijn. De wereld van de armen toont ons dat de heerlijkheid van de **christelijke liefde moet lopen** over de dwingende noodzakelijkheid van rechtvaardigheid voor de massa's, en ook dat zij zelf de eerlijke strijd niet mogen ontlopen. De wereld van de armen leert ons dat de bevrijding er niet zomaar zal zijn als de armen voorwerp zijn van de weldaden van de regeringen of zelfs van de kerk, maar als ze zelf de bewerkers en de hoofdpersonen zijn van hun strijd en bevrijding, en daardoor de laatste wortels uittrekken van vals **paternalisme, ook als het van** de kerk komt.

Ook leert ons de echte wereld van de armen waar het om gaat in de christelijke hoop. De kerk preekt een nieuwe hemel en een nieuwe aarde; ze weet bovendien dat geen enkel sociaal-politieke bouwsel de uiteindelijke volheid kan vervangen, die God ons wil verlenen. Maar ze heeft ook geleerd dat de uiteindelijke bovenzinnelijke hoop moet worden hooggehouden met tekenen van hoop hier en nu, al zijn het dan tekenen die zo eenvoudig schijnen als die Jesaja aankondigt: 'Zelf wonen zij in de huizen die zij hebben gebouwd, en eten de vruchten van de wijngaard die zij zelf hebben geplant' (Jes. 65, 21). Daarin ligt een echte christelijke hoop die niet verlaagd wordt tot een tijdelijke of menselijke hoop, zoals soms **misprijzend gezegd wordt. Dat** leert men in het dagelijks contact met wie noch huis noch wijngaard heeft, en huizen moet bouwen die anderen zullen bewonen, en grond moet bewerken waarvan anderen de **winsten zullen opstrijken.**

c) Dieper geloof in God en in zijn Chrsitus

Op de derde plaats moet worden gezegd dat de incarnatie in de **sociaal-politieke wereld het element is om het geloof in God en zijn Christus te** verdiepen. Wij geloven in Jezus **die het leven in al zijn volheid** kwam brengen, en we geloven in **een levende God die de mensen** het leven gaf en ook wil dat ze echt kunnen leven. Deze grondwaarheden van het geloof worden verwezenlijkt als de kerk zich inschakelt in het leven en de dood van haar volk. Hier staat de kerk, zoals elke mens, voor de meest fundamentele keuze van haar geloof: ze kiest voor het leven of ze kiest voor de dood. Wij zien duidelijk dat hier geen onpartijdigheid mogelijk is. Wij staan in dienst van het leven van de salvadorianen of wij zijn schuldig aan hun dood. En hier komt de historische bemiddeling van het diepste van ons geloof: ofwel geloven wij in een God van het leven, ofwel dienen wij de afgoden van de dood. In de naam van Jezus verlangen wij en werken wij natuurlijk voor een leven in volheid dat niet voldaan is met de bevrediging van de primaire **materiele** noden **en dat niet** beperkt is tot het sociaal-politieke domein. We weten heel goed dat de volheid van het leven alleen bereikt wordt in het uiteindelijke rijk van de Vader, en dat die volheid in de geschiedenis moet worden gerealiseerd in eerlijke dienstbaarheid en in totale gave aan de Vader. Maar even goed zien we, omwille van Jezus, dat het een illusie zou zijn, een ironie, en in de grond ook de ergste godlastering, als we de **primaire** noden **van het leven zouden vergeten, het leven dat** begint met brood, en een huis, en werk.

Met de apostel Johannes geloven we dat Jezus het 'Woord des levens is' (1 Joh. 1,1) en dat waar er leven is, God zich openbaart. Waar een arme **begint te leven, waar een arme** zijn vrijheidsstrijd begint, waar mensen bekwaam zijn samen aan tafel te gaan zitten om te delen, daar is de God van het leven aanwezig. Wanneer de kerk daarom in de sociaal-politiek wereld binnentreedt om te verkrijgen dat er in die wereld leven mogelijk zou zijn voor de armen, dan verraadt zij haar zending niet en vervult zij ook geen aanvullende rol. Integendeel, dan getuigt zij van haar geloof in God en is zij een werktuig van de Heilige Geest die de Heer en Gever van leven is.

Dit geloof in de God van het **leven legt het diepste van het** christelijk mysterie bloot. Om aan de armen leven te geven moet men van zijn eigen leven iets geven, of het zelfs helemaal geven. Het grootste bewijs van **geloof in een God van het leven** is het getuigenis van iemand die bereid is zijn leven te geven. 'Geen groter liefde kan iemand hebben dan deze, dat hij zijn leven geeft' (Joh. 15,13). Dat zien we in ons land dagelijks. Veel salvadorianen en veel christenen zijn bereid hun leven **te geven om te bewerken dat er** leven is voor de armen. Aldus zijn ze volgelingen van Jezus en tonen ze hun geloof in Hem. Geent zoals Jezus op de reele wereld, bedreigd en beschuldigd **en stervend zoals Hij, getuigen ze van het Woord des levens** Onze huidige geschiedenis is dus oud. Het is de geschiedenis van Jezus die wij eenvoudig voortzetten. Als kerk zijn we geen specialisten in de politiek en we willen ook niet met politieke middelen optreden. **Maar het is nodig en dringend** in de sociaalpolitieke wereld ingeschakeld te zijn, in de wereld waar het spel van leven en dood van de grote massa's wordt gespeeld, om echt en niet alleen met woorden het geloof in stand te houden in een God van leven en om Jezus te volgen.

BESLUIT
DE KEUZE VOOR DE ARMEN LEIDT ONS GELOOF TEMIDDEN VAN DE POLITIEK

Om te eindigen wil ik het belangrijkste van de uiteenzetting samenvatten. In het kerkleven van ons aartsbisdom heeft men de politieke dimensie van het geloof, of de relatie geloof en politiek, niet ontdekt vanuit zuiver theoretische overwegingen die aan het **kerkelijk leven voorafgaan. Dergelijke overwegingen zijn natuurlijk wel belangrijk, maar niet, beslissend. Ze worden** het wel als ze waarlijk het reele **leven van de kerk opvangen.** Vandaag heeft de eer mijn pastorale ervaringen tot uitdrukking te mogen brengen in dit academisch milieu me verplicht tot een theologische bezinning. Maar de politieke dimensie van het geloof wordt eerder gevonden en getoetst in een concrete praktijk in dienst van de armen. In die praktijk worden de onderlinge verhoudingen en verschillen ontdekt. Het geloof drijft er in een eerste moment toe binnen te treden in de sociaal-politieke **wereld van de armen en** de bevrijdende processen die ook van sociaal-politieke aard zijn, te stimuleren. Dat binnentreden en die praktijk maken de grondelementen van het geloof tastbaar.

Dit zijn maar de grote lijnen van die dubbele beweging. Er zijn natuurlijk nog veel aspecten te behandelen. Er zou nog gesproken kunnen worden over de verhouding van het geloof en de politieke ideologieen, meer bepaald het marxisme. Het bij ons brandende thema van het geweld en zijn wettigheid zou kunnen worden vernoemd. Die thema's zijn bij ons het blijvend voorwerp van bezinning en we behandelen ze zonder vooringenomenheid en zonder vrees. Maar we doen dat in de mate dat ze werkelijk problemen worden, en we hebben geleerd er een oplossing voor te vinden binnen het lopende proces. In de drie jaar dat ik het aartsbisdom leid, zijn er al vier verschillende regeringen geweest met elk een verschillend politiek project. En terzelfdertijd zijn de andere politieke machten, revolutionaire en democratische, gegroeid en geevolueerd. De kerk heeft dus over politiek moeten oordelen in een verloop vol veranderingen. Op dit ogenblik is het panorama onduidelijk, want alle projecten van de regeringen mislukken en van de andere kant groeit de mogelijkheid van een bevrijding door het volk.

Maar in plaats van in te gaan op het dagelijks verloop van de politiek in mijn land heb ik verkozen uit te leggen wat de diepere gronden zijn van het optreden van de kerk in onze explosieve sociaal-politieke wereld. Ik heb gepoogd te verklaren wat het laatste **criterium is, een theologisch en** historisch criterium, van het optreden van de kerk in de wereld van de armen. En volgens de evolutie in de wereld van de armen zal de kerk het een of het ander politiek project steunen vanuit haar specifieke eigenheid.

Wij geloven dat dit de juiste wijze is om de identiteit en de transcendentie van de kerk staande te houden. Ons inschakelen in het sociaal-politieke proces van ons volk, er een oordeel over vormen vanuit de armen, en al de stromingen van bevrijding steunen die waarlijk leiden tot rechtvaardigheid voor de massa's en tot vrede voor de **massa's. Wij geloven dat we de** transcendentie en de identiteit van de kerk staande houden omdat we op die wijze het geloof in God staande houden.

De oude christenen zeiden: 'Gloria Dei, vivens homo' (de glorie van God is de levende mens). Wij zouden dat nauwkeuriger kunnen bepalen: 'Gloria Dei, vivens pauper' (de glorie van God is de levende arme). We denken dat we vanuit de transcendentie van het evangelie kunnen oordelen **waarin werkelijk het leven van** de armen bestaat; en we geloven ook dat we door ons aan de kant van de arme te stellen en door te trachten hem te doen leven, zullen weten waarin de eeuwige waarheid van het evangelie bestaat.

Oscar Arnulfo Romero
aartsbisschop van San Salvador
Leuven, 2 februari 1980.

Voor Romero

Jij die het durfde
zó bisschop te zijn
je mond open te doen
geweld tegen te spreken
armoede en uitbuiting te
hekelen
onderdrukking aan te klagen

Jij die het durfde
zonder wapens
zonder geweld
met woorden van liefde
met woorden van hoop
dichtbij mensen
dichtbij de armen
de uitgebuiten

Jij die het durfde
zó mens te zijn
zó te geloven
dat jij doodgeschoten werd
door blind en bruut geweld

dat is godsgeklaagd
dat is godsgeweld:
dat is god geweld aandoen.

Jouw moed, jouw geloof,
jouw hoop, jouw liefde
zijn niet dood te schieten
zijn niet te vermoorden
Dát zal leven, krachtiger dan
ooit,
ééns tot bevrijding, tot
opstanding
uit de dood van het geweld
uit de dood van brute
machthebbers.

(Bovenstaande overweging werd door M. van den Berg opgetekend na de moordaanslag op mgr Oscar Romero.)

De Kamer

(fragment)

(Door Carel de Haseth)

BUITEN, IN DE tamarindeboom zitten nu twee houtduiven. Hun donker omringde ogen staren naar iets op het dak van mijn kamer, dat zich aan mijn oog onttrekt. Ongetwijfeld zien ze mij ook staan. Zien kunnen ze wel, die beesten! Ik herinner me ooit gelezen te hebben dat duiven een zichthoek hebben van meer dan driehonderd graden en dan op de koop toe driedimensioneel; een bolsegment, waarvan de grootte wordt aangegeven in radiaal, als ik mij niet vergis.

Ze zien ongetwijfeld nog veel meer: de molen rechts achter de boom, de omheining van de tuin, het basketbalveld beneden. Ze zien bijna alles, ze zien veel meer dan ik zien kan, zonder dat ze hun kop ook maar even hoeven te draaien. Ik benijd deze dieren, ik haat ze. Ze gebruiken hun gave uitsluitend om dreigend gevaar te onderkennen. Ze maken er geen aktief gebruik van, ontlopen alleen het kwaad dat de omgeving hen aan wil doen.

Nu eerst doorzie ik ten volle wat mij in vroeger jaren er toe bracht zo medogenloos op deze dieren te jagen, al was er toen nog geen sprake van de haat die ik nu voor ze koester. Toen was het nog iets in het onderbewuste, een roep die je niet verstond, maar blindelings gehoorzaamde, een instinkt uit het verborgene.

Als in de regentijd de mais hoog op het veld stond, kwamen ze in grote vluchten van het vasteland hierheen, als sprinkhanen uit de bijbel, en in luttele uren verwoestten ze het werk van maandenlang zwoegen in de gloeiende zon, maanden van spitten, zaaien en wieden. In de vroege ochtend of laat in de middag streken ze neer in het mais, nooit wanneer de zon op zijn felst scheen. Dan bleven ze in de schaduw van de bomen, verborgen tussen de bladeren van de mango's, bouwend soms aan hun nesten tussen gevorkte takken.

Bij het aanbreken van de dag, maar vaker nog in de late namiddag, wanneer de zon achter de berg verdwenen was, trok ik erop uit met de 410 onder de arm of losjes over de schouder hangend. De 410 was een veilig geweer voor kleine kinderen, volgens mijn vader, heel wat anders dan zijn kaliber 12 of de 16 van mijn oom. Dat waren geweren voor volwassenen, de terugstoot van de houten kolf kon alleen door stevige schouders worden opgevangen en zou een zich nog vormende schouder van een kind kunnen verbrijzelen. De 410 was een repeteer-geweer, eén Remington uit het Westen van de Verenigde Staten. Er gingen zeven kogels in, groen of blauwkartonnen hulzen met een koperen voet waarin het slaghoedje was verwerkt. Uit elke kogel van nauwelijks één vingerlengte sproten tientallen dodelijke hagelkorrels van grauw lood.

Herladen was een kwestie van sekonden, één haal over de buik van de 410 en met een fel "tra-trak" werd de zojuist afgeschoten, nog rokende, patroon opzij uit de kamer geworpen en duwde de veer in het reservoir de volgende kogel naar de kamer en de slagpin, die door dezelfde handeling werd gespannen. Het volgende schot kon worden gelost, terwijl de kruitdamp binnendrong in je longen, de volgende duif. Soms ook méér dan één. Wanneer ze dicht genoeg bij elkaar op het mais zaten, kon je meer één schot neerhalen, maar zo eenvoudig was dit beslist niet. Je moest er om te beginnen voor zorgen het maisveld te bereiken vóór de duiven erin neerstreken; hadden ze je eenmaal gezien -- en ze zien alles -- en waren ze opgevlogen, dan kon je beter meteen naar huis terugkeren: een tweede kans werd je niet gegund. Zo moest je je goed camoufleren in het veld, jezelf toedekken met gras dat kriebelde in je nek en drie bundels maisstengels aan elkaar binden als afdak. En dan doodstil wachten op de duiven. Niet zelden begon het te regenen eerst een enkele eenzame druppel, maar allengs begon het harder te regenen. Dan voelde je de koude uit de grond omhoogtrekken door je lichaam en voor je sloegen regendruppels kleine kuiltjes in de grond, totdat het water zich samenvoegde tot kleine stroompjes, die een weg zochten naar lager gelegen delen van het veld en wanneer ze tegen je aan stroomden koud aanvoelden.

En naarmate de regen aanhield waren het vooral deze stroompjes die als het ware je doorzettingsvermogen aantastten, meesleurden door steeds groeiende wateraders, die, naar gelang ze zich bijeenvoegden, uitbundiger vloeiden. Verderop, tussen de heuvels, vormden zich beekjes uit het verzamelde regenwater, die al gauw losliggend zand wegvraten tussen de wortels van struiken en boompjes, de kleinere planten omverduwend en meesleurend in een schuim van bladerresten, takjes en van de rotsen afgespoeld stof. Tenslotte mondden de beekjes uit in de watermassa die zich ophoopte voor de dammen, opgeworpen vóór de medogenloze massa's dorstig zout in de zoutpannen.

Als dan eindelijk je wachten beloond werd en de eerste duif boven het veld verscheen, moest je er vooral voor zorgen dat hij je niet ontdekte bij zijn verkenningsvlucht hoog boven je. Gebeurde dat wel, dan was je kans die dag verkeken: de anderen zouden niet meer komen.

Ook de grote vlucht duiven beschikte over verkenners die neerstreken in kale bomen aan de zoom van het maisveld, van waaruit ze heftig klapwiekend opvlogen bij het minste geringste onraad en zo de anderen alarmeerden.

En toch was er steeds weer die drang die je naar het veld lokte, het vreemde gevoel, wat beslist geen bewuste haat geweest kon zijn, dat je er naartoe zoog. Een ritueel om je macht over leven en dood van toen. Het geweer, het uren achtereen onbeweeglijk zitten wachten (soms met een Griekse syntaxis op je in kleermakerszit samengevouwen benen), het behoedzame op je buik besluipen van de duiven, je gebruinde bovenlichaam ontbloot om beter te kleuren bij het diabaas en je korte khaki broek, het aanleggen en richten, de voorzichtige klik bij het ontspannen van de veiligheidspin. Dan tenslotte het met gesloten ogen overhalen van de trekker, de knal, de kruitdamp. Alsof je de dood niet onder ogen wilde zien, hem alleen wilde ervaren in de terugstoot van het geweer, de scherpe prikkeling van zwavel in je longen en het meteen daarop zien neerdwarrelen van een duif.

Schiet niet als je niet zeker weet dat je kunt doden, had je van je vader geleerd, en áls hij nog leeft, verlos hem zo snel mogelijk uit zijn lijden. Je rende naar de plek waar de duif neerviel, en in je poging de nog levende vogel te vangen spatte het bloed over je handen, je gezicht soms. De meest effektieve manier was zijn kop tegen een steen te slaan, dán was het meteen afgelopen, geen beweging meer, verslapping.

Een gevoel van trots vermengde zich met een schuldbesef, dat groter was naarmate de door de hagelkorrels toegebrachte verwonding gruwelijker was. Je probeerde niet te letten op details, maar een loshangend oog laat niet zo gauw los uit je gedachten, het blijft je achtervolgen, uren later blijf je het nog zien, een verbaasd, traanloos en vooral dood oog. Steeds weer datzelfde oog, vragend naar het waarom van de dood, dat je soms diep in de nacht wakker doet schrikken, dat langzaam verwordt tot de dood zélf. Totdat je later merkte dat je zelf ogen begon te krijgen als van die duif, alleen met dít verschil dat jij het waarom slechts zoeken kon in de beperkte 130 tot 150 graden vóór je, terwijl de duif meer dan driehonderd graden rondom kon afzoeken naar het antwoord, dat een duif eerder zijn dood ziet aankomen dan gij als mens. En dat juist wakkert de haat steeds sterker aan. Rochus zegt zich daar geen zorgen over te maken. Laat maar komen, zegt hij, maar ik geloof niet dat hij het werkelijk meent. Het komt mij onmenselijk voor, zo'n houding, en het past zeker niet bij zijn instelling van alledag. Aan de andere kant heeft hij wel meer vreemde ideeen, die eigenlijk in het geheel niet bij hem passen. Zo wilde hij laatst op de muur tegenover het raam nog een raam tekenen, precies hetzelfde als het echte raam, met hetzelfde statische uitzicht van boom, molen, basketveld, maar dan in spiegelbeeld. Alles is immers het spiegelbeeld van iets anders, beweerde hij toen, kijk maar, mijn linkerhand en mijn rechterhand, mijn linkeroog en rechteroog, mijn linkerbeen en rechterbeen, zo kan je door blijven gaan. Alles kan je spiegelen tot een bestaand iets, waarom dan niet het uitzicht uit de kamer? Zò krijgen we meer het gevoel van ruimte, dat niets ons nog in deze kamer kan houden en vooral ook dat wijzelf in het middelpunt staan van alles. Aan weerszijde van ons een wereld, dé wereld! Begrijp je het niet?

Ik heb het hem gelukkig uit zijn hoofd weten te praten, al heeft het wel de nodige moeite gekost. Wat zouden de anderen wel van ons denken! Uiteindelijk heeft hij het zelf ook ingezien, al zeurde hij er nog een poos over, maar de laatste dagen geeft hij mij gelijk. Het is toch maar beter één wereld te zien, dan weet je tenminste waar je aan toe bent en waar je je aan moet houden.

Hij staat nu alweer urenlang voor het raam naar buiten te kijken, hij is een van de weinige mensen die ik ken die maar niet in hun lot kunnen berusten. Ik weet niet waar hij het vandaan heeft, geen sterveling zou het hem zo na kunnen doen.

Er zitten twee duiven in de boom buiten en overal waar die stomme beesten heen kijken zoekt ook hij naar iets, alsof hij belangstelling zou hebben voor de graankorrels welke de dieren zo boeien.

Hij is werkelijk niet goed snik en verdient een dreun op zijn kop. Het lijkt wel of zijn hoofd langzaam maar zeker de vorm van het raam aan begint te nemen, wat vierkantig, vooral zoals nu, met een van opzij invallend zonlicht. Als het zo doorgaat wordt zijn hoofd misschien wel een echt raam, een raam voor de gedachten die zich af moeten spelen binnen in hem, verborgen voor de wereld.

Laatst heb ik geprobeerd hem over te halen om ook op de andere muur van de kamer een raam te tekenen, een raam met het werkelijke uitzicht in spiegelbeeld. Toen is hij pas echt in paniek geraakt, hij raakte behoorlijk overstuur. Hij heeft geen ogen in zijn achterhoofd, dat zal zijn probleem wel zijn, anders was het zeker goed geweest. Zo zou hij elke dag weer moeten kiezen uit welk raam hij moest kijken, het echte of het spiegelbeeld. Dat moet zijn angst geweest zijn. Eigenlijk is mijn idee zo gek nog niet geweest, soms is hij echt in een bui waarbij veranderingen hem van zijn stuk kunnen brengen. Dan zou zo'n statisch uitzicht een enorme uitkomst wezen, dan hoefde hij niet steeds weer te kermen als hij buiten iets ontdekte. Nee, het zou zo'n gek idee niet zijn, zo'n getekende buitenwereld, onbeweeglijk, zonder al te overdreven veranderingen, die zijn humeur kunnen verpesten.

Maar goed, hij voelde er niets voor, misschien kan ik hem in de toekomst ooit eens zover krijgen dat raam toch te tekenen.

Nadat Jezus in de dagen van koning Herodes te Bethlehem in Judeá geboren was, zie astrologen uit oostelijke streken kwamen naar Jeruzalem zeggende: ,,Waar is degene die als koning der Joden geboren is? Want wij hebben zijn ster gezien toen wij in het oosten waren en wij zijn gekomen om hem hulde te brengen.''
Toen ontmoette Herodes in het geheim de astrologen en kwam van hen nauwkeurig de tijd te weten waarop de ster was verschenen en hij zond hen naar Bethlehem en zei: ,,Gaat, stelt een nauwkeurig onderzoek in naar het jonge kind en wanneer gij het gevonden hebt bericht het mij dan, opdat ook ik hulde kan gaan brengen. Na de koning te hebben aangehoord gingen zij heen en zie! de ster die zij gezien hadden toen zij in het oosten waren ging voor hen uit, totdat zij stilhield boven de plaats waar Jezus geboren was. Bij het zien van de ster verheugden zij zich dan ook zeer. En toen zij het huis waren binnengegaan, zagen zij het jonge kind met zijn moeder Maria en neervallende, brachten zij het hulde. Ook openden zij hun schatten en boden het geschenken aan, goud en geurige hars en mirre.
Uit: Matthéüs 2-12.

De komeet van Halley, die in 1985-1986 weer zichtbaar zal worden. Echter minder helder dan in het jaar 1910.

NASA wil ruimte-sonde erheen sturen

Was komeet van Halley ster van Bethlehem?

In de Kersttijd gaan onze gedachten onwillekeurig uit naar de geboorte van Christus. Wat was dat toch voor een geheimzinnige ster, die de wijzen uit het oosten de weg wees naar Bethlehem, waar het kindje Jezus geboren werd. De tegenwoordige astronomen (in de Heilige Schrift werden ze nog aangeduid met astrologen) hebben wel eens verondersteld, dat de ster van Bethlehem de komeet van Halley moet zijn geweest.

Was deze komeet een Goddelijke wegwijzer?

Een eenvoudig rekensommetje leert ons dat de komeet van Halley, die eens in de ruim 76 jaar een baan om de zon beschrijft, na de geboorte van Christus, 26 maal die weg moet hebben afgelegd. In 1986 zal de komeet van Halley voor ons aardbewoners weer zichtbaar worden. Met andere woorden, als wij uitgaan van het begin van onze jaartelling, de geboorte van Christus, toen die vreemde ster verscheen en wij vermenigvuldigen 76×26, dan komen wij in het jaar 1976 terecht. De tien jaar die wij tekort komen voor het jaar 1986, waarin de komeet van Halley wederom zal verschijnen, zijn te verwaarlozen, daar de baan om de zon in iets meer dan 76 jaar door de komeet wordt afgelegd.

De astronomische veronderstelling dat de komeet van Halley de ster van Bethlehem geweest kan zijn, zou wel eens op waarheid kunnen berusten. Op heel oude prenten wordt de ster van Bethlehem altijd met een staart afgebeeld. Alweer een teken dat men inderdaad met een komeet te maken had. Voor het eerst werd de komeet van Halley waargenomen in het jaar 230 vóór Christus. De Britse astronoom Edmund Halley die leefde van 1656 tot 1742, herontdekte haar in 1685. Het is in de astronomie een goede gewoonte om de komeet naar haar ontdekker te noemen.

In het jaar 1910 verscheen de komeet van Halley wederom en wel in haar volle pracht. Een komeet bestaat uit drie gedeelten. De zogenaamde coma, de nucleus en de staart. De coma bestaat uit gassen. De kop van de komeet, de nucleus bestaat uit ijs, stukken steen en stof.

Edmund Halley, de her-ontdekker van de naar hem genoemde komeet van Halley.

Bij de komeet van Halley heeft de nucleus een doorsnede van ongeveer 10 mijlen. De staart die altijd van de zon is afgekeerd bestaat uit stof en gassen. De coma van de komeet van Halley heeft een doorsnede van 200.000 mijlen en de staart heeft een lengte van 60 miljoen mijlen. Kometen beschrijven een zeer langgerekte ellipsvormige baan om de zon. In het jaar 1910 ging onze aarde dwars door de staart van Halley, overigens zonder daar ook maar enige hinder van te ondervinden.

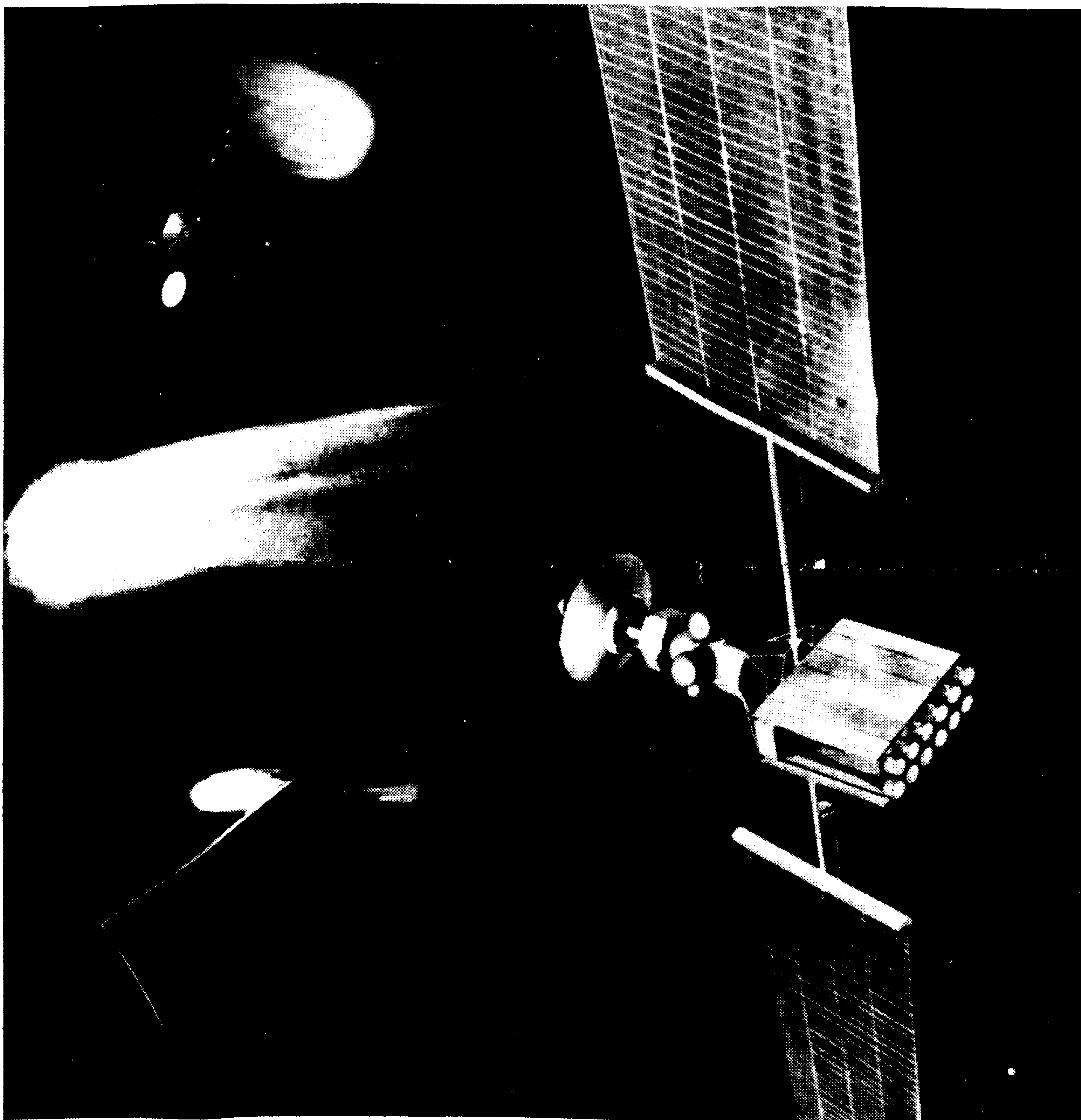
RUIMTE—SONDE

De NASA, het nationale bureau voor lucht- en ruimtevaart van de Verenigde Staten van Amerika, heeft zeer ambitieuse plannen op papier reeds klaar om in 1985 een ruimte-sonde naar de komeet van Halley te lanceren. Dit ruimtevaartuig zal de naam Halley-Tempel 2 dragen en heeft een twee-ledig doel.

In 1985 moet het de komeet van Halley met een bezoek vereren, dat overigens maar 20 minuten duurt, om dan verder de ruimte in te gaan om in 1988 de komeet Tempel 2 te ontmoeten.

Voor deze ruimtesonde moet nog een speciale motor ontworpen worden om de kosmische snelheid van de komeet Halley te kunnen bijhouden.

De NASA heeft het Congres van de Verenigde Staten een extra 20 miljoen dollar gevraagd voor de ontwikkeling van deze raketmotor, die SEP genaamd is. SEP staat voor: ,,Solar-Electric-Propulsion''. Het principe van deze motor berust op het omzetten van zonlicht in energie om een bundel van ionen-motoren aan te drijven ten einde ongekend snelheden te kunnen bereiken.

De Halley-Tempel 2 ruimte-sonde op weg naar de kometen Halley en Tempel 2

De Halley-Tempel 2 sonde zal de nucleus van de komeet Halley op korte afstand passeren en dan een klein ruimtevaartuig, de zogenaamde ,,probe'', op de komeet neerlaten. Deze ,,probe'' is van allerlei sensoren, fotografische apparatuur en instrumenten voorzien om onder anderen ook de dichtheid van de nucleus te kunnen bepalen. Alle door de ,,probe'' verkregen gegevens worden naar het moederschip overgeseind en vandaar doorgestuurd naar de volgstations op aarde. Dit alles moet gebeuren in november 1985 Daarna gaat Halley-Tempel 2 met een grote boog achterom de baan van de planeet Mars heen, om dan in de baan terecht te komen van de komeet Tempel 2, die het in 1988 moet ontmoeten. Voorwaar een ambitieus plan!

De ruimte "probe" afgevuurd van de Halley-Tempel 2 ruimtesonde op weg naar de nucleus van de komeet van Halley.

BUDGET

Aan al deze plannen zit echter een schaduwkantje. Het is nog niet gezegd dat deze plannen doorgang kunnen vinden. Tegenslagen met de ontwikkelingen van de Space Shuttle hebben een groot gedeelte van het NASA-budget geconsumeerd. Ook besnoeiingen op het budget van de NASA hebben het Halley-Tempel 2 project wezenlijk in gevaar gebracht. De kosten van het Halley-Tempel 2 project worden geraamd op een half miljard dollar. Dat is een hoge prijs. Toch zou het erg jammer zijn als deze missie bij gebrek aan geld geen doorgang zou kunnen vinden want het is letterlijk en figuurlijk een kans die eens in een mensenleven voorkomt. Als men nu dit plan niet ten uitvoer brengt, moet men 76 jaar wachten voordat de komeet van Halley weer verschijnt.

Amerikaanse amateur-astronomen hebben dat begrepen en zijn een nationale aktie begonnen om geld in te zamelen om deze vermetele Halley-Tempel 2 missie toch doorgang te laten vinden. Wij hopen dat zij sukses hebben!

ZALIG KERSTFEEST!

Ruimtevaart-medewerker HENK A. KLOMP

Sneeuw onwaarschijnlijk

Dat Jezus in de sneeuw geboren zou zijn, is — want sneeuw is in het Heilige Land een bijzonder zeldzaam verschijnsel — even onwaarschijnlijk als dat een denneboom daarbij ook maar in de buurt zou hebben gestaan, want die komt in Palestina ook haast nooit voor. En waarom moest ons bijzondere medelijden altijd weer worden opgewekt door te praten over die bitse, gierige herbergiers, die de uit Nazareth in het stadje Bethlehem aangekomen reizigers minachtend van de deur wezen?

Bethlehem was ten tijde van Jezus' geboorte nog maar een erg klein stadje, eigenlijk niet meer dan een dorpje, dat nu plotseling erg veel hotelruimte bieden moest tengevolge van de door landvoogd Quirinus uitgeschreven volkstelling. Iedereen in Palestina moest naar de plaats waar zijn familie vandaan kwam om zich daar aan te geven, en naar Bethlehem moesten alle Israelieten die zich voor hun afstamming op koning David beriepen, en dat waren er heel wat, want op een dergelijke stamboom waren ze uiteraard erg trots. De evangelist Lucas vertelt heel duidelijk hoe en waarom het voor Jozef volstrekt onvermijdelijk was dat hij naar Bethlehem moest gaan: ,,Omdat hij behoorde tot het huis en geslacht van David''. En omdat er in het Heilige Land veel meer waren en de gezamenlijke Bethlehemse hoteliers ze met de beste wil van de wereld niet konden opvangen, raakten Maria en Jozef in een vervelende situatie. Daar konden de herbergiers niets aan doen, zelfs niet met het beste begrip voor Maria's positie. Hotelruimte binnen afzonderlijke afgesloten kamers was een voorrecht waarvan alleen een enkele rijkaard kon profiteren. De overigen moesten de nacht doorbrengen in de overdekte maar verder open galerij, die de binnenplaats omringde. De dieren stonden op de open ruimte in het open midden; de mensen hadden tenminste iets als een dak boven hun hoofd, maar verder lagen ze opeengepakt tegen elkaar op de grond en tegen de muur. Dat had best wel eens gezellig kunnen zijn, maar voor een jonge vrouw, die voelde dat ieder ogenblik haar eerste kind kon komen, was het dat beslist niet.

Daarom zal Maria zeker blij zijn geweest toen een bijzonder attente waard Jozef en haar opmerkzaam maakte op de grotten, die in de rotsen rondom het dorp voor de stalling van dieren waren uitgehouwen. Ze konden er blijkbaar een vinden, die leeg was, er zal gelukkig wel wat stro op de vloer hebben gelegen dat Jozef ergens regelmatig zal hebben uitgespreid. Daarop zal Maria zich hebben uitgestrekt en heeft ze haar kind ter wereld gebracht. Lucas schrijft het zo eenvoudig mogelijk: ,,Zij bracht haar zoon ter wereld, haar eerstgeborene, wikkelde Hem in doeken en legde Hem neer in een kribbe''. Die kribbe zal wel een van klei gemaakte voerbak voor dieren zijn geweest, tegen de wand van de grot. Er was verder niemand bij; anders zou de altijd uiterst nauwkeurige Lucas dat zeker hebben verteld.

Al is het allemaal wel anders gegaan, dan u meestal denkt, daarom is het toch beslist niet minder mooi. Ik zou haast zeggen: integendeel. De Italiaanse auteur Rycotti heeft in zijn boek over het leven van Jezus prachtig gezegd: ,,Armoede en zuiverheid waren tenslotte de historische redenen, waarom Jezus in een beestengrot werd geboren: de armoede van zijn wettelijke vader, die geen geld bezat om bij zoveel mededingers een afzonderlijke kamer te huren; de zuiverheid van zijn ware moeder, die zijn geboorte met eerbiedige intimiteit wilde omgeven.

In - en uitgaan van vreemde vogels

De politie-wacht is als een duiventil

EEN VAN DE MEEST opmerkelijke feiten van een politiewacht is, dat de belangstelling ervoor zo groot is. De gehele dag door komen er mensen binnen en vertrekken er weer, maar ook de in de nachtelijke uren vliegen er heel wat vreemde en minder vreemde vogels binnen, als in een duiventil. Vooral in het weekeinde. De een doet wat schuchter mee aan deze parade, en wacht heel stilletjes af totdat de wachtcommandant hem of haar opmerkt, de andere kent deze schuchterheid niet en laat onmiddellijk zijn aanwezigheid merken en wacht niet op de vraag van de wachtcommandant: "Kan ik u soms helpen?" Het is een bonte parade van uiteenlopende mensen met heel verschillende problemen, zoals uit dit overzicht wel blijkt.

AUTO

Het was vrijdagmiddag vijf uur. Wat sjofel gekleed komt de dertig-jaar ogende man binnen en informeert naar zijn auto. Ruim een week daarvoor had men die weggenomen, omdat er een mankement was aan zijn richtingwijzer. En nog iets anders, voegt hij er aan toe in een gebaar als om de zaak wat te sussen. Door wie dat gebeurd was? Nou dat was niet precies bekend. Het gebeurde in Montagne. De aan de andere kant van de balie staande agent wist er wel raad mee: een grote man? Ja, dat klopte. Stevig gebouwd? Ook dat klopt en als een zielekijker noemde de agent toen een naam. Ook dat bleek te kloppen.

Nou dan had hij pech. Die agent was tot dinsdag op Bonaire (het was het weekeinde van het koninklijk bezoek, waarbij de politie van Curaçao op Bonaire en de Bovenwinden voor versterking moest zorgen). De man was wel wat teleurgesteld. Een weekeinde zonder auto. Het was een onvrijwillige bijdrage aan de energie-besparing.

OPBELLEN

Twee dames komen later op de avond binnen. Zij doen of zij thuis zijn. Een van hen bleek moeilijkheden met haar auto te hebben. Of zij even kon opbellen? Dat kon en gebeurde dus ook zo. Een tijd later kwam een van hen terug met een ander meisje. Of zij ook even kon opbellen? Dat kon weer. De auto bleek nu weer een ander mankement te hebben.

Service van de kant van de politie. In het eerste geval werd nog gevraagd hoeveel er betaald moest worden. De tweede keer gebeurde dat niet meer. Met een vluchtig bedankje gingen zij er vandoor.

KWAJONGENS

Het is over tienen in de avond. Een wat vettige dame meldt zich aan de balie. Zij blijkt ook bekend te zijn bij de politie. Niet in de verkeerde zin van het woord. De ongeveer veertig- of vijftigjarige dame blijkt in een bar te werken. Maar om de een of andere reden is niet iedereen gelukkig met haar. Zij krijgt steeds last met buurjongens die er een genoegen in scheppen haar bar met stenen te bekogelen. "Ik heb de stenen nog op de tafel laten liggen", vertelt zij met enige verontwaardiging aan de politiemannen. De vorige keer werden er shutters vernield, de andere keer wordt een deur het slachtoffer. Zij is inderdaad ten einde raad.

Of er nog geen politie langs is geweest? Nee, om zes uur heeft zij wel gebeld, maar er is niemand gekomen. Een politiepatrouille wordt opgeroepen langs de wacht te komen. De bedoeling is dat zij op de patrouille wacht, maar daar heeft zij geen tijd voor. Dus wordt de patrouille naar haar bar gedirigeerd, zoals dat heet. Deze moet de kwajongens verrassen. Maar dat is kennelijk niet gelukt, want de hele avond verschijnen er geen kwajongens ten tonele.

BRUHA

Een niet zo jong echtpaar komt ook voor de balie. Het wacht geduldig af wanneer hen iets wordt gevraagd. Het gaat over, wat men kan noemen, interne problemen. Met een wonende schoondochter. En over bruha. Al geruime tijd bestaan deze moeilijkheden kennelijk al. Waaruit de bruha bestaat, wordt niet duidelijk. Als blijkt dat de wachtcommandant van het een of ander niet meteen achterover valt van schrik en verbazing, laat de man een waarschuwend geluid horen: Als die schoondochter dadelijk voor problemen zorgt, dan schop ik haar er uit, zo kondigde hij aan. De wachtcommandant acht dit een te drastisch optreden. Men kan beter beginnen het stel te zeggen, dat zij moeten inrukken en hen de tijd daarvoor geven. Mochten er dan moeilijkheden ontstaan, dan kan men de politie waarschuwen en zou men komen, zo werd verzekerd. Het initiatief moet echter van de huisbewoners uitgaan. Die avond horen we niets meer over bruha en interne problemen. Dus de zaak is kennelijk onderling geregeld.....

SERVICE

TWEE JONGEDAMES KOMEN de wacht binnen. Zij zijn gekomen met een patrouille van het Riffort. Of zij naar huis gebracht kunnen worden? Dat gaat, want het is inmiddels juist het wisselen van de wacht: acht uur. In de auto babbelen zij honderd uit. Het blijken vriendinnen van elkaar te zijn, die bij Fuik wonen. De jongste loopt wat mank. Bij de veerpont aan de Annabaai heeft zij de loopplank tegen haar been gehad. Zij is daarna in de poli-kliniek geholpen. De politie verricht opgewekt deze dienstverlening. Alles bij elkaar een goed werk.

VERKLARING

TWEE BROERS meldden zich rond twee uur bij de wacht. De oudste voert eerst het woord. Zijn jongere broer blijkt problemen te hebben met zijn schoonfamilie. Die avond was de maat vol geweest en hadden zij besloten er een einde aan te maken door naar de politie te stappen om daar een verklaring af te leggen, terwijl het slachtoffer vast van plan was maandag naar de advocaat te stappen om de echtscheidingsprocedure te beginnen. Daarom wilde hij wel iets zwart op wit hebben.

Dat was mogelijk. De verklaring zou opgetekend worden, in het mutatieboek gaan en desgewenst daaruit gelicht kunnen worden als een verklaring, welke bij de politie was afgelegd.

Die avond was het blijkbaar weer mis geweest. Ditmaal had men hem overgoten met iets, dat kennelijk in brand gestoken moest worden, maar op dat ogenblik was de oudste broer binnen gekomen en had de brandstichting kunnen voorkomen. "Dit is niet de eerste keer, dat men iets tegen mij doet", zegt de man wat meewarig. Men had hem wel eens mishandeld en op andere manieren het leven zuur gemaakt.

"Dit wordt toch genoteerd en is toch een verklaring?"vraagt hij voor alle zekerheid nog bij zijn vertrek. Dat zit wel goed.

Bemiddeling bij voorbaat mislukt

Man zet vrouw en kinderen op straat

DE ZONDAG IS AL een paar uren oud, wanneer we richting Montagne rijden. Daar zou een vrouw op assistentie wachten. De betrokken straat wordt doorgereden, maar we zien niemand. Wanneer we de weg terugrijden, zien we in het schijnsel van het autolicht een vrouw staan. Zij stapt in. Haar kinderen hadden haar gewaarschuwd dat de politie voorbij was gereden. Na een stukje zandweg komen we bij een aanbouw zijnde woning aan. De naam woning is wat groots voor die bouwsel van beton blokken, met een schuifdeur waarvoor iets hangt dat een gordijn moet voorstellen.

In de koraal lopen een paar kinderen; de jongste is nog geen twee jaar. De vrouw vertelt dat er ruzie was ontstaan omdat zij volgens haar man de broekspijp van een goede broek had afgeknipt terwijl dat niet was gebeurd volgens haar. Haar man had kennelijk de broekspijp opengehaald aan een spijker of zoiets. Hoe dan ook, hij was heel kwaad geweest want zo kon hij niet naar een mariachi feest toe. Hij had haar en de kinderen dus uit huis gezet.

Na enige kloppen en roepen verschijnt de man in de deuropening . Hij deelt ongeveer meteen mee, dat hij met zijn vrouw niets meer te schaften had. De vrouw kent hem blijkbaar goed want onderweg had zij al gewaarschuwd dat hij geen politie in zijn woning zou toelaten. Ik wil gaan slapen, deelt de man mee. Hij doet met een klap de schuifdeur dicht. Hij voegt er nogmaals aan toe, dat zijn vrouw niet meer binnen mocht komen en zeker niet de politie. Het wordt stil in de woning. Aan het raam van de slaapkamer roept de politie hem toe voor de dag te komen. Je bent een lafaard, wrijft de agent hem onder zijn neus. Een vrouw durf je te slaan en te mishandelen, maar als er mannen aan je deur verschijnen dan zeg je dat je gaat slapen. Kom als een kerel naar buiten om over die zaak te praten. Vanuit de slaapkamer klinkt slechts ik ga slapen. Niemand komt mijn woning binnen. Ik slaap.

Op een gegeven ogenblik blijkt dat de zijdeur open te krijgen is, want hij heeft zelf een ruit ervan vernield. De politie agent beduidt de vrouw dat zij naar binnen moet gaan en met hem moet gaan praten. Haar wordt verzekerd dat haar niets kan overkomen. Zij doet het uiteindelijk. Roept haar man bij zijn koosnaam aan: Wat moet er nu gebeuren, vraagt zij hem. Je komt hier niet meer terug, we hebben met elkaar gebroken, antwoordt hij. Waar moet ik heen met mijn kinderen? vraagt zij hem. Dat interesseert mij niet Je komt het huis niet meer in. Hij verschijnt echter niet meer, doet zijn slaapkamer niet open en blijft op zijn slaapkamer die hij op slot heeft gedaan.

De vrouw komt weer naar buiten. Huilt nu echt wanhopig, Wat moet ik doen? vraagt zij de politiemannen. Deze kunnen niets anders zeggen dan het is het beste de morgen af te wachten" U hebt gemakkelijk zeggen" antwoordt de de vrouw. Ik kan nergens heen.

Ik heb een tijd lang bij mijn moeder ingewoond met mijn vier kinderen. Twee zijn ergens anders. Maar er woont al een andere zus bij moeder in. Ik kan nergens heen. Ik ben een gescheiden vrouw. Hij heeft mij uit mijn huwelijk gehaald, toen zijn we gescheiden en ben ik bij hem gaan wonen. En nu wordt ik uit de woning gezet. Terwijl de moeder zich van de woning verwijdert loopt de kleinste in haar richting. Een groter broertje roept hem: Nee blijf hier. Moeder loopt niet weg, verzekert de jongen van misschien tien jaar, met al zijn levenswijsheid...' Het is vijf uur in de morgen. Rond de koraal staan wat buurvrouwen mee te leven met de uit de woning gezette moeder. De kinderen staan er wat te kleumen.....Wanneer we wegrijden zit de patrouillecommandant zich nog teverbijten van ergernis, dat die kerel zijn vrouw mishandeld had voor iets waarvan zelfs het kleinste kind kon zien, dat het niet haar schuld was. Die schooier, nu zet hij haar aan dek na eerst een huwelijk gebroken te hebben. Een volgende avond formuleert een andere agent zijn levenswijsheid als volgt: een man vindt altijd wel een nestje. De vrouwen en kinderen zijn altijd de dupe. Dat goldt zeker in dit geval.

...' centrale instantie bij de hulpverlening na aanrijdigingen is het politie-apparaat ...

Paartjes gestoord op parkeerplaats

WILLEMSTAD — Er wordt op Curacao heel wat buitenshuis gevrijd. Op zich niet zo'n verwonderlijk feit bij een nog jeugdige bevolking. Dat men daartoe andermans terrein kiest maakt de zaak wel wat ingewikkelder.

Wat te zeggen als het gebeurt op een parkeerterrein bij een winkelcentrum? Goed er ligt om dat parkeerterrein wat struikgewas. Het is half elf in de avond wanneer niet minder dan vier op dat terrein geparkeerde auto's met hun inzittenden aangemaand worden om te vertrekken. Niet iedereen is even enthousiast over deze politiele belangstelling. Maar men zit in een vrij machteloze positie. Alleen al het feit dat men in deze ietwat intieme verhouding wordt aangetroffen, al dan niet met een byside, maakt de zaak al vervelend. Inwendig zal men dus wel enige ,,schietgebedjes" uitroepen, welke men maar het best intern kan houden.

Twee auto's geven al gauw gevolg aan de opdracht in te rukken. Twee andere auto's blijven wat treuzelen. Bij terugkeer van de politie blijkt ook de reden: er moet van dame verwisseld worden, maar ook daarna rukken zij snel in.

Verduidelijkt de patrouillecommandant: er wordt regelmatig schade aangericht bij dit centrum. De eigenaar heeft de politie daarom gevraagd om in de avonduren een oogje in het zeil te houden. Niet iedereen is daar gelukkig mee. Dat is wel duidelijk.....

... de ouden van dagen kunnen ervan op aan dat de politie paraat staat wanneer zij in moeilijkheden komen na hevige regenval ...

WILLEMSTAD — Ook dit jaar heeft de politieleiding en dan in het bijzonder het politiepersoneel van Rio Canario veel medewerking verleend aan de Amigoe, om van dichtbij het werk en dan speciaal het sociale aspect ervan te kunnen bekijken. De weerslag daarvan treft men op deze pagina's aan. De gedachte welke hieraan ten grondslag ligt is iets te laten zien van het leven aan de andere kant van de Curacaose maatschappij en samenleving, waarmee men niet zou gauw geconfronteerd wordt.

Taxi-chauffeur verleent service

DE ZONDAG IS AL een paar uur oud. Het is rond vier uur, het tijdstip dat de feesten achter de rug zijn en men zich al dan niet vermoeid op weg naar huis begeeft.

Een man komt de wacht binnen met de mededeling dat er bij de afslag naar Santa Rosa een ongeluk is gebeurd met een gewonde. Inderdaad blijkt een automobilist - naar zijn zeggen heeft hij slechts één wiskey-coke gedronken, omdat hij eigenlijk geen sterke drank mag gebruiken van de dokter - met succes een aanval op een lichtmast te hebben gedaan.

Als een luciferhoutje is die mast afgeknapt. Een muur rond een koraal is ook aan brokken, terwijl de auto aan voor- en achterkant flinke schade heeft opgelopen.

De man zelf is er met een bloedende schaafwond goed van af afgekomen. "Als het een kleine auto was geweest, dan was hij er zelf waarschijnlijk niet meer geweest "zegt een der agenten.

Dat de politie zo snel was gewaarschuwd in dit geval was het gevolg van een goede samenwerking tussen taxi-chauffeurs. Toen het ongeluk pas was gebeurd was er een taxi-chauffeur voorbijgereden, die had een en ander gezien en via zijn mobilofoon de collega, die het dichtst bij het politiebureau was opgeroepen, die op zijn beurt de politie had gewaarschuwd. Een voorbeeld van samenwerking.....

Schoonmaak-actie tot last van anderen

IN HET DRUK BEVOLKTE Brievengat blijkt iemand met de grote schoonmaak bezig te zijn. De man is in zijn enthousiasme zover gegaan dat hij de zaak aan het verbranden is. Dat blijkt iets te zijn, waar niet iedereen even enthousiast over is. De overburen althans zeker niet. Die hebben de politie gevraagd om tussenbeiden te komen. In hun huis bevindt zich een zieke, die voortdurend moet hoesten van de rook.

Naar het huisnummer behoeft in dit geval niet gezocht te worden. Op grote afstand ziet men een flinke rookwolk opstijgen. Het kan dus niet missen. Terwijl de politie in de koraal stapt gooit de man er nog een schepje boven op. Het vuur is dermate geweest dat van de drum niet veel meer over is. Die drum is zelf ook een prooi der vlammen geworden.

Wanneer de agent de brander vraagt of hij daarmee op wil houden, kijkt de man enigszins verbaasd op. Ik heb de hele week gewacht op de vuilniswagen, maar die is niet geweest. (Het is de zondag na het bezoek van de koningin, maar die heeft geen bezoek aan Brievengat gebracht dus is er dáár geen schoonmaakbeurt geweest. red) ,,Ik wil de zaak namelijk schoon houden, brengt de actieve man nog in het midden.

Dan is het beter een drum te gebruiken welke men met een deksel kan afsluiten, zegt de agent. Nu bezorgt u de omgeving last en hinder. En voegt de politie man er bij, ,,U zult wel gehoord hebben dat de Politieverordening vernieuwd is en die verbiedt het verbranden van vuilnis in woonwijken.

Een tegenvaller voor de politieman: de goede man is daarvan niet op de hoogte. Maar hij belooft desalniettemin om met wat water een einde te maken aan het vuur. Hij doet het wel met wat pijn in zijn hart. ,,Ja", mompelt hij nog eens. Nu probeer je het bij te houden en nu is het niet goed"....

Auto vreemd in mondi geparkeerd

WILLEMSTAD — Het is een rustige nacht. Twee uur lang wordt de auto waarin we zitten, niet opgeroepen door de Centrale Post. En dat op een avond in het weekeinde waarin iedeeen geld heeft de weekloners, de mensen van het quincena-salaris en de maandloners! Omdat het zo rustig is wordt echt bewust door de wijken gepatrouilleerd,

Door Seru Fortuna bv, maar ook door Matancia.

Door laatstgenoemde wijk gebeurt de patrouille met gedoofde lichten. Voor het eventuele verrassingseffect. Bij een bocht wordt een in de mondi staande auto opgemerkt. Hij staat zeker 25 meter van de weg in de mondi. Midden in de wabi-struiken. De beide agenten zijn kennelijk voorbereid op iets, want behoedzaam gaan zij op het voertuig af. Met zaklantaarns wordt gekeken wat er in de auto is. Dat blijken auto onderdelen te zijn. De uitlaat van de auto is afgekoeld. Dus hij staat er al een tijdje. Het portier blijkt open te zijn naast de bestuurderszitplaats ligt ondermeer de keuringskaart. De naam daarop correspondeert met de naam welke elders in de auto wordt aangetroffen. Ondertussen is de Centrale Post gevraagd of de auto soms gestolen is. Hij komt niet op de lijst van joyriding auto's voor. Hij wordt dus achtergelaten. Kennelijk heeft de eigenaar de auto doelbewust daar: ,,geparkeerd", Later rijden we er nog eens langs, Ook dan is er nog geen leven in en bij de auto te bespeuren.....

Weinig begrip voor de te volgen procedure

Moeder wil positie-actie tegen zoon met drugs

VLAK VOOR DE patrouille vertrekt brengt de hoofdagent van de Centrale Post een briefje. In Stenen Koraal is er een moeder die moeilijkheden heeft met haar zoon. Als de agent de naam leest zei hij: moeten we daar nou weer heen. Ook de andere agent is op de hoogte van het adres. De politiemannen kennen de vrouw blijkbaar goed.

Inderdaad is het een dame die met niet gauw meer vergeet! de jurk die zij aanheeft maakt haar er niet slanker op. Haar gezicht is grof, haar haren staan wat wild, ondanks het feit dat zij "gestreken" lijken te zijn. Haar stem is luid genoeg om een compagnie militairen te drillen. En zo'n vrouw heeft moeilijkheden met haar zoon, het klinkt onwaarschijnlijk. Zoals zij daar zit en praat krijg je als buitenstaander onmiddellijk ontzag voor haar.

ELLENDE

We worden met ons drieen in een kamer geloodst en wel zo dat de talrijke andere belangstellenden het gesprek niet kunnen volgen. Mevrouw steekt van wal en zij wil dat eens heel duidelijk en precies doen. Daartoe wil zij terugkeren naar de situatie van drie of meer jaren geleden. Het gaat om haar zoon van 21 jaar die aan de drugs is en die erg lastig is.
Hij is een paar jaar in Neder land geweest. In die periode was het heerlijk rustig thuis. Mevrouw was onlangs voor het eerst sinds tien jaar - zij is erg actief en bezig - op vakantie geweest, maar die gedachte daaraan was al weer verdwenen. Plotseling stond haar zoon weer op de stoep. En dat betekent ellende. Zo wordt wel duidelijk uit haar woorden. Ondertussen heeft de agent kans gezien om haar woorden-stroom te stoppen. Eerder heeft mevrouw al gevraagd of de betrokken agent al eerder was geweest. Deze had bevestigend geantwoord, maar kennelijk was dat mevrouw in haar gespannen positie ontgaan.

Wanneer de agent dus kans krijgt haar te onderbreken maakt hij meteen van de gelegenheid gebruik om te vertellen, dat hij op de hoogte is van een en ander.

BRUTAAL

O, U kent dus de situatie al?, vraagt mevrouw. De goede en rustige agent antwoordt nogmaals bevestigend. O, zegt mevrouw enigszins uit het veld geslagen, omdat zij haar verhaal niet helemaal kan vertellen. Nadat zij hersteld is van deze slag gaat zij tot de aanval over. Als de agenten de situatie dus toch kennen, waarom doen zij er dan niets aan? Ze weten toch dat haar zoon onhandelbaar is, steeds moeilijkheden veroorzaakt en zelfs harde klappen uitdeelt? Hij laat zich niets gezeggen, lacht zijn moeder uit en heeft het beter dan alle huisgenoten. Hij eet en drinkt wat hem voor de hand komt. Durft men hem iets te zeggen, dan is Leiden in last.

Meneer, stelt U eens voor. Laatst toen een paar andere agenten hier waren maakte hij hen belachelijk. Die agenten waren erg kalm, dat wel. Hij zei hen: drugs, die zitten in het plafond. Zoek ze maar. En hier heb ik mijn pistool, had hij hen gewezen. Hoe durft hij zo op te treden, niet?

De vrouw is vol verbazing over haar zoon. Zij demonstreert hoe haar zoon haar eens aangepakt heeft. Het lijdend voorwerp is ondergetekende. Zij doet voor hoe hij haar een klap heeft gegeven. Gelukkig gaat de demonstratie niet zover dat ik ook een klap krijg, want de vrouw is dermate potig en stevig dat een klap van haar voor mij een knock-out of minstens een technical knockout zou betekenen. Maar indrukwekkend is het wel, vooral als zij vertelt, dat zij door haar zoon als het ware tegen de muur was gezet. Onvoorstelbaar, moet die zoon wel zijn.

Sinds ik van geloof ben veranderd, is mijn zoon ook veranderd. Maar de dame bedoelde niet dat haar zoon met haar mee was gegaan in haar nieuwe geloof, waarvan zij ijverig getuigt. Nee haar zoon was, om het Marx eens vrij te citeren, overgegaan naar een ander opium; drugs. Mevrouw vertelt in dit verband dat haar zoon eens met een heer in huis was geweest die voor tienduizenden guldens aan heroine bij zich had gehad. Maar dat was wel jaren geleden.

MOEILIJKHEDEN

Bij flarden vertelt zij haar verhaal. De agent die het woord probeert te voeren wil de andere partij duidelijk maken dat hij als politieman in dit geval niet veel kan doen. Mevrouw kan haar zoon uit huis zetten. Zij kan een officiele klacht indienen tegen hem wegens mishandeling of diefstal. Daarna kan er eventueel worden ingegrepen. Maar omdat het gaat over een moeder-zoon relatie moet de moeder wel zelf het initiatief nemen. ,,Wanneer wij uw zoon zo maar meenemen zonder reden, gaan wij dadelijk de cel in, omdat we dat niet kunnen doen. Deze verduidelijking dringt kennelijk niet tot de moeder door.
Deze agent gooit het over een andere boeg. Eigenlijk gaat het hier om iets dat door deskundigen moet worden bekeken, zo vangt hij zijn pleidooi aan om naar het bureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden te gaan.
Dat is toch het bureau als men als gehuwden moeilijkheden heeft? Duidelijk klinkt uit haar stem door dat zij daar niet in wil trappen.
De agent verduidelijkt dat het niet alleen gaat om hulp tussen gehuwden, maar om gezinsrelaties in het algemeen. Daar kan men ook de weg wijzen om te zien of er iets aan het drugsprobleem kan worden gedaan.

O, zegt mevrouw, met enige verbazing. Zij blijft voorstandster van een onmiddellijke aanpak van een politiek aktie.
En deze houdt in dat men haar zoon meeneemt. Wanneer zij iets opvangt van de mogelijkheid om iemand zes uur staande te houden, ziet zij haar kans: Als U hem nu voor zes uur meeneemt, dan kan ik toch ondertussen de recherche waarschuwen? Haar wordt nogmaals uitgelegd, dat die vlieger niet zo opgaat.

Duidelijk is wel dat mevrouw weinig snapt van de wat subtielere rechtsregels en zeker niets van het feit, dat een verdachte ook zijn rechten heeft. Nog minder dringt het tot haar door dat zij als ouder de eerste stap zal moeten zetten in deze zaak.

Uiteindelijk wordt besloten de zoon eens aan te spreken. We worden begeleid naar het kamertje, waar haar zoon zou zitten. In eerste instantie denk ik dat het gaat om een wc. De deur is dicht, op het kloppen komt geen reactie. Lesley, roept de agent alsof ze elkaar de jaren kennen. Het heeft geen resultaat. Mevrouw is er zeker van, dat hij er zich nog bevindt met zijn nieuwe vriendin. Zij laat een schroevendraaier aanrukken, waarmee de agent behendig als een dief, zou je bijna zeggen - de deur opent. Tot aller verbazing blijkt de vogel gevlogen te zijn. Daarmee gevolg gevend aan de wens van zijn moeder. Maar de aanwezigheid van zijn kleren wijst er op, dat hij terug zal keren......

Pret-rijden

OP GEREGELDE TIJDEN overdag en 's nachts klinkt door de politie-mobilofoon een algemeen bericht. Doorgaans is dat de buit aan gestolen auto's. De officiele term is joy-riding, heel goed in het Nederlands vertaald met pret-rijden.

Die pret is echter bittere ernst geworden, omdat de meest voorkomende reden voor joy-riding tegenwoordig blijkt te zijn het vervoer van inbrekers en dieven en hun buit. Vroeger kon men zo'n wagen nog wel eens terug vinden bij Campo Alegre — een van de meest droefgeestige plaatsen van Curaçao, ondanks zijn naam — of bij een of andere feest met bv een buitenlands orkest. Nu wijst een dergelijke autodiefstal doorgaans op inbrekers-plannen.

Goed het lijstje van vermiste auto's wordt genoteerd. In een nacht met weinig criminele en andere problematische activiteiten wordt het soms een kwestie van auto's zoeken. Die vrijdagavond wordt al vrij vroeg het lijstje doorgegeven. Nog geen tien minuten later volgt er weer een algemeen bericht. Het opsporingsbericht van auto zus en zo is vervallen. Mevrouw de aangeefster was namelijk vergeten dat zij haar auto aan de monteur had meegegeven.

Op dat ogenblik was het dolle pret in heel wat politie-auto's. Dat was tenminste eens een originele manier van pret-rijden...

Van school vìa supermarkt naar drive in

DE UREN VORDEREN langzaam. Het zal tegen half drie lopen als we over de weg door Kwartier rijden. Eigenlijk op zoek naar nog een dobbelpartij, maar de dobbelaars zijn kennelijk ook moe geworden en zijn opgestapt.

Net keren we terug in de richting van de basis wanneer ons twee jongens, ferm stappend, voorbijlopen. De patrouille keert om, de jongens stappen door. Een van hen heeft zijn overall nog aan. Maar vanwege de warmte bij deze wandeling heeft hij hem slechts als een soort broek aan.

Hij is de kleinste, zijn gezel is wat langer en ook wat ouder.

Waar komen jullie vandaan? Van de film in de drive-in zegt de kleinste. Hij kijkt de agenten recht in de ogen, maar toch wel wat angstig en vragend. Zij worden beiden gefouilleerd. De kleinste heeft een pakje sigaretten op zak. Er wordt gekeken of het echte sigaretten zijn. Dat blijkt zo te zijn.

De grotere jongen zit niet meer op school. Hij werkt bij een superkarket. Hij heeft een bundeltje geldbiljetten op zak vijf en tien guldens.

We zijn naar de midnight show geweest, zeggen ze nogmaals. De jongste verduidelijkt zijn kleding. Ik ben van school gekomen en ben gaan helpen in de supermarket met sjouwen. Daarna zijn we naar de drive-in gegaan. Voor hun is dat zo klaar als een klontje. Kennelijk ook voor zijn ouders want hij vertelt het of het de meest normale zaak van de wereld is. Hij zal amper veertien jaar zijn. En de ouders maar klagen over hun kinderen. Ja Ja.................

... gemotoriseerde politie als er belangrijke buitenlandse gasten op de eilanden komen ...

Nachtelijk bezoek aan een opmerkelijk gezin

ZIJN HAREN BEGINNEN al te grijzen. Zijn gezicht verraadt felheid. Zo bijt hij ook van zich af. Zijn bewegingen maken eenzelfde indruk. Hij heeft verschillende kilometers moeten lopen om de politiewacht te bereiken. Eerder op de dag had een patrouille hem gezegd: Als er weer moeilijkheden komen, waarschuw ons dan, dan komt de politie weer. De moeilijkheden zijn met zijn kinderen. Die hem uitlachen, hem onbeschoft behandelen en die in de nachtelijke uren zijn woning met stenen hebben bekogeld. Uit zijn opmerkingen valt op te maken, dat een van zijn dochters iets van doen heeft met softbal en dat zij na de wedstrijd van vrijdag pas zaterdagmorgen boven water was gekomen. Inderdaad een reden voor Vaderlijke zorg.

Hoe dan ook: de man is niet erg gelukkig met zijn kinderen, Die behandelen hem niet juist. Wat de patrouille eigenlijk zou moeten doen, dat liet de man in het duister.

Met zijn 62 jaar heeft hij iets van een opa, maar dan geen vriendelijke uitvoering ervan. Maar doelbewustheid kan in hem niet ontkend worden. Kort en krachtig legt hij de weg uit in de mondi. Plots komen we bij een woning, met een betonnen vloer ervoor. Een dansvloertje. Het is dan toch wel half drie of drie uur in de morgen. Genoeglijk ligt daar een stel jongelui op de dansvloer. Zij kijken inderdaad wat brutaal en tonen zich zeker niet vriendelijk. Als de politieagent vraagt wat er aan de hand is krijgt hij het antwoord dat hem niet onbekend in de oren klinkt: Ik weet van niets of Er is geen probleem. Tussen de jongelui op de vloer blijken een paar kinderen van de wat bejaarde vader te liggen. De ontmoeting is niet hartverwarmend.
Een opmerking als: Die vent is gek typeert de wat gebrouillerde gezinsrelaties. Of: Die kerel begint oud te worden. En verder dat lachje: het spottende lachje, en die brutale ogen. Als vader zou je je daar inderdaad over kunnen opwinden.

Omdat er eigenlijk niets te regelen valt gaan we naar de ouderlijke woning. We volgen de man en komen in een zaal met een paar onderhouden meubelstukken. Het huisje ziet er toch behoorlijk uit voor een man die het kennelijk alleen moet doen, want nergens in het stuk komt er een vrouw in voor of wordt daarnaar verwezen. Een paar kinderen worden uit bed getrommeld. Wat slaperig verschijnen er twee dochters. De man moet rijkelijk met dochters zijn gezegend, hoewel hij niet de indruk wekt enthousiast te zijn over die dochters. Hij vraagt feld en beschuldigend: Waar zijn de stenen gevleven waarmee zij gegooid hebben? Schouderophalend zeg de dochter van nog geen twintig lentes: Ik weet niets van stenen af. Hij wordt kwaad over, maar ook zij lacht hem uit. Onduidelijk wordt waarom hij daarnet de indruk wekte als zouden deze kinderen gaan duidelijk maken wat er allemaal aan de hand is.

De kleine propperige dochter legt desgevraagd uit, dat zij een softbalclub een functie bekleedt. Wat voor een functie precies kan zij niet uitleggen. "Weet u wel, je hebt de coach en die daaronder, dat ben ik" Zij heeft op jeugdige leeftijd al softball-carriére gemaakt, zo wordt wel duidelijk. Nu die coach was langs gekomen en zij hadden wat met elkaar staan praten. Toen was plotseling de vader met een zaklantaarn gekomen en had hen beschenen of zij dieven waren of verkeerde dingen aan het uitvoeren waren. Deze beschuldiging neemt de vader-opa niet. Meneer, daarom die coach aan en dan gaan zij in het donker staan babbelen. Een hele tijd. Nee, dat is niet waar. Nog geen tien minuten, zegt de dochter. Zeker twintig minuten staan zij daar in het donker en ik weer niet wat daar gebeurt. Daarom ben ik even poolshoogte gaan nemen. Meer niet. Ik als vader moet toch weten wat er gebeurt. Dat is een standpunt dat door de dochters niet gedeeld wordt. Op een gegeven ogenblik blijkt er in die slaapkamer ook nog een jongen te slapen. Het vreemde is dat alle kinderen ongeveer van dezelfde leeftijd lijken te zijn. Bij een 62-jarige zou je zulke jeugdige kinderen niet verwachten.

OPMERKELIJK

Het is echter een opmerkelijk gezin. Terwijl vader en dochters strijden over de juistheid van zijn en hun optreden klinkt er buiten gerucht. Ik denk, dat er iemand aan het rammelen is aan de politieauto. Plotseling komt er vanuit het duister een jongeman in trainingspak al joggend binnen. Loopt de kamer binnen, passeert de politieagenten, maar negeert hen en negeert trouwens alle aanwezigen. Met een kroes water komt hij terug.

Die drinkt hij met enige voldoening op. Zakt dan weg in een stoel, doet een paar ademshalings-oefeningen staat dan weer op, gaat naar de keuken, brengt zijn kroes weg en verlaat al trimmend omstreeks half vier zijn ouderlijk huis om een stukje te gaan draven.

Het gebeurt allemaal of het de meest normale gang van zaken is. De zussen en de broer kijken niet op, pa wijdt er ook geen aandacht aan en vanzelfsprekend als buitenstaander kan je dus niet gaan vragen waarvoor hij op dit wat vreemde uur aan het trainen is.

Nog steeds is niet duidelijk, wat de oude vader nu precies wil.
Hij kan kwalijk verwachten dat de politie de kinderen het huis uitzet. Zij lijken minderjarig.

Die kinderen moet uitgelegd worden dat zij anders moeten optreden, dat zij niet zo brutaal mogen zijn en zo.

Heeft U niet gehoord daarnet wat zij beloofd hebben? vraagt de agent.

Nee, hij blijkt niets gehoord te hebben. Nu, ze hebben beloofd dat zij zich behoorlijk zullen gedragen, maar dan moet U hen ook zo behandelen.

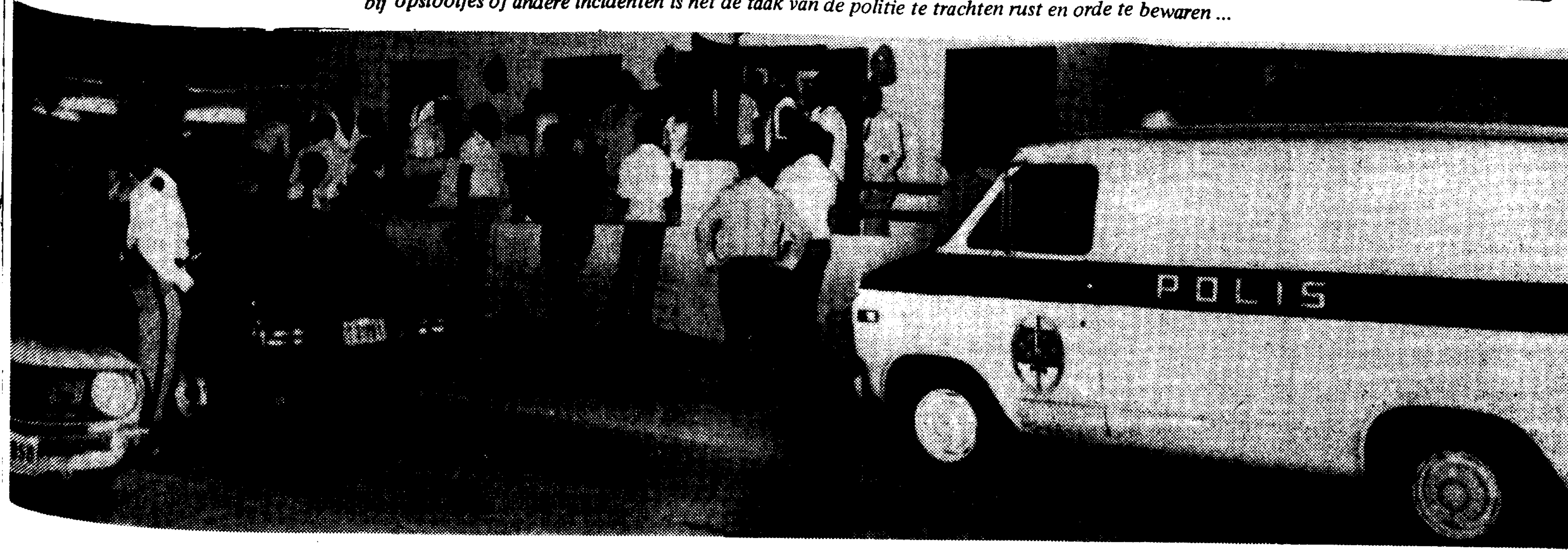
Nogal onverwacht komt er een einde aan de ontmoeting. De patrouille-commandant zegt dat hij gelooft dat de zaak nu voor iedereen duidelijk is en dat men de politie kan missen.

Nou, de vader is het daar niet mee eens. Als U zo weggaat dan gebeuren er dadelijk ongelukken. Zo probeert hij te dreigen. Wat voor ongelukken, wil de agent weten. Daarop heeft de vader geen antwoord.

We rijden nog even langs de jongelui op de dansvloer, die nu in afwezigheid van hun vader wat toeschietelijker blijken te zijn. Zij beloven geen moeilijkheden meer te zullen maken. Maar hebt U het hem ook duidelijk gemaakt? willen zij weten. Deze vraag wordt bevestigend beantwoord.

Zo vertrekken we weer in de duisternis. Zegt de patrouille commandant: Die vent moet minder rum drinken. Dat was een wat andere kant aan de zaak welke ik persoonlijk niet in de gaten had gehad...,

bij opstootjes of andere incidenten is het de taak van de politie te trachten rust en orde te bewaren ...

Fietser zonder licht

HET MIDDERNACHTELIJK uur heeft al geslagen wanneer we de wat oudere man op zijn fiets zien rijden. Er is meer verkeer op die weg. Maar dat neemt niet weg dat de man zonder enig licht op zijn fiets rijdt. Een der agenten brult: Afstappen en verder lopen. De man geeft inderdaad onmiddellijk gevolg aan deze opdracht en stapt af en loopt verder. Voordat er een mogelijkheid bestaat om op de weg te keren is hij al in de duisternis van een zijweggetje opgeslokt. Hoe is het mogelijk: een volwassen kerel die zich zo aan gevaar bloot stelt.

Dobbelaars

WILLEMSTAD — In Kwartier wordt er flink gedobbeld. Ondanks het feit dat de politie er regelmatig actie tegen onderneemt. Vaak wordt een dergelijke actie beantwoord met stenen, bestemd voor de agenten. Die zaterdagavond, wanneer het tien uur is rijden we langs de bekende plekken. Het is er stil. We maken een ommetje om tenslotte een wat meer van de openbare weg afgelegen dobbelplaats te bekijken. Als we de bocht omgaan, klinkt er gefluit. Helder en duidelijk. Het duurt zeker nog een minuut voor we de bewuste plaats bereiken. De vogels zijn gevlogen. Dat is begrijpelijk met een dergelijk goed functionerend waarschuwingssysteem.

Open house

IEDEREEN IS HET ER over eens dat het aantal inbraken in vergelijking met bv maar een paar jaar geleden erg en verontrustend gestegen is. Op de bewuste vrijdagavond rond elf uur rijden we door een van die nieuwbuurten waar men elkaar probeert te wedijveren in het bouwen van paleizen en waarschijnlijk ook in het klagen over de slechte tijden en die ontzaglijk brutale jeugd en zeker ook over de hoogte van de belastingen.

Bij een van die paleizen blijkt de achterdeur open te staan en zijn de ramen ook niet dicht. De patrouille claxoneert. Uiteindelijk komt de dame des huizes naar buiten. O ja, de achterdeur open? Zij had het geclaxoneer niet meteen gehoord, want men was in de airco en dan hoor je zo iets niet gauw. Mevrouw was echter dankbaar voor de tip.

Rond half drie die nacht in een andere buurt, wanneer met gedoofde lichten wordt gepatrouilleerd, komen we voorbij een woning waarvan de schuifdeuren uitnodigend open staan en de shutters evenzo. Snel stapt de patrouille uit de auto. Eén der agenten gaat naar achter de woning, de ander bekijkt de voorkant, beschijnt de kamer.

Op een gegeven ogenblik verschijnt er vanachter een gordijn een dames-hoofd. Of mevrouw soms per vergissing de voordeur open heeft laten staan? Nee, die heb ik gesloten toen ik thuis kwam, zegt zij. Zij is blijkbaar geschrokken. In haar aanwezigheid wordt de woning doorzocht, maar niets wijst op inbraak of vermissing. Mevrouw houdt echter vol, dat zij de deur heeft gesloten bij haar thuiskomst. De politie wordt ook in dit geval vriendelijk bedankt voor de moeite. Over de open shutters wordt maar niet meer gesproken.

Zegt een der agenten vergoeilijkend: "Mevrouw zal het wel vergeten zijn". Alles bij elkaar een wat nonchalante manier van open house houden.....

(Door pater R. Nooyen)

Met Kerstmis heeft de grote massa christenen niet veel moeite met het plaatsen van God in hun leven. De "ontkerstende wereld" houdt van een sfeervolle nachtelijke viering en zingt van harte de kerstliederen mee die zo menselijk klinken. Het is de sfeer van Maria, Joseph, herders van Bethlehem, wijzen uit het oosten die dan geen "drie koningen" zijn maar arme stumpers en zoekers. Dit alles schept een beeld van de God van Bethlehem als een zeer menselijke God. Als wereldvrede blijft de "kerstvrede" een groot woord, maar de individuele christen voelt zich nu erg thuis bij God, geniet vrede in zijn hart. Men kan zich op die dag ook niet druk maken over de vraag of die aandoenlijke kerstverhalen uit het evangelie van Mattheus en Lucas "echt gebeurd" zijn of dat ze de uitdrukking zijn van de overtuiging dat God eigenlijk ook maar een mens is, een echt menselijke God, die een hart heeft voor de zwakkere en voor wien hij een broer wil zijn en niet een absolute en strenge heerser.

JEZUS BEVRIJDT GOD EN MENS

Theoloog Christian Duquoc:

God is anders

God is anders op Kerstdag, anders dan de traditionele godsdiensten hem aan de mensen voorstellen en waarmee de mens steeds minder vrede neemt. Dit laatste heeft vooral de katholieke franse theologen geprikkeld om de moderne godsvraag nog eens ter sprake te brengen. Wonend in een katholiek Frankrijk moeten de theologen erkennen dat daar het ongeloof een meerderheidsverschijnsel is. Naast Pohier o.p. met zijn boek "Als ik God zeg", welk boek door Rome is afgekeurd, heeft ook de theoloog CHRISTIAN DUQUOC met zijn DIEU DIFFERENT, in het nederlands vertaald door GOD ANDERS, (Gooi en Sticht, Hilversum 1980) de moed gehad om er op te wijzen dat Jezus van Nazareth zelf, de mensgeworden God, ons een heel ander beeld van God voorhoudt dan de traditionele godsdiensten doen zoals: Een God Schepper, met de idee van een wereldheerser, die de mensen door middel van de godsdiensten zijn wil oplegt, waarbij wij slechts de uitvoerders zijn.

Hoe ziet Jezus God? Het gaat er bij Duquoc niet om of Jezus zelf God is, ja of nee. Daar is bij hem geen twijfel over: Jezus is de menselijke gestalte, het menselijke gezicht van God. Maar wat denkt Jezus zelf van God in tegenstelling met het officiele jodendom, de farizeeen, schriftgeleerden, saduceeen. En dan is de conclusie van C. Duquoc:

"Het is mij opgevallen dat Jezus vrij was ten opzichte van de vele vormen van dwang van godsdienst, politiek en familie die zijn tijd en zijn milieu hem oplegden, en dat deze opvallende vrijheid, die de zijne was, een integrerend deel was van zijn profetie en van zijn aanroeping van God. Het was dus niet ondenkbaar dat de vragen van onze tijdgenoten zouden kunnen worden begrepen als men de richting die in Jezus handelwijze ligt opgesloten voor waar hield".

Deze vrijheid heeft hem doen hangen, zegt Duquoc, en niet omdat hij de pretentie zou hebben "Zoon van God" te zijn, maar omdat hij God een rol liet spelen die toendertijd aanvaarde opvattingen omverwierp. Voor de fariseeen en saduceeen was de wet de uitdrukking van Gods almacht en volmaaktheid en zij stelden die wet boven het heil, de vrijheid en bevrijding van de mens die op een of andere wijze door de grote gemeenschap werd opzij geschoven: de tollenaar, de zondaar, de publieke vrouw, de arme en zelfs de zieke die volgens hen niet op de sabbath mochten genezen worden. De zieke moest maar wachten. De wet ging voor.

Jezus stelde daar tegenover: "De sabbath is er voor de mens en niet de mens voor de sabbath". De sabbath loopt vooruit op heil en totale vrijheid. In het sabbathjaar kregen de slaven hun vrijheid terug en bezittingen werden weer teruggegeven.

GOD AAN BANDEN

God is een god van vrijheid en bevrijding. De Joden legden hem aan banden en noemden zelfs het bevrijdend optreden van Jezus het werk van de duivel. En dit juist, deze omkering van waarden, noemt Jezus een zonde tegen de heilige Geest.

Jezus bestrijdt geen godsleer in het algemeen, ook geen joodse godsleer. Jezus toont weinig of geen interesse voor theorie of doctrien. Hij ageert tegen een bepaald functioneren van God in de joodse gemeenschap. Het nieuwe van Jezus was niet dat hij God "Vader" noemde. Dat deden de Joden ook. Maar Jezus noemt God "Vader" op grond van zijn bevrijdend optreden, die iedere verdrukking, zelfs die van de godsdienst, wil breken. Met andere woorden, de naam van God wordt soms veel te veel gebruikt!

GEEST VAN VRIJHEID

Het is onder aandrift van de Geest, betoogt Duquoc verder, dat Jezus God als vader aanroept en in de kracht van die Geest die hem tot bevrijdende daden drijft, neemt Jezus tenopzichte van God, tot wien hij zich verhoudt als tot zijn Vader, de houding van zoon aan. De eerste christenen begonnen God aan te roepen als Vaer - Zoon - Geest. Juist om zijn bevrijdend optreden is Jezus van Nazareth door de kracht en de aandrift van de Geest het menselijk gezicht van God, die een God van vrijheid is. Gods Geest is bron van vrijheid.

De geest is de energie van God, hij is een kracht, overwint de traagheid van het leven of schept nieuw leven. Juist in zijn scheppende functie is hij bron van vrijheid. Ook het menselijk gezicht van God zijn - de menswording - in Jezus van Nazareth is, volgens het evangelie van Lucas, vrucht van de in vrijheid scheppende Geest.

Herhaaldelijk komt Paulus in zijn brieven terug op de heilige Geest die de kracht van de wetten relativeert. Hij schaft de wetten niet af, maar acht het heil van de mens hoger dan de wetten. Men kan zich dus niet zo maar op de heilige Geest beroepen om anarchie of wetteloosheid in te voeren.

VEELVORMIGHEID

De Geest als bron van vrijheid maakt iemand open voor de erkenning van de ander. Hij plaatst de wet in de orde van de dialoog en sociaal contact en ontneemt de wet haar absoluut karakter. Duquoc ziet hierin ook een reden om alle godsdienstige intoleranties en godsdiensttwisten te verwerpen. Juist het christendom dat zich beroept op de Geest van vrijheid heeft ook de vrijheid van niet-christelijke godsdiensten te respecteren en deze te waarderen niet alleen maar inzover ze met het christendom overeenkomen. Er kunnen goede elementen in niet-christelijke godsdiensten zijn die het christendom niet heeft. Geen [illegible] christendom dus! De Geest wekt waar hij wil en roept verscheidenheid op, ook van godsdiensten.

Christendom of katholicisme kan niet als een absolute universele plicht beschouwd worden. Dat zou juist in tegenspraak zijn met Jezus, wiens optreden toch de essentie van het christendom mag genoemd worden. God als "zoon" en "geest" is een "open" God. De praktijk van de oecumene zou dus op een heel ander niveau gebracht moeten worden, is de conclusie van Duquoc. Christendom, ook niet katholicisme is geen absoluut criterium van wat "godsdienst" is. Bij Jezus van Nazareth gaat de mens vóór op de wet, ook de godsdienstwetten.

EEUWENOUDE CRISIS

De tegenstelling tussen twee verschillende interpretaties van God: de grote sterke absolute God en de God van Jezus van Nazareth die zich engageert met de geschiedenis van de mens en hem bevrijdt, heeft in de gehele geschiedenis van het christendom en zelfs die van de bijbelse godsdienst doorgespeeld en crisissen veroorzaakt. Aldus Christiaan Duquoc. Arius meende dat God geen menselijk gezicht kon hebben. Het concilie van Nicea redde de eenheid tussen God en Jezus, de Zoon, door aan aanpassing aan de Griekse filosofien en formuleerde het leven van God, niet in een taal van de gelovigen, maar in filosofische termen, een geheimtaal die toen de zaak misschien wel redde, maar niet oploste en nu beslist schadelijk is.

Nu is deze tegenstelling en de crisis die daaruit volgt weer hoogst actueel. Dat kan niet geschoven worden op het "moderne ongeloof", maar het wezen van het christendom zelf, het optreden van Jezus zelf is daarvan de oorzaak.

"Wees volmaakt, zoals Uw Vader in de hemel volmaakt is" (Math. 5,48) Voor Jezus betekende dat: zijn belediger niet tot vijand maken, iemand die niet terug kan betalen, niet voor de rechter brengen, de vijanden niet het slechtste toewensen, de zondaars aanhoren, de overspelige vrouw begrijpen. Zo wordt God gezien, volgens Jezus. De Joden interpreteerden Gods volmaaktheid anders dan is de wet die hij uitvaardigt door Mozes ook volmaakt, dan is de tempeldienst [illegible] maakt is dan de [illegible] de zondaars uit de synagoge en de veroordeling van de overspelige vrouw.

Jezus is kennelijk niet eens met zulk een interpretatie. Vele serieuze christenen en theologen van nu vinden het noodzakelijk om [illegible] bren[illegible] Duquoc [illegible].

Misschien [illegible]

(Chr[illegible] De [illegible] heid [illegible] Hilv[illegible]

Krans di warmus

Benodigd:
1 cup warmoes
1 enveloppe unflavored gelatine
1 cup vleesbouillon
2 volle eetlepels mayonnaise
2 theelepels Worcestershire saus
sap van een halve lamunchi
1/4 theelepel zout
Kropsla, gevulde olijven en tomatenpartjes.

Bereidingswijze:

A. Kook de goed gewassen en klein gesneden warmoes in water waaraan wat zout is toegevoegd, voor ongeveer 8 a 10 minuten.
Giet het kookvocht bij de bouillon en maak er een cup vloeistof van.

B. Los de gelatine op een laag vuurtje op in de bouillon.
2. Roer de mayonnaise, de worcestershire saus, de lamunchisap en het zout er door.
3. Voeg de warmoes er aan toe en vermeng alles goed.
4. Giet het mengsel in een ringvorm, dek de vorm af en zet hem in de ijskast (minstens 6 à 8 uur).

C. Vlak vóór het serveren wordt de "krans" uit de vorm gekeerd op een schaal, dat opgemaakt wordt met kropsla, gevulde olijven, aan schijfjes gesneden en partjes tomaat.

Pasta di lenga

Benodigd: Ong. 3/4 cup
1 blik tongue-pâté
1 theelepel cognac
1 theelepel kappertjes
peterselie
wortelkrulletjes ")

BEREIDINGSWIJZE:
1. Vermeng de pâté met de cognac en de kappertjes
2. Doe de pasta in een kommetje en versier hem met de peterselie en de wortelkrulletjes

") Schaaf een geschilde wortel in de lengte met een dunschiller. Rol de wortel op en zet hem vast met een tandenstoker. Zet de wortelrolletjes in ijskoud water in de ijskast. Vóór de wortel als garnering te gebruiken, worden de tanden-stokers eruit gehaald.

Pasta di cream

cheese ku sherry

Benodigd: Ong. 3/4 cup
1 pakje cream cheese
1 eetlepel dry sherry
1 theelepel mosterd
2 eetlepels geraspte kaas
1 eetlepel kleingesneden zwarte olijven
fijngehakte peterselie
celery waaiers ")

BEREIDINGSWIJZE:
1. Vermeng de eerste 4 ingredienten.
2. Doe de pasta in een kommetje en garneer hem met de peterselie, de olijven en de waaiers gemaakt van celerystokjes.

") Snij de celery stengels aan stukjes van ongeveer 6 cm.
Maak in de lengte van het stokje insnijdingen (zo fijn mogelijk) tot bijna aan het eind van het stokje.
Zet de stokjes in ijskoud water in de ijskast. Door de koude gaan de dingen uitstaan.
Geef deze pastas op toast, potato chips of stukjes celery, wortel of komkommer.

Sopi di biña

Benodigd:
A. 6 cups water
2 eetlepels suiker
2 pijpjes kaneel (kaneelstokjes)
12 pruimen
B. [illegible]

BEREIDINGSWIJZE:
1. Breng de eerste drie ingredienten genoemd onder A aan de kook.
2. Voeg de pruimen er aan toe en laat ze 15 minuten koken. Haal de pruimen na verloop van de kooktijd eruit en zet ze apart.
3. Vermeng de onder B genoemde ingredienten. Voeg ze bij het pruimenvocht en maak al roerende op een laag vuurtje, een héél dun papje.
4. Voeg de pruimen er weer bij en roer als laatste de wijn erdoor. Als de wijn eenmaal toegevoegd is, het fornuis uit draaien, daar de wijn niet mag koken. De wijnsoep wordt warm geserveerd.

Voor: 4 personen
Voor: 4 personen
Voor: 4 personen

Galiña eksótiko

A. 1 kip van 2 1/2 a 3 pond, aan stukken gesneden
1/4 cup bloem
1 theelepel consomé instantáneo de pollo
1/4 theelepel nootmuskaat
1/4 theelepel gemalen komijnezaadjes
2 eetlepels olie

B. sap van 4 lamunchis
1 theelepel suiker
ongeveer 1/2 cup water
2 eetlepels bruine suiker
3 eetlepel tomato catsup
1 eetlepel tafelazijn
enkele korrels allspice.

C. 1 eetlepel maizena
1 eetlepel water

BEREIDINGSWIJZE:

1. Vermeng de droge ingredienten genoemd onder A en wentel de kip hierdoor.
2. Bak de kip aan beide kanten in de hete olie goedbruin. Giet de olie af.
3. Vermeng de onder B genoemde ingredienten en breng de saus aan de kook.
4. Giet de saus over de kip en laat haar ongeveer 40 minuten op een héél zacht vuurtje gaar koken.
5. Haal de kip uit de saus als ze zacht is.
6. Doe zoveel water bij de overgebleven saus, dat er ongeveer 1 1/4 cup vloeistof verkregen wordt.
7. Los de maizena in de eetlepel koud water op en voeg dit bij de saus. Laat de saus wat indikken en doe er dan de stukjes kip weer erin.
8. Laat de kip even in de saus meekoken.

Tèrt Elegante

Benodigd:
1 voorgebakken tertkorst
2 cups fruitcocktail
1 pakje orange gelatine
2 cups strawberry icecream
1/2 cup ijskoud water.

BEREIDINGSWIJZE:
1. Laat de fruitcocktail uitlekken. Voeg genoeg water bij het vruchtensap om één cup vloeistof te verkrijgen. Warm hem op.
2. Los de gelatine in de warme vloeistof op en voeg het ijskoude water toe.
3. Roer de icecream door het gelatine-mengsel, totdat de icecream gesmolten is.
4. Zet dit mengsel in de ijskast totdat het dik wordt. (Ongeveer 45 minuten)
5. Als de ice-cream-gelatine dik genoeg is, wordt de helft van de fruitcocktail erdoor geroerd.
6. Giet de gelatine in de voorgebakken tertkorst en garneer ze met de rest van de fruitcocktail en enkele blaadjes yerba bueno.
7. Zet de "pasabola" in de ijskast voor ongeveer één uur, of totdat ze geserveerd wordt.

DE TERTKORST
Benodigd:
1 cup bloem
2 theelepels bakpoeder
1/2 theelepel zout
[illegible]

BEREIDINGSWIJZE:
[illegible]

Ong. 3/4 cup